

Mehmet
Akif Ersoy ve,
İSTİKLAL
MARŞI

Proje Yöneticisi

Prof. Dr. Uğur ÜNAL
Devlet Arşivleri Başkanı

Proje Sorumluları

Nurullah İŞLER
Devlet Arşivleri Başkan Yardımcısı

Ahmet ŞAHİN
Cumhurbaşkanlığı Arşivi Dairesi Başkanı

Metin ELBEYOĞLU
Cumhurbaşkanları Koleksiyonu Tespit ve Değerlendirme Şube Müdürü

Yayına Hazırlayanlar

Orhan ÖZDİL
Murat BABUÇOĞLU
Sena GÜRLEK

Grafik Tasarım

İbrahim ALTUNCU
ALEF Tanıtım Yayıncılık ve Org. San. ve Tic. Ltd. Şti.
www.aleftanitim.com

Baskı

Ayrıntı Basımevi
2284. Sk. No:101, İvedik OSB/Ankara
Sertifika No: 49599

ISBN: 978-605-68926-7-7

Yayın No: 10

Yayıncı Sertifika No: 42220

Bu kitapta 140 gr Ivory kağıt kullanılmıştır.

Mehmet
Akif Ersoy ve
İSTİKLAL
MARŞI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
DEVLET ARŞİVLERİ
BAŞKANLIĞI

ANKARA 2021

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	17
ÖNSÖZ	19
KISALTMALAR	21

I. BÖLÜM MEHMET AKİF ERSOY

I.1.	
Mehmed Akif Bey'in hal tercümesi (1910)	28
I.2.	
Mehmed Akif Bey'in kendi el yazısıyla doldurduğu hal tercümesi (1909).....	32
I.3.	
Mehmed Akif Efendi'nin nüfus belgesi (1906)	36
I.4.	
Mehmed Akif Efendi'nin nüfus belgesi (1919)	38
I.5.	
Mehmed Akif Efendi'nin İdadi (Lise) diploması sureti (1889)	40
I.6.	
Mehmed Akif Bey'in Baytar Mektebi diploması sureti (1897).....	42
I.7.	
Mehmed Akif Efendi'nin İdadi (Lise) diploması Fransızca sureti (1889)	44
I.8.	
Mehmed Akif Bey'in Baytar Mektebi diploması Fransızca sureti (1897).....	45
I.9.	
Mehmed Akif Efendi'nin hayvan hastalığı ile mücadele için Edirne'ye gönderilmesi (1894).....	46
I.10.	
Mehmed Akif Efendi'nin 18 ay boyunca Edirne'de görev yaptığı (1897).....	48
I.11.	
18 ay Edirne'de görev yapan Mehmed Akif Efendi'ye ek ödeme yapılması (1897).....	50
I.12.	
Darülfünun Osmanlı Edebiyatı dersinin Mehmed Akif Bey tarafından verilmesi (1908)	52
I.13.	
Darülfünun Osmanlı Edebiyatı dersinin Mehmed Akif Bey tarafından verileceği (1908).....	54

I.14.	Halkalı Ziraat Mektebi öğretmeni Mehmed Akif Efendi'nin maaşına zam yapılması (1910).....	56
I.15.	Mehmed Akif Bey'in 1908 yılından bu yana Darülfünun'da öğretmenlik yaptığı (1910).....	58
I.16.	Mehmed Akif Bey'in yazdığı "Süleymaniye Kürsüsünden" adlı manzume (1912)	60
I.17.	Mehmed Akif Bey tarafından kaleme alındığı "Cenk Şarkısı" şiiri (1912)	62
I.18.	Mehmed Akif Bey'in görevinden istifa etmesi (1913).....	64
I.19.	Mehmet Akif Bey'in Çanakkale Şehitleri için yazdığı manzume (1915)	68
I.20.	Mehmed Akif Bey'in Çiftlik Makinist Mektebi öğretmenliğine tayini (1916)	74
I.21.	Mehmed Akif Bey'in Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti Edebiyat Komisyonu'nda görevlendirilmesi (1917)	76
I.22.	Mehmed Akif Bey'in Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti Edebiyat Komisyonu'nda görevlendirildiği (1917)	80
I.23.	Mehmed Akif Bey'in Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti Sözlük Komisyonu'nda görev yapmak istediği (1917)	82
I.24.	Mehmed Akif Bey'in Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti Sözlük Komisyonu'nda görevlendirildiği (1917)	84
I.25.	Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti'nde görev yapanların isim listesi (1917)	86
I.26.	Mehmed Akif Bey'in İstanbul'dan Ankara'ya gönderilmesi gerektiği (1920)	88
I.27.	Mehmet Akif Bey'in İstanbul'dan Geyve'ye doğru hareket ettiği (1920)	90
I.28.	Mehmed Akif Bey'in Burdur milletvekili seçilmesi (1920).....	92
I.29.	Mehmed Akif Bey'in TBMM Burdur Milletvekili seçildiği (1920)	94
I.30.	Burdur Milletvekili Mehmed Akif Bey'in mazbatası (1920).....	96
I.31.	Mehmed Akif Bey'in Burdur milletvekilliğini tercih ettiği (1920)	98
I.32.	Burdur Milletvekili Mehmed Akif Bey'in irşad amacıyla Kastamonu ve havalisinde görevlendirilmesi (1920).....	100

I.33.	Sebilürreşad Dergisi'nin Kastamonu'da basılan ilk nüshası (1920).....	102
I.34.	Sebilürreşad Dergisi'nin Ankara'da basılan ilk nüshası (1920)	103
I.35.	İran Devleti'nin Mehmed Akif Bey'i madalya ile ödüllendirmek istediği (1923)	104
I.36.	İran Devleti'nin Mehmed Akif Bey'i madalya ile ödüllendireceği (1923).....	106
I.37.	Kur'an-ı Kerim tercümesi hazırlanması için Diyanet İşleri Başkanlığı ile Mehmed Akif Bey arasında yapılan sözleşme (1925)	108
I.38.	Mehmet Akif'in Mısır, Antakya ve İstanbul'daki faaliyetleri (1935-1936)	116
I.39.	Mehmet Akif'in Antakya'daki faaliyetleri (1935)	117
I.40.	Mehmet Akif'in 1893-1923 yıllarına ait hizmet cetveli (1936)	120
I.41.	Emekliliğini talep eden Mehmet Akif'in Mısır'a gidişi hakkında bilgi talebi (1936)	121
I.42.	Emekliliğini talep eden Mehmet Akif'in Halkalı Ziraat Mektebi'ndeki son maaşı hakkında bilgi talebi (1936).....	122
I.43.	Mehmet Akif'in İstanbul'a geldiği (1936).....	123
I.44.	Antakya'da yayınlanan Yenigün gazetesinde çıkan Şair Mehmet Akif ile ilgili haber (1936).....	124
I.45.	Mehmet Akif'in tedavi amacıyla İstanbul'a geldiği (1936)	125
I.46.	Mehmet Akif Ersoy'un Yedigün Dergisi'nde yayınlanan son röportajı (1936).....	126
I.47.	Mehmet Akif'in geçmişine ait bilgi talebi (1936)	128
I.48.	Mehmet Akif'e verilmiş olan vize konusunda bilgi talebi (1936)	129
I.49.	Mısır'dan İstanbul'a gelmiş olan Mehmet Akif hakkında (1936)	130
I.50.	Mehmet Akif'in Halkalı Ziraat Mektebi'nde aldığı maaş (1936)	131

I.51.	Mehmet Akif'in Halkalı Ziraat Mektebi'nde aldığı maaş (1936)	132
I.52.	İstanbul'da bulunan Mehmet Akif hakkında (1936).....	133
I.53.	Mehmet Akif'in yurtdışındaki faaliyetler hakkında bilgi talebi (1936).....	134
I.54.	Mehmet Akif'in Mısır'daki faaliyetleri (1936)	135
I.55.	Mehmet Akif'in İstanbul'da kimlerin yanında kaldığına dair bilgi talebi (1936)	136
I.56.	Mehmet Akif'e verilmiş olan pasaport ve vize hakkında (1936).....	137
I.57.	Mehmet Akif'in Halkalı Ziraat Mektebi öğretmeni olarak aldığı son maaşın miktarı (1936).....	138
I.58.	Mehmet Akif'in geçmişte Mısır'daki faaliyetleri (1936)	139
I.59.	Mehmet Akif'in geçmişteki faaliyetleri (1936)	140
I.60.	Mehmet Akif'in milletvekilliği süresi ve maaşı (1936)	141
I.61.	Emekliliğini talep eden Mehmet Akif'in emekli edilerek kendisine maaş bağlanması (1936)	142
I.62.	Mehmet Akif'in geçmişteki faaliyetleri (1936)	143
I.63.	Mehmet Akif'in geçmişteki faaliyetleri (1936)	144
I.64.	Mehmet Akif'in yazdığı kitaplar hakkında (1936).....	145
I.65.	Mehmet Akif'in yazdığı kitaplardan birkaç nüshanın temin edilmesi (1936)	146
I.66.	Mehmet Akif'in Antakya, Amman, Şam ve Halep'teki faaliyetleri (1936)	147
I.67.	Mehmet Akif'in yazdığı Safahat adlı kitaptan üç nüsha temin edildiği (1936).....	148
I.68.	Mehmet Akif'in İstanbul'da yanında kaldığı kişiler (1936)	149
I.69.	Mehmet Akif'in geçmişteki faaliyetleri (1936)	150

I.70.	Mehmet Akif'in yazdığı Safahat adlı kitabın toplattırılarak imha edilmesi (1936).....	151
I.71.	Mehmet Akif'in yazdığı Safahat adlı kitabın zararlı yayın olduğu ve toplattırılması gerektiği (1936).....	152
I.72.	Mehmet Akif'in yazdığı Safahat adlı kitabın toplattırılması (1936)	153
I.73.	Mehmet Akif'in yazdığı Safahat adlı kitabın toplattırılması (1936)	154
I.74.	Mehmet Akif'in yazdığı Safahat adlı kitabın toplattırılmasının uygun olduğu (1936).....	155
I.75.	Mehmet Akif'in geçmişte İskenderun'daki faaliyetleri (1936).....	156
I.76.	Mehmet Akif'in yazdığı Safahat adlı kitabın vapurla İskenderiye'ye gönderileceği (1936)	157
I.77.	Mehmet Akif'e 1 Haziran 1936 tarihinden itibaren emekli maaşı bağlandığı (1936)	158
I.78.	Mehmet Akif'in 27 Aralık 1936 günü vefat ettiği (1936).....	159
I.79.	Mehmet Akif'in vefatına dair, Akşam gazetesi (1936).....	162
I.80.	Mehmet Akif'in vefatına dair, Cumhuriyet gazetesi (1936).....	163
I.81.	Mehmet Akif'in vefatına dair, Haber gazetesi (1936).....	164
I.82.	Mehmet Akif'in vefatına dair, Kurun gazetesi (1936).....	165
I.83.	Mehmet Akif'in vefatına dair, Son Posta gazetesi (1936)	166
I.84.	Mehmet Akif'in vefatına dair, Ulus gazetesi (1936)	167
I.85.	Şair Mehmet Akif'in vefatına dair, Tan gazetesi (1936).....	168
I.86.	Mehmet Akif'in cenazesine dair, Akşam gazetesi (1936)	169
I.87.	Mehmet Akif'in cenazesine dair, Cumhuriyet gazetesi (1936)	170
I.88.	Mehmet Akif'in vefatına dair, Halkın Sesi gazetesi (1936).....	171

I.89.	Mehmet Akif'in vefatına dair, Yeni Asır gazetesi (1936)	172
I.90.	Şair Mehmet Akif'in cenazesine dair, Haber gazetesi (1936)	173
I.91.	Şair Mehmet Akif'in cenazesine dair, Kurun gazetesi (1936)	174
I.92.	Şair Mehmet Akif'in cenazesine dair, Son Posta gazetesi (1936).....	176
I.93.	Şair Mehmet Akif'in cenazesine dair, Tan gazetesi (1936)	178
I.94.	Mehmet Akif hakkında Peyami Safa'nın yazısı, Cumhuriyet gazetesi (1936).....	180
I.95.	Mehmet Akif'in cenaze namazı ve defni hakkında (1937)	181
I.96.	Mehmet Akif Ersoy'un eşi İsmet Ersoy'un dilekçesi (1937)	184
I.97.	Mehmet Akif Ersoy'un eşi İsmet Ersoy'a maaş bağlandığı (1937)	185
I.98.	Mehmet Akif Ersoy'un eşi İsmet Ersoy'a maaş bağlandığı (1937)	186
I.99.	Mehmet Akif'in ölüm yıldönümünde yapılan anma toplantısı (1939).....	187
I.100.	İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi ile Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin Mehmet Akif'in mezarını yaptırmak için para topladıkları (1940).....	188
I.101.	İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi ile Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin Mehmet Akif'in ölüm yıldönümünde tören yapacakları (1940).....	189
I.102.	Mehmet Akif'in ölüm yıldönümünde Türk Talebe Birliği'nin yaptığı anma töreni (1947)	190
I.103.	Mehmet Akif Ersoy'un kızı Suat Ersoy adına düzenlenmiş hüviyet tahkiki ilmühaberi (1956)	191
I.104.	Mehmet Akif Ersoy'un kızları Suat ve Fatma Cemile tarafından verilen dilekçe (1956)	192
I.105.	Mehmet Akif Ersoy'un kızı Suat Ersoy adına hazırlanmış iyi durum belgesi (1956).....	193
I.106.	Mehmet Akif Ersoy ile eşi ve çocuklarına ait toplu nüfus kaydı (1956)	196

I.107.	Mehmet Akif Ersoy'un çocukları adına düzenlenmiş hüviyet tahkiki ilmühaberi (1956)	197
I.108.	Mehmet Akif Ersoy'un eşi İsmet Ersoy'a bağlanmış maaşın hakkında (1956).....	198
I.109.	MÖmer Rıza Doğrul ve Fatma Cemile Doğrul ile çocuklarına ait nüfus kayıt örneği (1956)	199
I.110.	Mehmet Akif Ersoy ile eşi ve çocuklarına ait toplu nüfus kaydı (1956)	200
I.111.	Mehmet Akif Ersoy'un kızları Suat Ersoy ile Fatma Cemile Ersoy'a bağlanan maaşlar (1956)	201
I.112.	Mehmet Akif Ersoy'un kızı Fatma Cemile Doğrul adına düzenlenmiş nüfus kayıt örneği (1956)	202
I.113.	Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesi'nin düzenlediği Mehmet Akif Ersoy'u anma töreni (1962)	203
I.114.	Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesi'nin düzenlediği Mehmet Akif Ersoy'u anma töreni (1963)	204
I.115.	Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesi'nin düzenlediği Mehmet Akif Ersoy'u anma töreninde yapılan konuşmalar hakkında (1963).....	205
I.116.	Mehmet Akif Ersoy ile eşi ve çocuklarına ait toplu nüfus kaydı (1965)	206
I.117.	Ömer Rıza Doğrul ve Fatma Cemile Doğrul ile çocuklarına ait nüfus kayıt örneği (1965).....	207
I.118.	Mehmet Akif Ersoy'un kızları Fatma Cemile ile Suat'a bağlanan maaşlar (1965)	208

II. BÖLÜM

İSTİKLAL MARŞI

II.1.	İstiklal Marşı için Maarif Vekaleti'nin yarışma açtığı (1920).....	216
II.2.	Sebilürreşad Dergisi'nin 17 Şubat 1921 tarihli sayısında İstiklal Marşı (1921).....	218
II.3.	Açıksöz gazetesinin 21 Şubat 1921 tarihli sayısında İstiklal Marşı (1921).....	220
II.4.	İstiklal Marşı'nın kabul edildiği TBMM Altıncı İctima İkinci Celse tutanakları (1921)	222
II.5.	Mehmed Akif Bey'in yazdığı şiirin İstiklal Marşı olarak kabul edildiği (1921).....	238

II.6.	İstiklal Marşı'nın TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildiği (1921).....	242
II.7.	TBMM Genel Kurulu tarafından kabul edilen İstiklal Marşı'nın tam metni (1921).....	244
II.8.	TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen İstiklal Marşı'nın tüm vekaletlere gönderildiği (1921).....	248
II.9.	İstiklal Marşı'nın tam metni, Ceride-i Resmiye (Resmi Gazete) (1921).....	250
II.10.	Edirneli Elmas Mehmed'in İstiklal Marşı için rast makamında bir beste yaptığı (1921).....	252
II.11.	Edirneli Elmas Mehmed'in İstiklal Marşı için yaptığı rast makamındaki bestenin notası (1921)	254
II.12.	Edirneli Elmas Mehmed'in yaptığı rast makamındaki İstiklal Marşı bestesi hakkında (1921).....	256
II.13.	İstiklal Marşı'nın güftesi için 500 lira ödül verileceği ve beste için de 500 lira ödül verilmesinin uygun görüldüğü (1921)	258
II.14.	İstiklal Marşı'nın güftesi ve bestesi için toplam 1000 lira verileceği (1921)	260
II.15.	İstiklal Marşı için yapılan bestelerin incelenmesi ve bunlar arasından seçim yapılması (1921).....	262
II.16.	İstiklal Marşı için yapılan bestelerin incelenmesi ve bunlar arasından seçim yapılması (1921).....	264
II.17.	İsveç Sefareti tercümanının kaleme aldığı yazı hakkında (1921)	266
II.18.	İsveç Sefareti tercümanının kaleme aldığı "Hüzünlü Osmanlı Şairi" başlıklı yazı (1921).....	268
II.19.	İstiklal Marşı bestesi seçilinceye kadar mevcut üç besteden birinin bandolar çalınması (1923).....	270
II.20.	İstiklal Marşı için yapılan bestelerin incelenmesinin hızlandırılması (1923).....	272
II.21.	İstiklal Marşı bestesinin henüz belirlenmediği (1923)	274
II.22.	İstiklal Marşı bestesinin bir an evvel belirlenmesi gerektiği (1923)	276
II.23.	İstiklal Marşı bestesinin süratle belirlenmesi gerektiği (1923).....	278
II.24.	İstiklal Marşı bestelerini inceleyen komisyonun çalışmaya devam ettiği (1923).....	280

II.25.	İstiklal Marşı için Ali Rifat Bey'in yaptığı bestenin kabul edildiği (1923)	282
II.26.	İstiklal Marşı bestesinin mükemmel ve noksansız olması gerektiği (1923).....	284
II.27.	Millî Marş hakkında bir an evvel bir karar verilmesi gerektiği (1924)	286
II.28.	Resmî devlet marşının bestesi için bir yarışma açılmasının uygun olacağı (1924)	288
II.29.	Osman Zeki Bey'e 500 lira para ödülü verilmesi hakkında kararname (1924)	290
II.30.	Resmî devlet marşının bestesi için yarışma açıldığına dair kararname (1924)	294
II.31.	Wilhelm Mukden'in İstiklal Marşı beste yarışmasına katılmak istediği (1924)	298
II.32.	Yurtdışındaki temsilciliklerin İstaklal Marşı notasını talep ettiği (1924)	300
II.33.	Henüz resmen kabul kabul edilmiş bir İstiklal Marşı bestesi bulunmadığı (1924)	302
II.34.	Prof. Bohumil Podhorny'nin Millî Marşımızın beste ve güftesini talep ettiği (1925)	304
II.35.	Prof. Bohumil Podhorny'nin Millî Marşımızın beste ve güftesini talep ettiği (1925)	306
II.36.	Yeni bir Millî Marş tertip edilmesine ihtiyaç bulunduğu (1925).....	308
II.37.	Yeni bir Millî Marş'ın yazılması gerektiği hakkında (1925)	312
II.38.	Millî Marş için yeni bir güfte yarışması açıldığı (1925).....	314
II.39.	İstiklal Marşı'nın Türk Millî Marşı olduğunun Başvekalet tarafından tebliğ edildiği (1925).....	316
II.40.	İstiklal Marşı notasından 10 nüsha hazırlandığı ve gönderildiği (1925).....	318
II.41.	İstiklal Marşı'nın Osman Zeki Üngör tarafından yapılan bestesine ait nota.....	320
II.42.	İstiklal Marşı'nın Ali Rifat Çağatay tarafından yapılan bestesine ait nota	322
II.43.	İstiklal Marşı'nın Mehmet Zati Arca tarafından yapılan bestesine ait nota.....	324

II.44.	İstiklal Marşı'nın Seyyid Abdülkadir Töre tarafından yapılan bestesine ait nota.....	326
II.45.	İstiklal Marşı'nın Ahmet Yekta Madran tarafından yapılan bestesine ait nota.....	327
II.46.	İstiklal Marşı'nın Mustafa Sunar tarafından yapılan bestesine ait nota	330
II.47.	İstiklal Marşı'nın İsmail Hakkı Bey tarafından yapılan bestesine ait nota	331
II.48.	İstiklal Marşı'nın İsmail Kazım Uz tarafından yapılan bestesine ait nota	332
II.49.	İstiklal Marşı'nın Halit Lemi Atlı tarafından yapılan bestesine ait nota	334
II.50.	İstiklal Marşı'nın Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda ilk kez yer aldığı 17863 Sayılı Resmi Gazete'nin Mükerrer nüshası (1982).	336
II.51.	İstiklal Marşı'nın Kabul Edildiği Gün ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü Hakkında Kanun (2007).....	338
II.52.	İstiklal Marşı'nın Kabul Edildiği Gün ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü Hakkında Yönetmelik (2008)	339
II.53.	İstiklal Marşı'nın Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Resmi Gazete (2019)	340
İNDEKS.....		345

SUNUŞ

Bağımsızlığımızın ve geleceğimizin ruhunu en güzel şekilde yansıtan İstiklal Marşımız, milletimizin birlik, azim ve kararlılığının en önemli sembolüdür. İşgale uğramış aziz vatanımızın her bir köşesinde adeta bir var olma mücadelesi verilirken kaleme alınan İstiklal Marşı, bu milletin ortak sesi ve vicdanı olarak ülkemizin en kıymetli değeri haline gelmiştir. Kurtuluş Savaşının manifestosu olan İstiklal Marşımız, millî ve manevî hasletlerimizi, değerlerimizi ve ideallerimizi en veciz bir biçimde ortaya koymuş, bugün de tüm haşmetiyle ayakta duran millî mutabakatımızın temelini oluşturmuştur.

İstiklal Marşını bu millete hediye eden büyük şairimiz Mehmet Akif Ersoy ise mütefekkir ve münevver bir gönül insanı olarak milletin kalbinde müstesna bir yere sahip olmuştur. Şiirleri ve fikirleriyle birlikte tüm hayatını millete adamış bir dava adamı olan Mehmet Akif Ersoy, istiklal mücadelemiz sırasında şehir şehir dolaşmış, bilgisini, heyecanını ve umudunu milletiyle paylaşmış, vaazları ve yazılarıyla Anadolu’da bağımsızlık ateşini alevlendirmiştir. Bizlere İstiklal Marşı gibi bir millî bilinç hazinesini bırakan ve son nefesine kadar ülkesine duyduğu derin bağlılık ve muhabbetle yaşayan Mehmet Akif Ersoy, millî hafızamızın en kıymetli ve unutulmaz figürlerinden biri haline gelmiştir.

Bugün de aziz milletimiz Mehmet Akif Ersoy’un, İstiklal Marşı mısralarında en güzel biçimde ifade ettiği şekliyle birlik, beraberlik ve vatanseverlik ruhuyla, karşılaştığı tüm zorlukları aşma ve istikbaline sahip çıkma kararlılığını sürdürmektedir.

İstiklal Marşımızın ruhunu ve anlamını milletimize hatırlatmak, Mehmet Akif Ersoy’un mirasını gelecek nesillere aktararak onun fikir ve ideallerini yaşatmak, devletimizin önemli vazifelerinden biridir. Devletimiz, İstiklal Marşı mısralarında en güzel ifadesini bulan Millî Mücadele iradesi, inancı, samimiyeti ve kararlılığına her hal ve şartta sahip çıkmak için tüm gücüyle çalışmaya devam edecektir.

Millî iradenin tecellîgâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisimiz tarafından İstiklal Marşı’nın kabulünün 100. yılı olan 2021 yılının “İstiklal Marşı Yılı” olması yönünde alınan

karar, takdire ve tebrike şayandır. Bu karar, yeni nesillerin millî mücadele ruhu ve şuuruyla yetiştirilmeleri, millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmaları, Mehmet Akif Ersoy'un eserlerini en iyi şekilde anlamaları yolunda çok büyük önem taşımaktadır. Kurum ve kuruluşlarımız 2021 yılı boyunca bu amaç doğrultusunda en kapsamlı çalışma ve faaliyetleri yaparak, İstiklal Marşı Yılı'nı hakkıyla değerlendirecektir.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığımız tarafından hazırlanan "Mehmet Akif Ersoy ve İstiklal Marşı" adlı çalışmanın, bu çerçevede önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyorum. Eserde yer alan belgeler, hem Mehmet Akif Ersoy'un hayat hikâyesini, hem de İstiklal Marşının Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmesi sürecini ayrintılarıyla ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın ortaya çıkması vesilesi ile İstiklal Marşımızın kabulünün 100. yıl dönümünü en kalbî duygularıyla kutluyor, Mehmet Akif Ersoy başta olmak üzere, istiklal mücadelemizin tüm kahramanlarını saygı, rahmet ve minnetle yâd ediyorum.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Türkiye Cumhurbaşkanı

ÖNSÖZ

Kurtuluş Savaşı'nın en sıkıntılı günlerinin yaşandığı ve bağımsızlık uğruna verilen mücadelenin devam ettiği zor günlerde kaleme alınan İstiklal Marşı, milletimizin ve ordumuzun o günlerde en fazla ihtiyaç hissettiği manevî desteği sağlayan bir sembol olarak ortaya çıkmıştır. Aradan geçen yüz yıl boyunca bu özelliğinden hiçbir şey kaybetmeyen, tam tersine taşıdığı anlam ve kıymeti daha da artan bu sembol, milletimizin maneviyatını en üst dereceden ifade eden bir manzume olarak mevcudiyetini muhafaza etmektedir. Bu manzumeyi kaleme alan şair Mehmet Akif Ersoy da aynı şekilde milletimizin gönlünde eşsiz bir yer edinmiştir.

Yüz yıl sonra bugün, vatanın bağımsızlığı için harekete geçen Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 2021 yılının “İstiklal Marşı Yılı” olmasını içeren bir düzenleme kabul edilmiştir. Bu düzenlemeyle; Milli Mücadele'nin başlangıcının ve TBMM'nin açılışının 100'üncü yılının akabinde, İstiklal Marşı'nın kabul edilmesinin 100'üncü yılına denk gelen 2021 boyunca düzenlenecek özel etkinliklerle hem anlam ve öneminin hatırlanması, hem de İstiklal Şairi Mehmet Akif Ersoy'un ve kurtuluş mücadelemizde görev alarak Türkiye'yi bize vatan kılan şehit ve gazilerimizin yad edilmesi amaçlanmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı da 100'üncü yıl faaliyetlerine katkıda bulunmak amacıyla Mehmet Akif Ersoy ve İstiklal Marşı temalı bu çalışmayı hazırlamıştır.

İki bölümden oluşan bu çalışmada 138 adedi arşiv belgesi olan toplam 216 adet materyal kullanılmıştır. Bunlardan 124 adedi, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı envanterine kayıtlı arşiv belgeleri, diğer 16 adet belgenin ise 3'ü ATASE, 2'si TBMM Arşivi ve 10'u da özel koleksiyon ve anonim belgelerdir. Çalışmada kullanılan diğer 32 adet

materyalin 24'ü gazete, 6'sı dergi ve 3'ü de TBMM Zabıt Ceridesi'dir. Çalışmada ayrıca 10 adedi anonim, 36 adedi ise özel koleksiyonlardan alınan 46 adet fotoğraf bulunmakta olup açıklamaları ve kaynaklarıyla birlikte ilgili bölümlerde değerlendirilmiştir.

Birinci Bölümde ana tema olarak Mehmet Akif Ersoy'un hayat hikayesi işlenmiştir. Bu bölümde toplam 118 adet materyal kullanılmıştır. Bu materyallerden 90 adedi, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı envanterine kayıtlı arşiv belgeleri olup diğer 6 adet belgenin 3'ü ATASE, 2'si TBMM Arşivi ve 1'i de özel koleksiyondan temin edilmiştir. Bu bölümde ayrıca 16 adet gazete, 5 adet dergi ve 2 adet TBMM Zabıt Ceridesi bulunmaktadır. Kullanılan materyaller, başlangıçtaki ilk 8 belge hariç, kronolojik olarak sıralanmıştır. Söz konusu ilk 8 belge ise Mehmet Akif Ersoy'a ait nüfus tezkeresi, diploma, sicil kaydı vb. belgeler olduğundan belgelerin düzenleme tarihleri dikkate alınmaksızın en başta yer alması uygun görülmüştür.

Çalışmanın İkinci Bölümünde ise İstiklal Marşı'nın kabulü ve devamındaki süreç işlenmiştir. Bu bölümde kronolojik olarak sıralanan 53 adet materyalin 43 adedini arşiv belgeleri oluşturmaktadır. Bu belgelerin 34 adedi yine, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı envanterine kayıtlı arşiv belgeleri olup diğer 9 adet belge ise anonim ve özel koleksiyon belgeleridir. İkinci Bölümde ayrıca 8 adet gazete, 1 adet dergi ve 1 adet TBMM Zabıt Ceridesi bulunmaktadır.

Kullanılan arşiv belgelerinden Osmanlı Türkçesi (eski harfli Türkçe) olanlarının belge görüntüsüyle birlikte hem çeviri yazısı (yeni harfli) hem de günümüz Türkçesi ile sadeleştirilmesi hazırlanmıştır. Çeviri yazı metinlerinde; bilimsel ve akademik kurallara riayet edilerek gerekli tüm çeviri işaretleri kullanılmış, belgede olmayan ancak yazımı gerekli olan eklemeler köşeli parantez "[...]" içinde gösterilmiş ayrıca hicrî ve rumî tarihlerin miladi karşılıkları ile kişi ve yer isimlerinin güncel ve tamamlanmış şekilleri verilmiştir. Sadeleştirme metinlerinde ise dönemin belge diline vâkıf olmayanların anlayabileceği bir tarzda ve günümüz Türkçesi ile metin sadeleştirilmesi metodu benimsenmiştir.

Çalışmanın, "İstiklal Marşı'nın Kabulünün 100'üncü Yılı"na ve Şair Mehmet Akif Ersoy'un hatırasına yaraşır biçimde önemli katkılar sağlayacağı inancıyla Mehmet Akif Ersoy'un hayatı ve İstiklal Marşı'nın kabul sürecini merak edenler ve konuyla ilgili araştırma yapanlar için faydalı olmasını temenni ederim.

Prof. Dr. Uğur ÜNAL

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı
Devlet Arşivleri Başkanı

KISALTMALAR

- BCA**, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi
30.10.0.0, Başbakanlık, Muamelat Genel Müdürlüğü
30.18.1.1, Başbakanlık, Kararlar Daire Başkanlığı
121.10.0.0, Emniyet Genel Müdürlüğü, İstihbarat Dairesi Başkanlığı
180.9.0.0, Milli Eğitim Bakanlığı, Genel
250.71.1.12, Ziraat Vekaleti, Personel Genel Müdürlüğü, Sicil Şube Müdürlüğü
- BOA**, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi
BEO, Bâb-ı Âlî Evrak Odası
DH.MKT, Dahiliye Nezareti, Mektubî Kalemi
DH.SAİD.d, Dahiliye Nezareti, Memur Sicil Defterleri
HR.İM, Hariciye Nezareti, İstanbul Murahhaslığı
HR.SYS, Hariciye Nezareti, Siyasî Kısım
ŞD, Şûrâ-yı Devlet
TS.MA.e, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Evrakı
- DİA**, Diyanet İslam Ansiklopedisi
- MSB**, Milli Savunma Bakanlığı
ATASE, ATA-ZB, Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, Atatürk Koleksiyonu
- TBMM**, Türkiye Büyük Millet Meclisi

I. BÖLÜM
MEHMET AKİF ERSOY

MEHMET AKİF ERSOY

İstiklal Marşı şairi Mehmet Akif Bey, 1873 yılında dünyaya geldi. Babası, günümüzde Kosova Cumhuriyeti sınırları dahilinde bulunan İpek şehrinden müderris Mehmet Tahir Efendi'dir. Annesi ise aslen Tokatlı olan Emine Şerife Hanım'dır. Bazı araştırmalarda doğum yeri İstanbul, Fatih olarak ifade edilmişse de Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine ait tüm resmî belgelerde Mehmet Akif Bey'in doğum yeri, Çanakkale'nin Bayramiç ilçesi olarak gösterilmektedir.

İlk ve temel eğitimini babasından ve bazı hocalardan özel olarak aldıktan sonra önce Fatih Rüşdiyesi'ne (Ortaokul) ve ardından İstanbul Mülkiye İdadisi'ne (Lise) girdi ve bu okuldan 1889 yılında mezun oldu. Daha sonra yine İstanbul'da bulunan Mülkiye Baytar Mektebi'ne (Sivil Veteriner Okulu) girerek yüksek tahsil görmeye başladı. Bu okuldan ise 1893 yılında okul birincisi olarak mezun oldu.

Yüksek tahsilini bitirdikten sonra 1893 yılının sonlarında Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti'nde (Orman ve Madenler ve Tarım Bakanlığı) baytar (veteriner) müfettiş yardımcısı olarak devlet hizmetine girdi. Bu görevi sırasında zaman zaman başta Edirne olmak üzere çeşitli bölgelere hayvan hastalıklarıyla mücadele için görevli olarak gönderildi. Nezaretteki vazifesine ilave olarak 1906 yılında Halkalı Ziraat Mektebi'nde öğretmen olarak görevlendirildi. 1908 yılında ise yine ilave görev olarak Darülfünun Edebiyat Şubesi'nde Osmanlı Edebiyatı dersi öğretmenliğine atandı.

Mehmet Akif Bey, Meşrutiyet'in yeniden ilanından (24 Temmuz 1908) sonra yayın hayatına başlayan Sırat-ı Müstakim dergisinde başyazarlık yapmaya başladı. Derginin ismi, 1912 yılında Sebilürreşad olarak değiştikten sonra da başyazarlık görevine devam etti. Bu dönemdeki eserleri Milli Edebiyat akımının öncüsü sayılabilecek yazı ve şiirler ile dinî hassasiyetleri belirgin şiirlerden oluşmaktaydı. Bu arada nezaretteki görevinde 1909 yılında Umur-ı Baytariye (Veterinerlik İşleri) Müdürlüğü'nde müdür yardımcılığına terfi etti. Bu son görevine dört yıl kadar devam ettikten sonra 1913 yılında istifa ederek Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti'ndeki görevinden ve devlet memurluğundan ayrıldı. Aynı yıl İttihat ve Terakki Fırkası yöneticileri ve bu fırkayı destekleyen aydınlarla fikir ayrılığı yaşamaya başladı. Sonraki yıllarda sadece Halkalı Ziraat Mektebi ile Darülfünun'daki öğretmenlik görevlerini yürüttü. Bu iki görevine ek olarak bir süre de Çiftlik Makinist Mektebi öğretmenliğinde bulundu.

Mehmet Akif Bey, Birinci Dünya Savaşı (1914-1918) yıllarında bazı seyahatlerde bulundu; Berlin, Medine, Riyad ve Lübnan'a gitti. 1917 yılında İstanbul'a döndü ve Maarif

Nezareti (Eğitim Bakanlığı) bünyesinde oluşturulan Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti'nde (Dil Araştırmaları Kurulu) görevlendirildi. 1918 yılında ise Şeyhülislam'lık'a bağlı akademik bir kurum olan Darü'l-Hikmeti'l-İslamiye'nin başkatipliğine ve ardından üyeliğine atandı.

Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle başlayan Mütareke Dönemi'nde İstanbul'da bulunan Mehmet Akif Bey, İtilaf kuvvetlerinin İstanbul'u işgal etmesinin (16 Mart 1920) ardından Millî Mücadele'yi desteklemeye başladı ve Anadolu'ya geçti. Bir süre Balıkesir'de kaldıktan sonra tekrar İstanbul'a döndü. Bu arada Ankara'da açılmış bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Başkanı Mustafa Kemal (Atatürk) Paşa'nın çağrısı üzerine 1920 yılının Nisan ayı sonlarında Ankara'ya geldi. 17 Mayıs 1920 tarihinde ise Burdur milletvekili seçilerek TBMM çalışmalarına katıldı. Mehmet Akif Bey, 7 Kasım 1920 tarihinde Maarif Nezareti (Eğitim Bakanlığı) tarafından açılan millî marş yarışmasına özel davetle katıldı ve "İstiklal Marşı" adlı muhteşem şiirini kaleme aldı. İstiklal Marşı, 12 Mart 1921 tarihinde TBMM Genel Kurulu tarafından millî marş olarak kabul edildi. Kurtuluş Savaşı boyunca TBMM üyesi milletvekillerinden oluşan irşad (propaganda) heyetlerine katılarak pek çok Anadolu şehrini ve cepheleri dolaştı.

TBMM I. Dönem (1920-1923) milletvekilliği sona erince yeniden milletvekili adayı olmayan Mehmet Akif Bey, eski dostu Mehmet Abbas Halim Paşa'nın daveti üzerine 1923 yılında Mısır'a gitti. 1923-1925 yılları arasında zaman zaman İstanbul'a gelen Mehmet Akif Bey, 1925 yılının sonlarından itibaren devamlı olarak Mısır'da kalmaya başladı. Mısır'da bulunduğu sırada bazen Kahire'de ve çoğunlukla da Hilvan'da (Helwan) yaşadı. Bu arada 1925 yılının sonlarında Kur'an-ı Kerim tercümesi hazırlamak üzere Diyanet İşleri Başkanlığı ile sözleşme imzaladı. Mısır'da bulunduğu yıllarda bu tercüme üzerine çalıştı. Ancak çalışmalarını tamamlamasına rağmen söz konusu tercümeyi teslim etmedi. Bunun dışında Mısır'da bulunduğu dönemde ilmî ve edebî çalışmalarına da devam etti.

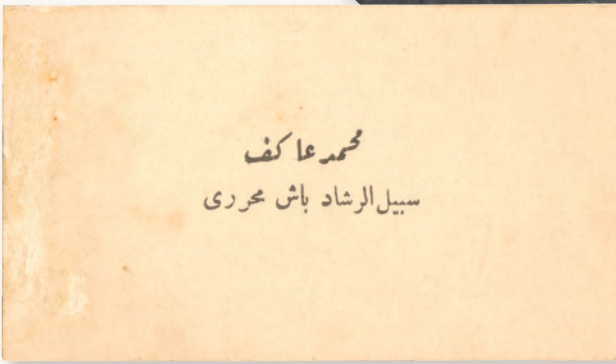
Yurdundan uzakta Mısır'da yaşamakta olan Mehmet Akif Ersoy, 1935 yılında sağlık sorunları yaşamaya başladı. Tedavi amacıyla kısa sürelerle Amman, Beyrut ve Antakya'da bulundu. Nihayet 1936 yılında İstanbul'a döndü ve tedavisine burada devam etmeye başladı. Bu arada emeklilik işlemleri için müracaatta bulundu ve geçmişteki memuriyetleri ile bir dönem (1920-1923) yaptığı milletvekilliği hizmeti birleştirilerek kendisine emekli maaşı bağlandı. Ancak Mehmet Akif Ersoy, İstanbul'da kalmaya ve tedavi görmeye devam ettiği sırada 27 Aralık 1936 tarihinde vefat etti. Bayazıt Camii'inde kılınan cenaze namazının ardından naaşı, Edirnekapı Mezarlığı'na defnedildi. Mezarı, 1960 yılında yapılan düzenleme sırasında ise şimdiki yerine Edirnekapı Şehitliği'ne nakledildi.

Yazarlığı ve şairliği oldukça kuvvetli olan Mehmet Akif Ersoy'un şiirleri, 1892 yılından itibaren dönemin gazete ve dergilerinde yayımlanmaya başladı. "Safahat" adlı ilk kitabı 1911 yılında yayımlanmış daha sonra Süleymaniye Kürsüsünde (1912), Hakkın Sesleri (1913), Fatih Kürsüsünde (1914), Hatıralar (1917), Asım (1919) ve Gölgele (1933) unvanlarıyla toplam yedi kitaplık bir seri haline ulaşmıştır.

Mehmed Akif Bey,
Hilvan'da (Helwan).
(Mısır, 1926-1935)
Kaynak: M. Ruyan
Soydan Koleksiyonu

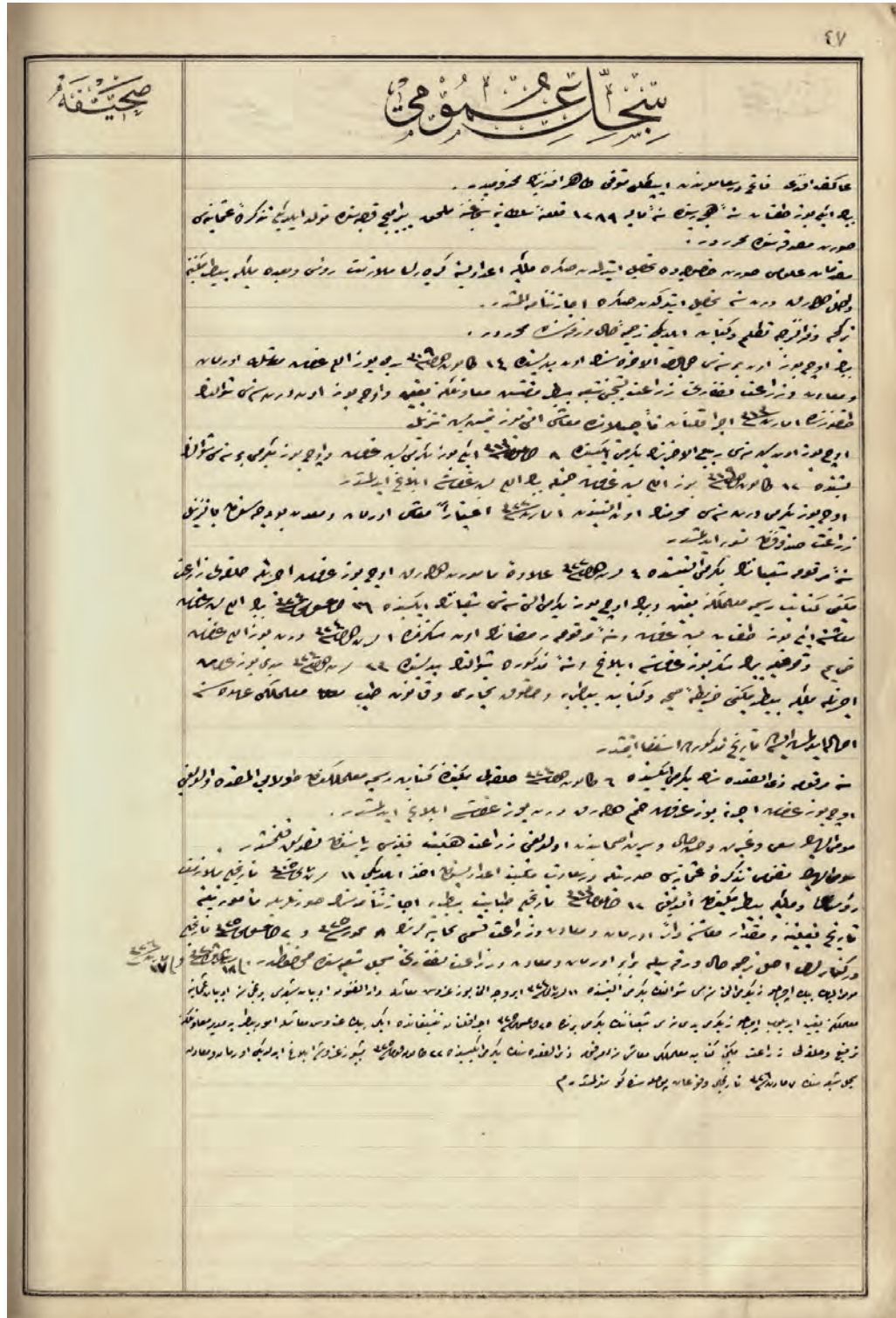
Mehmed Akif Bey'in "Mehmed Akif, Sebilürreşad
Baş Muharriri" şeklindeki kartviziti.
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

I.1.

Mehmed Akif Bey'in kişisel bilgileri ile 1893-1910 yılları arasındaki eğitim ve kariyer sürecine dair Dabiliye Nezareti Sicil Şubesi'nde bulunan hal tercümesi.

BOA, DH.SAİD.d, 175/47, 30 Mart 1910

[Çeviri Yazı]

[Mehmed] Akif Efendi

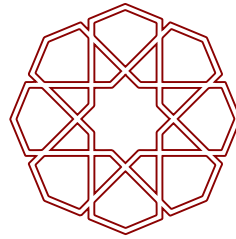
Fatih dersi'âmlarından İpekli müteveffâ [Mehmed] Tahir Efendi'nin mahdûmudur. Bin iki yüz doksan sene-i hicriyesinde sene-i mâliye 1289 [1873] Kal'a-i Sultâniye [Çanakkale] Sancağı'na mülhak Bayramiç kasabasında tevellüd eylediği tezkere-i Osmâniyesi sûret-i musaddakasında muharrerdir. Mukaddemât-ı ulûmu sûret-i husûsiyede tahsîl etdikden sonra Mülkiye İ'dâdisine girerek mülâzemet ru'ûsu ve ba'dehu Mülkiye Baytar Mektebi'ne dâhil olarak dört sene tahsîl etdikden sonra icâzetnâme almıştır. Türkçe ve Fransızca tekellüm ve kitâbet eylediği tercüme-i hâl varakasında muharrerdir. Bin üç yüz on bir senesi Cemâziye'l-Âhiresinin on yedisinde 14 Kânûn-ı Evvel sene [1]309 [26 Aralık 1893] yedi yüz elli guruş ma'âşla Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nezâreti Zirâat Beşinci Şu'be Baytar Müfettiş Mu'avinliğine ta'yîn ve [bin] üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda 1 Mart sene [1]313 [13 Mart 1897] icrâ kılınan te'cîlâtta ma'âşı altı yüz yetmiş beşe tenzil [edilmiştir.] [Maası] [bin] üç yüz on beş senesi Rebî'ü'l-Âhîrinin yirmi ikisinde 8 Eylül sene [1]313 [20 Eylül 1897] iki yüz yirmi beş guruş ve [bin] üç yüz yirmi bir senesi Şevvâlinin beşinde 12 Kânûn-ı Evvel sene [1]319 [25 Aralık 1903] yüz elli beş guruş zammıyla bin elli beş guruşa iblâğ edilmiştir. [Bin] üç yüz yirmi dört senesi Muharreminin on altısından 1 Mart sene [1]322 [14 Mart 1906] i'tibâren ma'âşı Orman ve Ma'âdin [Nezâreti] bûdcesinden bi't-tenzîl Zirâat Sandığı'ndan tesviye edilmiştir. Sene-i merkûme Şa'bânının yirmi altısında 4 Teşrîn-i Evvel sene [1]322 [17 Ekim 1906] ilâve-i me'mûriyet olarak üç yüz guruş ücretle Halkalı Zirâat Mektebi kitâbet-i resmiye mu'allimliğine ta'yîn ve bin üç yüz yirmi altı senesi Şa'bânının ikisinde 16 Ağustos sene [1]324 [29 Ağustos 1908] bin elli beş guruş ma'âşına iki yüz doksan beş guruş ve sene-i merkûme Ramazânının on sekizinde 1 Teşrîn-i Evvel sene [1]324 [14 Ekim 1908] dört yüz elli guruş zamâyım vukû'uyla bin sekiz yüz guruşa iblâğ ve sene-i mezkûre Şevvâlinin yedisinde 23 Teşrîn-i Evvel sene [1]324 [5 Kasım 1908] yedi yüz guruş ücretle Mülkiye Baytar Mektebi harîta-i sıhhiye ve kitâbet-i baytariye ve hukûk-ı ticârî ve kânûn-ı tıb mu'allimliği uhdesine ihâl edilmiş ise de târîh-i mezkûrda isti'fâ etmiştir. Sene-i merkûme Zilkâdesinin yirmi ikisinde 6 Kânûn-ı Evvel sene [1]324 [19 Aralık 1908] Halkalı [Zirâat] Mektebinde kitâbet-i resmiye mu'allimliğinden dolayı almakda olduğu üç yüz guruş ücrete yüz guruş zam olarak dört yüz guruşa iblâğ edilmiştir. Mûmâ ileyhî sa'y ü gayret ve hüsn-i hâl ü sîret ashâbından olduğu Zirâat Hey'et-i Fenniyesi Riyâsetinden tasdîk kılınmıştır. Mûmâ ileyhî nüfûs tezkere-i Osmâniyesi sûretiyle Dersââdet Mektebi-i İ'dâdisinden ahz eylediği 11 Teşrîn-i Sâni sene [1]305 [23 Kasım 1889] târîhli mülâzemet ru'ûsunun ve Mülkiye Baytar Mektebinden aldığı 12 Eylül sene [1]313 [24 Eylül 1897] târîhli tabâbet-i baytariye icâzetnâmesinin sûretleriyle me'mûriyete târîh-i ta'yînine ve mikdâr-ı ma'âşına dâ'ir Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Kısmı muhâsebelerinin 8 Temmuz sene [1]325 [21 Temmuz 1909] ve 2 Ağustos sene [1]325 [15 Ağustos 1909] târîhli derkenârları asl-ı tercüme-i hâl varakasıyla berâber Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nezâreti Sicil Şu'besinde mahfûzdur, fî 18 Rebî'ü'l-Evvel sene [1]328 ve fî 17 Mart sene [1]326 [30 Mart 1910]. Mûmâ ileyhî bin üç yüz yirmi altı senesi Şevvâlinin yirmi altısında 11 Teşrîn-i Sâni sene [1]324 [24 Kasım 1908] ayrıca altı yüz guruş ma'âşla Dârü'l-Fünûn Edebiyât Şu'besi birinci sene Edebiyât-ı Osmâniye mu'allimliğine ta'yîn edilüb [bin] üç yüz yirmi yedi senesi Şa'bânının yirmi birinde 25 Ağustos sene [1]325 [7 Eylül 1909] icrâ kılınan tensikâtta iki bin guruş ma'âşla Umûr-ı Baytariye Müdîr Mu'avinliğine terfî ve Halkalı Zirâat Mektebi kitâbet mu'allimliği ma'âşı sene-i merkûme Zilkâdesinin yirmi ikisinde 22 Kânûn-ı Evvel sene [1]325 [4 Ocak 1910] beş yüz guruşa iblâğ edildiği Orman ve Ma'âdin Sicil Şu'besinin 7 Mart sene [1]326 [20 Mart 1910] târîhli vukû'ât pusulasında gösterilmiştir.

[Sadeleştirme]

[Mehmed] Akif Efendi

Fatih müderrislerinden İpekli müteveffa [Mehmed] Tahir Efendi'nin oğludur. Nüfus belgesinin onaylı suretinde 1873 yılında Çanakkale Sancağı'na bağlı Bayramiç kasabasında doğduğu yazılıdır. İlk eğitimini özel olarak aldıktan sonra Mülkiye Lisesine girerek mülazemet diploması almıştır. Daha sonra Mülkiye Baytar Okuluna girmiş ve dört yıl eğitim gördükten sonra diploma almıştır. Hal tercümesinde Türkçe ve Fransızca konuştuğu ve yazdığı ifade edilmektedir. 26 Aralık 1893 tarihinde 750 kuruş maaşla Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti Ziraat Beşinci Şube Baytar Müfettiş Muavinliğine atanmıştır. 13 Mart 1897 tarihinde yapılan düzenlemede maaşı 675 kuruşa düşürülmüştür. 20 Eylül 1897 tarihinde maaşına 225 kuruş ve 25 Aralık 1903 tarihinde ise 155 kuruş zam yapılarak 1055 kuruşa yükselmiştir. 14 Mart 1906 tarihinden itibaren maaşı Orman ve Maadin Nezareti bütçesinden alınarak Ziraat Sandığı'ndan ödenmeye başlanmıştır. 17 Ekim 1906 tarihinde ek görev olarak 300 kuruş ücretle Halkalı Ziraat Okulu resmi yazışma dersi öğretmenliğine atanmıştır. 1055 kuruş olan maaşına 29 Ağustos 1908 tarihinde 295 kuruş ve 14 Ekim 1908 tarihinde ise 450 kuruş zam yapılmış ve maaşı 1800 kuruşa yükselmiştir. 5 Kasım 1908 tarihinde uhdesine 750 kuruş ücretle Mülkiye Baytar Mektebi'nde sağlık haritası, veterinerlik yazışması, ticaret hukuku ve tıp kanunu dersleri öğretmenliği verilmişse de görevinden istifa etmiştir. 19 Aralık 1908 tarihinde Halkalı Ziraat Mektebi'nde resmi yazışma dersi öğretmenliğinden dolayı almakta olduğu 300 kuruşluk ücret, zam yapılarak 400 kuruşa yükseltilmiştir. Kendisinin çalışkan, gayretli, iyi hal ve ahlak sahibi olduğu Ziraat Bilim Kurulu Başkanlığı'nca tasdik edilmiştir. Nüfus belgesi sureti, Mülkiye Lisesi'nden aldığı 23 Kasım 1889 tarihli diplomanın sureti, Mülkiye Baytar Mektebi'nden aldığı 24 Eylül 1897 tarihli veteriner doktor diploması sureti, memuriyete atama tarihi ve maaş miktarına dair olan Orman ve Maadin ve Ziraat muhasebelerinin 21 Temmuz 1909 ve 15 Ağustos 1909 tarihli derkenarları ile hal tercümesi belgesinin aslı, Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti Sicil Şubesi'nde tutulmaktadır (30 Mart 1910). 24 Kasım 1908 tarihinde ayrıca 600 kuruş maaşla Darülfünun Edebiyat Şubesi'nde Osmanlı Edebiyatı dersi öğretmenliğine atanmıştır. 7 Eylül 1909 tarihinde yapılan düzenlemede ise 2000 kuruş maaşla Veterinerlik İşleri Müdür Yardımcılığına terfi etmiştir. Halkalı Ziraat Mektebi yazı dersi öğretmenliği maaşının ise 4 Ocak 1910 tarihinde 500 kuruşa yükseltildiği, Orman ve Maadin Sicil Şubesi'nin 20 Mart 1910 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Mülkiye Baytar
Mektebi öğrencisi
Mehmed Akif Efendi.
(İstanbul, 1889-1893)
Kaynak: M. Ruyan
Soydan Koleksiyonu

[Çeviri Yazı]

Me'mûrîn ve Ketebe ve Müstahdemînin Tescîl Edilecek Tercüme-i Hâllerinin Tahrîrine Mahsûs Varakadır

Sâhib-i tercümenin kendisiyle pederinin ismi ...

İsmim Mehmed Akif Efendi'dir, pederim Fatih dersi'âmlarından İpekli merhûm Mehmed Tahir Efendi'dir.

Mahal ve târîh-i velâdeti ...

Bin iki yüz doksan sene-i hicriyesinde (sene-i mâliye 1289) [1873] Kal'a-i Sultâniye [Çanakkale] Sancağı'na mülhak Bayramîç Kazâsı'nda tevellüd etmişim.

Kangı memleket ve mekteblerde ...

Mukaddemât-ı ulûmu sûret-i husûsiyede tahsîl etdikden sonra Mülkiye İ'dâdîsi'ne girerek bin üç yüz yedi senesi Rebî'ül-Âhîrinin yirmi dokuzunda (11 Teşrîn-i Sâni sene [1]305) [23 Kasım 1889] târihlü bir kıt'a şehâdetnâme aldım. Bâdehu Mülkiye Baytar Mektebi'ne dâhil olarak dört sene tahsîl etdikden sonra sınıf birincisi olarak bin üç yüz on bir senesi Cemâziye'l-Evvelinin yirmi beşinde (fî 22 Kânûn-ı Evvel sene 1309) [3 Ocak 1894] neş'et etdim, Türkçe ve Fransızca tekellüm ve kitâbet ederim.

Hizmet-i devlete kangı târîhde ...

Yirmi yaşında olduğum halde [bin] üç yüz on bir senesi Cemâziye'l-Âhîrinin on yedisinde (fî 14 Kânûn-ı Evvel sene [1]309) [26 Aralık 1893] yedi yüz elli gurus ma'âş ile Orman Nezâreti Zirâ'at Hey'et-i Fenniyesi Beşinci Şu'be Müfettişlik Mu'avinliğine ta'yîn olundum ve [bin] üç yüz on dört senesi Şevvâlinin dokuzunda (1 Mart sene [1]313) [13 Mart 1897] umûm ma'âşâtta icrâ olunan te'cîlât miyânında ma'âşım altı yüz yetmiş beş guruşa tenzîl edildi. [Bin] üç yüz on beş senesi Rebî'ül-Âhîrinin on sekizinde (fî 4 Eylül sene [1]313) [16 Eylül 1897] iki yüz yirmi beş gurus zam ile dokuz yüz guruşa ve [bin] üç yüz yirmi bir senesi Şevvâlinin beşinde (13 Kânûn-ı Evvel sene [1]319) [26 Aralık 1903] yüz elli beş gurus zam ile bin elli beş guruşa ve [bin] üç yüz yirmi altı senesi Şa'bânının ikisinde (16 Ağustos sene [1]324) [29 Ağustos 1908] iki yüz doksan beş gurus zam ile bin üç yüz elli guruşa ve [bin] üç yüz yirmi altı senesi Ramazânının on sekizinde (1 Teşrîn-i Evvel sene [1]324) [14 Ekim 1908] dört yüz elli gurus zam ile bin sekiz yüz elli guruşa iblâğ edildi. El-yevm bin sekiz yüz elli gurus ma'âş ile müstahdemim.

Hizmet-i devlete duhûlünden varakası târîhine kadar arada infisâli vukû' bulmuş ise ...

Şimdiye kadar hakkımda hiçbir yerden hiçbir gûne şikâyet vukû' bulmadı. Aslâ taht-ı muhâkemeye alınmadım. Tezkere-i Osmâniyemle Mülkiye İ'dâdîsi'nden ve Mülkiye Baytar Mektebi'nden almış olduğum şehâdetnâmelerin sûretleri merbûten takdîm kılındı.

Fî 6 Mayıs sene 1325 [19 Mayıs 1909]

Orman Nezâreti'nde Zirâ'at Hey'et-i Fenniyesi'nde Beşinci Şu'be Müfettiş Mu'avinini Baytar

[mühür] Mehmed Akif

Mülâhazât

Mûmâ ileyhî sa'y ü gayret ve hüsn-i hâl ü sîret ashâbından bulunduğu tasdîk kılınır.

Fî 7 Mayıs sene [1]325 [20 Mayıs 1909]

Zirâ'at Hey'et-i Fenniyesi Re'îsi

[mühür] ... [okunamadı]

[Sadelerştirme]

Memurlar, Katipler ve Müstahdemlerin Tescil Edilecek Hal Tercümeleri Yazımına Mahsus Belgedir

Evrak sahibin kendisiyle babasının ismi ...

İsmim Mehmed Akif Efendi'dir. Babam Fatih dersiamlarından İpekli merhum Mehmed Tahir Efendi'dir.

Doğum yeri ve tarihi ...

1873 yılında Çanakkale Sancağı'na bağlı Bayramiç Kazası'nda doğmuşum.

Hangi memleket ve okullarda ...

Temel eğitimimi özel şekilde aldıktan sonra Mülkiye Lisesi'ne girerek 23 Kasım 1889 tarihli bir kıta diploma aldım. Daha sonra Mülkiye Baytar Okulu'na girerek dört yıl okuduktan sonra sınıf birincisi olarak 3 Ocak 1894 tarihinde mezun oldum. Türkçe ve Fransızca konuşur ve yazarım.

Devlet hizmetine hangi tarihte ...

20 yaşında iken 26 Aralık 1893 tarihinde 750 kuruş maaşla Orman Bakanlığı Ziraat Bilim Kurulu Müfettiş Yardımcılığına atandım. 13 Mart 1897 tarihinde tüm maaşlara uygulanan erteleme sırasında maaşım 675 kuruşa düşürüldü. Maaşım 16 Eylül 1897 tarihinde 225 kuruş zam ile 900 kuruşa, 26 Aralık 1903 tarihinde 115 kuruş zam ile 1055 kuruşa, 29 Ağustos 1908 tarihinde 295 kuruş zam ile 1350 kuruşa, 14 Ekim 1908 tarihinde 450 kuruş zam ile 1850 kuruşa yükseldi. Şu an 1850 kuruş maaş ile çalışmaktayım.

Devlet hizmetine girişinden bu belgenin tarihine kadar görevi bırakmış ise ...

Şimdiye kadar hakkımda hiçbir yerden hiçbir türlü şikayet olmadı. Asla yargılanmadım. Nüfus belgem ile Mülkiye Lisesi'nden ve Mülkiye Baytar Mektebi'nden almış olduğum diplomaların kopyaları ekte sunulmuştur.

19 Mayıs 1909

Orman Bakanlığı'nda Ziraat Bilim Kurulu'nda Beşinci Şube Müfettiş Yardımcısı Baytar

[mühür] Mehmed Akif

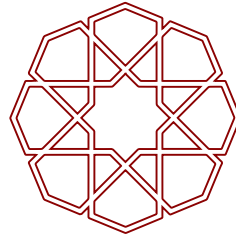
Değerlendirme

Adı geçenin çalışkan, gayretli, iyi hal ve ahlak sahibi olduğu onaylanır.

20 Mayıs 1909

Ziraat Bilim Kurulu Başkanı

[mühür] ... [okunamadı]

Donanma Dergisi'nin Mehmed Akif Bey'in fotoğrafı ve "Müslümanların İctimâî Şairi Mehmed Akif Bey" manşeti ile çıkan Nisan 1329 (1913) tarihli ve 38-14 numaralı sayısının kapağı.
Kaynak: Fatih Bayhan, Sebilürreşad Dergisi

BCA, 250.71.1.12/1.1.1-1, 27 Kasım 1906

[Çeviri Yazı]

Devlet-i Aliyye-i Osmâniye Tezkeresidir
İsim ve şöhreti: **Mehmed Akif Efendi**
Pederi ismiyle mahall-i ikâmeti: **Müteveffâ [Mehmed] Tahir**
Vâlidesi ismiyle mahall-i ikâmeti: **Emine Şerife Hanım**
Târîh ve mahall-i velâdeti: **1290 [1873] Bayramıç**
Milleti: **Müslim**
San'at ve sıfat ve hizmet ve intihâb salâhiyeti: **Orman Nezâreti'nde Baytar Müfettişi**
Müte'ehhil ve zevcesi müte'addid olub olmadığı: **Bir zevcesi vardır**
Eşkâli: Boy **orta**, göz **ela**, sîmâ **buğday**, alâmet-i fârîka-i sâbite **tam**
Sicill-i nüfûsa kayd olunan mahalli:
Vilâyeti: **İstanbul**
Kazâsı: **Üçüncü Dâ'ire [Fatih]**
Mahalle ve karyesi: **Hoca Üveys**
Zokağı: **Hüsrev Paşa**
Mesken numrosu: **10**
Nev'-i mesken: **Hâne**
Bâlâda isim ve şöhret ve hâl ve sıfatı muharrer olan **Mehmed Akif Efendi** Devlet-i Aliyye'nin tâbi'iyetini hâ'iz olub ol sûretle cerîde-i nüfûsda mukayyed olduğunu müş'ir işbu tezkere i'tâ kılındı.
Fî 14 Teşrîn-i Sânî sene [1]322 [27 Kasım 1906]
[pul ve mühürler]

[Sadeleştirme]

Osmanlı Devleti Belgesidir
İsim ve şöhreti: **Mehmed Akif Efendi**
Babasının adı ve ikamet yeri: **Ölü [Mehmed] Tahir**
Annesinin adı ve ikamet yeri: **Emine Şerife Hanım**
Doğum tarihi ve yeri: **1873 Bayramıç**
Milleti: **Müslim**
Sanat, sıfat, hizmet ve seçim salahiyeti: **Orman Nezareti'nde Baytar Müfettişi**
Evli ve eşi olup olmadığı: **Bir eşi vardır**
Eşkâli: Boy **orta**, göz **ela**, sima **buğday**, belirgin özelliği **tam**
Nüfus siciline kayıt olduğu yer:
Vilayeti: **İstanbul**
Kazası: **Üçüncü Daire [Fatih]**
Mahalle ve köyü: **Hoca Üveys**
Sokağı: **Hüsrev Paşa**
Mesken numarası: **10**
Mesken türü: **Hane**

Yukarıda isim, şöhret, durum ve sıfatı yazılı olan **Mehmed Akif Efendi** Osmanlı Devleti'nin vatandaşı olup bu şekilde nüfus kütüğünde kayıtlı olduğunu gösterir işbu belge verildi.

27 Kasım 1906

[pul ve mühür]

I.4.

Mehmed Akif Efendi'nin 1919 yılında düzenlenen fotoğraflı Osmanlı Devleti nüfus belgesi.

(Koyu olan yazılar elle doldurma, diğerleri ise matbudur.)

Kaynak: DİA, c. 28, s. 432-439; orijinali Mustafa Uğur Derman Koleksiyonu'ndadır.

دول علیہ عثمانیہ ترکستان

اسم و شهرت	پدری اسمیله تعل اقامتی	والدهی اسمیله عمل اقامتی	اربع و محل ولادت	ملتی	صنعت و صفت و خدمت و انتخاب صلاحیتی	متاهل و زوجہ سی متعدد اولوب اولدینی	درجات و صنوف عسکریہ سی
محمد علی	محمد علی	محمد علی	محمد علی	محمد علی	محمد علی	محمد علی	محمد علی

اشکالی				سجل نفوسه قید اولتان محلی			
پوی	کوز	سپا	علامت قافله ثابت	ولایتی	قضاسی	عہدہ و قریہ سی	زقانی نومردہ
محمد علی	محمد علی	محمد علی	محمد علی	محمد علی	محمد علی	محمد علی	محمد علی

بالادہ اسم و شهرت و حال و صفتی بحر اولان
 اول صورتہ جریدہ نفوسدہ مقید اولدینی مشعر اشبو تذکرہ اعطا قلدی

محمد علی

[Çeviri Yazı]

Devlet-i Aliyye-i Osmâniye Tezkeresidir

İsim ve şöhreti: **Mehmed Akif Efendi**

Pederi ismiyle mahall-i ikâmeti: **Müteveffâ [Mehmed] Tahir**

Vâlidesi ismiyle mahall-i ikâmeti: **Emine Şerife Hanım**

Târîh ve mahall-i velâdeti: **1290, bin iki yüz doksan [1873] Bayramıç**

Milleti: **İslâm**

San'at ve sıfat ve hizmet ve intihâb salâhiyeti: **Orman Nezâreti'nde Baytar Müfettişi**

Müte'ehhil ve zevcesi müte'addid olup olmadığı: **Müte'ehhildir**

Eşkâli: Boy **orta**, göz **ela**, sîmâ **buğday**, alâmet-i fârîka-i sâbite **tam**

Sicill-i nüfûsa kayd olunan mahalli:

Vilâyeti: **İstanbul**

Kazâsı: **Hırka-i Şerîf**

Mahalle ve karyesi: **Hoca Üveys**

Zokağı: **Hüsrev Paşa Câddesi**

Mesken numrosu: **10**

Nev'-i mesken: **Hâne**

Bâlâda isim ve şöhret ve hâl ve sıfatı muharrer olan **Mehmed Akif Efendi** Devlet-i Aliyye'nin tâbi'iyetini hâ'iz olup ol sûretle cerîde-i nüfûsda mukayyed olduğunu müş'ir işbu tezkere i'tâ kılındı.

Fî 7 Kânûn-ı Sâni sene [1]335 [7 Ocak 1919] [pul ve mühür]

[Sadeleştirme]

Osmanlı Devleti Belgesidir

İsim ve şöhreti: **Mehmed Akif Efendi**

Babasının adı ve ikamet yeri: **Ölü [Mehmed] Tahir**

Annesinin adı ve ikamet yeri: **Emine Şerife Hanım**

Doğum tarihi ve yeri: **1873 Bayramıç**

Milleti: **İslam**

Sanat, sıfat, hizmet ve seçim salâhiyeti: **Orman Nezareti'nde Baytar Müfettişi**

Evli ve eşi olup olmadığı: **Evlidir**

Eşkâli: Boy **orta**, göz **ela**, sima **buğday**, belirgin özelliği **tam**

Nüfus siciline kayıt olduğu yer:

Vilayeti: **İstanbul**

Kazası: **Hırka-i Şerif**

Mahalle ve köyü: **Hoca Üveys**

Sokağı: **Hüsrev Paşa Caddesi**

Mesken numarası: **10**

Mesken türü: **Hane**

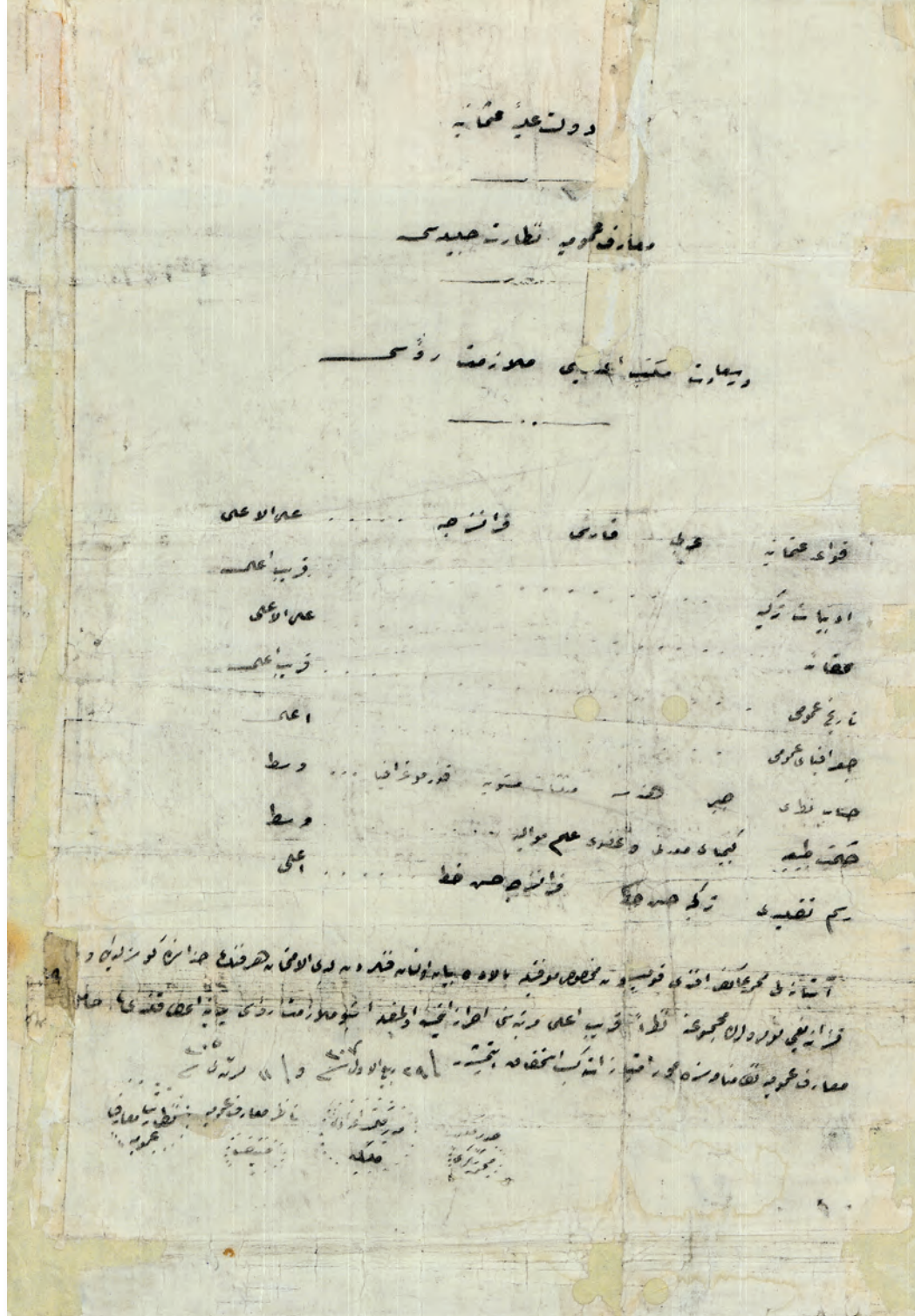
Yukarıda isim, şöhret, durum ve sıfatı yazılı olan **Mehmed Akif Efendi** Osmanlı Devleti'nin vatandaşı olup bu şekilde nüfus kütüğünde kayıtlı olduğunu gösterir işbu belge verildi. **7 Ocak 1919** [pul ve mühür]

I.5.

Mehmed Akif Efendi'nin, İstanbul Mekteb-i İdadisi'ni (Lise) bitirerek aldığı diplomanın onaylı sureti.
BCA, 250.71.1.12/1.1.1-2, 23 Kasım 1889

[Çeviri Yazı]

Devlet-i Aliyye-i Osmaniye
Ma'ârif-i Umûmiye Nezâret-i Celîlesi
Dersa'âdet Mekteb-i İ'dâdî Mülâzemet Ru'ûsu

Kavâ'id-i Osmâniye, Arabî, Fârisî, Fransızca: Aliyyü'l-a'lâ
Edebiyât-ı Türkiyye: Karîb-i a'lâ
Akâ'id: Aliyyü'l-a'lâ
Târîh-i Umûmî: Karîb-i a'lâ
Coğrafya-yı Umûmî: A'lâ
Hesâb-ı Nazarî, Cebir, Hendese, Müsellesât-ı Müsteviye, Kozmografya: Vasat
Hikmet-i Tabî'îye, Kimya-yı Ma'denî ve Uzvî, İlm-i Mevâliye: Vasat
Resm-i Taklîdî, Türkce Hüsn-i Hat, Fransızca Hüsn-i Hat: A'lâ

Âsitâneli Mehmed Akif Efendi komisyon-ı mahsûs ma'rifetiyle bâlâda beyân olunan fenlerden lede'l-imtihân her fennin hizâsında gösterildiği vechile kazandığı numroların mecmû'una nazaran karîb-i a'lâ mertebesini ihrâz etmiş olmağla işbu mülâzemet ru'ûsu yedine i'tâ kılındı. Hâmili Ma'ârif-i Umûmiye Nizâm-nâmesi'nde muharrer imtiyâzâta kesb-i istihkâk etmiştir.

Fî 29 Rebî'ül'l-Evvel sene [1]307 ve fî 11 Teşrîn-i Sânî sene [1]305 [23 Kasım 1889]

[mühür suretleri]

[Sadeleştirme]

Osmanlı Devleti
Maarif Nezareti
İstanbul Mekteb-i İdadisi (Lise) Diploması

Osmanlıca, Arapça, Farsça, Fransızca: Pekiyi
Türk Edebiyatı: İyiye yakın
Akaid: Pekiyi
Genel Tarih: İyiye yakın
Genel Coğrafya: İyi
Aritmetik, Cebir, Geometri, Trigonometri, Kozmografya: Orta
Fizik, Madeni ve Organik Kimya, Doğa Tarihi: Orta
Resim, Türkçe Güzel Yazı, Fransızca Güzel Yazı: İyi

İstanbul Mehmed Akif Efendi komisyon marifetiyle yukarıda beyan olunan derslerden sınav edilmiş ve her dersin hizasında gösterilen notların toplamına göre iyiye yakın derecesini elde etmiş olmakla işbu diploma kendisine verilmiştir. Diploma sahibi, Maarif Nizamnamesi'nde yazılı imtiyazlara hak kazanmıştır.

23 Kasım 1889

[mühür suretleri]

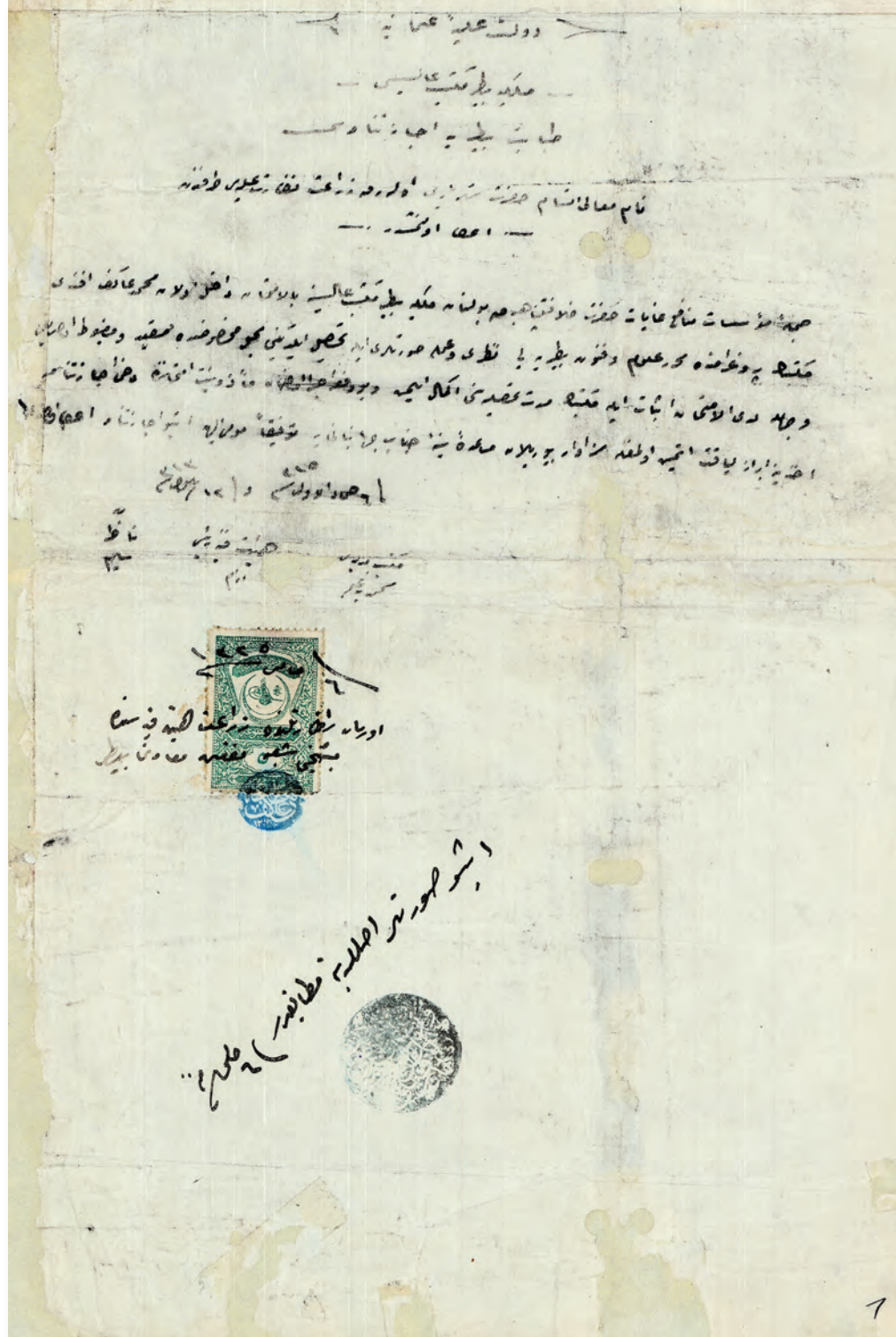

I.6.

Mehmed Akif Bey'in, Mülkiye Baytar Mekteb-i Âlisi'nden (Sivil Veterinerlik Yüksek Okulu)
aldığı diplomanın onaylı sureti.

BCA, 250.71.1.12/1.1.1-4, 4 Ekim 1897

[Çeviri Yazı]

Devlet-i Aliyye-i Osmâniye
Mülkiye Baytar Mekteb-i Âlisi
Tabâbet-i Baytariye İcâzetnâmesi

Nâm-ı Me'âlî-İttisâm-ı Hazret-i Şehriyârî Olarak Zirâat Nezâret-i Aliyyesi Tarafından İ'tâ Olunmuştur

Cümle-i mü'essesât-ı menâfi'-i inâyât-ı hazret-i Hilâfet-Penâhîden bulunan Mülkiye Baytar Mekteb-i Âlisi'ne bi'l-imtihân dâhil olan **Mehmed Akif Efendi** mektebin programında muharrer ulûm ve fûnûn-ı baytariyeyi nazârî ve amelî sûretleri ile tahsîl eylediği sicill-i mahsûsunda mukayyed ve mazbût olduğu vechile lede'l-imtihân isbât ile mektebin müddet-i tahsîliyesini ikmâl etmiş ve bu def'a icrâ olunan me'zûniyet imtihânında dahi icâzetnâme ahzına ibrâz-ı liyâkat etmiş olmağla sezâvâr buyurulan müsâ'ade-i seniyye-i cenâb-ı cihânânîye tevîkan mûmâ ileyhe işbu icâzetnâme i'tâ olundu.

Fî 6 Cemâziye'l-Evvel sene [1]315 ve fî 22 Eylûl sene [1]313 [4 Ekim 1897]

[imzalar] [pul]

Fî 6 Mayıs sene [1]325 [19 Mayıs 1909]

Orman Nezâreti'nde Zirâat Hey'et-i Fenniyesi'nde Beşinci Şu'be Müfettiş Mu'âvini Baytar
[mühür] Mehmed Akif

[Sadeleştirme]

Osmanlı Devleti
Sivil Veterinerlik Yüksek Okulu
Veteriner Doktor Diploması

Padişah Adına Ziraat Nezareti Tarafından Verilmiştir

Devletin faydalı kurumlarından biri olan Sivil Veterinerlik Yüksek Okulu'na sınavla giren **Mehmed Akif Efendi** okulun programında yazılı olan teorik ve uygulamalı veterinerlik derslerini tahsil ettiğini yapılan sınavla ispat ederek okulun eğitim süresini tamamlamış ve yapılan mezuniyet sınavında da diploma almaya hak kazanmıştır. Adı geçene işbu diploma verilmiştir.

4 Ekim 1897

[imzalar] [pul]

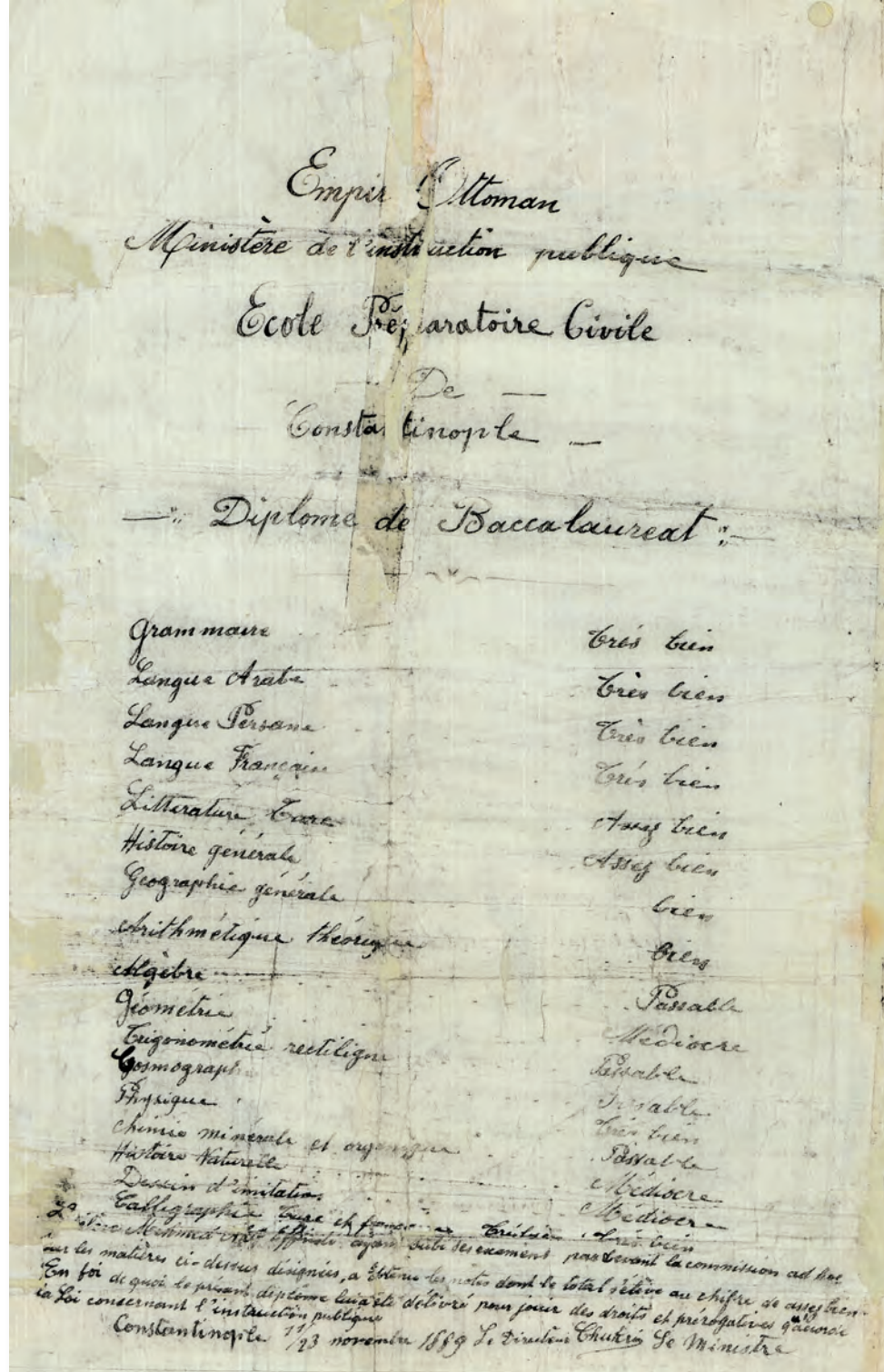
19 Mayıs 1909

Orman Nezareti'nde Ziraat Bilim Kurulu'nda Beşinci Şube Müfettiş Muavini Veteriner
[mühür] Mehmed Akif

I.7.

Mehmed Akif Efendi'nin, İstanbul Mekteb-i İdadisi'ni (Lise) bitirerek aldığı diplomanın onaylı Fransızca sureti.
BCA, 250.71.1.12/1.1.1-3, 23 Kasım 1889

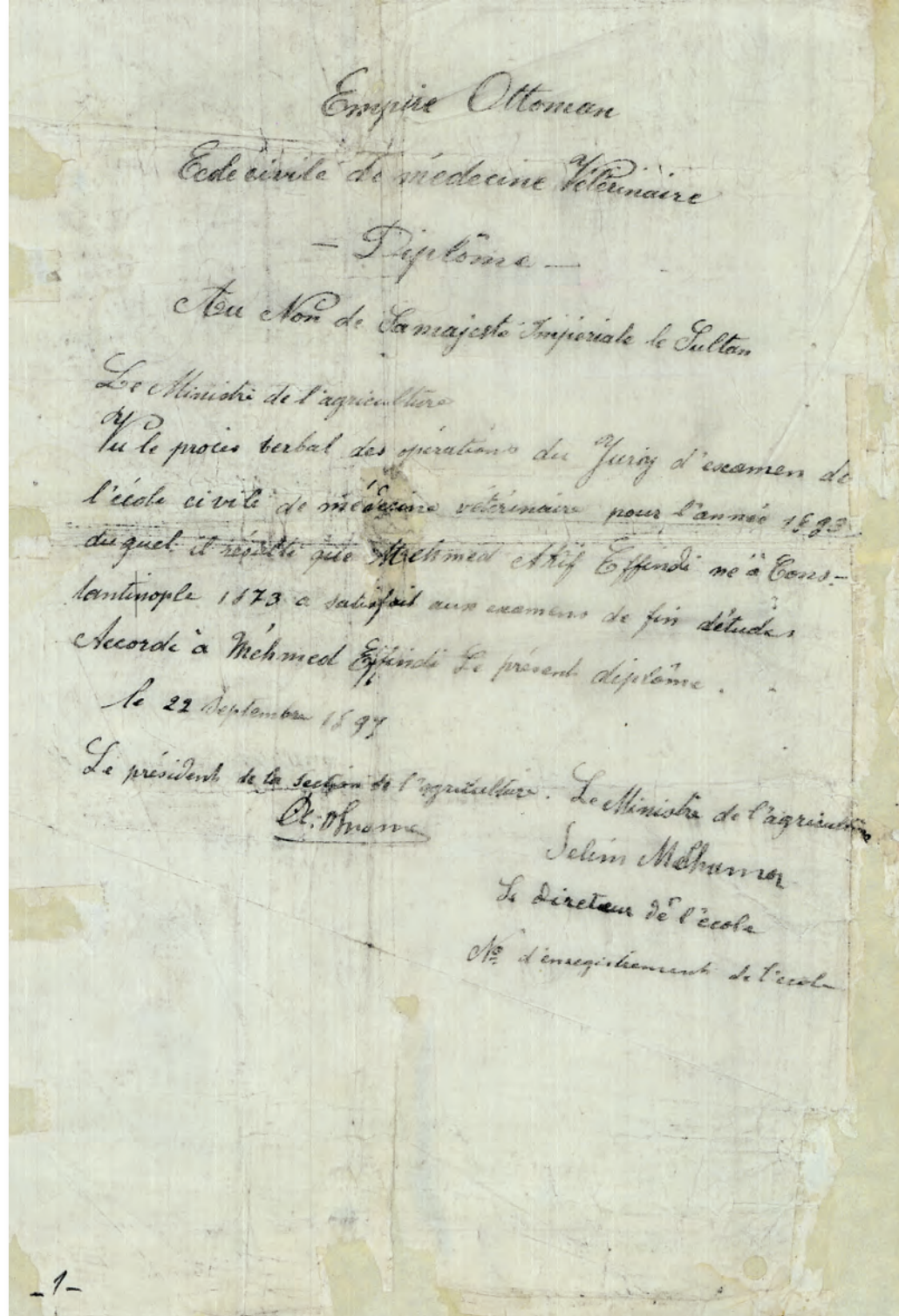

I.8.

Mehmed Akif Bey'in, Mülkiye Baytar Mekteb-i Âlisi'nden (Sivil Veterinerlik Yüksek Okulu) aldığı diplomanın onaylı Fransızca sureti.
BCA, 250.71.1.12/1.1.1-5, 4 Ekim 1897

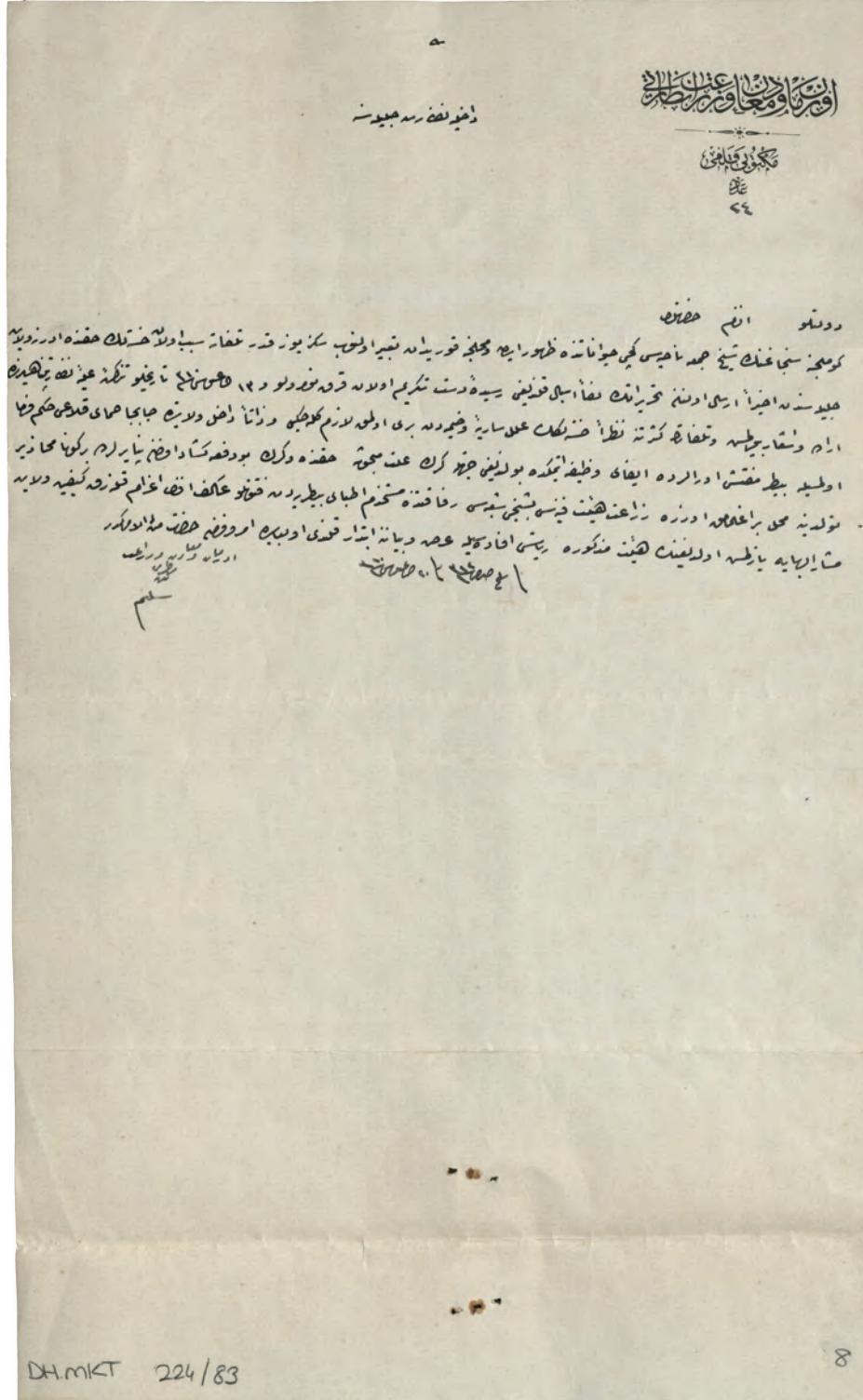

I.9.

Edirne Vilayeti'nde Gümülcine Sancağı'na bağlı Şeyh Cuma (Cebel) Nahiyesi'nde görülen hayvan hastalığı ile mücadele için Ziraat Bilim Kurulu Beşinci Şubesi'nde görevli baytarlardan

Mehmed Akif Efendi'nin bölgeye gönderildiği.

BOA, DH.MKT, 224/83-8, 1 Eylül 1894

[Çeviri Yazı]

[Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nezâreti'nden]

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'ne,

Devletlü efendim hazretleri,

Gümülcine Sancağı'nın Şeyh Cuma [Cebel] Nâhiyesi keçi hayvânâtında zuhûr eden ve mahallince "kurudan" ta'bîr olunub sekiz yüz kadar telefâta sebep olan hastalık hakkında Edirne Vilâyet-i Celîlesi'nden ahîren irsâl olunan tahrîrâtın leffen isbâl kılındığı resîde-i dest-i tekrîm olan kırk numrolu ve 13 Ağustos sene [1]310 [25 Ağustos 1894] târîhli tezkere-i aliyye-i nezâret-penâhîlerinde irâde ve iş'âr buyurulmuş ve telefâtın kesretine nazaran hastalığın ilel-i sâriye-i vahîmeden biri olmak lâzım geleceği ve zâten dâhil-i vilâyetde câ-be-câ hum-mâ-yı kılâ'î [şap hastalığı] hüküm-fermâ olmasıyla baytar müfettişi oralarda ifâ-yı vazîfe etmekde bulunduğ u cihetle gerek illet-i mebhûse hakkında ve gerek bu def'a küşâd olunan panayırlarda bir gûnâ mehâzîr tevellüdüne mahal bırakılmamak üzere Zirâat Hey'et-i Fenniyesi Beşinci Şu'besi refâkatinde müstahdem etibba-yı baytariyeden fütüvvetlü **[Mehmed] Akif Efendi** i'zâm kılınarak keyfiyet vilâyet-i müşârün ileyhâya yazılmış olduğunun hey'et-i mezkûre riyaseti ifâdesiyle arz ü beyânına ibtidâr kılındı, ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî selh Safer sene [1]312 ve fî 20 Ağustos sene [1]310 [1 Eylül 1894]

[imza] Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nâzırı Selim [Melhame Paşa]

[Sadeleştirme]

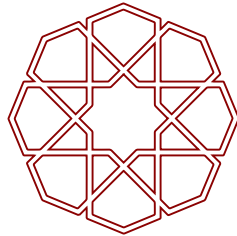
[Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti'nden]

Dahiliye Nezareti'ne,

Edirne Vilayeti'nin yazısına atfen Dahiliye Nezareti'nden gelen 40 numaralı ve 25 Ağustos 1894 tarihli yazıda, Gümülcine Sancağı'nın Şeyh Cuma [Cebel] Nahiyesi'ndeki keçilerde görülen ve bölgede "kurutan" tabir edilen hastalığın 800 kadar hayvanın telefine sebep olduğu anlaşılmıştır. Hayvan telefonin çokluğuna bakılırsa bu hastalığın vahim bir salgın hastalık olduğu sanılmaktadır. Edirne Vilayeti'nde yer yer şap hastalığı görüldüğünden baytar müfettişleri zaten oralarda görev yapmaktadır. Ancak gerek bu yeni hastalık ve gerekse açılan panayırlarda herhangi bir mahzur oluşmaması için Ziraat Bilim Kurulu Beşinci Şubesi'nde görevli baytarlardan **Mehmed Akif Efendi** bölgeye gönderilmiş olup durum Edirne Vilayeti'ne de bildirilmiştir.

1 Eylül 1894

[imza] Orman ve Maadin ve Ziraat Nazırı Selim [Melhame Paşa]

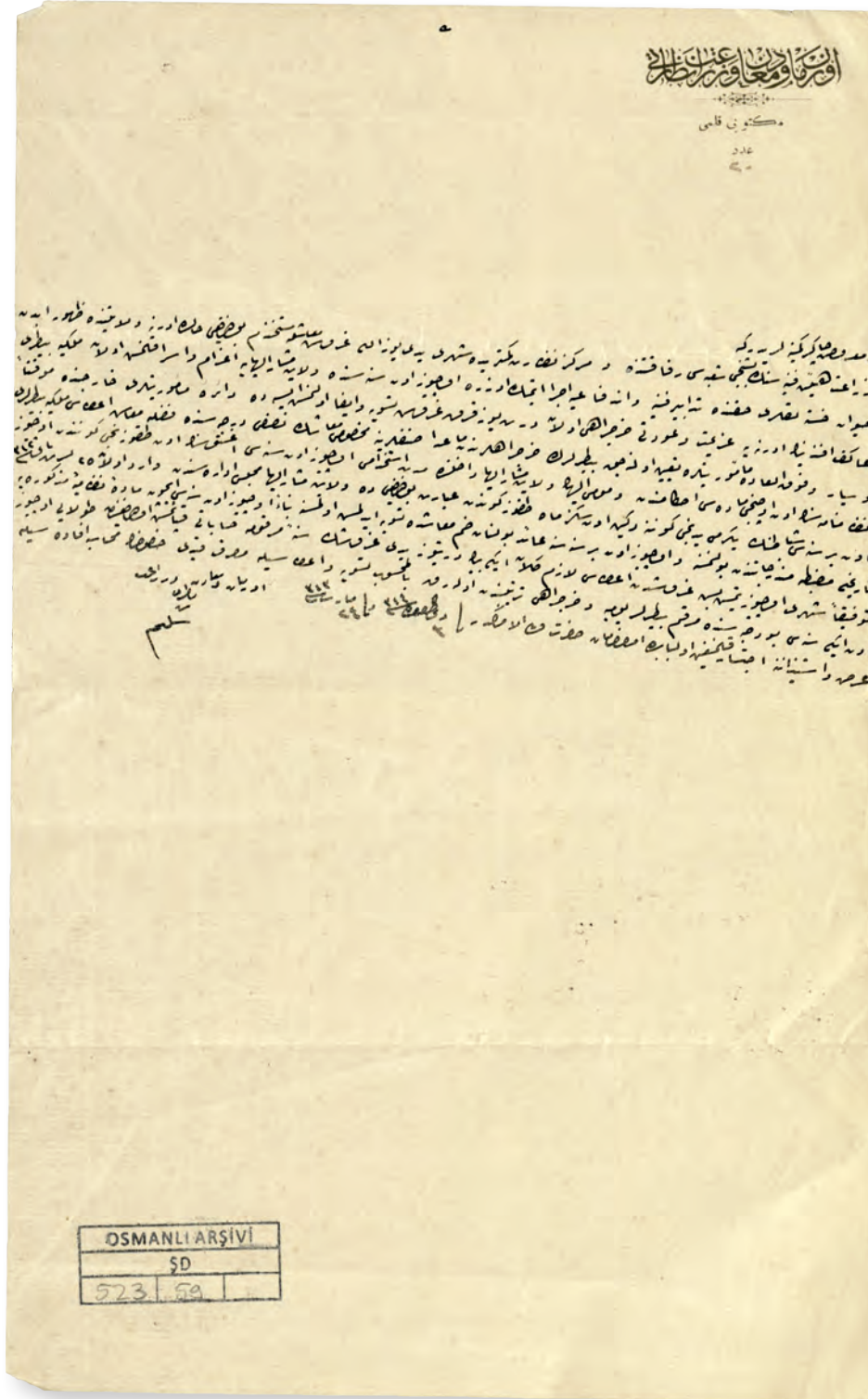

I.10.

Ziraat Bilim Kurulu Beşinci Şubesi'nde görevli mülkiye baytarı Mehmed Akif Efendi'nin, hayvan hastalıklarıyla mücadele için 1894-1896 yıllarında toplam 18 ay boyunca Edirne'de görev yaptığı, bu nedenle kendisine ek ödeme yapılması gerektiği.
BOA, ŞD, 523/59, 5 Nisan 1897

[Çeviri Yazı]

[Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nezâreti'nden Şûrâ-yı Devlet Riyâseti'ne]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Zirâat Hey'et-i Fenniyesinin Beşinci Şu'besi refâkatinde ve merkez-i nezâret-i kemteride şehri yedi yüz elli gurus ma'âşla müstahdem bulunduğu hâlde Edirne Vilâyeti'nde zuhûr eden hayvân hastalıkları hakkında tedâbîr-i fenniye ve indifâ'ye icrâ etmek üzere [bin] üç yüz on [1894] senesinde vilâyet-i müşârün ileyhâya i'zâm ve isrâ kılınmış olan mülkiye baytarı **[Mehmed] Akif Efendi**'nin Edirne'ye azîmet ve avdeti harcırâhı olan dört yüz kırk gurus tesviye ve ifâ olunmuş ise de dâ'ire-i me'mûriyetleri hâricinde muvakkaten ve seyyâr ve fevka'l-âde me'mûriyetlere ta'yîn olunacak baytarların harcırâhlarından mâ'adâ sınıflarına mahsûs ma'âşın nısfı derecesinde fazla ma'âş i'âsı Mülkiye Baytarları Nizâmnâmesi'nin on üçüncü maddesi ahkâmından ve mûmâ ileyhî vilâyet-i müşârün ileyhâ dâhilinde müddet-i istihdâmı [bin] üç yüz on senesi Ağustosunun on dokuzuncu [31 Ağustos 1894] gününden [bin] üç yüz on bir senesi Şubatının yirmi yedinci [10 Mart 1896] gününe değin on sekiz mâh dokuz günden ibâret bulunduğu da vilâyet-i müşârün ileyhâ meclis-i idâresinden vârid olan 25 Teşrîn-i Sâni sene [1]312 [7 Aralık 1896] târihli mazbata mündericâtından bulunmasına ve [bin] üç yüz on bir [1896] senesine â'id bulunan zamm-ı ma'âş da tesviye edilmiş olmasına binâ'en üç yüz on [1895] senesi için madd-i nizâmiye-i mezkûreye tevfiikan şehri üç yüz yetmiş beş gurusdan i'tâsı lâzım gelen iki bin dört yüz yedi gurusun sene-i merkûme [1896] hesâbâtı kapanmış olduğundan dolayı [bin] üç yüz on iki [1897] senesi bûdcesinde murakkam baytarlar yevmiye ve harcırâhı tertîbinden olarak bi'l-mahsûb tesviye ve i'tâsıyla masraf kaydı husûsunun muhâsebe ifâdesiyle arz ü istizânına ictisâr kılınmağın ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 3 Zilkâde sene [1]314 ve fî 24 Mart sene [1]313 [5 Nisan 1897]

[imza] Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nâzırı Selim [Melhame Paşa]

[Sadeleştirme]

[Orman ve Madenler ve Ziraat Nezareti'nden Şura-yı Devlet Riyaseti'ne]

Ziraat Bilim Kurulu'nun Beşinci Şubesi'nde aylık 750 kuruş maaşla görevli olan mülkiye baytarı **[Mehmed] Akif Efendi**, Edirne Vilayeti'nde ortaya çıkan hayvan hastalıkları hakkında bilimsel ve önleyici tedbirleri uygulamak üzere 1894 yılında Edirne'ye gönderilmişti. Bu görev kapsamında kendisine Edirne'ye gidiş ve geliş yolluğu olarak 440 kuruş ödenmişti. Ancak görev bölgeleri dışında geçici ve olağanüstü görevlere atanacak baytarlara yolluk dışında maaşlarının yarısı derecesinde fazla ödeme yapılması Mülkiye Baytarları Nizamnamesi'nin 13'üncü maddesi hükmündendir. Edirne Vilayeti'nden gelen 7 Aralık 1896 tarihli yazıda belirtildiğine göre kendisinin Edirne'de bulunduğu süre 31 Ağustos 1894 tarihinden 10 Mart 1896 tarihine değin toplam 18 ay 9 günden ibarettir. Kendisinin 1896 yılına ait maaş zammı icra edilmiş ve 1896 yılı bütçe hesabı da kapatılmıştır. Bu nedenle adı geçene yapılacak iki bin dört yüz yedi kuruşluk ek ödemenin 1897 yılı bütçesindeki baytarlar yevmiye ve yolluk tertibinden yapılması uygun olacaktır.

5 Nisan 1897

[imza] Orman ve Maadin ve Ziraat Nazırı Selim [Melhame Paşa]

[Çeviri Yazı]

[Sadâret'ten Orman ve Ma'âdin ve Zirâ'at Nezâret-i Behiyyesi'ne]

4 Z[ilhicce] sene [1]314, fî 24 Nisan sene [1]313 [6 Mayıs 1897]

Ber-mûceb-i mazbata Orman ve Ma'âdin ve Zirâ'at Nezâret-i Behiyyesi'nden icrâ-yı îcâbına himmet olunmak. Şûrâ-yı Devlet Mâliye Dâ'iresi'nin 329 numrolu mazbatası sûretidir.

Orman ve Ma'âdin ve Zirâ'at Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyurulan 3 Zilkâ'de sene [1]314 [5 Nisan 1897] târîhli ve yirmi numrolu tezkeresi Mâliye Dâ'iresi'nde kırâ'at olundu. Me'âlinde Zirâ'at Hey'et-i Fenniye-si'nin Beşinci Şu'besi refâkatinde ve merkez-i nezâretde şehri yedi yüz elli gurusu ma'âşla müstahdem bulunduğu hâlde Edirne Vilâyeti'nde zuhûr eden hayvân hastalıkları hakkında tedâbir-i fenniye ve indifâ'îye icrâ etmek üzere [bin] üç yüz on [1894] senesinde vilâyet-i mezkûreye i'zâm kılınmış olan mülkiye baytarlarından **[Mehmed] Akif Efendi**'nin Edirne'ye azîmet ve avdeti harcırahı olan dört yüz kırk gurusu tesviye ve ifâ olunmuş ise de dâ'ire-i me'mûriyetleri hâricinde ve muvakkaten ve seyyâr ve fevka'l-âde me'mûriyetlere ta'yîn olunacak baytarların harcırahlarından mâ'adâ sınıflarına mahsûs ma'âşın nısfı derecesinde fazla ma'âş i'tâsı Mülkiye Baytarları Nizâmnamesi'nin on üçüncü maddesi ahkâmından ve mûmâ ileyhin vilâyet-i mezkûre dâhilinde müddet-i istihdâmı [bin] üç yüz on senesi Ağustosunun on dokuzuncu [31 Ağustos 1894] gününden [bin] üç yüz on bir senesi Şubatinın yirmi yedinci [10 Mart 1896] gününe değin on sekiz mâh dokuz günden ibâret bulunduğu da meclis-i idâre-i vilâyetden vârid olan mazbata mûndericâtından bulunmasına ve [bin] üç yüz on bir [1896] senesine â'id bulunan zamm-ı ma'âş tesviye edilmiş olmasına mebnî [bin] üç yüz on [1894] senesi için maddede-i nizâmiye-i mezkûreye tevfikân şehri üç yüz yetmiş beş gurusu i'tâsı lâzım gelen iki bin dört yüz yedi gurusun sene-i merkûme [1894] hesâbâtı kapanmış olduğundan dolayı [bin] üç yüz on iki [1897] senesi bûdcesinde murakkam baytarlar yevmiye ve harcırahı tertûbinden olarak bi'l-mahsûb tesviye ve i'tâsıyla masraf kaydı istîzân olunmuş ve mûmâ ileyhin Edirne'ye i'zâmı esbâb-ı mesbûtadan dolayı görülen lüzûma müstenid olub mûmâ ileyhe azîmet ve avdet harcırahından mâ'adâ dâ'ire-i me'mûriyeti hâricinde bulunacağı mahaller için ma'âş-ı muhasssinin nısfı derecesinde ma'âş i'tâsı hükm-i nizâmnameye muvâfık olmasına ve meblağ-ı mezbûr bundan sonra sarf olunacağına göre sene-i hâliye [1897] müvâzenesinden mahsûb olunması lâzımeden bulunmuş olduğundan ona göre icrâ-yı îcâbının nezâret-i müşârûn ileyhâya emr ü iş'ârı tezekkür kılındı, ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 26 Zilkâ'de sene [1]314, fî 16 Nisan sene [1]313 [28 Nisan 1897].

[Sadeleştirme]

[Sadâret'ten Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti'ne] 6 Mayıs 1897

Aşağıdaki mazbataya göre Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti'nin icabını yapması gerektiği

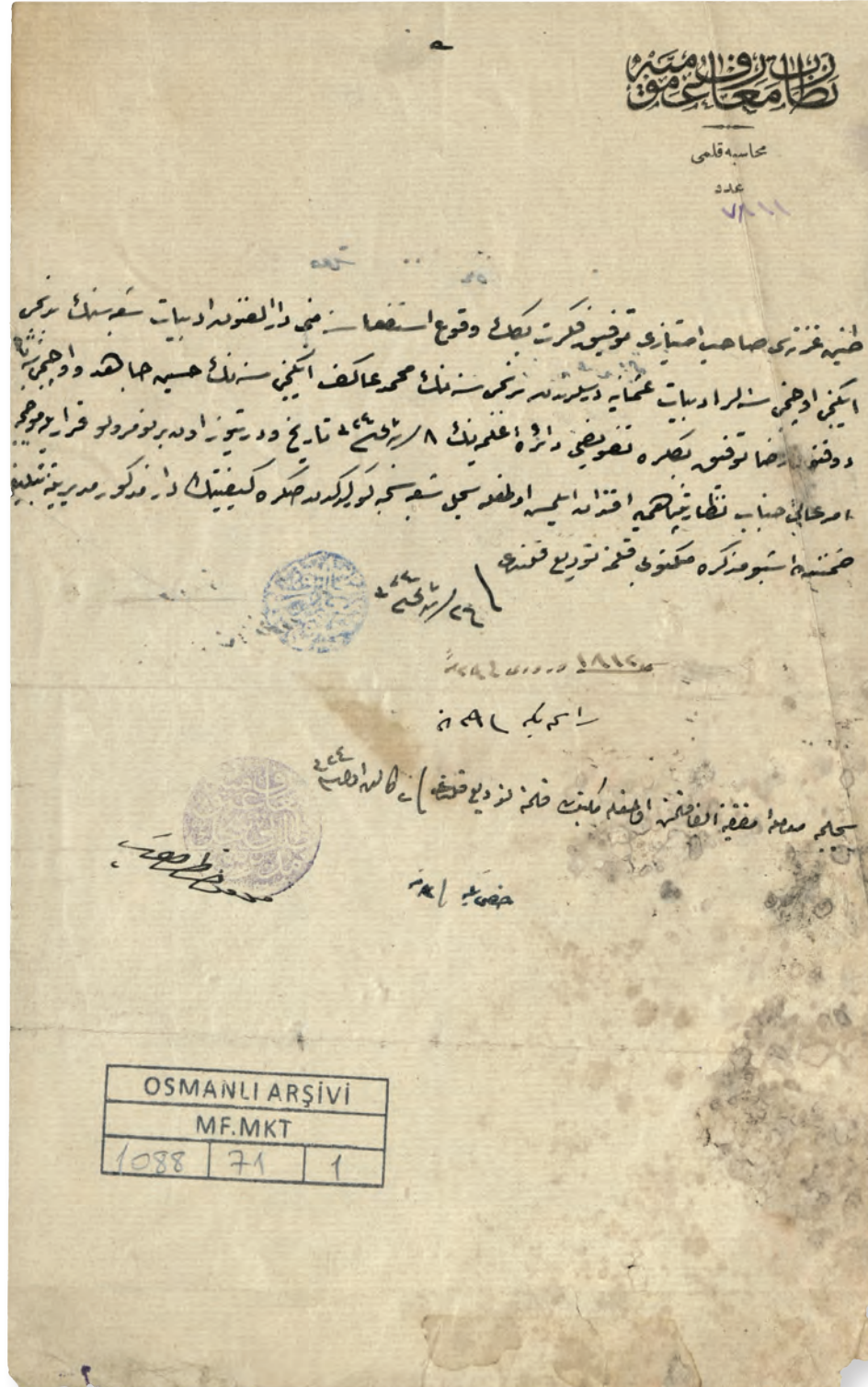
Şura-yı Devlet Maliye Dairesi'nin 329 numaralı mazbatası suretidir.

Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti'nin Şura-yı Devlet'e havale edilen 5 Nisan 1897 tarihli ve 20 numaralı yazısı Maliye Dairesi'nde okundu. Yazıda, Ziraat Bilim Kurulu'nun Beşinci Şubesi'nde 750 kuruş maaşla çalışan mülkiye baytarlarından **[Mehmed] Akif Efendi**'nin Edirne Vilayeti'nde ortaya çıkan hayvan hastalıkları hakkında bilimsel ve önleyici tedbirleri uygulamak için 1894 yılında Edirne'ye gönderildiği, gidiş ve dönüş yolluğu olarak kendisine 440 kuruş ödendiği, ancak görev yerleri dışında geçici ve olağanüstü görevlere atanan baytarlara yolluk dışında maaşlarının yarısı derecesinde fazla maaş verilmesinin Mülkiye Baytarları Nizamnamesi'nin 13'üncü maddesi hükmünden olduğu, kendisinin Edirne'deki görev süresinin 31 Ağustos 1894 tarihinden 10 Mart 1896 tarihine kadar 18 ay 9 günden ibaret bulunduğu, 1894 yılı için bu maddeye göre kendisine aylık 375 kuruşdan toplam 2407 kuruşun verilmesi gerektiği ve bu paranın 1894 yılı hesapları kapanmış olduğundan 1897 yılı bütçesindeki baytarlar yevmiye ve yolluk tertibinden ödenmesinin uygun olacağı belirtilmiştir. Adı geçenin Edirne'ye gönderilmesi gerekli nedenlere dayandığı, kendisine maaşının yarısı derecesinde ayrıca ödeme yapılmasının nizamname gereği olduğu ve bu ödemenin bundan sonra yapılacağı anlaşılmıştır. Söz konusu ödemenin 1897 yılı bütçesinden yapılması uygun görülmüş olup nezaretin gereğini yapması kararlaştırılmıştır. 28 Nisan 1897

I.12.

Darülfünun Edebiyat Şubesi birinci sınıf Osmanlı Edebiyatı dersinin
Mehmed Akif Bey tarafından verilmesinin uygun olacağı.
BOA, MF.MKT, 1088/71-1, 9 Aralık 1908

[Çeviri Yazı]

[Ma'ârif Nezâreti Muhâsebe Kalemî'nden]

Tanîn gazetesi sâhib-i imtiyâzı Tevfik Fikret Bey'in vukû'-ı isti'fâsına mebnî Dârü'l-Fünûn Edebiyât Şu'besi'nin birinci ikinci üçüncü seneler Edebiyât-ı Osmâniye derslerinden birinci senenin **Mehmed Akif** ikinci senenin Hüseyin Cahid ve üçüncü senenin Doktor [Ali] Rıza Tevfik beylere tefvîzi Dâ'ire-i İlmiye'nin 8 Teşrîn-i Sânî sene [1]324 [21 Kasım 1908] târîh ve dört yüz on bir numrolu karârıyla mücebince emr-i âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhiye iktirân eylemiş olmağla Sicil Şu'besi'nce görüldükten sonra keyfiyetin Dâr-ı Mezkûr Müdîriyeti'ne tebliği zımnında işbu müzekkere Mektûbî Kalemî'ne tevdi' kılındı.

Fî 26 Teşrîn-i Sânî sene [1]324 [9 Aralık 1908]

[mühür] Muhâsebe-i Ma'ârif-i Umûmiye

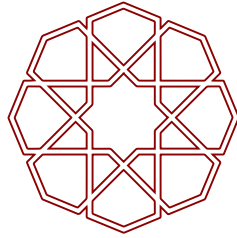
[Sadeleştirme]

[Maarif Nezareti Muhasebe Kalemî'nden]

Tanin gazetesi imtiyaz sahibi Tevfik Fikret Bey'in istifa etmesi üzerine Darülfünun Edebiyat Şubesi birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar Osmanlı Edebiyatı derslerinden birinci sınıfın **Mehmed Akif Bey**, ikinci sınıfın Hüseyin Cahid Bey ve üçüncü sınıfın Doktor [Ali] Rıza Tevfik Bey tarafından verilmesi, Bilim Dairesi'nin 21 Kasım 1908 tarihli ve 411 numaralı kararıyla belirlenmiştir. Bu kararın nezaret tarafından onaylanması ve ardından Sicil Şubesi'nce görüldükten sonra durumun Darülfünun Müdürlüğü'ne tebliğ edilmesi gerekmektedir.

9 Aralık 1908

[mühür] Muhasebe-i Maarif-i Umumiye

*Darülfünun Edebiyat Şubesi birinci sınıf Osmanlı Edebiyatı dersinin Mehmed Akif Bey tarafından verileceği.
BOA, MF.MKT, 1088/71-2, 23 Aralık 1908*

[illegible]

[Çeviri Yazı]

[Maârif Nezâreti'nden]

29 Zilkâ'de sene [1]326, 10 Kânûn-ı Evvel sene [1]324 [23 Aralık 1908]

Dârü'l-Fünûn Müdür-i Umûmîsi Vekâleti'ne,

Birinci ve ikinci ve üçüncü seneler Edebiyât-ı Osmâniye dersleri mu'allimi Tevfik Fikret Bey'in isti'fâsına binâ'en mezkûr derslerden birinci senenin **Mehmed Akif**, ikinci senenin Hüseyin Cahid ve üçüncü senenin Doktor [Ali] Rıza Tevfik beyler uhdelerine tefvîzi Dâ'ire-i İlmiye'nin fi 8 Teşrîn-i Sâni sene [1]324 [21 Kasım 1908] târîhli mazbatası üzerine bi't-tensîb Muhâsebe ile Sicill-i Ahvâl İdâresi'nce mu'âmele-i kaydiye icrâ edilmiş olmağla idâre-i behiyyelerince de îfâ-yı muktezâsı bâbında.

[Sadeleştirme]

[Maarif Nezareti'nden]

23 Aralık 1908

Darülfünun Genel Müdür Vekaleti'ne,

Birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar Osmanlı Edebiyatı dersleri öğretmeni Tevfik Fikret Bey'in istifa etmesi nedeniyle birinci sınıfın **Mehmed Akif Bey**, ikinci sınıfın Hüseyin Cahid Bey ve üçüncü sınıfın Doktor [Ali] Rıza Tevfik Bey uhdesine verilmesi Bilim Dairesi'nce 21 Kasım 1908 tarihinde kararlaştırılmıştır. Bu karar uygun görülerek Muhasebe ve Sicil İdaresi'nce kayıt işlemleri tamamlanmış olup Darülfünun İdaresi'nce de gereğinin yapılması icap etmektedir.

Mehmed Akif Bey, Darülfünun'da görev yaptığı sırada.

(Önden ikinci sırada, sandalyede oturanlar arasında, sağdan beşinci kişi, İstanbul, 1908-1910)

Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

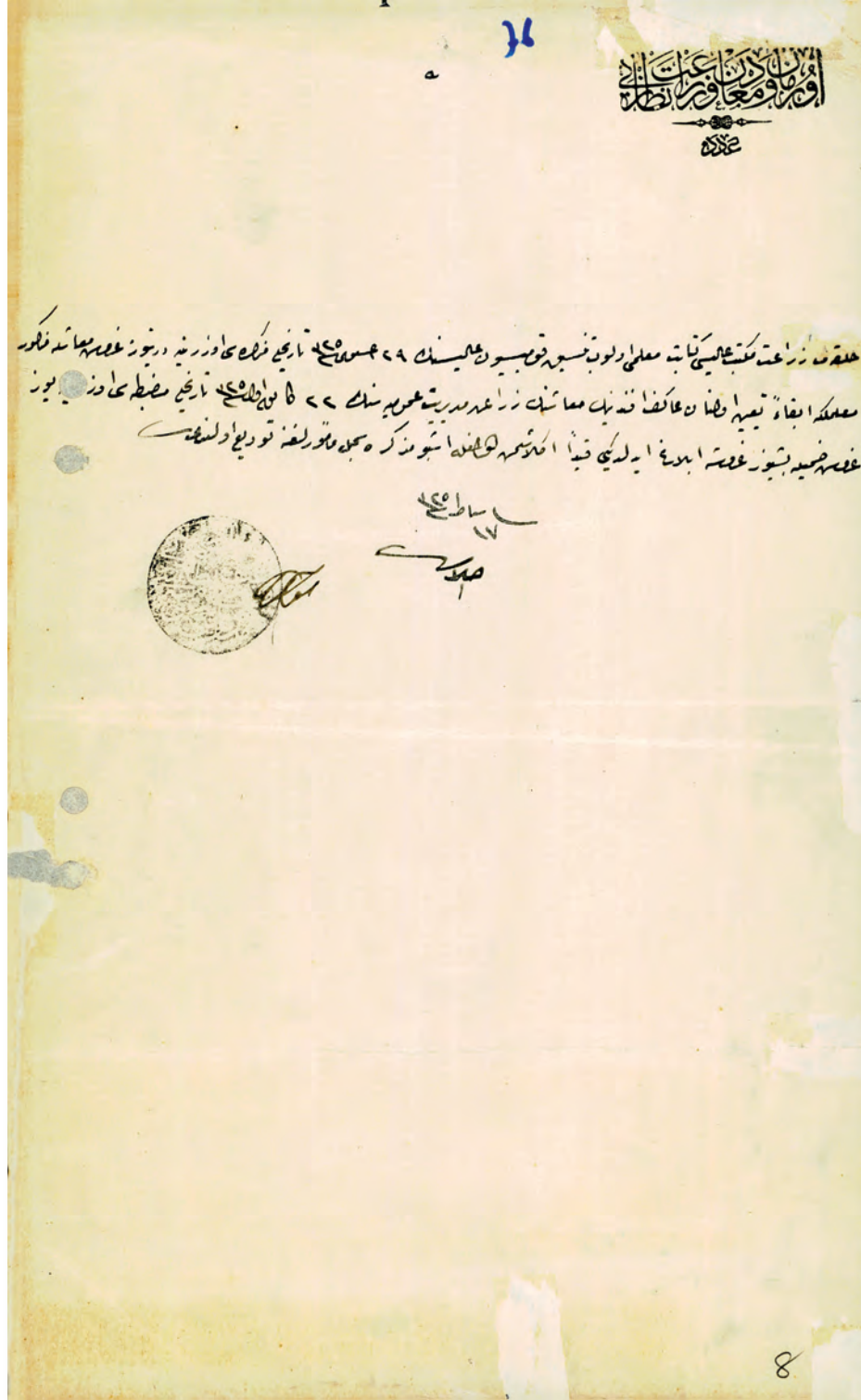

I.14.

Halkalı Yüksek Ziraat Okulu kitabet (yazı) öğretmeni olan Mehmed Akif Efendi'nin görev süresinin uzatıldığı ve 400 kuruş olan maaşına 100 kuruş zam yapıldığı.

BCA, 250.71.1.12/1.1.2-8, 2 Mart 1910

[Çeviri Yazı]

[Orman ve Ma'âdin ve Zirâ'at Nezâreti'nden]

Halkalı Zirâ'at Mekteb-i Âlîsi kitâbet mu'allimi olup Tensîk Komisyon-ı Âlîsinin 29 Ağustos sene [1]325 [11 Eylül 1909] târîhli müzekkeresi üzerine dört yüz guruş ma'âşla mezkûr mu'allimliğe ibkâ'en ta'yîn olunan **[Mehmed] Akif Efendi**'nin ma'âşının Zirâ'at Müdüriyet-i Umûmiyesinin 22 Kânûn-ı Evvel sene [1]325 [4 Ocak 1910] târîhli mazbatası üzerine yüz guruş zammıyla beş yüz guruşa iblâğ edildiği kayden anlaşılmış olmağla işbu müzekkere Sicil Me'mûrluğuna tevdi' olundu.

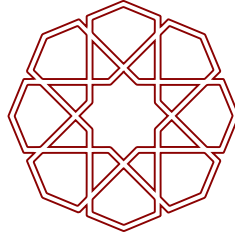
Fî 17 Şubat sene [1]325 [2 Mart 1910]

[Sadeleştirme]

[Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti'nden]

Halkalı Yüksek Ziraat Okulu kitabet (yazı) öğretmeni olup Yüksek Düzenleme Komisyonu'nun 11 Eylül 1909 tarihli yazısı üzerine 400 kuruş maaşla söz konusu öğretmenliğe yeniden tayin edilen **[Mehmed] Akif Efendi**'nin maaşının Ziraat Genel Müdürlüğü'nün 4 Ocak 1910 tarihli yazısı üzerine 100 kuruş zamlı 500 kuruşa çıkarıldığı kayıtlardan anlaşılmış ve işbu yazı Sicil Memurluğu'na verilmiştir.

2 Mart 1910

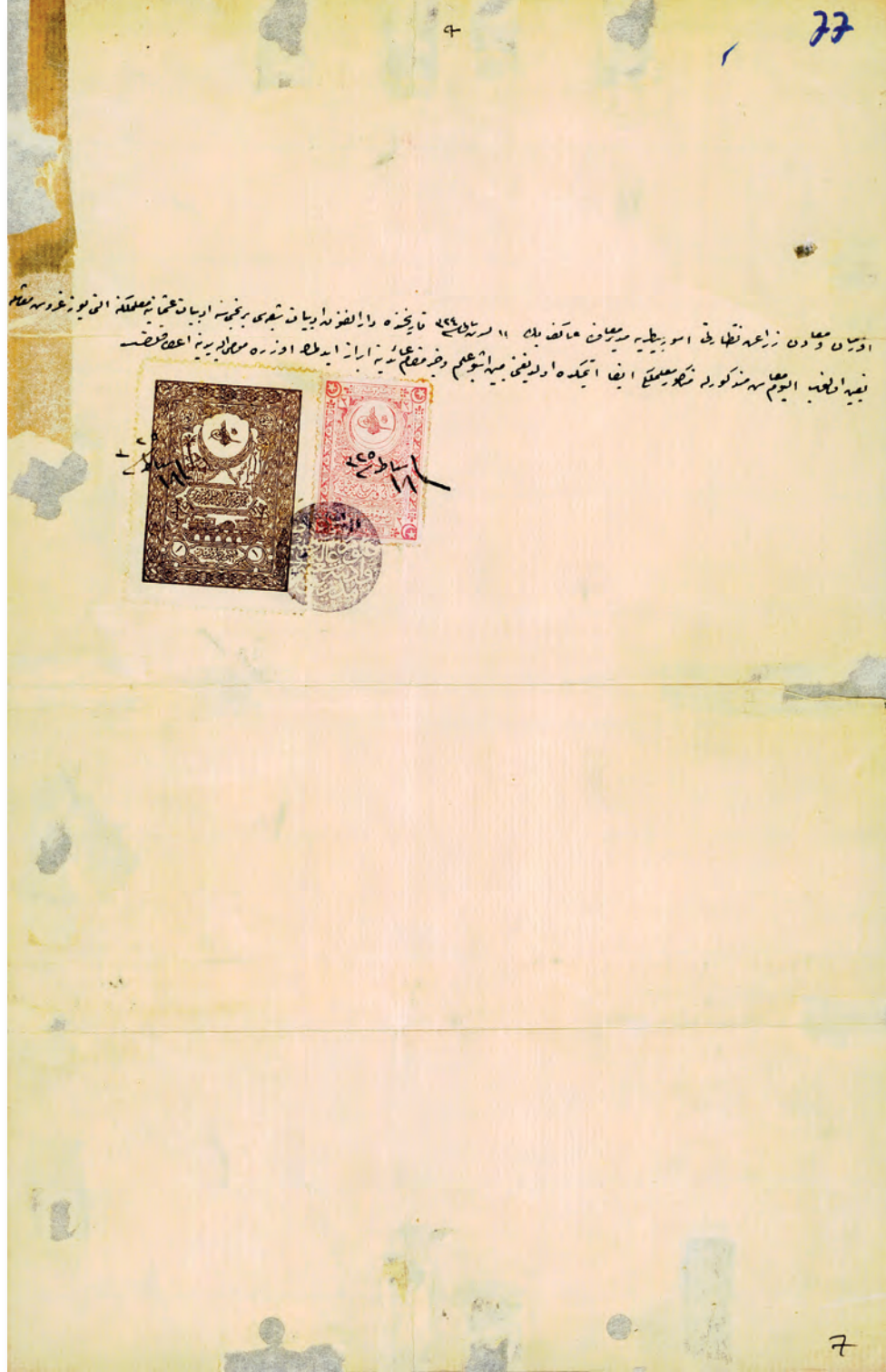

I.15.

Mehmed Akif Bey'in 24 Kasım 1908 tarihinden bu yana Darülfünun Edebiyat Şubesi'nde birinci sınıf Osmanlı Edebiyatı öğretmenliği görevini ifa etmekte olduğu.

BCA, 250.71.1.12/1.1.2-7, 3 Mart 1910

[Çeviri Yazı]

[Dârü'l-Fünûn-ı Ulûm-ı Âliye-i Dîniye ve Edebiye Şu'beleri Müdîriyeti'nden]

Orman ve Ma'âdin [ve] Zirâ'at Nezâreti Umûr-ı Baytariye Müdîr Mu'âvini **[Mehmed] Akif Bey** 11 Teşrîn-i Sâni sene [1]324 [24 Kasım 1908] târihinde Dârü'l-Fünûn Edebiyât Şu'besi birinci sene Edebiyât-ı Osmâniye mu'allimliğine altı yüz gurus ma'âşla ta'yîn olunub el-yevm ma'âş-ı mezkûrla mezkûr mu'allimliği ifâ etmekte olduğunu mübeyyin işbu ilm ü haber makâm-ı â'idine ibraz edilmek üzere mûmâ ileyh yedine i'tâ kılındı.

Fî 18 Şubat sene [1]325 [3 Mart 1910]

[mühür] [Dârü'l-Fünûn-ı Ulûm-ı Âliye-i Dîniye ve Edebiye Şu'beleri Müdîriyeti]

[iki adet pul]

[Sadeleştirme]

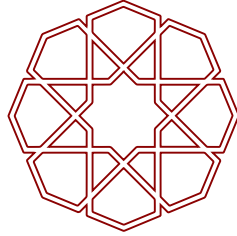
[Darülfünun Dinî ve Edebî İlimler Şubeleri Müdürlüğü'nden]

Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti Veterinerlik İşleri Müdür Yardımcısı **[Mehmed] Akif Bey** Darülfünun Edebiyat Şubesi birinci sınıf Osmanlı Edebiyatı öğretmenliğine 600 kuruş maaşla 24 Kasım 1908 tarihinde tayin edilmiş olup şu an aynı maaşla söz konusu öğretmenliği ifa etmektedir. İşbu belge ait olduğu makama ibraz edilmek üzere kendisine verilmiştir.

3 Mart 1910

[mühür] [Dârü'l-Fünûn-ı Ulûm-ı Âliye-i Dîniye ve Edebiye Şu'beleri Müdîriyeti]

[iki adet pul]

I.16.

Mehmed Akif Bey'in ilk defa 1912 yılında yayınladığı "Süleymaniye Kürsüsünden" adlı uzun manzumesinin Sebilürreşad Dergisi'nin 486'ncı sayısında tekrar yayınlanan kısmı.

Sebilürreşad Dergisi, Sayfa 1, 2 Temmuz 1921

ادوس پندنه آبرجه
بش غروش كوندوللیدر
مكنو برك امشارى واضع
واوق نائى اولسى و آتو
سره نوسرى محنو
بولونسى لازمدر .

عالمك اجنييه ايچون آتو
اولانرك آدر سلك
نر السزجه ده يازلى رجا
اولنور .

پاره كوندولديكى زمان نه
دائر اولدينى واضحا
ييله رلى رجا اولنور .

الشيخ الشافعي

سنة ١٣٣٠

ابونه شرافلى: هر
ايچون سنه لى (٢٧٥)
آلى آيلى (١٥٠)
غروشدر
نسخه سى ٥ غروش،
سنه لى ٥٢ نسخه در
اداره خانه
آقمرده حریت اولتى
قارشوسنده
اخطارات
آتونه بدلى پشنددر
مسلكه موافق آمارم
المشونيه قبول اولنور. درج
ايدله بن ياز يار اءاده اولماز

ابوعون اهدكم سيل الرشد

شماره ١٩

شماره ٢

١٣٣٧

جمعه ايرتسى

٢٦ شوال ١٣٣٩

عدد ٤٨٦

سليمانيه كرسي سندن

روح اسلامى تلقيرى غايت ياكيش .
صانيورلر كه : ترقيه تحمل ايدمه
عصر كه آثار كالبه تكامل ايدمه
بيلميورلر كه : علومك ازلى دايه سدر ؛
بشرك بركون اولوب يوكسه لك بايسيدر .
مدج سينه ياكندمه بوتون انسانلق .
بوى تسليم ايدر انصافى اولانر آزيچق .
مسلمان عصرى غايت مدنى ، طوضرو ،
شوقدر وار كه دكلدر بوانك عجزورى .

« مسلمانلق » دينين روح الهى ، آراسق ،
« مسلمانز ! » دين انسان ييغيندن نه اوزاق !
دينى تدقيق ايدمجه كه دونه لم هايدى كرى ؛
آلهم نذات اسلامه ياقين بردورى :

اونده شتى ترقى ، اونده شتى سرعت !
اوله ر خارقه كوستردى انسانيت ؟
دور فترتده قالان ، همده عصر لرجه قالان ؛
وحشتك ، غفلتك انماقه طالعده طالان ،
كومرك ديب دبرى اولادى قوم چوللرينه ،
بونده برنشوه طويان حس ندامت يرينه ؛
اوكجه طاغدن كتروپ بوتوفدى طاش بارجه سنى ،

مفكر لر يكز آكلامبورلر صانيرم ،
كه چنزار ترقيدمه آتياش هر آدم ،
دكشير بوسوتون اقوامه ، جباهه كوره .
باشقه بر قومك ايزندن يورومك ، چوق كره
ناذا مهلك اولور . سوكره ، نوار ، هر ملت
كوزدير سير تكاملده برر آبرى جهت .
برده خاطر لامبورلر كه عموما بشرك
دائما قوشدى صرك مقصده يوكه لك ايچين
طوته چق سلسله اقوامه دكلدر هب بر ؛
بلنكه هر ملت ايچين آحق او « ماهيت » در ،
كه توپار كندى نك روح عوميسندن .
شيمدى ، بر قومك ايچين مفكر كيچين
زمره اولجه بو ماهيت ي تقدير ايدمه رك ،
سوكره قاج صفحه سى موجود ايسه تنوير ايدمه رك ،
چكه لك اولدينى اوكن او الهى فترى ،
آرقه سندن ده جماعت يورور آديق ايلرى .
روحيدر چونكه قارا لكفده اندن يدمه لك ،
بويى شاشقندى كطورسون ، مئادى كيدمه لك .

مفكر لر يكز دى نه هيچ آكلاماش ؛

[Çeviri Yazı]

Sebîlü'r-Reşâd

Dînî, İlmî, Edebî, Siyâsî Haftalık Mecmû'a-i İslâmiyedir

Aded 486, Cild 19, 26 Şevvâl 1339, 2 Temmuz 1337 [2 Temmuz 1921]

Süleymaniye Kürsüsünden

Mütefekkirleriniz anlamıyorlar sanırım,
Ki çemenzâr-ı terakkîde atılmış her adım,
Değişir büsbütün akvâma, cemâ'ate göre.
Başka bir kavmin izinden yürümek, çok kerre
Âdetâ mühlik olur. Sonra, ne var, her millet
Gözedir seyr-i tekâmülde birer ayrı cihet.
Bir de hâtırlamıyorlar ki, umûmen beşerin,
Dâ'imâ koşduğu son maksada yükselmek için
Tutacak silsile akvâma değildir hep bir;
Belki her millet için ancak o «mâhiyyet»dir,
Ki kopar kendisinin rûh-i umûmîsinden.
Şimdi, bir kavmin içinden mütefekkir geçinen
Zümre evvelce bu mâhiyyeti takdîr ederek,
Sonra kaç safhası mevcûd ise tenvîr ederek,
Çekecek oldu mu önden o İlâhî feneri,
Arkasından da cemâ'at yürür artık ileri.
Rûhudur çünkü karanlıkda elinden yedecek,
Yolcu şaşkın mı ki dursun, mütemâdî gidecek.

Mütefekkirleriniz dîni de hiç anlamamış;
Rûh-i İslâm'ı telâkkîleri gâyet yanlış.
Sanıyorlar ki: Terakkîye tahammül edemez,
Asrın âsâr-ı kemâliyle tekâmül edemez.
Bilmiyorlar ki: Ulûmun ezeli dâyesidir;
Beşerin bir gün olub yükselecek pâyesidir.
Mündemic sîne-i pâkında bütün insanlık...
Bunu teslîm eder insâfî olanlar azıcık.
Müslüman unsuru gâyet mütedennî, doğru,
Şu kadar var ki değildir bu onun mahzûru.
«Müslümanlık» denilen rûh-i İlâhî, arasak,
«Müslümânız!» diyen insan yığınınından ne uzak!
Dîni tedkîk edeceksek dönelim haydi geri;
Alalım neş'et-i İslâm'a yakın bir devri:
O ne dehşetli terakkî, o ne müdhiş sür'at!
Öyle bir hârika gösterdi mi insâniyet?
Devr-i fetretde kalan, hem de asırlarca kalan;
Vahşetin, gılgıletin a'mâkına daldıkça dalan;
Gömerek dipdiri evlâdını kum çöllerine,
Bunda bir neşve duyan hiss-i nedâmet yerine;
Önce dağdan getirüb yontduğu taş parçasını...

I.17.

Balkan Savaşı sırasında Mehmed Akif Bey tarafından kaleme alındığı bilinen “Cenk Şarkısı” şiiri.
Sebilürreşad Dergisi, Sayfa 1, 17 Ekim 1912

السنك

سر ١٣٣٠

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم دني . علمي . ادبي . سياسي هفته لقي جموعة اسلاميه دور
آتبعون اهدكم سبيل الرشاد صاحب ومدير مسئول : ح . اشرف اوب

عدد ٢١٥ - ٢٣ ٧ ذي القعدة ١٣٣٠ بحسبه ٤ تشرين اول ١٣٢٨ جلد ٢ - ٩

سبيل الرشاد جريدة اسلاميه سنك قهرمان عسكر لرمزه ارمغاني :

جنگ شرقیسی

دشمنه چيكنتمه بو ظو براقلى ؛
هايدى قياچيدن كير آلچاقلى ؛
لش كي ياتسين قاره بايراقلى ؛
قهرمان اولادم ، اوغورلر اوله .

« بالقان » ي بيلدكي ندر ، همشري ؛
سوكي اجدافيك الك صولك يري .
بر صله ايستردك آچوقدن بري
شيمدى تمام وقتي .. اوغورلر اوله .

باقانك اوستنده صيران هر بيكار
بر يا . در ، طورماز ايچيندن قانار ؛
هانكي طاشك قلبي دشمنه ك : مزار ؛
كور نه مبارك يري .. اوغورلر اوله .

اش هله بر طاقلى اورتن قارى ؛
اوت دكل اونلر ، ددهكك صاچلى ؛
ديكله : شهيد سسلرندر روزكاري ؛
طورمه لوند عسكر ، اوغورلر اوله .

اي وطنك شانلي غزا موكي ،
صالديرينكز دشمنه آرسلان كي .
ايشته خدا ياورينكز ، هم نبي .
هايدى كيدك ، هايدى ، اوغورلر اوله .

بورديكي الله براق ، چيق بوله ؛
« جنك » ! ديبوب چك كه وطن قورتوله .
بويه ميسرى غزا هر قوله ؛
هايدى لوند عسكر ، اوغورلر اوله .

اي سورودن آرقه به قلش بيگيت ؛
آرقداشك كيتدى ، يتيش سنده كيت ،
باق نه ديبور جد شيدك ؟ ايشيت ؛
« طورمه كيت اولادم .. اوغورلر اوله .

طورمه كيت اولادم آچيقدر يولاك ..
جنك صيفانسين اوبوكولز قولك ؛
سونكو كي طاق ، اولك صفه كيمش بولون .
اوغورلر آچيق اولسون ، اوغورلر اوله .

يرلري بيرتان سل اولوب طاشنالي ؛
طاغ ديموب ، طاش ديموب آشالي ؛
سندeki جوشقونلغه ايل شاشالي ؛
هايدى كيت اولادم ، اوغورلر اوله .

يوكسلرلك قوش كي بالقانلره ،
اوله ساطير آت كه قودوز بولناره ؛
بر دها عثمانلي به کوچ صيرناره ؛
كيتده كل اولادم .. اوغورلر اوله .

[Çeviri Yazı]

Sebilü'r-Reşâd

Dînî, İlmî, Edebî, Siyâsî Haftalık Mecnû'a-i İslâmiyedir

Aded 215-33, Cild 9-2

7 Zilkâade 1330, 4 Teşrîn-i Evvel 1328 [17 Ekim 1912]

Sebilü'r-Reşâd Cerîde-i İslâmiyesinin Kahraman Askerlerimize Armağanı:

Cenk Şarkısı

Yurdunu Allah'a bırak, çık yola;
"Cenge!" deyüb çık ki vatan kurtula.
Böyle müyesser mi gazâ her kula?
Haydi levend asker, uğurlar ola.

Düşmana çiğnetme bu toprakları;
Haydi kılıçdan geçir alçakları!
Leş gibi yatsın kara bayrakları!
Kahraman evlâdım, uğurlar ola.

Ey sürüden arkaya kalmış yiğit!
Arkadaşın gitdi, yetiş sen de git,
Bak ne diyor cedd-i şehîdin? İşit:
"Durma git evlâdım... Uğurlar ola.

Balkanı bildin mi nedir, hemşeri?
Sevgili ecdâdının en son yeri.
Bir sıra isterdin a çokdan beri
Şimdi tamâm vakti... Uğurlar ola.

Durma git evlâdım açıkdır yolun...
Cenge sığansın o bükülmez kolun;
Süngünü tak, ön safa geçmiş bulun.
Uğurun açık olsun, uğurlar ola.

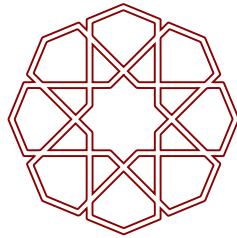
Balkanın üstünde sızan her pınar
Bir yaradır, durmaz içinden kanar!
Hangi taşın kalbini deşsek: Mezâr!
Gör ne mübârek yer... Uğurlar ola.

Yerleri yırtan sel olub taşmalı!
Dağ demeyüb, taş demeyüb aşmalı!
Sendeki coşkunuğa el şaşmalı!
Haydi git evlâdım, uğurlar ola.

Eş hele bir dağları örten karı:
Ot değil onlar, dedenin saçları!
Dinle: Şehîd sesleridir rûzgârı!
Durma levend asker, uğurlar ola.

Yükselerek kuş gibi Balkanlara,
Öyle satır at ki kuduz Bulgara:
Bir daha Osmanlıya güç sırtara!
Git gel evlâdım... Uğurlar ola.

Ey vatanın şanlı gazâ mevkibi,
Saldırınız düşmana arslan gibi.
İşte Hudâ yâveriniz, hem Nebî.
Haydi gidin, haydi, uğurlar ola.

I.18.

*Veterinerlik İşleri Müdür Yardımcısı Mehmed Akif'in, görevinden istifa ettiğine dair
Ticaret ve Ziraat Nezareti'ne verdiği dilekçe.
BCA, 250.71.1.12/1.1.2-3, 24 Mayıs 1913*

[Çeviri Yazı]

Ticâret ve Zirâat Nezâret-i Celîlesi'ne,

Devletlü efendim hazretleri,

Umûr-ı Baytariye Müdürü Abdullah Efendi'nin yerden göğe kadar haklı olduğu bakteriyolojihâne mes'elesinden dolayı azli üzerine âcizleri de me'mûriyetimden sûret-i kat'iyede isti'fâ ediyorum, ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 11 Mayıs sene [1]329 ve fî 17 Cemâziye'l-Âhir sene [1]331 [24 Mayıs 1913]

[imza] Umûr-ı Baytariye Müdür Mu'âvini **Mehmed Akif**

[iki adet pul]

[Sadeleştirme]

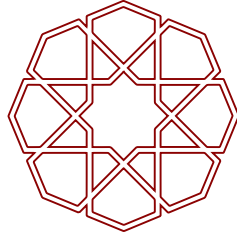
Ticaret ve Ziraat Nezareti'ne,

Veterinerlik İşleri Müdürü Abdullah Efendi'nin yerden göğe kadar haklı olduğu bakteriyolojihane meselesinden dolayı görevden alınması üzerine ben de memuriyetimden kati surette istifa ediyorum.

24 Mayıs 1913

[imza] Veterinerlik İşleri Müdür Yardımcısı **Mehmed Akif**

[iki adet pul]

Önde Mehmed Akif Bey (solda) ve karşısında
Hüseyin Nahid Bey (sağda). (İstanbul, 1913)
Kaynak: Fatih Bayhan, Sebilürreşad Dergisi

Mehmed Akif Bey
(ortada), Şerif Muhiddin
Bey (solda) ve Hüseyin
Nahid Bey (sağda) ile
birlikte. (İstanbul, 1913)
Kaynak: Fatih Bayhan,
Sebilürreşad Dergisi

Birinci Dünya Savaşı
yılarında (1914-1918)
Mehmed Akif Bey.
Kaynak: M. Ruyan Soydan
Koleksiyonu

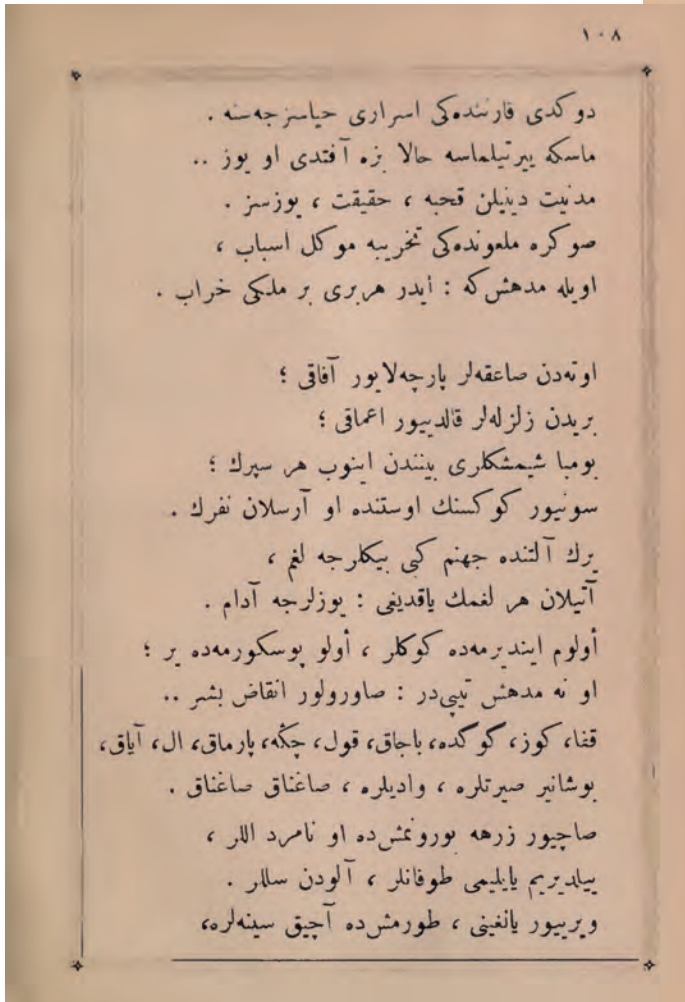
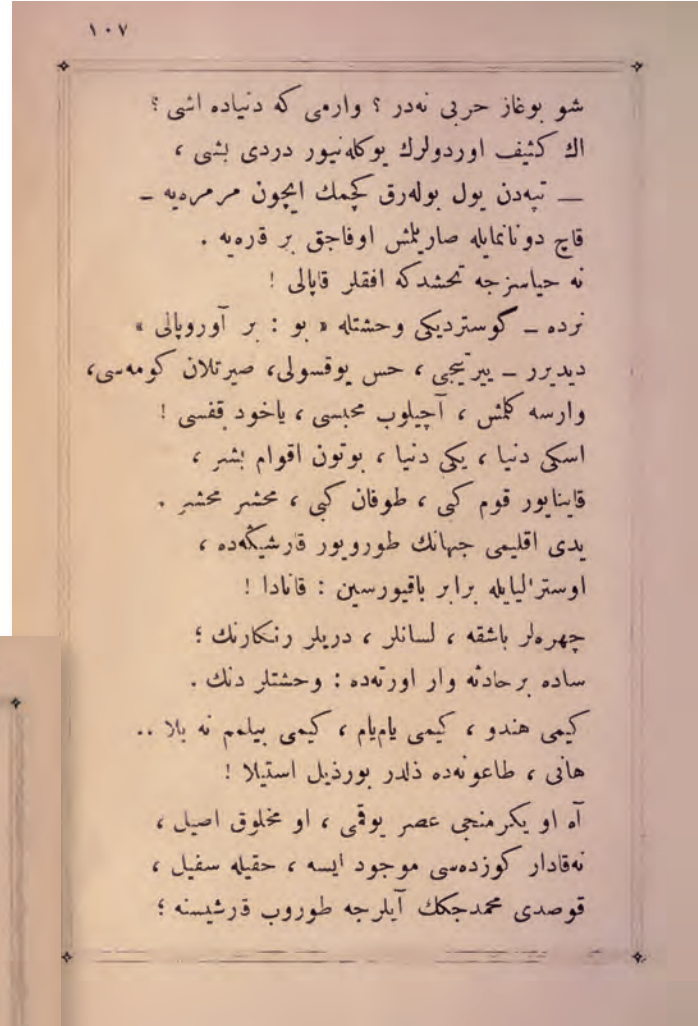
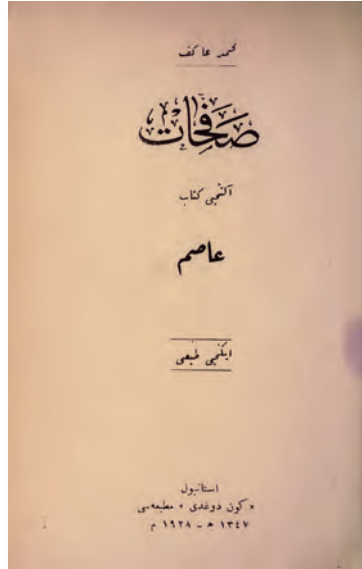

Birinci Dünya Savaşı
yılarında (1914-1918)
Mehmed Akif Bey.
Kaynak: M. Ruyan Soydan
Koleksiyonu

I.19.

Mehmet Akif Ersoy'un Çanakkale Şehitleri'nin hatırasına ithafen kaleme aldığı manzume.
Safahat, Altıncı Kitap, Asım, İkinci Baskı, s. 107-111, İstanbul 1928

[Çeviri Yazı]

Şu boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyâda eşi?
En kesîf orduların yükleniyor dördü beşi,
- Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya -
Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya.
Ne hayâsızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!
Nerde - gösterdiği vahşetle "bu: bir Avrupalı"
Dedirir- yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,
Varsa gelmiş, açılub mahbesi, yahud kafesi!
Eski dünyâ, yeni dünyâ, bütün akvâm-ı beşer,
Kaynıyor kum gibi, tûfân gibi, mahşer mahşer.
Yedi iklimi cihânın duruyor karşında,
Avustralya'yla berâber bakıyorsun: Kanada!
Çehreler başka, lisânlar, deriler rengârenk;
Sâde bir hâdise var ortada: Vahşetler denk.
Kimi Hindu, kimi yamyam, kimi bilmem ne belâ..
Hani, tâ'ûna da zuldür bu rezîl istilâ!
Âh o yirminci asır yok mu, o mahlûk-ı asîl,
Ne kadar gözdesi mevcûd ise, hakkıyla sefil,
Kusdu Mehmedciğin aylarca durub karşısına;
Dökdü karnındaki esrârı hayâsızcasına.
Maske yırtılmasa hâlâ bize âfetdi o yüz..
Medeniyet denilen kahbe, hakîkat, yüzsüz.
Sonra mel'ûndaki tahrîbe müvekkel esbâb,
Öyle müdhiş ki: Eder her biri bir mülkü harâb.

Öteden sâ'ikalar parçalıyor âfâkı;
Beriden zelzeleler kaldırıyor a'mâkı;
Bomba şimşekleri beyninden inüb her siperin;
Sönüyor göğsünün üstünde o arslan neferin.
Yerin altında cehennem gibi binlerce lağam,
Atılan her lağamın yakdığı: Yüzlerce adam.
Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer;
O ne müdhiş tipidir: Savrulur enkâz-ı beşer..
Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak,
Boşanır sırtlara, vâdîlere, sağnak sağnak.
Saçıyor zırha bürünmüş de o nâmerd eller,
Yıldırım yayılımı tûfânlar, alevden seller.
Veriyor yangını, durmuş da açık sînelere,

سورو حالنده كزر كن صاييسز طياره .
طوب توفكدن داها صيق ، كوله ياغان مرميلر ...
قهرمان اوردويي سير ايت كه بوتهديه كولر !
نه چليك طابيه لر ايستر ، نه سينر خصمندن ؛
آلنير قلعهمي كو كسنده كي قات قات ايمان ؟
هانكي قوت اونى ، حاشا ، ايده جك قهرينه رام ؟
چونكه تاسيس اللى اومتين استحكام .

صاريلير ، اينديريلير موقع مستحڪملر ،
بشرك عزمى توقيف ايده من صنع بشر ؛
بو كوكسلسه خدانك ابدى سرحدى ؛
« اونم صنع بديع ، اونى چيكتمه . » ديدى .
عاصمك نسلى ... دييوردم يا .. نسل مش كرجك ؛
ايشته چيكتمدي ناموسنى ، چيكتميه جك .
شهدا كوكده مى ، برباقسكا ، طاغلر ، طاشلر ..
او ، ركوع اولماسه ، دنياده اكيلمز باشلر ،
ياره لانمش تميز آلتندن ، اوزانمش ياتيور ،
بر هلال اوغرينه ، يارب ، نه كونشلر باتيور !

اي ، بو طوبراقلر ايچون طوبراغه دوشمش ، عسكر !
كوكدن اجداد اينهرك اوپسه اوباك آلنى دكر .
نه بويوكسين كه قانك قورتاريور توحيدى ..
بدرک آرسلانلرى آنجاك ، بوقادار شانلى ايدى .
سكا طار كليه جك مقبرى كيملر فازسين ؟
« كومه لم كل سنى تاريخه . » ديسيم ، صيغمازسين .
هرج ومرج ايتديكك ادواردده تيمز اوكتاب ..
سنى آنجاك ابديتلر ايدر استيعاب .
« بو ، طاشكدر . » ديهرك كهبي ديكسهم باشكه ؛
روحك وحىي طويسهمده كچيرسهم طاشكه ؛
صوكره كوك قبهبي آلسهمده ، ردا ناميله ،
قانايان لحدينه چكسهم بوتون اجراميله ؛
مور بولوطلرله آجيق تربه كه چاتسهمده طاوان ،
يدى قانديللى ثرياني اوزاتسهم اورادن ؛
سن بو آوزهنك آلتنده ، بورونمش قانكه ،
اوزانيركن ، كيجه مهتابى كتيرسهم يانكه ،
تربهدارك كچي تا فجره قادار بكتلسهم ؛
كوندوزين فجر ايله آوزه كي لبريز ايتسهم ؛
توللن مغربى ، آقشاملرى صارسهم ياره كه ...

Sürü hâlinde gezerken sayısız tayyâre.
Top tüfekden daha sık, gülle yağın mermiler...
Kahraman orduyu seyret ki bu tehâdide güler!
Ne çelik tabyalar ister, ne siner hasmından;
Alınır kal'a mı göğsündeki kat kat îmân?
Hangi kuvvet onu, hâşâ, edecek kahrına râm?
Çünkü te'sîs-i ilâhî o metîn istihkâm.

Sarılır, indirilir mevki'-i müstahkemler,
Beşerin azmini tevkîf edemez sun'-ı beşer;
Bu göğüslerse Hudâ'nın ebedî serhaddi;
"O benim sun'-ı bedî'im, onu çiğnetme." dedi.
Asım'ın nesli... Diyordum ya.. Nesilmiş gerçek..
İşte çiğnetmedi nâmûsunu, çiğnetmiyecek.
Şühedâ göğdesi, bir baksana, dağlar, taşlar..
O, rükû' olmasa, dünyâda eğilmez başlar,
Yaralanmış temîz alnından, uzanmış yatıyor,
Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökden ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhîd'i..
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi.
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni târîhe." desem, sığmazsın.
Herc ü merc etdiğin edvâra da yetmez o kitâb..
Seni ancak ebediyetler eder isti'âb.
"Bu, taşındır." diyerek Ka'be'yi diksem başına;
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına.;
Sonra gök kubbeyi alsam da, ridâ nâmıyla,
Kanayan lahdine çeksem bütün ecrâmıyla;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyya'yı uzatsam oradan;
Sen bu avîzenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi ta fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile avîzeni lebrîz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...

۱۱۱

ینه برشی یاپه بیلدم دیه مم خاطره که .

سن که ، صوک اهل صلیک قیردق صولتی ،
شرقک اک سوکیلی سلطانی صلاح الدینی ،
قلیچ آرسلان کبی اجلالکه ایتدک حیران ..
سن که ، اسلامی قوشاتمش ، بوغیورکن خسران ،
او دمیر چنبری کوکسکده قیروب پارچالادک ؛
سن که ، روحکله برابر کنز اجرامی آدک ؛
سن که ، اعصاره کومولسهک طاشه جقسین ... هیات ،
سکا کلز بوافقار ، سنی آلاز بوجهات ..
ای شهید اوغلی شهید ، ایسته مه بندن مقبر ،
سکا آغوشنی آچش طورویور پیغمبر .

Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana.

Sen ki, son ehl-i sâlibin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili Sultânı Salahaddin'i,
Kılıç Arslan gibi iclâline etdin hayrân..
Sen ki, İslâm'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân,
O demir çemberi göğsünde kırub parçaladın;
Sen ki, rûhunla berâber gezer ecrâmı adın;
Sen ki, a'sâra gömülse, taşacaksın... Heyhât,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât..
Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber,
Sana âgûşunu açmış duruyor Peygamber.

Mehmed Akif Bey, "Asım" kitabının basımı vesilesiyle onuruna verilen yemekte. (İstanbul, 1924)
Fotoğrafta görülenler: (Sol baştan itibaren) Süleyman Nazif Bey, Cenab Şahabeddin Bey, Abdülhak Hamid Bey (TARHAN), Samipaşazade Mehmed Sezai Bey, Mehmed Akif Bey (ERSOY), Midhat Cemal Bey (KUNTAY) ve Midhat Cemal Bey'in oğlu Vedat.
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

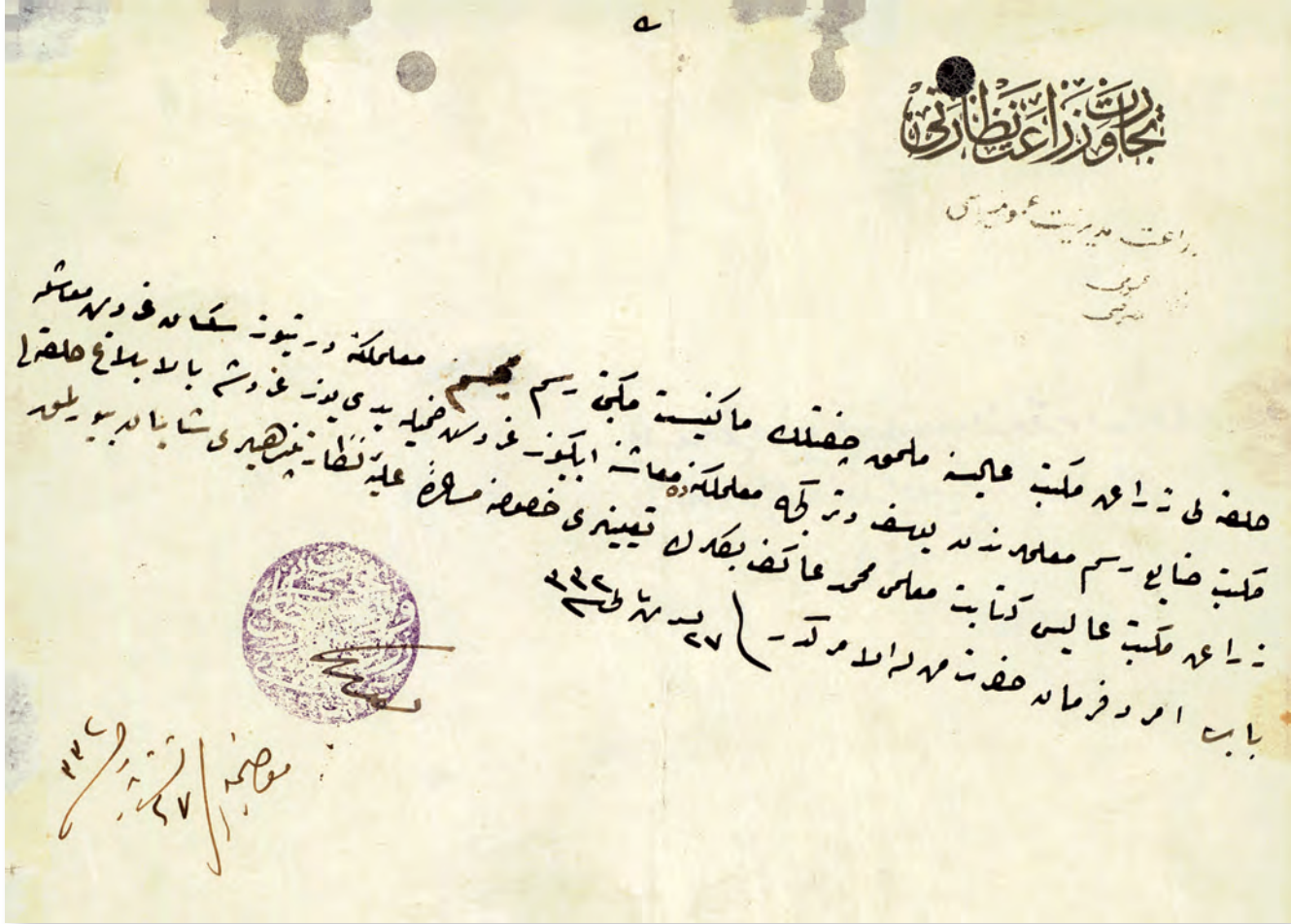
Mehmed Akif Bey, "Asım" kitabının basımı vesilesiyle onuruna verilen yemekte arkadaşlarıyla birlikte.
(İstanbul, 1924)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

I.20.

Halkalı Ziraat Yüksek Okulu'na bağlı Çiftlik Makinist Okulu kitabet (yazı)
öğretmenliğine Mehmed Akif Bey'in atanması.
BCA, 250.71.1.12/1.1.2-1, 10 Aralık 1916

[Çeviri Yazı]

[Ticâret ve Zirâat Nezâreti Zirâat Müdîriyet-i Umûmiyesi'nden]

Halkalı Zirâat Mekteb-i Âlîsine mülhak Çiftlik Makinist Mektebi resm-i mücessem mu'allimliğine dört yüz seksen guruş maaşla Mekteb-i Sanâyi' resim mu'allimlerinden Yusuf ve Türkçe mu'allimliğine de maaşına iki yüz guruş zammıyla yedi yüz guruşa bi'l-iblağ Halkalı Zirâat Mekteb-i Âlîsi kitâbet mu'allimi **Mehmed Akif** beylerin ta'yînleri husûsuna müsâade-i aliyye-i nezâret-penâhîleri şâyân buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 27 Teşrîn-i Sânî sene [1]332 [10 Aralık 1916]

[mühür] [Ticâret ve Zirâat Nezâreti Zirâat Müdîriyet-i Umûmiyesi]

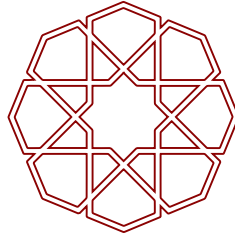
[Sadeleştirme]

[Ticaret ve Ziraat Nezareti Ziraat Genel Müdürlüğü'nden]

Halkalı Ziraat Yüksek Okulu'na bağlı Çiftlik Makinist Okulu resim öğretmenliğine 480 kuruş maaşla Sanayi Okulu resim öğretmenlerinden Yusuf Bey'in ve Türkçe öğretmenliğine de 700 kuruş maaşla Halkalı Ziraat Yüksek Okulu kitabet (yazı) öğretmeni **Mehmed Akif Bey**'in atanmaları uygun olacaktır.

10 Aralık 1916

[mühür] [Ticaret ve Ziraat Nezareti Ziraat Müdiriyet-i Umumiyesi]

76

[Çeviri Yazı]

Tedkîkât-ı Lisâniye Hey'etini teşkîl edecek zevâtın esâmîsi

Sarf ve İmlâ Encümeni

Ali Ekrem Bey, Cudi Efendi, İhsan Bey, Ali Kami Bey, Ahmed Cevad Bey, Hüseyin Ragıp Bey, İstanbul Sultânîsi Türkçe mu'allimi Hakkı Tarık Bey, Dârü'l-Fünûn müderris mu'âvinlerinden Necmi Bey

Lügat Encümeni

Cenab Şehabeddin Bey, Naim Bey, Necib Asım Bey, Dârü'l-Fünûn müderrislerinden Ferid Bey, Midhat Cemal Bey, muharrir-i meşhûr Ahmed Rasim Bey, Ali Canib Bey, Nimet Bey

Edebiyât Encümeni

Halid Ziya Bey, Dârü'l-Fünûn müderrislerinden Yahya Kemal Bey, **şâir-i meşhûr Mehmed Akif Bey**, İnâs Dârü'l-Fünûnu kitâbet mu'allimi Macid Bey, Fazıl Ahmed Bey, Dârü'l-Fünûn müderrislerinden Köprülü Fuad Bey, Dârü'l-Fünûn müderrislerinden Gökalp Ziya Bey

İşbu cedvelde görüleceği vechile Sarf ve İmlâ Şu'besi'ne bir zât ve Lügat Şu'besi'ne iki zât ilâve edilmiş ve Edebiyât Şu'besi için altı zâtın ismi yazılarak yedinci olan Fazıl Ahmed Bey Lügat Encümeni'nden Edebiyât Şu'besi'ne nakl olunmuşdur. İsmi ayrıca yazılan Nimet Bey re'is-i umûmî hangi şu'beden intihâb olunursa o şu'bede açılacak a'zâlık mahalline ta'yîn olunacaktır. Edebiyât Şu'besi için gösterilen zevâtdan Halid Ziya ve Ferid ve **[Mehmed] Akif** ve Yahya Kemal beyler en ma'rûf sîmâlarımız olup Macid Bey'in mezeyât-ı edebiyesi nezd-i âlî-i nezâret-penâhîlerinde dahi ma'lûmdur. Sadi Bey ise Dârü'l-Fünûn'da ve rahle-i tedris-i âcizânemde yetişerek ve pek parlak imtihân vererek yetişmiş bir gencdir ki bu şu'benin en ağır yüklerini tahammül edecek-dur. Fazıl Ahmed Bey'in Edebiyât Şu'besi'ne nakli ihtisâsına mebnîdir. Ahmed Rasim Bey ma'lûm olup Lügat Şu'besi için intihâb olunan Taib ve münhal olacak bir a'zâlık için gösterilen Nimet beyler dahi aynen Sadi Bey gibi yetişmiş güzîde-sıfât genclerdendir. Sarf ve İmlâ Encümeni'ne ilâve olunan Hakkı Tarık Bey de usûl-i imlâ risâlesi üzerine en musîb mütâlâ'âtı dermiyân etmiştir, fermân.

Fî 1 Şubat sene [1]332 [14 Şubat 1917] [imza] Ali Ekrem

[Sadeleştirme]

Dil Araştırmaları Kurulu'nu oluşturacak kişilerin isimleri

Sarf (Morfoloji/Biçimbilim) ve İmla (Yazım) Komisyonu

Ali Ekrem Bey, Cudi Efendi, İhsan Bey, Ali Kami Bey, Ahmed Cevad Bey, Hüseyin Ragıp Bey, İstanbul Lisesi Türkçe öğretmeni Hakkı Tarık Bey, Darülfünun müderris yardımcılarında Necmi Bey

Sözlük Komisyonu

Cenab Şehabeddin Bey, Naim Bey, Necib Asım Bey, Darülfünun müderrislerinden Ferid Bey, Midhat Cemal Bey, meşhur yazar Ahmed Rasim Bey, Ali Canib Bey, Darülfünun felsefe müderris yardımcı Nimet Bey

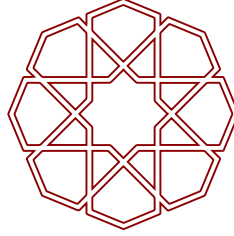

Edebiyat Komisyonu

Halid Ziya Bey, Darülfünun müderrislerinden Yahya Kemal Bey, **meşhur şair Mehmed Akif Bey**, Kız Darülfünunu yazı öğretmeni Macid Bey, Fazıl Ahmed Bey, Darülfünun müderrislerinden Köprülü Fuad Bey, Darülfünun müderrislerinden Gökalp Ziya Bey

İşbu listede görüleceği üzere Sarf (Morfoloji/Biçimbilim) ve İmla (Yazım) Komisyonu'na bir kişi ve Sözlük Komisyonu'na iki kişi ilave edilmiş ve Edebiyat Komisyonu için altı kişinin ismi yazılarak yedinci olan Fazıl Ahmed Bey Sözlük Komisyonu'ndan Edebiyat Komisyonu'na nakledilmiştir. İsmi ayrıca yazılan Nimet Bey genel başkan hangi komisyondan seçilirse o komisyonda açılacak üyeliğe atanacaktır. Edebiyat Komisyonu için gösterilen kişilerden Halid Ziya Bey, Ferid Bey, **[Mehmed] Akif Bey** ve Yahya Kemal Bey en bilinen simalarımız olup Macid Bey'in edebi meziyetleri nezaretçe de malumdur. Sadi Bey ise Darülfünun'da ve benim gözetimimde yetişerek pek parlak imtihan vermiş bir gençtir ki bu komisyonun en ağır yüklerini taşıyacaktır. Fazıl Ahmed Bey'in Edebiyat Komisyonu'na nakli ise uzmanlığı nedeniyledir. Ahmed Rasim Bey malum olup Sözlük Komisyonu için seçilen Taib Bey ve boşalacak bir üyelik için gösterilen Nimet Bey de aynen Sadi Bey gibi yetişmiş güzide gençlerdendir. Sarf (Morfoloji/Biçimbilim) ve İmla (Yazım) Komisyonu'na ilave olunan Hakkı Tarık Bey de yazım usulü risalesi için en isabetli görüşleri ortaya koymuştur.

14 Şubat 1917 [imza] Ali Ekrem

Mehmed Akif Bey,
Hilvan'da (Helwan).
(Mısır, 1926-1935)
Kaynak: M. Ruyan
Soydan Koleksiyonu

I.22.

Lise edebiyat dersleri için bir kitap ile bir seçki dergisi telif etmek üzere oluşturulmuş diğer iki komisyona ek olarak kurulan Edebiyat Komisyonu'nda görevlendirilen ve içlerinde Mehmed Akif Bey'in de bulunduğu

kişilere gönderilen yazının müsveddesi.

BOA, TS.MA.e, 1425/103-2, 26 Şubat 1917

مذکره و قرار نامه نومردی
معارف عمومی نظارتی
دوبه اولیائی ۱۴۲۵
دوبه دومیه نومردی ۱۴۲۵
دوبه اولیائی ۱۴۲۵
دوبه دومیه نومردی ۱۴۲۵

اسم نویسنده	محررات وارده نك			موضوع	تاریخ	نوع
	تاریخ	نوع	تاریخ			
دارالفنون مدیرینده کون آلیضابک افق به						
خالد ضیا						
حیی کمال						
تهای عثمانیه ده محمد کافیک افق به						
انات دارالفنون کتابت معالی ماجد بک افق به						
ادبیات دیرلرچین بکتابه						
مکتب سلفیه ایچون برادریات روس کتابه						
ایتمک اوزره علی کرم بک افدیک ریاض انده کی صرف و امداد لغت						
ایچنه ضمیمه ابرده ادبیات ایچتمک نکلی نقره ایدرک زان عالیدرک						
مربوط بیهله ده اسمی محرر زوان ایله برکده ایچنه نکور اعطالنه						
انتخاب ایلمه اولدیکلار ده دارالفنونده بهرطفه ابلی کون بالاجتاج ایفای و لطفه						
مباشرت و بویلمه ایلمه همت جیلمی رجا اولور افدیم						
املاک تبرع حصولنه بدلا						

خطه:
اکلی اعطالره
ناخل احمد، کوریلدی زاده
نوادیکلره نکره بارلیجه
لیک بوندرک اسمی لیسینه
عدده اوله حقد.

استادبول - مطبعه عامیه
TSNA-E 1425/103 2

[Çeviri Yazı]

[Ma'ârif-i Umûmiye Nezâreti'nden]
Fî 13 Şubat sene [1]332 [26 Şubat 1917]

Dârü'l-Fünûn müderrislerinden Gökâlp Ziya Beyefendi'ye,
Dârü'l-Fünûn müderrislerinden Halid Ziya Beyefendi'ye,
Dârü'l-Fünûn müderrislerinden Yahya Kemal Beyefendi'ye,
Şu'arâ-yı Osmâniye'den **Mehmed Akif Beyefendi**'ye,
Înâs Dârü'l-Fünûnu kitâbet mu'allimi Macid Beyefendi'ye,

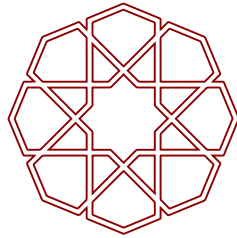
Mekâtib-i sultâniye edebiyât dersleri için bir kitâbla bir mecmu'a-i müntehâbât te'lîf etmek üzere Ali Ekrem Beyefendi'nin riyâseti altındaki Sarf ve İmlâ [Encümeni] ve Lügat Encümeni'ne zamîmeten bu kere bir de Edebiyât Encümeni'nin teşkîli takarrur ederek zât-ı âlîleri de merbût pusulada esâmîsi muharrer zevât ile birlikde encümen-i mezkûr a'zâlığına intihâb edilmiş olduğunuzdan Dârü'l-Fünûn'da beher hafta iki gün bi'l-ictimâ' ifâ-yı vazîfeye mübâşeret ve bu emelin tesrî-i husûlüne bezl-i himmet buyurulması ricâ olunur efendim.

[Sadeleştirme]

[Maarif Nezareti'nden]
26 Şubat 1917

Darülfünun müderrislerinden Gökâlp Ziya Beyefendi'ye,
Darülfünun müderrislerinden Halid Ziya Beyefendi'ye,
Darülfünun müderrislerinden Yahya Kemal Beyefendi'ye,
Osmanlı Şairlerinden **Mehmed Akif Beyefendi**'ye,
Kız Darülfünunu yazı öğretmeni Macid Beyefendi'ye,

Liselerin edebiyat dersleri için bir kitap ile bir seçki dergisi telif etmek üzere Ali Ekrem Beyefendi'nin başkanlığı altındaki Sarf (Morfoloji/Biçimbilim) ve İmla (Yazım) Komisyonu ile Sözlük Komisyonu'na ek olarak bu defa bir de Edebiyat Komisyonu'nun kurulması kararlaştırılmıştır. Ekteki listede isimleri bulunan kişiler ile birlikte siz de bu komisyona seçilmiş bulunmaktasınız. Darülfünun'da her hafta iki gün toplantıya katılarak görev yapmanız ve bu amacın süratle gerçekleştirilmesi için gayret göstermeniz rica olunur efendim.

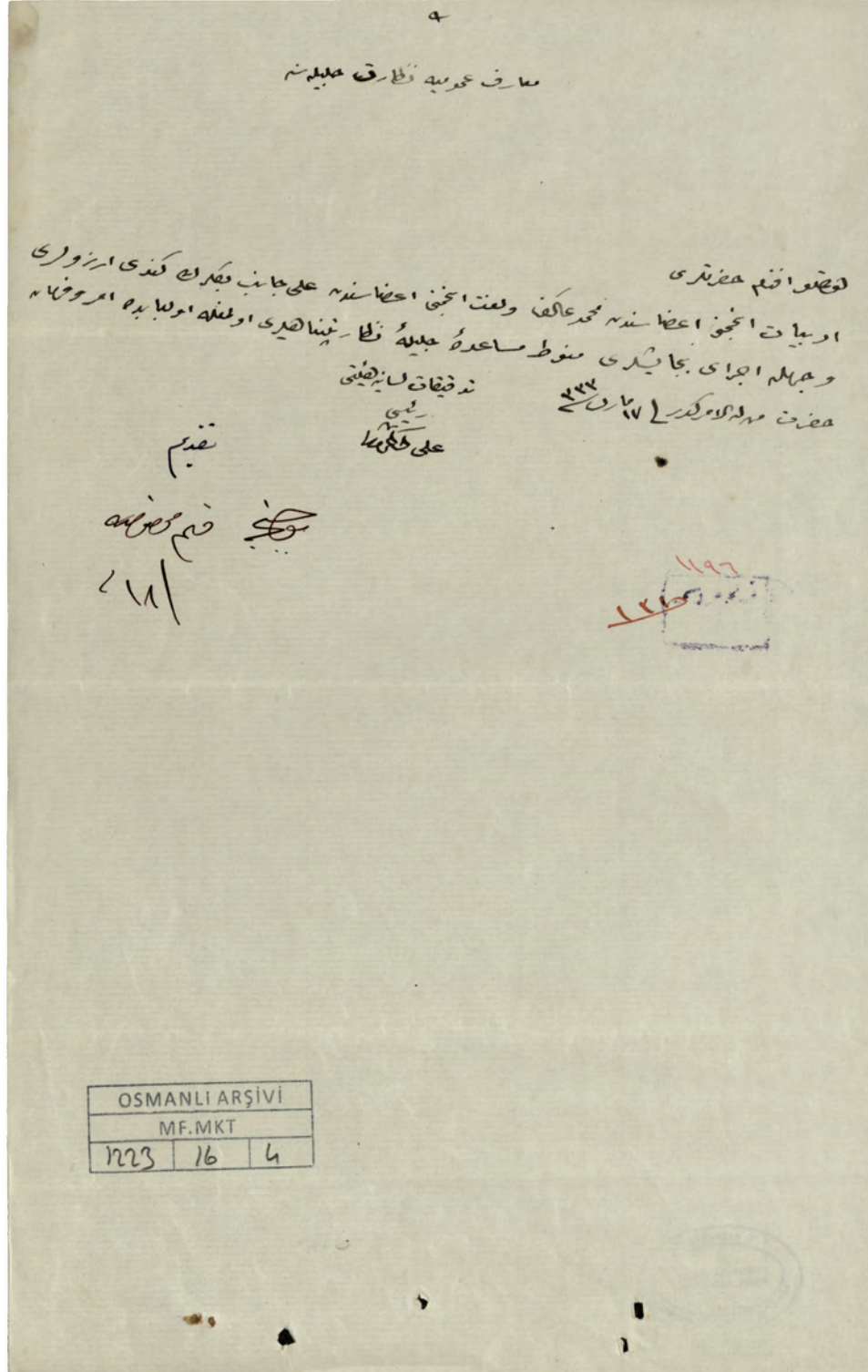

I.23.

Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti (Dil Araştırmaları Kurulu) Edebiyat Komisyonu üyesi Mehmed Akif Bey ile
Sözlük Komisyonu üyesi Ali Canib Bey'in yer değiştirmek istedikleri.

BOA, MF.MKT, 1223/16-4, 17 Mart 1917

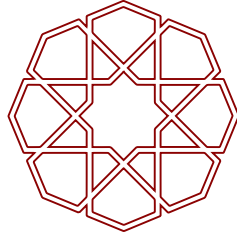

[Çeviri Yazı]

Ma'ârif-i Umûmiye Nezâret-i Celîlesi'ne,
Devletlü efendim hazretleri,
Edebîyât Encümeni a'zâsından **Mehmed Akif** ve Lügat Encümeni a'zâsından Ali Canib beylerin kendi ârzûları
vechile icrâ-yı becâyîşleri menû-tı müsâade-i celîle-i nezâret-penâhîleri olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i
men lehü'l-emrindir.
Fî 17 Mart sene [1]333 [17 Mart 1917]
[imza] Tedkîkât-ı Lisâniye Hey'eti Re'îsi Ali Ekrem

[Sadeleştirme]

Maarif Nezareti'ne,
Edebiyat Komisyonu üyelerinden **Mehmed Akif Bey** ile Sözlük Komisyonu üyelerinden Ali Canib Bey, kendi
arzuları üzerine yer değiştirmek istemektedirler. Bu konuda nezaretin izni gerekmektedir.
17 Mart 1917
[imza] Dil Araştırmaları Kurulu Başkanı Ali Ekrem

I.24.

Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti (Dil Araştırmaları Kurulu) Edebiyat Komisyonu üyesi Mehmed Akif Bey ile
Sözlük Komisyonu üyesi Ali Canib Bey'in yer değiştirmelerine izin verildiği.
BOA, MF.MKT, 1223/16-5, 20 Mart 1917

مذكرة وقرارداد نومردى		معارف عمومى نظارى		دائرة سبب مخصوص مسرد		شعبه	
نومردى		نومردى		نومردى		نومردى	
1197	1197	1197	1197	1197	1197	1197	1197
<p>تدقیقات لسانیه هیئت ریاسته</p> <p>۱۷ مارت ۱۹۱۷ تاریخ تذکره علیه جوابید. ادبیات</p> <p>انجمن اعضا سنده محمد عارف و رفعت انجمن اعضا سنده علی بن</p> <p>بکارت اجرای بجای لری تنبیه ادلیه اولفده وهب</p> <p>ابره شقا</p>							

OSMANLI ARŞIVI

MF.MKT

1223 16 5

[Çeviri Yazı]

[Ma'ârif Nezâreti'nden]

20 Mart sene [1]333 [20 Mart 1917]

Tedkîkât-ı Lisâniye Hey'eti Riyâset-i Aliyyesi'ne,

17 Mart [1]333 [17 Mart 1917] târîhli tezkere-i aliyyeleri cevâbıdır.

Edebiyât Encümeni a'zâsından **Mehmed Akif** ve Lügat Encümeni a'zâsından Ali Canib beylerin ber-vech-i iş'âr icrâ-yı becâyîşleri tensîb edilmiş olmağla ol bâbda.

[Sadeleştirme]

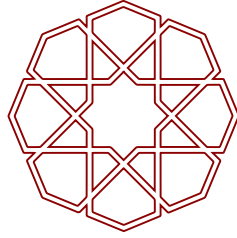
[Maarif Nezareti'nden]

20 Mart 1917

Dil Araştırmaları Kurulu Başkanlığı'na,

17 Mart 1917 tarihli yazının cevabıdır.

Edebiyat Komisyonu üyelerinden **Mehmed Akif Bey** ile Sözlük Komisyonu üyelerinden Ali Canib Bey'in yer değiştirmeleri uygun görülmüştür.

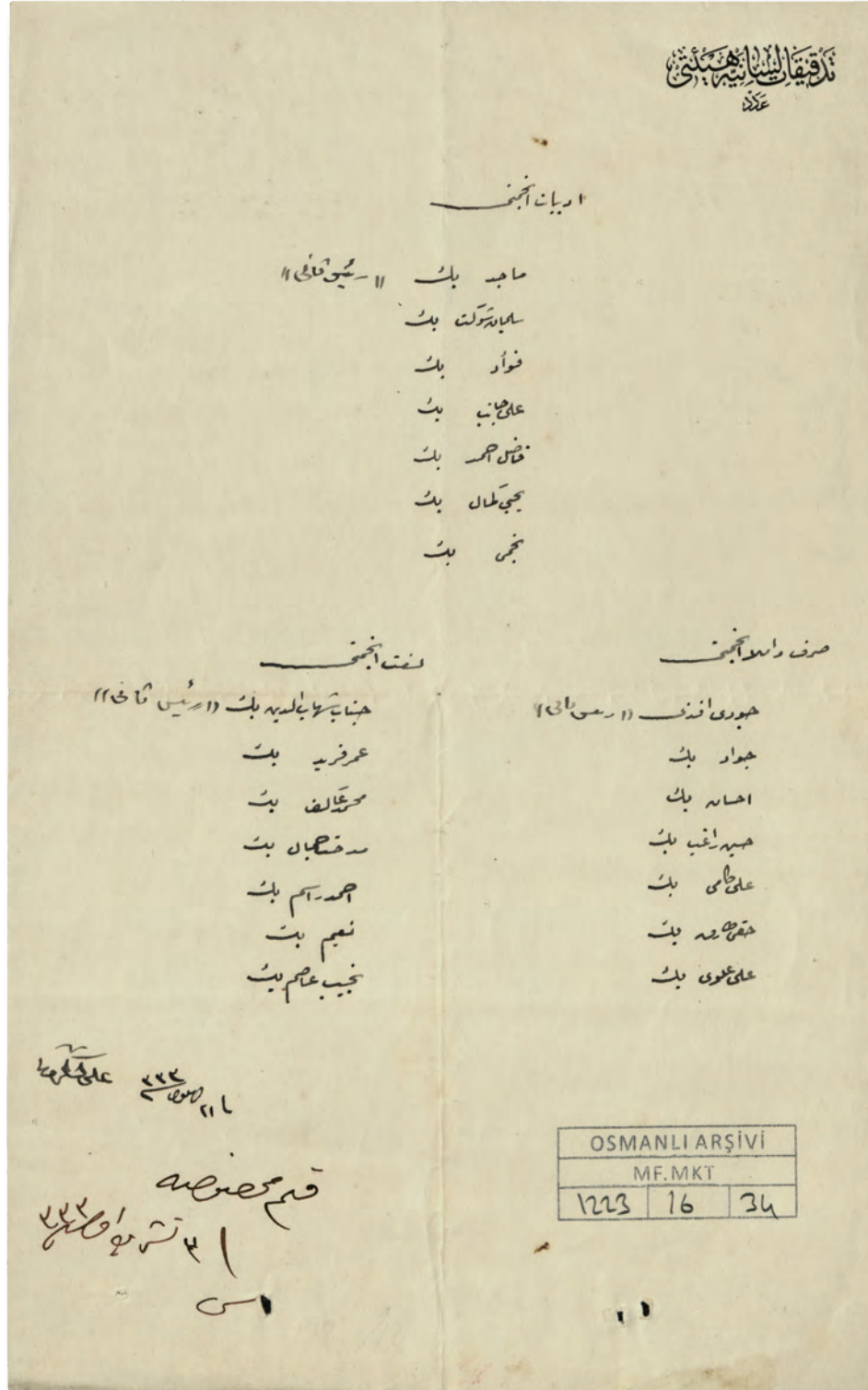

I.25.

Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti (Dil Araştırmaları Kurulu) komisyonlarında görev yapanların isim listesi.

Bu listeye göre Mehmed Akif Bey Sözlük Komisyonu üyesidir.

BOA, MF.MKT, 1223/16-34, 21 Eylül 1917

[Çeviri Yazı]

Tedkîkât-ı Lisâniye Hey'eti'nden,

Edebiyât Encümeni

Macid Bey re'îs-i sâni, Süleyman Şevket Bey, Fuad Bey, Ali Canib Bey, Fazıl Ahmed Bey, Yahya Kemal Bey, Necmi Bey

Sarf ve İmlâ Encümeni

Cudi Efendi re'îs-i sâni, Cevad Bey, İhsan Bey, Hüseyin Ragıb Bey, Ali Kami Bey, Hakkı Tarık Bey, Ali Ulvi Bey

Lügat Encümeni

Cenab Şahabeddin Bey re'îs-i sâni, Ömer Ferid Bey, **Mehmed Akif Bey**, Midhat Cemal Bey, Ahmed Rasim Bey, Naim Bey, Necib Asım Bey

Fî 21 Eylül sene [1]333 [21 Eylül 1917]

[imza] Ali Ekrem

[Sadeleştirme]

Dil Araştırmaları Kurulu'ndan,

Edebiyat Komisyonu

Macid Bey ikinci başkan, Süleyman Şevket Bey, Fuad Bey, Ali Canib Bey, Fazıl Ahmed Bey, Yahya Kemal Bey, Necmi Bey

Sarf (Morfoloji/Biçimbilim) ve İmla (Yazım) Komisyonu

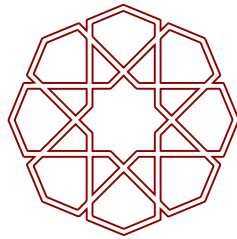
Cudi Efendi ikinci başkan, Cevad Bey, İhsan Bey, Hüseyin Ragıb Bey, Ali Kami Bey, Hakkı Tarık Bey, Ali Ulvi Bey

Sözlük Komisyonu

Cenab Şahabeddin Bey ikinci başkan, Ömer Ferid Bey, **Mehmed Akif Bey**, Midhat Cemal Bey, Ahmed Rasim Bey, Naim Bey, Necib Asım Bey

21 Eylül 1917

[imza] Ali Ekrem

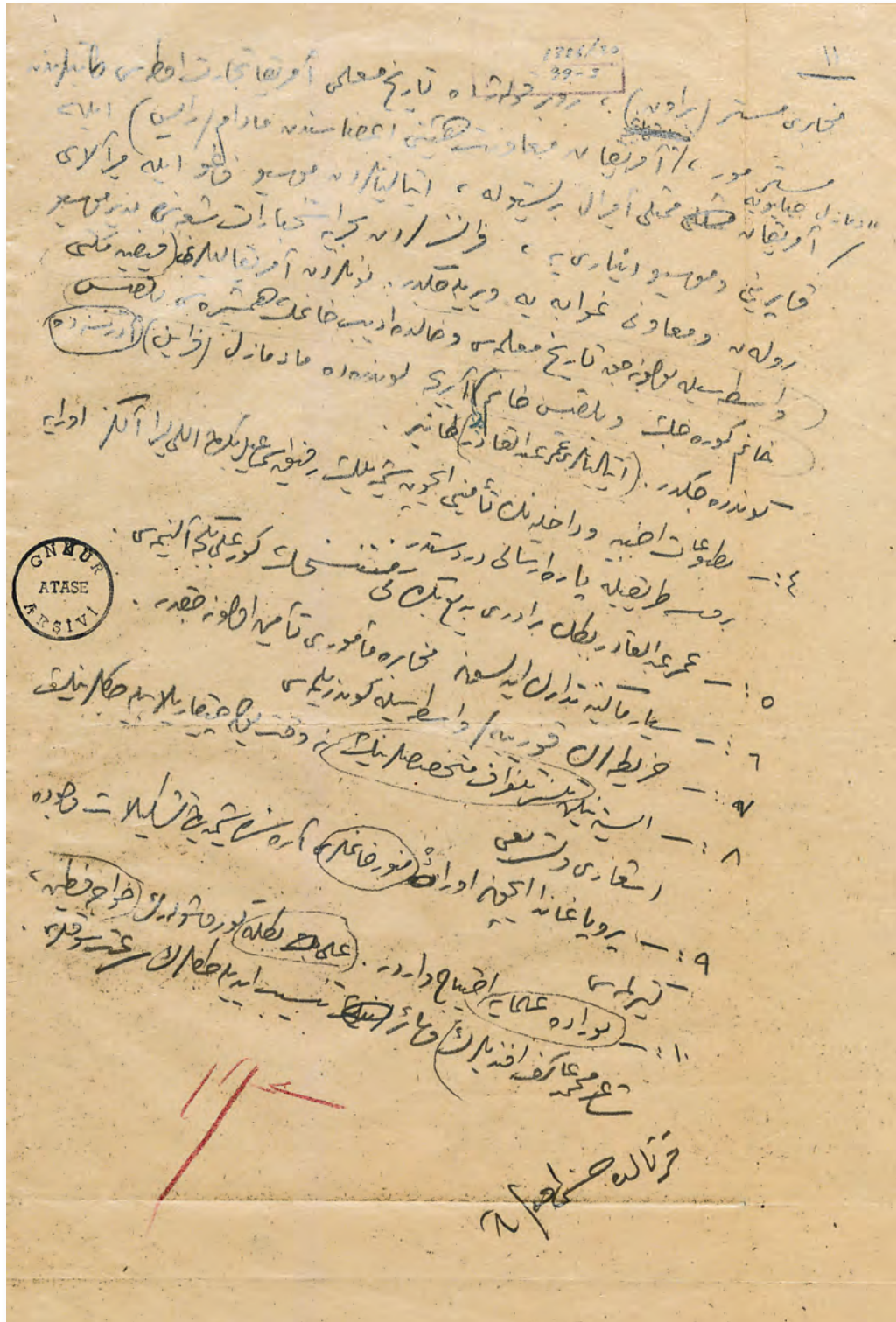

I.26.

Diğer kişilerle birlikte Şair Mehmed Akif Bey'in de İstanbul'dan Ankara'ya gönderilmesi gerektiğine dair, Mustafa Kemal Paşa'nın çektiği telgraf.

MSB, ATASE, ATA-ZB, 29/96-4, 8 Nisan 1920

[Çeviri Yazı]

... muhâbiri Mister Bravn ve Rober Kolej'de târîh mu'allimi Amerika Ticâret Odası kâtiblerinden Mister Mor, Amerikan Mu'âvenet Hey'eti a'zâsından Madam Rays ile Matmazel Cilyove, Amerikan mümessili Amiral Bristol'e, İtalyanlardan Mösyö Fago ile Miralay Kaprini ve Mösyö Dinari'ye, Fransızlardan Bahriye İstihbârât Şu'besinde müdür Mösyö Rolen ve mu'âvini Gavabe'ye verilecektir. Bunlardan Amerikalıları Fevziye Mektebi vâsıtasıyla bulunacak târîh mu'allimesi ve Halide Edib Hanım'ın hemşîresi Belkıs Hanım görecektir ve Belkıs Hanım ayrıca Londra'da Matmazel Frayn adresine de gönderecektir. İtalyanları Ömer Abdülkadir tanır.

4. Matbû'ât-ı ecnebiye ve dâhiliyenin te'mîni için şimdilik Refik İsmail Bey'den elli lira alınız. Oraya Bursa tarîkiyle para irsâli derdestdir.

5. Ömer Abdülkadir Bey'in birâderi Bedii Bey'deki miftahın Kör Ali Bey'ce alınması.

6. Seyyâr makine tedârik edilsin muhâbere me'mûru te'mîn olunacaktır.

7. Harîtaların kuryeler vâsıtasıyla gönderilmesi.

8. İstenilen telsiz, telgraf mütehassıslarının ne vakit yola çıkarılabileceklerinin iş'arı ve tesrî'i.

9. Propaganda için orada münevver hanımları arasında şimdiden teşkîlât vücûda getirilmesi.

10. Burada ulemâya ihtiyâc vardır. Ali Bey'le görüşülerek Hoca Fatin, Şâir **Mehmed Akif** efendilerin ve sâ'ir tensîb edileceklerin sür'at-i sevkleri.

Kartal'da Hüsnü Efendi'ye fî 8 minhu [Nisan 1336] [8 Nisan 1920]

[imza] M[ustafa] Kemal

[Sadeleştirme]

... muhabiri Mister Bravn ve Robert Kolej'de tarih öğretmeni Amerika Ticaret Odası katiplerinden Mister Mor, Amerikan Yardım Kurulu üyelerinden Madam Rays ile Matmazel Cilyove ve Amerikan temsilcisi Amiral Bristol'e, İtalyanlardan Mösyö Fago ile Miralay Kaprini ve Mösyö Dinari'ye, Fransızlardan Bahriye İstihbarat Şubesinde müdür Mösyö Rolen ve yardımcısı Gavabe'ye verilecektir. Bunlardan Amerikalıları Fevziye Mektebi vasıtasıyla bulunacak tarih öğretmeni ve Halide Edib Hanım'ın kız kardeşi Belkıs Hanım görecektir ve Belkıs Hanım ayrıca Londra'da Matmazel Frayn adresine de gönderecektir. İtalyanları Ömer Abdülkadir tanır.

4. Yabancı ve yerli basının temini için şimdilik Refik İsmail Bey'den 50 lira alınız. Oraya Bursa yoluyla para gönderilmek üzeredir.

5. Ömer Abdülkadir Bey'in kardeşi Bedii Bey'deki şifre kodlarının Kör Ali Bey'ce alınması.

6. Seyyar makine tedarik edilsin haberleşme memuru bulunacaktır.

7. Haritaların kuryeler vasıtasıyla gönderilmesi.

8. İstenilen telsiz, telgraf uzmanlarının ne vakit yola çıkarılabileceklerinin süratle bildirilmesi.

9. Propaganda için orada münevverlerin eşleri arasında şimdiden teşkilat oluşturulması.

10. Burada ulemaya ihtiyaç vardır. Ali Bey'le görüşülerek Hoca Fatin Efendi ile Şair **Mehmed Akif Efendi**'nin ve diğer uygun görüleceklerin süratle gönderilmesi.

Kartal'da Hüsnü Efendi'ye 8 Nisan 1920

[imza] M[ustafa] Kemal

[Çeviri Yazı]

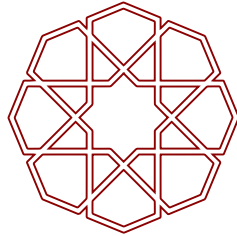
Kuşçalı, 17.4.[13]36 [17 Nisan 1920]

Mustafa Kemal Paşa hazretlerine,
C[evâbdır] 16-17 [Nisan 1336] [16-17 Nisan 1920] [târîhli telgrafa],
Endaht Mektebi'ne â'id sekiz bomba topu, yüzü mütecâviz mermisi ve yedi mitralyözle Dersaadet'den gelen esliha sandıkları Eşref Bey'e teslim edilerek Bolu istikâmetine hareket etmiştir. Bi'l-âhare zât-ı devletlerinden gelen şifreler Eşref Bey'e verilememiştir. 14 [Nisan 1336] [14 Nisan 1920] akşamı Bulgar Sadık çetesi kırk mekkare ile Maltepe Endaht Mektebi'ne giderek seksen sandık cebhâne ve daha sâ'ir şeyler alarak dün buraya vâsıl olmuştur. Bugün Geyve'ye hareket eden mûmâ ileyhe Şâ'ir **Mehmed Akif Bey**, Trabzon Meb'ûsu Ali Şükrü Bey, Kütahya Meb'ûsu Ragıp Bey, Soysallıoğlu İsmail Bey ile Lahey Şehbenderi Ferid Halid Bey ve evvelce Eşref Bey'le de Eczâcî Hulusi Bey Kadıköy Dâ'ire Müdürlüğü'nden ma'zûl Rıfat Bey, Nuri Bey, Hamdullah Subhi Bey'in birâderi Kerim Bey, Binbaşı Çolak İbrahim Bey, ihtiyât zâbiti Halil beyler hareket etmişlerdi. Bu akşam Fevzi ve yarın akşam da vürûd edecek Yakub Şevki ve Nureddin paşaların hareketlerini ayrıca arz edeceğim. Menzil vazîfesi emr-i âlîleri üzere icrâ edilecektir. Yalnız fırkanın bir an evvel vazîfesini der'uhde etmesi emir buyurmaklığınızı istirhâm ederim.
[imza] Havâlî K[umandanı] Oğuz

[Sadeleştirme]

Kuşçalı, 17 Nisan 1920

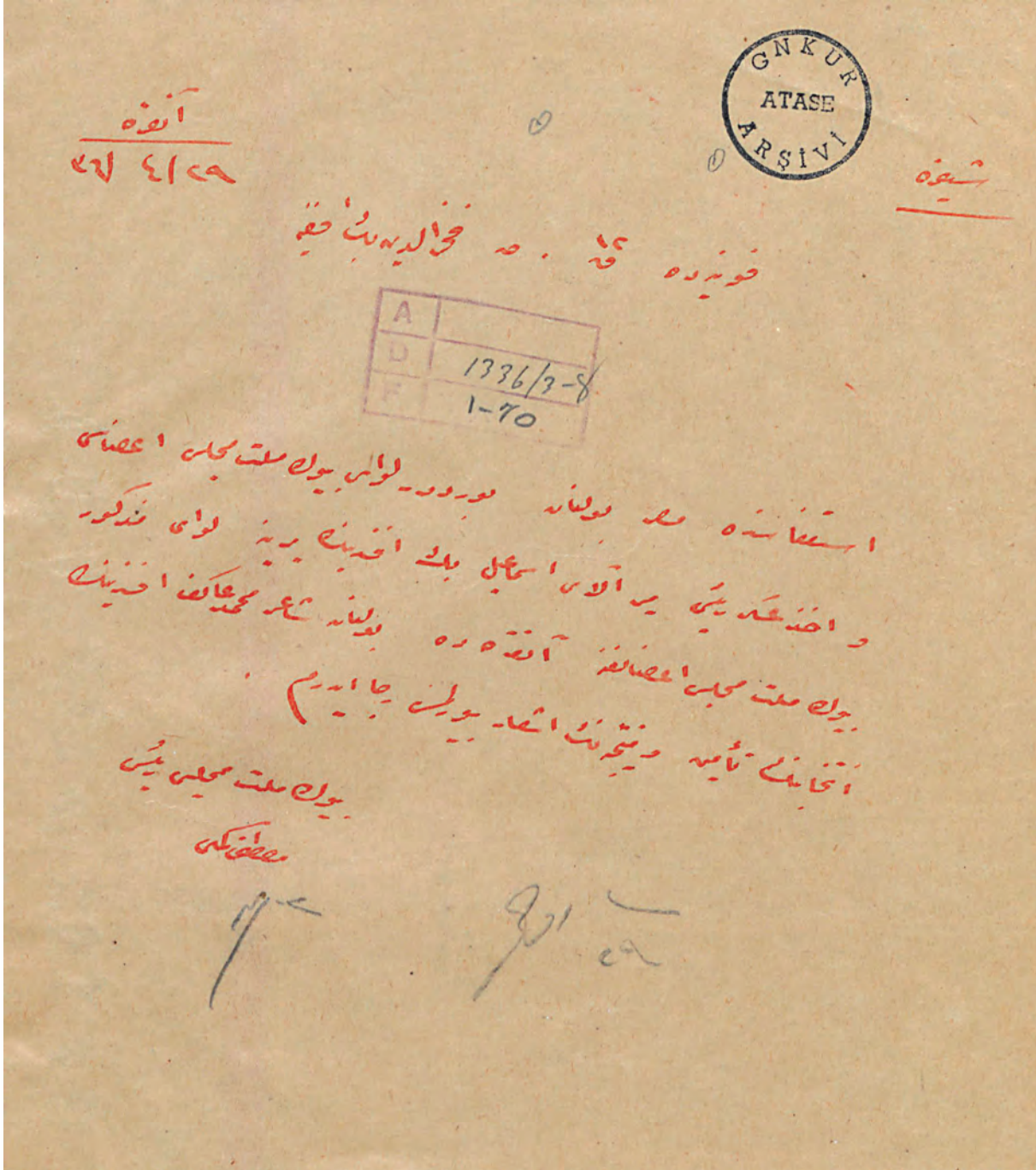
Mustafa Kemal Paşa hazretlerine,
C[evaptır] 16-17 Nisan 1920 [tarihli telgrafa],
Endaht Mektebi'ne ait 8 bomba topu, 100'den fazla mermi ve 7 mitralyöz ile İstanbul'dan gelen silah sandıkları Eşref Bey'e teslim edilerek Bolu istikametine hareket etmiştir. Bilahere sizden gelen şifre telgraflar Eşref Bey'e verilememiştir. 14 Nisan 1920 akşamı Bulgar Sadık çetesi 40 mekkare ile Maltepe Endaht Mektebi'ne giderek 80 sandık cephane ve daha başka şeyler alarak dün buraya ulaşmıştır. Bugün Geyve'ye hareket eden Eşref Bey'e Şair **Mehmed Akif Bey**, Trabzon Mebusu Ali Şükrü Bey, Kütahya Mebusu Ragıp Bey, Soysallıoğlu İsmail Bey ile Lahey Şehbenderi Ferid Halid Bey ve evvelce Eşref Bey'le de Eczacı Hulusi Bey Kadıköy Daire Müdürlüğü'nden emekli Rıfat Bey, Nuri Bey, Hamdullah Subhi Bey'in kardeşi Kerim Bey, Binbaşı Çolak İbrahim Bey, ihtiyat subayı Halil beyler hareket etmişlerdi. Bu akşam Fevzi Paşa ve yarın akşam da Yakub Şevki Paşa ve Nureddin Paşa'nın hareketlerini ayrıca arz edeceğim. Menzil görevi emriniz üzere icra edilecektir. Yalnız tümenin bir an evvel görevini yapmasını emir buyurmanızı istirham ederim.
[imza] Bölge K[omutanı] Oğuz

I.28.

Şair Mehmed Akif Bey'in Burdur milletvekili seçilmesi için,
TBMM Başkanı Mustafa Kemal Paşa'nın çektiği telgraf.
MSB, ATASE, ATA-ZB, 23/45-1, 29 Nisan 1920

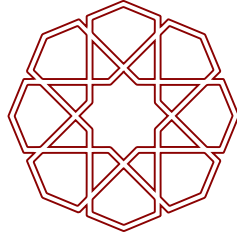

[Çeviri Yazı]

Şifre [telgraf],
Ankara, 29.04.[13]36 [29 Nisan 1920],
Konya’da 12. K[olordu] K[umandanı] Fahrettin Beyefendi’ye,
İsti’fâsında musır bulunan Burdur Livâsı [Türkiye] Büyük Millet Meclisi a’zâsı ve Ahz-ı Asker Re’îsi Miralay
İsmail [Hakkı] Beyefendi’nin yerine livâ-yı mezkûr [Türkiye] Büyük Millet Meclisi a’zâlığına Ankara’da bulu-
nan Şâir **Mehmed Akif Efendi**’nin intihâbının te’mîn ve netîcenin iş’âr buyrulmasını ricâ ederim.
[imza] [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Re’îsi Mustafa Kemal

[Sadeleştirme]

Şifreli [telgraf],
Ankara, 29 Nisan 1920,
Konya’da 12. K[olordu] K[omutanı] Fahrettin Beyefendi’ye,
İstifa etmekte ısrar eden Burdur Sancağı [Türkiye] Büyük Millet Meclisi üyesi ve Asker Alma Başkanı Albay
İsmail [Hakkı] Beyefendi’nin yerine Burdur Sancağı [Türkiye] Büyük Millet Meclisi üyeliğine Ankara’da bulu-
nan Şair **Mehmed Akif Efendi**’nin seçilmesinin temini ve sonucun bildirilmesini rica ederim.
[imza] [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal

[Çeviri Yazı]

Soysallı İsmail Subhi Bey, aded-i re'y Merkez-i Livâdan 33, Tefenni Kazâsı'ndan 25, 58, yalnız elli sekizdir

İslâm Şâ'iri Mehmed Akif Bey, aded-i re'y Merkez-i Livâdan 33, Tefenni Kazâsı'ndan 25, 58, yalnız elli sekizdir

Mutasarrıf-ı sâbık Ali Ulvi Bey, aded-i re'y Merkez-i Livâdan 31, Tefenni Kazâsı'ndan 25, 56, yalnız elli altıdır

Mekteb-i İ'dâdî mu'allimi Feyzi Bey, aded-i re'y Merkez-i Livâdan 2, Tefenni Kazâsı'ndan 0, 2, yalnız ikidir

Ankara [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Burdur Livâsı a'zâlığına mukaddemâ intihâb olunan beş zâtdan Müftî Halil Hulusi Efendi'nin vuku'-ı vefâtına; ve Dördüncü Kolordu Ahz-ı Asker Hey'eti Re'îsi Miralay İsmail Hakkı ve Çilzâde Fahreddin beylerin de isti'fâ etdiklerini beyân eylemelerine binâ'en yeniden intihâb icrâsı için teşekkül eden hey'etimizce icrâ kılınan intihâbda bâlâda muharrer olduğu üzere Soysallı İsmail Subhi ve şâ'ir Mehmed Akif beyler merkez-i livâdan otuz üç ve Tefenni Kazâsı'ndan yirmi beşer re'y ihrâz ederek ittifâkla, mutasarrıf-ı sâbık Ali Ulvi Bey merkezden otuz bir ve Tefenni Kazâsı'ndan yirmi beş ki cem'an elli altı re'y ihrâz etmiş ve i'dâdî mu'allimi Feyzi Bey yalnız iki re'y alarak ekalliyetde kalmış olduğundan ekseriyeti ihrâz eden [İsmail] Subhi [ve] Mehmed Akif ve Ali Ulvi beyler Burdur Livâsı nâmına Meclis-i Âlî-i Mezkûr a'zâlığına intihâb kılınmış olduklarını mübeyyin işbu mazbatamız beş nüsha olarak tanzîm kılındı.

Fî 17 Mayıs sene [1]336 [17 Mayıs 1920]

[24 aded mühür ve 8 aded imza]

[Sadeleştirme]

Soysallı İsmail Subhi Bey, oy sayısı Burdur'dan 33, Tefenni'den 25, 58, yalnız elli sekizdir

İslam Şairi Mehmed Akif Bey, oy sayısı Burdur'dan 33, Tefenni'den 25, 58, yalnız elli sekizdir

Eski mutasarrıf Ali Ulvi Bey, oy sayısı Burdur'dan 31, Tefenni'den 25, 56, yalnız elli altıdır

Lise öğretmen Feyzi Bey, oy sayısı Burdur'dan 2, Tefenni'den 0, 2, yalnız ikidir

Ankara [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Burdur Sancağı milletvekilliğine daha önce seçilen beş kişiden Müftü Halil Hulusi Efendi'nin vefat etmesi ve Dördüncü Kolordu Asker Alma Kurulu Başkanı Albay İsmail Hakkı Bey ile Çiloğlu Fahreddin Bey'in de istifa etmeleri üzerine yeniden seçim yapılması için teşekkül eden kurumumuzca yapılan seçimde yukarıda yazılı olduğu üzere Soysallı İsmail Subhi Bey ve Şair Mehmed Akif Bey Burdur'dan 33 ve Tefenni'den 25'er oy alarak ittifakla, eski mutasarrıf Ali Ulvi Bey Burdur'dan 31 ve Tefenni'den 25 ki toplam 56 oy almış ve lise öğretmeni Feyzi Bey yalnız 2 oy alarak azınlıkta kalmış olduğundan çoğunluğu kazanan İsmail Subhi Bey, Mehmed Akif Bey ve Ali Ulvi Bey Burdur Sancağı adına milletvekilliğine seçilmişlerdir. İşbu mazbatamız 5 nüsha olarak düzenlenmiştir.

17 Mayıs 1920

[24 adet mühür ve 8 adet imza]

(www.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d01/SM_71_1_1.pdf)

معاونت اداری	بدرشته اداری	صنعتی	مسلک و وظیفه‌ی	سی	دائر فاعلیه‌ی	تاریخ و عیدی	آئینه تاریخ مواد	ملکی و نهادهای مفصل اداری	اعضای	ملاحظات
محمد عارف	محمد عارف	خرید	سبیل راه	۶۸	بوردر	۵۸	استان بیل محمد عارف	استان بیل محمد عارف	استان بیل محمد عارف	

یوگسلاوی تاریخچه‌ی حاضر یوگان ملت مجلس اعضای محترم مسلک تاریخچه اعتبار بر برگردن اولی اوزره سبیل تاریخچه و تنظیمات شمس دیوان دیوانی قرار و بر میندو . اشپو . دیوان اعلامی ایالاته خصوصه امضا دش وضع اولته و قیمة مذکور سبیل اساس اولی اوزره بانکتاریه اعلامی مریچور .

[Çeviri Yazı]

Meb'ûsun ismi: **Mehmed Akif**

Pederinin ismi: Mehmed Tahir Efendi

San'atı: Tahrîr

Meslek ve vazîfesi: Sebîlü'r-Reşâd başmuharriri

Sinni: 48

Dâ'ire-i intihâbiyesi: Burdur

Kazandığı re'y: İttifâkla 58

Ankara'ya târîh-i muvâsalatı: Mazbata tasdîk târîhi 4 Haziran sene [1]336 [4 Haziran 1920]

Memleket ve memleketdeki mufassal adresi: İstanbul, Sebîlü'r-Reşâd başmuharriri Mehmed Akif

İmzâsı: ... [var]

Mülâhazât: ... [yok]

Yüksek bir mâhiyet-i târîhiyeyi hâ'iz bulunan [Türkiye] Büyük Millet Meclisi a'zâ-yı muhteremesinin târîhe kıymetdâr bir bergüzâr olmak üzere sicillerinin tab' ü tanzîmine Meclis Dîvân Riyâseti karâr vermiştir. İşbu cedvelin imlâsı ile hâne-i mahsûsuna imzâ dahi vaz' olunarak mezkûr sicile esâs olmak üzere Başkitâbet'e i'tâsı mercûdur.

[Sadeleştirme]

Milletvekilinin adı: **Mehmed Akif**

Babasının adı: Mehmed Tahir Efendi

Sanatı: Yazarlık

Mesleği ve vazifesi: Sebîlü'r-Reşad [Dergisi] başyazarı

Yaşı: 48

Seçim bölgesi: Burdur

Kazandığı oy: İttifakla 58

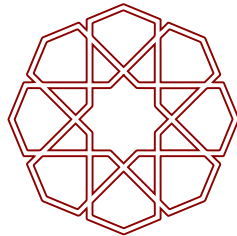
Ankara'ya geliş tarihi: Mazbata onay tarihi 4 Haziran 1920

Memleketi ve memleketteki ayrıntılı adresi: İstanbul, Sebîlü'r-Reşad başyazarı Mehmed Akif

İmzası: ... [var]

Açıklama: ... [yok]

Yüksek bir tarihî mahiyeti haiz bulunan [Türkiye] Büyük Millet Meclisi muhterem üyelerinin tarihe kıymetli bir hatırası olmak üzere sicillerinin düzenlenmesine Meclis Divan Başkanlığı karar vermiştir. İşbu cetvelin doldurularak imzalanmasından sonra sicile esas olmak üzere Başkatipliğe verilmesi rica olunur.

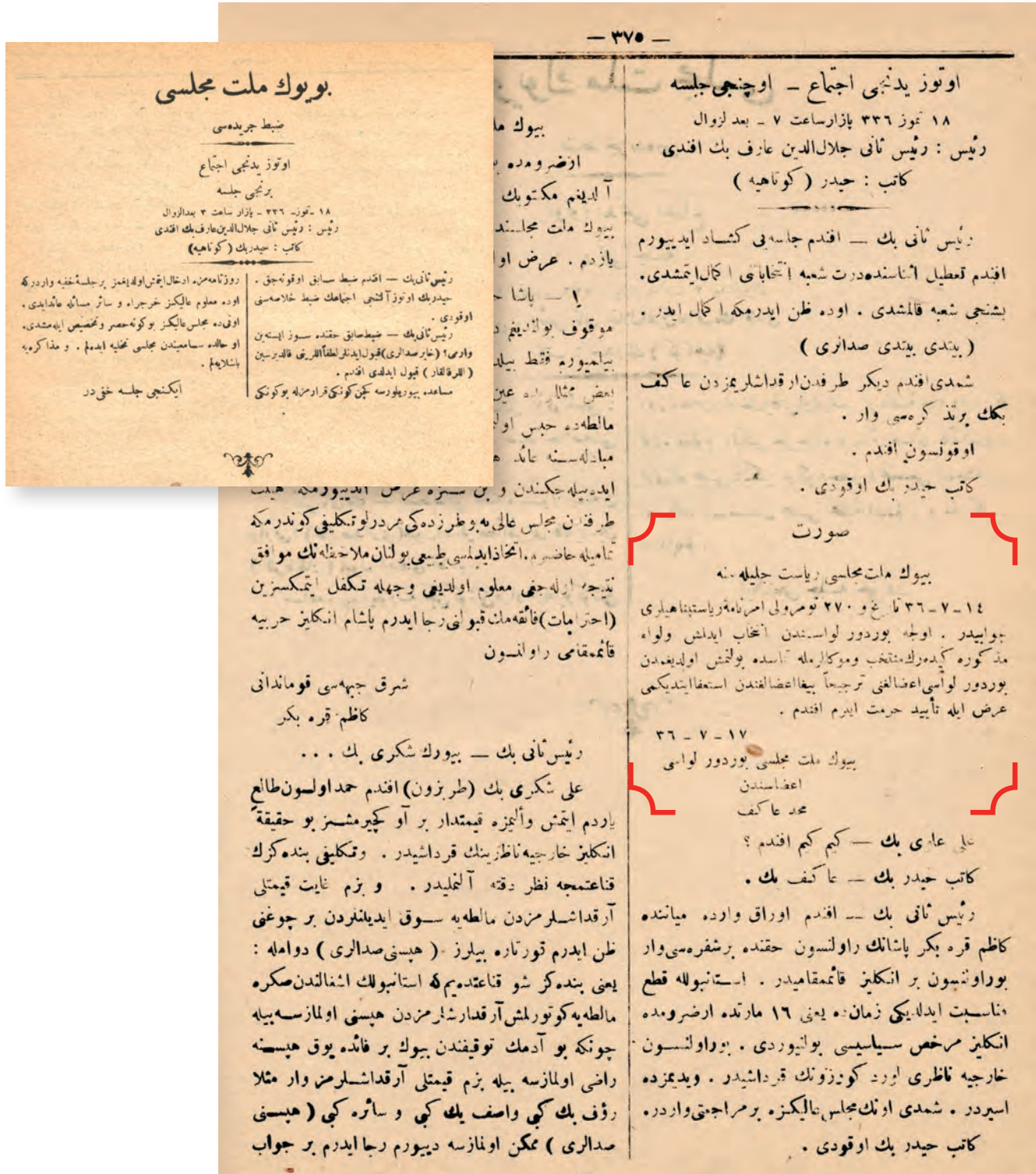

I.31.

Hem Biga Sancağı'ndan hem de Burdur Sancağı'ndan milletvekili seçilmiş olan
Mehmed Akif Bey'in, Burdur milletvekilliğini tercih ettiği.

TBMM Zabıt Ceridesi, Sayfa 375, 18 Temmuz 1920

[Çeviri Yazı]

[Sayfa 375]

Otuz Yedinci İctimâ'-Üçüncü Celse

18 Temmuz [1]336 [18 Temmuz 1920] Pazar, Sâ'at 7, Ba'de'z-zevâl

Re'is: Re'is-i Sâni Celaleddin Arif Beyefendi

Kâtib: Haydar (Kütahya)

...

Sûret

[Türkiye] Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesi'ne,

14.7.[13]36 [14 Temmuz 1920] târîh ve 270 numrolu emirnâme-i riyâset-penâhîleri cevâbıdır. Evvelce Burdur Livâsı'ndan intihâb edilmiş ve livâ-i mezkûra giderek müntehab ve müvekkillerimle temâsda bulunmuş olduğumdan Burdur Livâsı a'zâlığını tercihen Biga a'zâlığından isti'fâ ettiğimi arz ile te'yid-i hürmet eylerim efendim.

17.7.[13]36 [17 Temmuz 1920]

[imza] [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Burdur Livâsı A'zâsından **Mehmed Akif**

...

[Sadeleştirme]

[Sayfa 375]

Otuz Yedinci Toplantı-Üçüncü Oturum

18 Temmuz 1920 Pazar, Saat 7, Öğleden Sonra

Başkan: İkinci Başkan Celaleddin Arif Beyefendi

Katip: Haydar (Kütahya)

...

Sûret

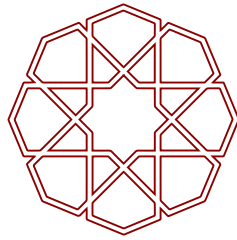
[Türkiye] Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na,

14 Temmuz 1920 tarih ve 270 sayılı Başkanlık emri cevabıdır. Daha önce Burdur Sancağı'ndan seçilmiş ve bu sancağa giderek seçmenlerimle ve müvekkillerimle temasta bulunmuş olduğumdan Burdur Sancağı milletvekilliğini tercihen Biga milletvekilliğinden istifa ettiğimi arz eder ve saygılarımı sunarım efendim.

17 Temmuz 1920

[imza] [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Burdur Sancağı Milletvekili **Mehmed Akif**

...

[Çeviri Yazı]

[Sayfa 1]

Sekseninci İctimâ'-Birinci Celse

9 Teşrîn-i Evvel [13]336 [9 Ekim 1920] Cumaertesi, Sâ'at 1.30, Ba'de'z-zevâl

Re'is: İkinci Re'is Vekili Vehbi Efendi Hazretleri

Kâtib: Haydar (Kütahya)

...

[sayfa 2]

...

Burdur Meb'ûsu [Mehmed] Akif Bey'in me'zûniyetine dâ'ir evrâk var okunacak.

[Türkiye] Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesi'ne,

Burdur Meb'ûsu **Mehmed Akif Bey**'in berây-ı irşâd Kastamonu havâlîsine i'zâm edilmesi mûcib-i fevâ'id [sayfa 3] görülmüş mûmâ ileyh müteheyî-i azîmet bulunmuş olduğundan kendisine me'zûniyet i'tâsıyla keyfiyetin Hey'et-i İdâre'ye teblîği istirhâm olunur efendim.

Fî 4 Teşrîn-i Evvel [13]336 [4 Ekim 1920]

[imza] Matbû'ât ve İstihbârât Müdîr-i Umûmîsi Galib Bahtiyar

Merbût tahrîrât fî 7 Teşrîn-i Evvel sene [13]36 [7Ekim 1920] târîhinde mün'akid Dîvân-ı Riyâsetde tezekkür edilerek âtîdeki karâr verilmiştir.

Karâr: Tahsîsât ve tazmînâtını buradan almak üzere bir buçuk mâh me'zûniyeti Hey'et-i Umûmîye'ye:

Re'is: Dîvân-ı Riyâset kararı mûcebince [Mehmed] Akif Bey'in bir buçuk ay me'zûniyetini kabûl edenler el kaldırsın. Kabûl edilmiştir efendim.

...

[Sadeleştirme]

[Sayfa 1]

Sekseninci Toplantı-Birinci Oturum

9 Ekim 1920 Cumartesi, Saat 1.30, Öğleden Sonra

Başkan: İkinci Başkan Vekili Vehbi Efendi Hazretleri

Katip: Haydar (Kütahya)

...

[sayfa 2]

Burdur Milletvekili [Mehmed] Akif Bey'e izin verilmesine dair yazı var okunacak.

[Türkiye] Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na,

Burdur Milletvekili **Mehmed Akif Bey**'in irşad amacıyla Kastamonu bölgesine gönderilmesi faydalı [sayfa 3] görülmüş ve kendisi yola çıkmaya hazır olduğundan gerekli iznin verilmesiyle durumun Meclis İdare Kurulu'na bildirilmesi istirham olunur efendim.

4 Ekim 1920

[imza] Matbuat ve İstihbarat Genel Müdürü Galib Bahtiyar

Bu yazı 7 Ekim 1920 tarihinde toplanan Başkanlık Divanı'nda görüşülerek aşağıdaki karar alınmıştır.

Karar: Tahsisat ve tazminatını buradan almak üzere bir buçuk ay izin verilmesi Genel Kurul'a.

Başkan: Başkanlık Divanı kararı gereği [Mehmed] Akif Bey'e bir buçuk ay izin verilmesini kabul edenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

...

I.33.

Sebilürreşad Dergisi'nin Kastamonu'da basılan ilk nüshası. Bu sayıda Mehmed Akif Bey'in Kastamonu'da bulunduğu sırada Nasrullah Camii'nde verdiği vaazların hulasa metni

“Nasrullah Kürsüsünde” başlığı ile yayınlanmıştır.

Sebilürreşad Dergisi, Sayı 464, Sayfa 1, 25 Kasım 1920

النَّصْرُ لِلَّهِ

سُرَّةُ الْبَيْتِ

١٣٣٠

اخطارات

آدرس تبدیلی آذربایجان
خرویش کونولیدر

مکتوبلرک امداری واضح و اوقافلی
اولی و آتونه سره نوسو-نی
عقوی بولسی لازمدر

مالک اجنبیه ایچون آتونه اولانلرک
آدرسارینک فرانسجه ده یازلسی
رجا اولدور

یاده کوندرلریکی زمان نه داتر
اولدینی و اشعاً بیلدرلی
رجا اولدور

ابونه شرائطی

هر ایرایچون سنلکی (۲۵۰)
آلتی آلتی (۱۳۰) غروشد
نسخه می ۵ غروش ، سنلکی
۵۲ نسخهدر

اداره خاه
قسطونیده داتر غصوصه
اخطارات

آتونه بدلی یشیندر
نسخه موافق آثار مع المنونیه قبول
اولدور. درج ایدلین یازیلر
احاده اولونماز

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی هفتاق مجموعه اسلامی در

آبمون اهدکم سبیل الرشاد

۱۸ جلد

پاش محمد
محمد کف

۲۵ تشرین ثانی ۱۳۳۶

۱۵ ربیع الاول ۱۳۳۹

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

عدد : ۴۶۴

نصر الله کرسیسینده

استاد محترم محمد کاف بک افندی بک قلمونیده نصر الله جامع شریفده ایراد بووردقاری موعظه لریک خلاصه سیندر :

بسم الله الرحمن الرحیم (یا ایها الذین آمنوا لاتنقضوا بیاطنه من دونکم
لایالونکم خیالاً و دواماعنم قدیدت البیضاء من افواههم و ما تخفی صدورهم
اکبر قدینالکم الآیات ان کنتم تمقلون)

(یا ایها الذین آمنوا) ای ایمان ایتمش اولانلر ، ای مسلمانلر ، ایچکزدن
اولیانلردن ، سزه یانچیی ملتلردن دوست اخذ ایتمکیز . آیت جلیله ده کی
(بیاطنه) ایچلی طیشلی کوروشولن ، کندینسه هر دلو اسرار تودیع
ایدیان صمیمی دوست . یار جان ، آرقداش ، محرم اسرار معنارینه در .
اوله بیاطنه که (لایالونکم خیالاً) سزله قارش مضررت ایقاع ایتمکدن ،
آره کزه فتنلر ، فسادلر سوققدن هیچ بروت کری طورمازلر . لارندن
کان قاتالارک هیچ بری سزدن اسیرکه مزلر . (و دواماعنم) سزله صیقینلره ،
مصیتلره ، فلاکتلره اوغرامکزی ایستلر . (قدیدت البیضاء من افواههم)
کورم یورمیسکیز ، حقکزدن بیلدکاری دشمنلق آغزلردن طاشوب دو کولیور .
(و ما تخفی صدورهم) بونکله برار یوره کارنده سپهرلر نده کیزلمکده
اولدقاری کینلر ، غرضلر ، خصوصتلر اوپردلو ضبط ایدمه مبوب ده
آغزلردن قاجیرمقده اولدقاری بنض و عداوتدن چوق بیوکدر ، چوق
شدیلدر . (قدینالکم الآیات ان کنتم تمقلون) بزلر سزه هر بری عین حکمت ،
محض عبرت اولان آیتلر می بویه صریح برصودنده بیلدردک . اگر سزلر
آقی قره دن ، اینی کوتودن سیچر ، خیرتی ، شریتی دوشنور عقلی باشنده

آدملر سکز بو حکمتلرک ، بو عینلرک مقتضاسنجه حرکت ایدرلرک هم
دنیا ده ، هم عقباده فلاخی بولورسکز .

ای مسلمانلر ، سزله ایچون بوا آیت جلیله آتبعادن باشقه سلامت بولی
یوقدر . تعقیب ایدیلرک خط حرکت ، دستور سیاست تمایله بوا آیت جلیله ده
مندجیدر . بناء علیه مال علویستی برکرده طوبیلا یوب افاده ایدم ، جناب حق
بو بویورکه :

— ای مؤمنلر ، سزمالر ندن کان قاتالی باقمقدن چیکیمه ین ، بو خصوصده
هیچ بر فرستی قاجیرمیان ، دینکزه یانچیی ملتلری کندیکزه محرم اسرار ،
دوست ، آرقداش اخذ ایتمکیز . بونلرک صورت حقندن کورومورک
سزه کولر بوز کوسرملرینه ، خیریکیزی ایسترکی طورلر طاقیمه لرینه
اصلا قایلما ییکیز . اولنرک کیجه کوندوز ایستیه یوب طور دقاری سزله
فلاکتکزدن ، اضمه حاللکزدن ، اسارتکزدن باشقه برشی دکلدر . باقسه کز آ ،
سزله قارش قیلر نده بیلدکاری دشمنلق اوقدر دهشتلی که پردلو ضبط
ایده میورلرده آغزلردن قاجیر میورلر ، حالبوکه یورکارنده کولک سالمش
اولان خصوصت آغزلردن طاشان ایله قابل قیاس دکلدر ، اوندن چوق
فضلدر ، چوق شدتیلدر . ایشته بوتون حقایق آیت جلیله مزله سزله آچیقندن
آچیقه تبلیغ ایدیلورز ، بیلدیر یوروز . اگر عقلی باشنده انسانلر سکز ،
اگر دارینده ذلیل و ملق ، خسرانده قاتلق ایسته سزه کز بزم آیت جلیله مزله

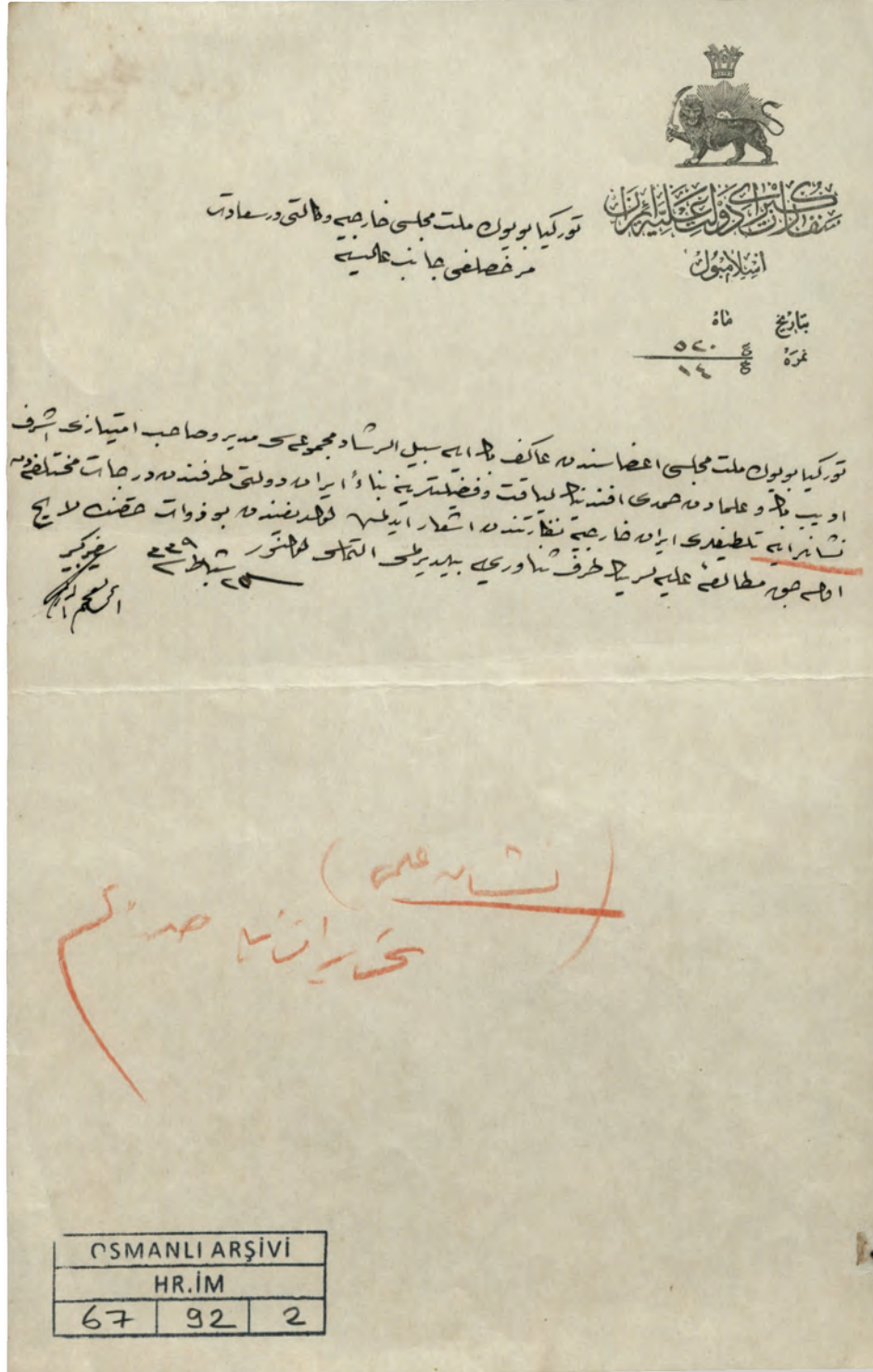

I.35.

İran Devleti'nin Mehmed Akif Bey, Eşref Edib Bey ve Muhammed Hamdi Efendi'yi
madalya ile ödüllendirmek istediği.

BOA, HR.İM, 67/92-2, 25 Şubat 1923

[Çeviri Yazı]

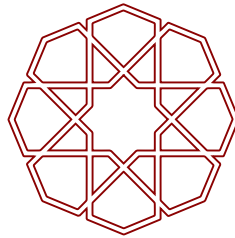
Sefâret-i Kübrâ-yı Devlet-i Aliyye-i İran
İslâmbol
Numro 520/14

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hâriciye Vekâleti Dersa'âdet Murahhaslığı Cânib-i Âlîsi'ne,
Türkiye Büyük Millet Meclisi a'zâsından **[Mehmed] Akif Bey** ile Sebîlü'r-Reşâd mecmû'ası müdür ve sâhib-i imtiyâzı Eşref Edib Bey ve ulemâdan **[Muhammed] Hamdi Efendi'nin** liyâkat ve fazîletlerine binâ'en İran Devleti tarafından derecât-ı muhtelifeden nişânlar ile taltîfleri İran Hâriciye Nezâreti'nden iş'âr edilmiş olduğundan bu zevât hakkında lâyih olacak mütala'a-i aliyyelerinin taraf-ı senâverîye bildirilmesi iltimâs olunur.
Fî 25 Şubat sene [1]339 [25 Şubat 1923]
[imza] Sefîr-i Kebîr ...

[Sadeleştirme]

İran Devleti Sefareti
İstanbul
Sayı 520/14

TBMM Hariciye Vekaleti İstanbul Temsilciliği'ne,
Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekillerinden **[Mehmed] Akif Bey** ile Sebilürreşad dergisi müdürü ve imtiyaz sahibi Eşref Edib **[FERGAN]** Bey ve ulemadan **[Muhammed] Hamdi [YAZIR]** Efendi'nin, liyakat ve faziletlerinden dolayı İran Devleti tarafından muhtelif derecelerde madalyalar ile ödüllendirilecekleri İran Hariciye Nezareti'nden bildirilmiştir. Bu kişiler hakkındaki mütalaalarının bildirilmesi.
25 Şubat 1923
[imza] Büyük Elçi ...

I.36.

İran Devleti'nin Mehmed Akif Bey, Eşref Edib Bey ve Muhammed Hamdi Efendi'yi madalya ile ödüllendireceği.
BOA, HR.İM, 67/92-1, 27 Şubat 1923

قید مقامی

دوسه

خارجیہ نظارت

امور سبابہ دربرابر عویدسی

شعبہ نومروسی

مسودہ تاریخ	نمبر	معاون	مدیر	مدیر عویدسی	موقوفات

نوع مسودہ:

۱۰۰۱

فاجہ و فائزہ جیدہ

نومر کیا بیرون ملتہ میں اعفا شدہ عائفہ الیہ
میں سرکار مجیدی سے مدیر و صاحبہ انباری اسف ادیبہ
و عمارتہ حمیدی افسانہ بیاقتہ رخصتہ بیاز ایانہ
دولت طقتہ درجہ تعلقہ وہ فائزہ عطفہ
ایانہ فاجہ تعلقہ شدہ اسف۔ ایانہ اولیٰ تعلقہ جیدہ ایانہ
بروزانہ مقصد ایانہ عائفہ بیانہ ایانہ سفارہ
۱۰۰۱/۱۴ تاریخ ۱۴۹۹
ایانہ تعلقہ اولیٰ تعلقہ درجہ تعلقہ ایانہ

۱۶۰
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹

عمومی نومرو
خصوصی نومرو
تاریخ

OSMANLI ARŞİVİ
HR.İM
67 92 1

2 vrk
(2 shf bos)

[Çeviri Yazı]

[Hâriciye Vekâleti İstanbul Murahhaslığı'ndan]

Umûmî numro 860

Husûsî numro 237

Târîh fi 27 Şubat sene [13]39 [27 Şubat 1923]

Hâriciye Vekâlet-i Celîlesi'ne,

Türkiye Büyük Millet Meclisi a'zâsından **[Mehmed] Akif Bey** ile Sebîlür-Reşâd mecmû'ası müdür ve sâhib-i imtiyâzı Eşref Edib Bey'in ve ulemâdan **[Muhammed] Hamdi Efendi**'nin liyâkat ve fazîletlerine binâ'en İran Devleti tarafından derecât-ı muhtelifede nişân-ı ilmî ile taltîfleri İran Hâriciye Nezâreti'nden iş'âr edilmiş olduğundan bahis ile bu zevât hakkında re'y-i âcizânemin beyânı İran Sefâreti'nin 25 Şubat 1339 [25 Şubat 1923] târîhli ve 520/14 numrolu takrîrinde izbâr kılınmış olmağla bu husûsa dâ'ir mütâlâ'a-i aliyyelerinin inbâsını ricâ ederim efendim.

[Sadeleştirme]

[Hariciye Vekaleti İstanbul Temsilciliği'nden]

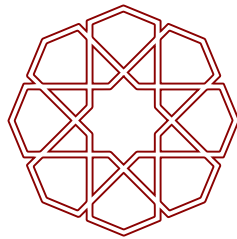
Genel sayı 860

Özel sayı 237

Tarih 27 Şubat 1923

Hariciye Vekaleti'ne,

Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekillerinden **[Mehmed] Akif Bey** ile Sebilürreşad dergisi müdürü ve imtiyaz sahibi Eşref Edib **[FERGAN]** Bey'in ve ulemadan **[Muhammed] Hamdi [YAZIR]** Efendi'nin liyakat ve faziletlerinden dolayı İran Devleti Hariciye Vekaleti tarafından muhtelif derecelerde madalyalar ile ödüllendirileceği, İran Sefareti'nden bildirilmekte ve bu kişiler hakkında görüş istenmektedir. Bu konu hakkındaki talimatın bildirilmesini rica ederim.

I.37.

Kur'an-ı Kerim'in tercümesi ve kısa bir tefsirinin hazırlanması için Diyanet İşleri Başkanlığı ile Mehmed Akif Bey ve Elmalılı Muhammed Hamdi Efendi arasında 26 Ekim 1925 tarihinde yapılan sözleşmenin noter onaylı sureti.

BCA, 30.10.0.0/26.149.18-1,2,3, 8 Kasım 1925

[illegible]

بك اوغلو درونجي كاتب عدلي مدرست جمال -

[illegible]

[illegible]

[Çeviri Yazı]

Türkiye Cumhûriyeti
Beyoğlu Dördüncü Kâtib-i Adli Midhat Cemal
Umûmî numrosu: 13738
Târîhi: 8 Teşrîn-i Sâni 1341 [8 Kasım 1925]

Mukâvelenâme

Türkiye Cumhûriyeti Diyânet İşleri Riyâseti ile ders-i ‘âmdan Elmalılı Muhammed Hamdi Efendi ve şâ‘ir **Mehmed Akif Bey** arasında mün‘akid mukâvelenâmedir.

Mâdde 1- Kur‘ân-ı Kerîm’in tercümesiyle muhtasar bir sûretde tefsîrini Mehmed Akif Bey ile [Muhammed] Hamdi Efendi der‘uhde etmişlerdir.

Mâdde 2- Riyâset-i müşârûn ileyhâ [Muhammed] Hamdi Efendi ile Mehmed Akif Bey’den her birine altışar bin lira te‘diye edecektir.

Mâdde 3- İşbu meblağın te‘diyesi şu sûretle olacaktır: Her birine biner liradan cem‘an iki bin lirası peşîn verilecek ve mütebâkî mikdâr birinci cüz’ nihâyetinde yüz seksen altışar, diğer cüz’lerden beheri nihâyetinde yüz altmış altışar lira verilmek sûretiyle mukassatan te‘diye edilecektir.

Mâdde 4- Tarz-ı tahrîr şekl-i âtîde olacaktır: Âyet ve âyât-ı kerîme yazılarak altına me‘âl-i şerîfi ve bunu müte‘âkib tefsîr ve îzâh kısmı yazılacaktır.

Mâdde 5- Tefsîr ve îzâh kısmında ber-vech-i âtî nukât nazar-ı dikkate alınacaktır:

A) Âyât-ı kerîme nisbetindeki münâsebât

B) Esbâb-ı nüzûl

C) Kırâ‘ât, ki aşereyi tecâvüz etmemek lâzımdır

D) İktizâsına göre terkîb ve hikemâtın îzâhât-ı lisâniyesi

H) İ‘tikâda Ehl-i Sünnet mezhebine ve amelce Hanefî mezhebine ri‘âyet olunarak âyâtın mutazammın olduğu ahkâm-ı dîniye, şer‘iye ve hukûkiye, ictim‘âiye ve ahlâkiye, işâret ettiği veya alâkadâr bulunduğu mebâhis-i hükmiye ve ameliyeye müte‘allik îzâhât bi’l-hâssa tevhd ve tezkîr-i mevâ‘ize müte‘allik âyâtın mümkün mer-tebe basît ve îzâhı, alâkadâr ve yahud münâsebetdâr olduğu ba‘zı târîh-i İslâm vukû‘âtı

V) Frenk mü‘elliflerince yanlış veya tahrîf yollu şeyler dermiyân edildiği görülebilen noktalarda tenbîhâtı muhtevî notlar

Z) İnde’l-iktizâ nâsih ve mensûh ve muhasses

H) Baş tarafa mühim bir mukaddime tahrîriyle bunda hakikat-i Kur‘ân’ın ve Kur‘ân’a müte‘allik mesâ’il-i mühimmenin îzâhı

Mâdde 6- Peyderpey takarrur eden müsveddeler üçer nüsha olarak tebyîz edilerek biri [Muhammed] Hamdi Efendi’de biri [Mehmed] Akif Bey’de diğeri de riyâset nâmına Hey‘et-i Müşâvere a‘zâsından Aksekili [Ahmed] Hamdi Efendi’de bulunacaktır.

Mâdde 7- Müsveddelerin tebyîz ve inde’l-iktizâ kütübhânelerden ba‘zı eserlerin istinsâh etdirilmesi için mûmâ ileyhimin emrinde ücret-i maktû‘a ile güzel yazılı bir ve yahud îcâb ederse iki zât istihdâm olunacak ve bunlara takdîr edilen ücret riyâsetden te‘diye kılınacaktır.

Mâdde 8- İlk tab‘ı Diyânet İşleri Riyâseti’nin hakkı olup on bin aded olarak güzel bir kağıda ve nefis bir sûretde tab‘ edilecek ve fakat yüzde yirmisi mü‘elliflere â‘id olacak ve tab‘ın şeklini mü‘ellifler ta‘yîn edecektir.

Mâdde 9- Eser-i mezkûrun esnâ-yı tab‘ında formaların tashîh ve tab‘ına müte‘allik bütün iştigâlât riyâset-i müşârûn ileyhâya â‘iddir.

Mâdde 10- Sahîfelerin istrotopisi alınacak ve bilâ-bedel mü‘elliflere verilecektir.

Mâdde 11- Birinci tab‘ından sonra hakk-ı tab‘ yalnız mü‘elliflere â‘id bulunduğu cihetle mü‘ellifler dilediği mikdârda eser-i mezkûru tab‘ edebileceklerdir.

Mâdde 12- İşbu mukâvelenâme iki nüsha olarak tanzîm ve te'âtî kılındı.

İmzâlar: Ahmed Hamdi, Muhammed Hamdi, Mehmed Akif

Dâ'irede kırâ'at ve me'âli tefhîm olunan bu mukâvelenâme zîrine mevzû' imzâlar şahıs ve hüviyeti ma'rûfumuz şâ'ir Mehmed Akif Bey ile Elmalılı Muhammed Hamdi ve Diyanet İşleri Riyâseti'ni temsîl eden Aksekili Ahmed Hamdi Efendi'nin olub mündericâtı tamâmen kabûl ve ikrâr eyledikten sonra müvâcehemizde vaz' eylediğini beyân ve tasdik ederiz.

Bin üç yüz kırk bir senesi Teşrîn-i Evvel ayının yirmi altıncı günü [26 Ekim 1925]

Aksaray'da Yusufpaşa civârında Kuyulu Sokak'da A numroda mukîm Akârât-ı Vakfiye Konturat Me'mûru Ali Ziyaeddin bin Hüseyin Hüsnü

Üsküdar'da Ayazma'da Sermedpaşa Konağı'nda mukîm Abdülkadir Rıza Bey

Bu mukâvelnâme zîrine mevzû' imzâlar şâ'ir Mehmed Akif Bey ile Elmalılı Muhammed Hamdi ve Türkiye Diyanet İşleri Riyâseti'ni temsîl eden Aksekili Ahmed Hamdi Efendi'nin olduğu isim ve hüviyetleri bâlâda muharrer şâhid ve mu'arriflerin ifâde ve tasdiklerinden anlaşıldığından aynen defter-i mahsûsuna kayd ve tasdik olundu.

Bin üç yüz kırk bir senesi Teşrîn-i Evvel ayının yirmi altıncı Pazarertesi günü [26 Ekim 1925]

Fî 26 Teşrîn-i Evvel sene [1]341 [26 Ekim 1925]

[mühür] Beyoğlu Dördüncü Kâtib-i Adli Midhat Cemal [imza] Midhat Cemal

Bu mukâvelenâme sûretinin, dâ'iremde defter-i mahsûsundaki fî 26 Teşrîn-i Evvel sene [1]341 [26 Ekim 1925] târîh ve 13042/263 numrolu resmî kaydına mutâbık olduğunu tasdik ederim.

[mühür] Beyoğlu Dördüncü Kâtib-i Adli Midhat Cemal [pullar]

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti

Beyoğlu Dördüncü Noteri Midhat Cemal

Genel sayı: 13738

Tarihi: 8 Kasım 1925

Sözleşme

Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı ile müderrislerden Elmalılı Muhammed Hamdi Efendi ve şair **Mehmed Akif Bey** arasında yapılan sözleşmedir.

Madde 1- Kur'an-ı Kerim'in tercümesiyle kısa bir tefsirini yapmayı Mehmed Akif Bey ile [Muhammed] Hamdi Efendi üstlenmişlerdir.

Madde 2- Diyanet İşleri Başkanlığı [Muhammed] Hamdi Efendi ile Mehmed Akif Bey'den her birine 6000'er lira ödeyecektir.

Madde 3- İşbu meblağın ödenmesi şu şekilde olacaktır: Her birine 1000'er liradan toplam 2000 lirası peşin verilecek ve kalan miktar birinci cüz bittiğinde 186'şar lira, diğer cüzlerden her biri tamamlandığında da 166'şar lira verilmek suretiyle taksitle ödenecektir.

Madde 4- Yazım tarzı şu şekilde olacaktır: Ayet veya ayetler yazılarak altına meal ve bunu müteakip tefsir ve açıklama kısmı yazılacaktır.

Madde 5- Tefsir ve açıklama kısmında aşağıdaki noktalar dikkate alınacaktır:

- A) Ayetler arasındaki bağlantılar
- B) Nüzul sebepleri
- C) Kıraat, ki aşereyi geçmemek lazımdır
- D) Gerekliğinde terkip ve hikmetlerin lisanen açıklaması
- H) İtikatça Ehl-i Sünnet mezhebine ve amelce Hanefî mezhebine riayet olunarak ayetlerin içerdiği dinî, şer'î, ictimai ve ahlakî hükümler, işaret ettiği veya ilgili olduğu hükmî ve amelî bahislerle ilgili açıklamalar ve özellikle tevhid ve nasihatlarla müteallik ayetlerin mümkün merteye basit açıklaması, ilgili olduğu bazı İslam tarihi olayları
- V) Batılı müelliflerce yanlış veya tahrif edilmiş şeyler içerdiği görülebilen noktalarda ikaz edici notlar
- Z) Gerekliğinde nasih, mensuh ve muhassas
- H) Baş tarafa önemli bir mukaddime yazımıyla Kur'an hakikatının ve Kur'an'a müteallik önemli meselelerin izahı

Madde 6- Peyderpey ortaya çıkacak müsveddeler üçer nüsha olarak temize çekilecek ve biri [Muhammed] Hamdi Efendi'de, biri [Mehmed] Akif Bey'de ve diğeri de Diyanet İşleri Başkanlığı adına Danışma Kurulu üyesi Aksekili [Ahmed] Hamdi Efendi'de bulunacaktır.

Madde 7- Müsveddelerin temize çekilmesi ve gerektiğinde kütüphanelerden bazı eserlerin istinsah ettirilmesi için adı geçenlerin emrinde maktu ücret ile güzel yazı yazan bir veya gerekirse iki kişi istihdam olunacak ve bunlara takdir edilen ücret Diyanet İşleri Başkanlığı'na ödenecektir.

Madde 8- İlk baskı Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hakkı olup 10000 adet olarak güzel bir kağıda ve nefis bir surette basılacak ve fakat yüzde yirmisi müelliflere ait olacak ve baskının şeklini müellifler belirleyecektir.

Madde 9- Bu eserin basımı esnasında formaların tashih ve baskısına ait bütün işler Diyanet İşleri Başkanlığı'na aittir.

Madde 10- Sayfaların kopyası alınacak ve ücretsiz olarak müelliflere verilecektir.

Madde 11- Birinci baskıdan sonra basım hakkı yalnız müelliflere ait olduğundan müellifler dilediği miktarda bu eseri bastırabileceklerdir.

Madde 12- İşbu sözleşme iki nüsha olarak düzenlendi ve teati edildi.

İmzalar: Ahmed Hamdi, Muhammed Hamdi, Mehmed Akif

Dairede okunan ve içeriği anlaşılan bu sözleşme altına atılmış imzalar, şahıs ve kimliği bilinen şair Mehmed Akif Bey ile Elmalılı Muhammed Hamdi ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nı temsil eden Aksekili Ahmed Hamdi Efendi'nin olup içeriğini tamamen kabul ve ikrar ettikten sonra önümüzde imzalandığını beyan ve tasdik ederiz. 26 Ekim 1925

Aksaray'da Yusufpaşa civarında Kuyulu Sokak'da A numarada oturan Vakıf Akarları Kontrat Memuru Ali Ziyaeddin bin Hüseyin Hüsnü

Üsküdar'da Ayazma'da Sermedpaşa Konağı'nda oturan Abdülkadir Rıza Bey

Bu sözleşme altına atılmış imzalar şair Mehmed Akif Bey ile Elmalılı Muhammed Hamdi ve Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı'nı temsil eden Aksekili Ahmed Hamdi Efendi'nin olduğu isim ve kimlikleri yukarıda yazılı şahitlerin ifade ve tasdiklerinden anlaşıldığından aynen özel defterine kayıt ve tasdik olundu.

26 Ekim 1925

[mühür] Beyoğlu Dördüncü Noteri Midhat Cemal [imza] Midhat Cemal

Bu sözleşme suretinin, dairemde özel defterindeki 26 Ekim 1925 tarih ve 13042/263 numaralı resmî kaydına uygun olduğunu tasdik ederim. [mühür] Beyoğlu Dördüncü Noteri Midhat Cemal [pullar]

Mehmed Akif Bey'in,
Hilvan'da (Helwan)
kaldığı ev.
(Mısır, 1926-1935)
Kaynak: M. Ruyan
Soydan Koleksiyonu

Mehmed Akif Bey
(deve üzerindeki
soldan ikinci), Gize
Piramitleri önünde.
(Mısır, 1924)

Mehmed Akif Bey,
oğlu Mehmed Emin
ile birlikte Hilvan'da
(Helwan).
(Mısır, 1926-1935)
Kaynak: M. Ruyan
Soydan Koleksiyonu

I.38.

Şair Mehmet Akif'in 1935 ve 1936 yıllarında Mısır, Antakya ve İstanbul'daki faaliyetleri hakkındaki rapor.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-76, 1935-1936

İslam şairi Mehmet Akif 3 haftadanberi Antakya da bulunup mütemadiyen din ve hilafet lehinde idarei kelâm ettiği ve oradaki firarilerden:
1-Antakya lissai muallimlerinden Rifari adanmış Ali Hilmi Fani
2-Eski Şahiye müdürlerinden Rifari adanmış Ali Hilmi Fani
3-Maarif müd. katiplerinden ve Kelikyan in maruf casusu Ata derviş
4-belediye katibi Radi azmi
gibi yordakçılarla düşüp kalktığı ,ve hilafet ve halife lehine ve kemalizim aleyhi ne propagandalar yapmakta olduğu.

(II7 nin 28.agos.935 tarih 3 sayılı raporundan)

Antakya'da arabacı Berakâti zade Cemil beyin yanında müsafir bulunan şair Mehmet Akif 31.8.935 te aldığı telgraf üzerine Antakya'dan ayrılarak Lazikiye, Berut tarihiyle Mısır'a dönmüştür. Antakya da bulunduğu müddetce pek büyük bir tesir husule getirmiş ve adeta Türkiye idarei hazırası aleyhinde zehirler saçmıştır. Türkiye ricalinden yegün yegün bahs ederek demıştirki : (Rauf bey Türkiye'ye avdet eylemiş fakat kabil değil bir mevki ihraz edemez zira Gazi PŞ. Rauf beyi çekemez. Rauf bey bir kaç defa Atatürk ün hayatını kurtarmıştır ve ata Türke hayat, şeref, ve mevki ini Rauf beye medyundur. Topal Osman vakasında , Sivas kongresi zamanlarında kaç kerre Rauf bey Gaziyi kurtarmıştır. işte bu minnettarlık mākūs bir netice vermiş ve eyilik yapacak yerde Rauf beyi mahva çalışmıştır.) Halife meselesine dair dini bir çok adlâ ve ahkam zikr ederek ilgayı hilafeti en büyük bir dinsizlik ad eylemiş ve mahaza (çok geçmeyerek halife mekâmına avdet edecektir) demıştır. İslâm teükrlerin mekâmı hilafetin harsı ve muhafız olduğunu ve binaenaleyh nehy ve gasta ve ilga edilen hukuk hilafetin iadesi için her müslüman türkün dinsizlerle cihanda minkabırrahman memur ve merzaf bulundugunu söyleyerek (Antakya'daki bazı beyinsiz gençlerin bilmeyerek ansemain kemalistlere zahir ve tarftar olmasını) tenkid etmiş evliyayı etfali giddetle tevbih eylemiştir.

(II7 nin 6.eylul. 935 T. ve 5 sayılı raporundan)

Kahire Konsolosluğumuzdan tebdilen verilen 2.7.935 tarih ve 364/2915 sayılı bir pasaporta alarak bu pasaporta 6.6.936 ve 30989/1700 sayılı vizeyi alıp 16.6.936 da İstanbul'a gelmiştir. (İstanbul V. 14.7.936 em. 18690 sayılı yazısından)

II senelik ayrılıktan sonra Mısır'dan şehrimize gelen şair Mehmet Akif Mısır'da bulunduğu müddet zarfında Kral Fuadın hafız kütüplüğünü yapmış ve Mısır Üniversitesinde Türkçe ve Parisi profesörlüğü etmiştir.

(22.6.936 tarihli açıklama gazetesinden:)

Yedigün gazetesi muhabiri ile vuku bulan reports'da Mehmet Akif şunları söylemiştir Mısır'da darılunun işi çıkıncaya kadar Kahirenin 25 kilometre cenubunda sakin ve asude bir köşe olan Helwan da yaşıyup son zamanlarda kahireye indim.

(317 sayılı yedigün gazetesinden:)

kansere müptela olduğundan tedavi için İstanbul'a gelmiş olan şair Mehmet Akif Meşkade izmir palasta oturan abbas halim pş. ailesinden prenses Emine nin himaye ve yardımıle 9.6.936 da teşvikiye sağlık evine yatırılıp tedavi altına alınmıştır.

(İstanbul V. 29.6.936 em. 170102)

hasta olarak yattığı teşvikiye sağlık evinden 10.7.936 da çıkıp beyoğlunda Mısır ap. nının 5 nci katında prenses eminenin vekili avukat Fuad in yanına yerleşmiş olduğu.

(İstanbul V. 14.7.936 em. 18690)

Nihayet İstanbul'a dönerek oraya yerleşen şair Mehmet Akif geçen sene şehrimizde gelerek beş on gün kaldığı zaman kendisiyle görüşen malum bir kaç kişiye Türk inkılâbı , latin harfleri ve dil işleri aleyhinde atıp tuttuğu ve işlerin hiç bir zaman söylemeyeceğini söylemişti. şair yeni Türkiye'yi gözleriyle gördükten sonra muhtakata karşılaşılarak yola geldiği anlaşılıyor. (Antakya'da çıkan yenigün gazetesinin 28.6.36 T. ve 1484 sayılı nüshadan)

Şair Mehmet Akif Helvan da Krens abbas halim pş. nin dairelerinden birinde, bilâ ücreti ile kâder geçtiği ve bu para ile münevvi bir hayat geçirdiği ve kahirede 150 lîr ve muhaliflerle düşüp kalktığı tesbit edilememiştir. bu kişi üç sene zarfında 3 defa konsolosluk gubesine müracaat edip ilincisinde nezdinde bulunan büyük oğlunun askerlik zamanı geldiğinden (vatan borcunu ödemek için askere gönderilmesini) söylemişti. ve oğlu askere gönderilmişti. . 2 nci müracaatında ise tabiyet ilmuhaberini teedit içindi 3 ncüde ise passport alm k içindir. kendisi burada bulunduğu müddet zarfında rejimimiz aleyhinde ve bilhassa hilafet lehinde propaganda yaptığı en ince tahkikatıma göre burada vaki olmamıştır. (Kahire konsol. gubesi 29.tem. 936 t. 105/91) say.yazısı

Geçen yıl Antakya'ya gelip Suphi Berekatın kardeşi, kendi halinde bir adam olduğu söylenen Cemil'in yanında misafir kalmış olan Şair Mehmet Akif'in Refik Halid ve bazı muhaliflerle görüşmekle beraber konuşmalarında her zaman Türkiye ve Atatürk lehinde sözler söylemiş ve ancak bazı tefferruat üzerinde münakaşalarda bulunmuş olduğu, Cemil Berekatın, bundan evvel, kendisini tedavi ettirmek üzere Mısır'a gittiğinde Şair ile orada tanışmış bulunduğu yapılan incelemelerden anlaşılmıştır.

"Halep Konsolosluğunun 18/8/936 ve 954/437 sayılı yazısından"

76 D-10

I.39.

Şair Mehmet Akif'in Antakya'daki faaliyetlerine dair rapor.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-71,72,73, 28 Ağustos 1935

117 nin 28 Ağustos/935 tarihli ve 3 No:11
raporundan

A-2-

69

3 - . İslâm şairi "Akif" in hilâfet propagandası:

Bir zamandanberi Mısırdaki ihtiyarı ikamet eyleyen İslâm şairi ünvanile maruf safahatçı Şair Akif üç haftadır Antakya ve civarında dolasmaktadır. Akif, Antakya'ya maruf Arabî Türklerden Cemil bey Berekât tarafından davet edilmiştir. Bu Cemil bey Berekât, Suriye devletinin sabık reisi ve halî hazırda Suriye meclisi mebusan reisi Arap vatanîlerinden Suphi Berekât'ın küçük biraderidir. Ahmak, abdal, fakat ağabeyi gibi Arap millicisi ve Türk düşmanıdır."

Şair Akif, Antakya'da hep eşraf ile dşüp kalkmaktadır. Şerefine bir çok ziyafetler verilmiştir. Antakya eşrafının hemen hepsi ya Arap millicisi veya Fransız uşğıdır. Binaenaleyh bu iki gurup da İslâmlık ve hilâfet meselelerinde pek müteassıbdırlar. Şair Akif, bu içtimalarda ulu orta hilâfetten, hilâfetin lüzumu şer'i ve aklî ve siyasîsinden bahsetmektedir ve her vesile ile Ankara hükûmeti erkânını tenkid ederek Şair İslâmiye ve adat mütehassenei kavmiyeyi mahv ve heder eyledi klerini söyleyerek hilâfet lehinde ve bahusus halife Abdülmecid lehinde pek müessir propagandalarda bulunmaktadır.

Muhit pek müsait, dinlâyıcıları pek muvafık bulan Şair Akif, Antakya'daki Türk muhalifin ve fârarîlerinden de kendisine gayet kuvvetli beş altı tarafdar ve yamak bulmuştur. Bütün ziyafetlere bu yamaklar da birlikde gidiyor. Ve orada hemen hemen yalnız Türkiyeden, hilâfetten medrese ve tekkeâlerden bahs olunarak Türk inkılâpçıları tekfir ve tel'in olunuyorlar. Bu yamaklar şunlardır:

ÇEKİMİ YAPILDI

-71-

-2-

A-3

Antakya lisesi muallimlerinden Yüzellilik Adanalı ~~Ali~~ İlmî Fani

" Belediye kâtibi Radi Azmi

" Eski nahiye müdürlerinden ve Türk firarilerinden Osman

" Maarif Müdüriyeti kâtibi firarilerden ve Kilikyanın maruf casuslarından Ata Derviş.

- İşte Şair Akif, ilk günlerde biraz diline bağ vurmağa karar vermişken kendisini ifratkârane teşvik eyleyen bu yarıdakıların tesirile bütün boş boşazlığıle bugünkü Türk inkılâbının (İslâm ve Osmanlı) müessesatı ahlakiye ve diğriye-sinde açdığı yaraları, uçurumları söyleye söyleye memlekette pek müdhîş bir tesir husule getirmiştir.

- Antakya Türklerinden ve samimi Kemalistlerden bir çoğu bu vaziyetten çok müteessir olmuşlarsa da Şair Akif hemen hemen bu gurupla asla temas etmek istemiyor ve hatta etrafındaki müteassiplar tarafından bu gibi kemaslara daima mani olunuyor.

Şair Akif Abdülmecid'den bahseyleirken onu medh ve sena sadedinde demiştir ki :

" Halife, ecnebî devletlerinden bir çoğu tarafından def'atle muavenet teklifine maruz kaldı. Fakat bir ecnebî ve gayri müslim ordusu marifetile ecdadının tahtına ve peygamberin postuna oturmağı bir zul , bir günah sayan halife, bu tekliflerin hepsini reddeyledi. O ancak Türk ve müslümanın umuzuna eska ederek makamı meşruuna çıkmak istiyor bu gün de uzak değildir...)

- Antakya eşrafından ve Türk olduğu halde Arap olan Kasiri zade Mustafa ağa, Şair Akifi Antakyada ihtiyarı ikamet etmeğe ve kendisinde müsafir olmağa teşvikeylemiş ise de Akif

-72-

CEKİMİ YAPILDI

BAŞVURU FORMU
TAKİM KİLİDİ

-3-

A-4

71

kabul eylememiştir ve Mısırda tedrisatla ve tahriratla meşgul olduğunu söyleyerek beyanı itizar etmiştir.

- Şapka ve Türkçe ezan hakkında bir çok kimseler şair Akifden reyini sormuş o da " Şapka geymek , doğrudan doğruya Avrupalıya benzemek maksadile yapıldığı ^{gibi} tamamen küfürdür. Türkçe ezan ise katiyen mekruhtur. Namaz caiz değildir. Lâtin hurufatı ise, İlhan Kuranı kerimi tağyir eylediği cihetle şeran mekruhtur. Aynı zamanda Türk müslümanlar Arap Müslümanı bir birinden ayıran bu üç bedeatı seyfe menkûlvech haram, mezmum ve *maktuhtur* " cevabını vermiştir.

Mehmed Akif Bey,
Kadırlılı Fanizade Ali İlmî
Bey (BİLGİLİ) ile birlikte.
(Antakya, 1935)
Kaynak: Fatih Bayhan,
Sebilürreşad Dergisi

Şair Mehmet Akif'in, 1309-1339 (1893-1923) yılları arasında görev yaptığı memuriyetlere ait hizmet cetveli.
BCA, 250.71.1.12/1.1.3-9, 22 Mayıs 1936

Müddeti hizmet Cetveli

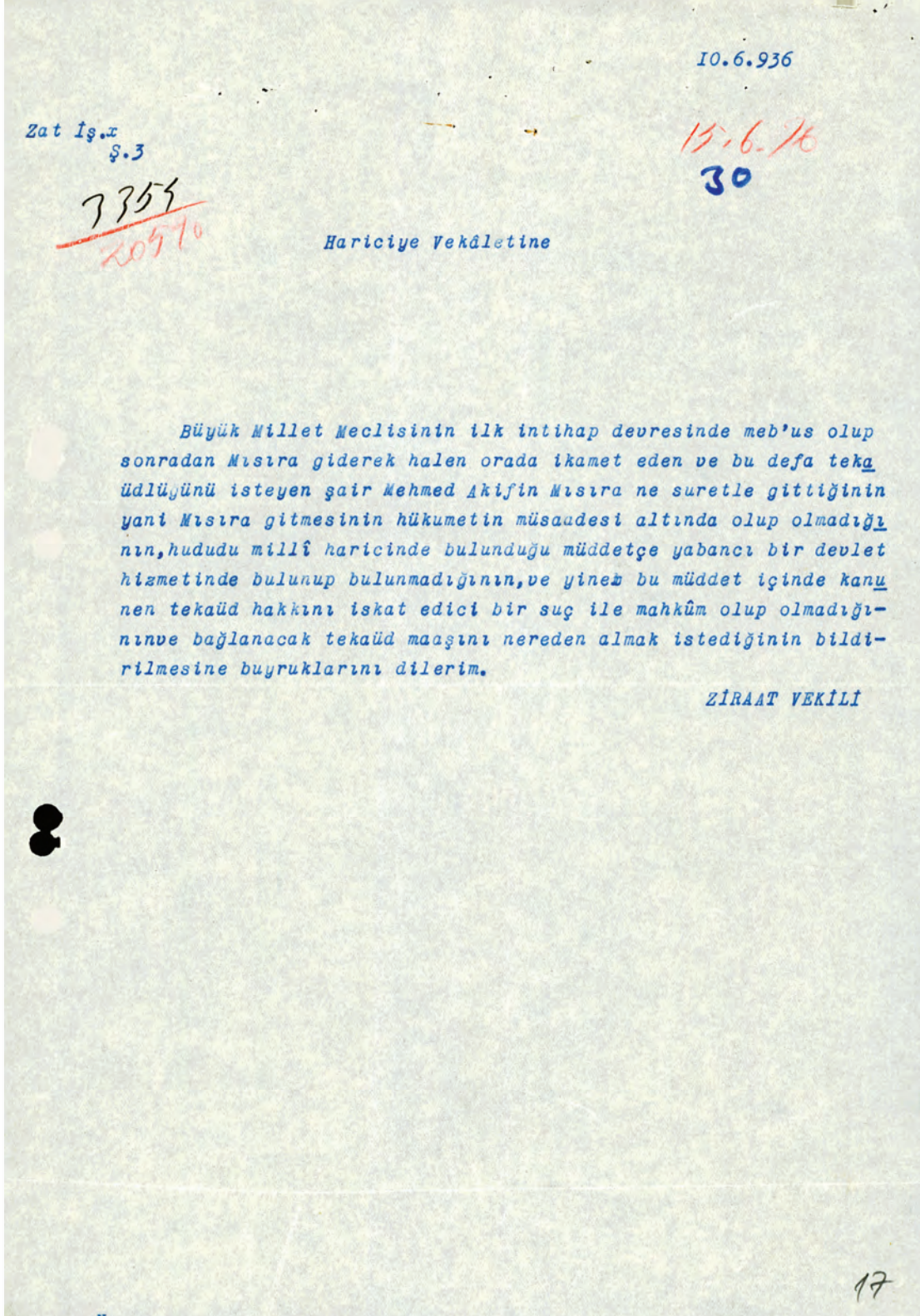
Nümune : 5

MEMURUN			Devlet hizmetine girdiği tarih	Vazifesinden ayrılmasını		VEFAT Tarihi	Maas bağlan- ması imkân- daki arzahn- nın lavale tahili	Bağlanmış Maaşın verileceği mahal	Tekatülük aidatından ve sairlerden borec	MÜLAHAZAT
ADI	Başvurunun ADI	Doğum Tarihi		Sebepleri	Tarihi					
<i>Akil</i>	<i>Kahin</i>	<i>1289</i>								<i>canakkâlelerin Bağranis Kayasınolar dognustate</i>
Başladığı tarih	Ayrıldığı tarih	Hizmetleri	Açık müddet		Bulunduğu Memuriyetler		Maaşı	Mülâhazat		
		Sene Ay Gün	Sene Ay Gün							
<i>14 k. enel 29</i>	<i>gaye sulbat 313</i>				<i>Orman , maadin ve ziraat nazareti baştan maffetip muavini</i>	<i>750</i>	<i>maası tergil</i>			
<i>1 mart 313</i>	<i>4 eyul 313</i>				" " " "	<i>675</i>	<i>maasına zam</i>			
<i>8 Eylül 313</i>	<i>12 k. enel 314</i>				" " " "	<i>900</i>	" " "			
<i>13 k. enel 314</i>	<i>12 agustos 324</i>				" " " "	<i>1055</i>	" " "			
<i>14 agustos 324</i>	<i>gaye Eylül 324</i>				" " " "	<i>1350</i>	" " "			
<i>1 temmuz 324</i>	<i>24 agustos 326</i>				" " " "	<i>1800</i>	<i>terfi</i>			
<i>25 agustos 326</i>	<i>13 k. 1336</i>				<i>Da vemaadin ve ziraat nazareti orman baştan mudiri muavini</i>	<i>2000</i>	<i>met us idilresi siparis sayfisine terfiki 9.6.1336 da met us biza basla mas et cuvelki memur plundus 12.8.1336 da kaptan terk edilmisler.</i>			
<i>4 haziran 336</i>	<i>11-8-1339</i>				<i>Gardar met usluğun</i>	<i>185</i>				
<i>mülga nazaretin birinci sicil kayit defterinin 590 say sahifesindeki kayda uygundur. 22-5-1336 auf. g.</i>										

I.41.

Emekliliğini talep eden Şair Mehmet Akif'in Mısır'a gidişi hakkında bilgi talebine dair,
Ziraat Vekaleti'nden Hariciye Vekaleti'ne gönderilen yazı.
BCA, 250.71.1.12/1.1.3-17, 10 Haziran 1936

I.42.

Emekliliğini talep eden Şair Mehmet Akif'in milletvekili seçildiği 1336 (1920) yılından önce Halkalı Ziraat Mektebi'ndeki son maaşı hakkında bilgi talebine dair, TBMM Başkanlığı Genel Sekreterliği'nden Ziraat Vekaleti'ne gönderilen yazı. BCA, 250.71.1.12/1.1.3-16, 22 Haziran 1936

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

32

Ankara 22.VI.1936

Riyaseti
Kâtibi Umumeliği
Kamunlar Müdârlüğü

1946
1504

Ziraat Vekaletine

10.VI.1936 tarih ve Ş: 3 638.D. 3355 numaralı tezkere karşılığıdır :

Halkalı Ziraat mektebinde muallim iken 336 senesinde sayılabarak Büyük Millet Meclisi azalığına intihap edilen ve bu defa tekaütlüğünü istiyen şair Memet Akifin mebus olmadan evvelki son aldığı maaş miktarının bildirilmesini dilerim .

Kâtibi Umumi

Şenya

Ziraat Vekaleti	
U. Evrak M.	
Tarih	Zat İşleri M.
24 VI.36	33365

P
638

53
25-6-1936

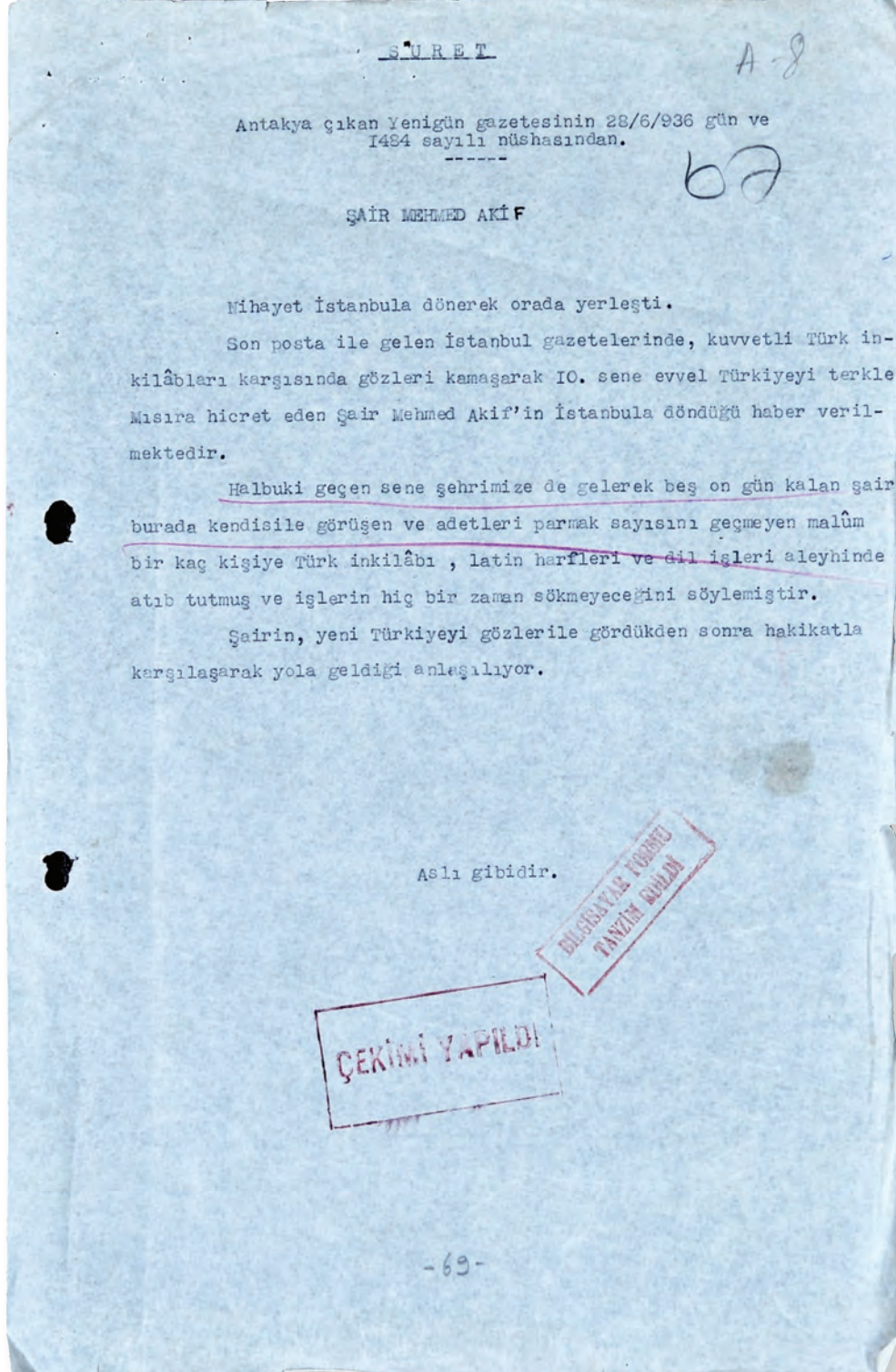

I.44.

*Antakya'da yayınlanan Yenigün gazetesinde çıkan Şair Mehmet Akif ile ilgili haber.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-69, 28 Haziran 1936*

I.45.

Şair Mehmet Akif'in tedavi amacıyla İstanbul'a geldiğine dair,
İstanbul Valiliği'nden İçişleri Bakanlığı'na çekilen telgraf.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-68, 29 Haziran 1936

4-9

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Hususi Kalem Müdürlüğü

9846

Geldiği yer		İstanbul		Telgraf Merkezi No. su	3575
Şifrenin Tarihi		29/6/936		Kaleme Geldiği Tarih	29/6/936
No.	Em. 170102	Açıldığı Tarih		30/6/936	
Dahiliye Vekâletine					Tüzün
<p style="font-size: 2em; color: blue;">66</p> <p>C : 26/6/936 ve Em.7408 sayılı şifreye:</p> <p>1 - Şair Mehmet Akif, kansere müptelâ olduğundan tedavi için İstanbul'a gelmiştir. Maşka'da İzmir palâsta oturan Abbas Hilmi paşa ailesinden prenses Emine'nin himaye ve yardımile 19/6/936 da Teşvikiye sağlık evine yatırılmıştır. Halen orada tedavi altındadır. Mısır'a dönemiyeceğini ve bundan böyle memlekette kalacağını ziyaretçilerine söyleyen bu şahsın durumu tarassut altına aldırılmıştır. İstanbul'a gelişinde başka bir maksadı olup olmadığı da tahkik edilmektedir. Sonu arz edilecektir.</p> <p style="text-align: right;">Vali N. H.Karataban</p> <p style="font-size: 1.2em; color: blue;">Nasıl plüvîstî? Kıyıcı veriden alınıştı v. dokümanın halini varmıdın...</p> <p style="font-size: 1.2em; color: blue;">11. 7 - 916 -</p>					

906

13. 7 - 10 ÇEKİMİ YAPILDI 7 76

No 19638 -68- Dosyasının

Emniyet işleri Umum Müdürlüğüne

Dile

I.46.

Şişli Sıhhat Yurdu'nda tedavi görmekte olan Mehmet Akif Ersoy'un Yedigün Dergisi'nde yayınlanan, Feridun Kandemir'e verdiği son röportajı. Yedigün Dergisi, Sayı 173, Sayfa 6, 7 ve 8, 1 Temmuz 1936

Sayfa 6

YEDİGÜN

No. 173

Cennet vatanın hasretile yanan Mehmet Akif İstanbul'a ayak basar basmaz hastalanıyor. Üstat şimdi Şişli Sıhhat yurdu'nda tedavi altındadır.

Millî Edebiyatın En Kuvvetli Yazıcısı:

M. AKİF

Türk edebiyatına son devrin çok güzel şiirlerini hediye eden büyük şair Mehmet Akif vatandan on bir senelik bir ayrılıktan sonra tekrar aramıza kavuştu. Fakat İstiklâl marşının millî his, millî heyecan ve millî şiir yaratan bu büyük şairi Akif yurda hasta döndü. Şimdi hastanede tedavi altındadır. «Yedigün» muharriri Akife konuştuk. Onun yurttan ayrı yaşadığı günlerdeki hatıralarını, intibalarını topladı.

Yazan: KANDEMİR

ONON birinde sessiz sedasız yola revan olarak, vatan ufuklarını aşan şair Mehmet Akif, tam on bir yıl süren bu uzun seferin sonunda, işte, bembeyaz bir hastane odasının, bembeyaz bir yatağında solgun, mecalsiz ve bitap yatıyor.

Başucundaki sandalyeye oturdum. Ak kılların çerçevelediği bu sapsarı yüze, bu gevşemiş, sarkmış çizgilere, bu yorgun ve dalgın gözlerle bakıyorum: Zaman denen şeyin kudretini, hayat denen efsanenin sırrını bilmek istiyorum, sonra, yavaşça soruyorum: — «Özledin mi bizi üstat?..»

Dudaklarını hiç kıpırdatmasaydı, hiç ses çıkarmasaydı bile, bu zehir gibi gülümsemesile her şeyi söylemiş olurdu:

— «Özlemek mi oğlum... Özlemek mi?..»

Bu acımın büyüklüğünü bir daha kendi içinde görmek ister gibi gözlerini yumdu, sonra, kesik kesik konuştu;

— «Mısrardan üç gecede geldim... Bu üç gece, otuz asır kadar uzun sürdü... Orada on bir yıl kaldım... Fakat bir an oldu ki, on bir gün daha kalsaydım, çıldırırdım...»

— «Hasret... Kupkuru dudaklarından kendi gibi

solgun bir ses sızıyor:

— «... Çok acı...

— «Ya kavuşmanın sevinci?..»

— «Onu sorma oğlum... Onu ben kendi kendime bile soramıyorum... Ancak yazık ki vapurdan çıkar çıkmaz yatağa düştüm, hiç bir şey göremedim.

Ve kendi kendine söylüyor:

— «Cennet gibi yurdumdayım ya... Çok şükür.

Hastalığı aklı geliyor:

— «Karaciğerim, dalağım şişmiş.. geldik, yattık burada. Müşahede altına aldılar, bakalım ne olacak?..»

Eski hatıralarını değiştiriyor. Millî

No. 173

YEDİGÜN

Sayfa 7

— Zaten tab'an münzevi bir adamımdır, gürültüyü hiç sevmem...

mücadelenin ilk günlerinde Ankara istasyonunda karşılaştığımızı hatırlatıyorum.

— Evet... - diyor - İstanbul'dan, mücahede aleyhine fetva çıktığı gün ayrılmıştım. Üsküdar'dan araba ile şimdi ismini hatırlamadığım bir köye gittik, oradan «Cuma» yı tuttuk. O zaman Adapazarı'nda karışıklıklar vardı, kenarından geçtik, kâh öküz arabalarıyla, kâh beygirlerle Lefkeye geldik, ve trenle Ankara'ya ulaştık... Ankara... Yarabbi ne heyecanlı, helecanlı günler geçirmiştik... Hele Bursa'nın düştüğü gün... Ya Sakarya günleri... Fakat bir gün bile ümidimizi kaybetmedik, asla yese düşmedik. Zaten başka türlü çalılabılır mıydı? Ne topumuz vardı, ne tüfegimiz... Fakat imanımız büyüktü.»

Yorgun, susuyor...

— «İstiklâl marşını nasıl yazdınız?

Yavaşça yatağında doğruluyor, yastıklara yaslanıyor, sesi birden canlanıyor:

— «Doğacaktır, sana vadettiği günler hakkını...»

Bu, ümitle, imanla yazılır. O zamanı düşünün... İmanım olmasaydı yazabilirdim miydi. Zaten ben, başka türlü düşünüp, başka türlü yazanlardan değilim. Bu, elimden gelmez. İçimde ne varsa, bütün duygularım yazılarımdadır... Şu var ki, İstiklâl marşının şiir olmak üzere bir kıymeti yoktur, Ancak tarihi bir değeri vardır.»

Ve, gözleri, yemyeşil şişli sırtlarında, dilinde bir dua gibi aynı nağme titriyor:

«Kim bilir belki yarım, belki yarımından da yakın...»

— «Ya büyük zafer üstadım... O anda ne duyduunuz?

Kalbi durmuş gibi sarsılıyor, sonra bir anda yeniden canlanmış gibi, nere-

den geldiği bilinmez bir ışıka gözlerinin içi gülererek;

— Ah... Diyor:

Ve bir lâhza bırakıyor kendini bu eşsiz sevincin koynuna... Dalyor.

Ve, sesinin ta içten dudaklarına dökülüştüğü seziyorum:

— «Allahım ne muazzam zaferdi o!... Ortalık hercü mercü oldu... Beş altı saat içinde bir başka dünya doğdu...»

Tekrar gözlerini yumuyor:

— «Ve biz, mest olduk!...

— «Ozaman birşey yazmadınız mı?

— «Artık benim ne düşünecek, ne duyacak, ne yazacak, hattâ ne yaşayacak takatim kalmıştı... Bizim dilimiz tutulmuştu. Ordu, bizzat yazıyordu.

Üstadı ziyarete gelenler, görüşmemize ikide birde fasla veriyorlar. Hastabakıcı hemşirenin getirdiği yemek tepesini odayı bir parça boğaltıyor, şimdi, o, ağır ağır çorbasını içerken birden da benimle konuşmak nezaketini gösteriyor:

— «Mısrda nasıl vakit geçiriniz?

— «Kahirenin yirmi beş kilometre cenubunda Helvan vardır. Sakin, âsude bir köşedir. Orada oturdum.

Zaten, tab'an münzevi bir adamım. Gürültüyü sevmem, İstanbul'da iken de böyle idim. Mısrda da Darülfünun işi çıkınca kadar Helvan'da yaşadım. Son zamanlarda Kahireye indim.

— Sevdiniz mi Mısrı?

— «Var, güzel tarafları var... Bil-hassa kışın.. hoş yazın da, sıcak iklimlerde bulunduğum için muztarip olmadım. Orada sıcak da sürekli değildir, evler de onagöre yapılmıştır. En sıcak günlerde odaların harareti yirmi sekiz, otuzdan fazlaya çıkmaz... Fakat bir yaz günü İstanbul... Bu doğup büyüdüğüm, bütün dostlarımla yaşadıkları İstanbul, hele Boğaz gözlerinin önüne

gelince...

— «Mısrda neler yazdınız?

— «Geçmişten adam hisse kaparmış...

Ne masal şey!

Beş bin senelik kıssa yarım hisse mi verdi?

«Tarih» i «tekerrür» diye tarif ediyorlar;

Hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi?

Ve üstadın Helvan'da yazdığı «Firaunla yüz yüze» sinden şu son parçayı alıyorum:

Bileydin, ey koca Mısrın ilâhi uryanı! Mezara, heykele ait bütün bu velveleler

Bekan için mi hakikat? Meramın oysa, heder:

Evet, bütün beşerin hakkıdır beka emeli Fakat bu hakkı ne taştan, ne leşten istemeli!

— «Kolay mı yazarsınız?

Dudaklarına götürdüğü bardağı yana çekerek:

— «Hayırlı... Diyor.

Ve suyunu içtikten sonra, devam ediyor:

— «Çok uğraşırım... Epi çalışırım... Mevzuu uzun boylu kafamda işlerim.. nihayet kâğıt üzerine naklederken de hayli yorulum.

— «Zevklerinizi sorabilir miyim üstadım?

Hafifçe gülmüşüyor. Ve «zevk» diye dünyada birşey var mı der gibi yüzüne bakıyor:

— Zevk mi?... Benim zevklerim mi?... Eğer sevdiğim eserleri okumak, hoglandığı mevzuları yazmak için uğraşmak, nihayet düşünmek, yapılmaz, bir köşeye çekilerek, sessiz sadasız düşünmek bir zevkse... Eh benim de zevklerim var demektir.»

Çorbasından başka birşeye el sürmiyen şaire, hastabakıcı hemşire, yalvaran bir sesle öteki yemekleri gösteriyor:

— «Siz yorulmayın.. ben vereyim...

— «Yiyemiyeceğim...

— «Bir parça sütlâç...

— «Mümkün değil... Rica ederim ıstır etmeyin...

Ve bana dönüyor:

— Eskidenberi yemekle başım hoş değildir... Sigara da içmem... Şimdi doktorlar zorla ye, deyip duruyorlar...

Zorla ne olur ki, yemek yenebilsin? Tekrar yatağına geçince, ben de veda hazırlıyorum. Ve ayaküstünde soruyorum:

— «Neler yazacaksınız?

— «Biraz kendime gelirim, yazacak şeylerim hazır...

Elile birkaç defa başına vuruyor:

— «Var kafamda hazırlanmış mev-

zularım...

— Ya en son yazınız?

— «Mısrda geçen sene bir resmimi çekmişlerdi.. güneşli bir hava idi. gölgem de upuzun, kumlarda duruyordu. Bu resmin altına şöyle yazmıştım:

Hepsi geçmiş, hani yoldaşlarının hiç biri yok

Sen mi kaldın yalnız, kafileden böyle uzak

Postu sermekse meramın yola, serdirmezler

Hadi, gölgenle beraber silinip gitmene bak.

Ve kupkuru kalın dudaklar birbirine yapıyor...

Kandemir

I.47.

Şair Mehmet Akif'in geçmişine ait bilgi talebine dair, İçişleri Bakanlığı'ndan İstanbul Valiliği'ne çekilen telgraf.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-66, 7 Temmuz 1936

A-11

1.G.2

64

Sair Mehmed
Akif H.

7845

7-7-936

İstanbul Valiliğine

C : 29/6/936 gün ve Km. 17102 sayılı yazıya:

Sair Mehmed Akifin İstanbul'dan ne vakit
ve suretle ayrıldığına ilişkin geçmiş hakkındaki mevcut
veya derlenecek malûmatla beraber bilgi verilmesini
rica ederim ;

Dahiliye Vekili
S. Sirtak

irtica
106

via
18530

BLANŞİYER TUMBU
TAVAN KILAS

ÇEKİMİ YAPILDI

-66-

I.48.

Şair Mehmet Akif'e verilmiş olan vize konusunda bilgi talebine dair,
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'nden Kahire ve İskenderiye konsolosluklarına çekilen telgraf.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-65, 13 Temmuz 1936

1.

B 7
- x 8056
13 - 7 - 1936

{ İskenderiye, Kahire x
konsolosluklarına x }

1936 Haziran ortalarında memlekete dönen şair Akife ne zaman ve hangi konsoloslukça vize verildiğinin bilinmesine zaureti hasıl olmuştur ? Bu malûmatla beraber şair Akif'e vize verilmesi hakkında her hangi bir makandan tebliğat yapıp yapılmadığının da acele bildirilmesini rica ederim .

Em.İş.U.MÜDÜRÜ

BİLİRSİYAR FORMU
TANZİM KILIM

Varide 19638
İrtica 906

ÇEKİMİ YAPILDI

-65-

I.49.

Mısır'dan İstanbul'a gelmiş olan Şair Mehmet Akif hakkında,
İstanbul Valiliği'nden İçişleri Bakanlığı'na çekilen telgraf.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-63, 14 Temmuz 1936

T. C.
Dahiliye Vekâleti
Husulî Kalem Müdürlüğü
10503

Geldiği yer	Fig. No.	Tarihi		Şifre Numarası	Öğr. No.	Açanın adı	
İstanbul	I543	I4/7/936		Em. I8690	650	S.Erman	
Telgrafhaneye verildiği	Tarih	Sa.	Da.	Telgrafhaneye alındığı	Tarih	Sa.	Da.
	I4/7/936	20			I4/7/936	21	20
Kalemde geldiği	Tarih	Sa.	Da.	Kalemde açıldığı	Tarih	Sa.	Da.
	I4/7/936	23	30		I5/7/936	8	

Dahiliye Vekâletine

K: 7/7/936 ve Em.Ş.I 7845/14543 sayılı yazıyla.
1- Akif hakkında .

2- Şair Mehmet Akif 341 senesinde ve Teşrinievvel nihayetlerinde Mısır'a gitmiş ve Mayıs ayı zarfında - geri gelmiştir . Bundan evvel iki defa Mısır'a gidüp geldiği anlaşılmıştır . En son olarak Vilâyetimizden aldığı 15/10/31 tarih ve 10363 sayılı pasaportla memleketimizden ayrılmıştır . Bu pasaportuna müsteniden Kahire Konsolosluğumuzdan tebdilen verilen 2/7/935 tarih ve 364/2915 sayılı bir pasaport alarak buna 6/6/936 ve 30989/1700 sayılı vizeyi yaptırmak suretile 16/6/936 da İstanbul'a gelmiştir .

3- Buraca siyasi fenalığına dair tesbit edilmiş malûmat mevcut degilsede kendisinin Antakya ve civarında doğduğu bir sırada Hilafet ve halife lehinde ve Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde bir çok propagandalar yaparak muhitinde müsait dinleyiciler bulduğu 30/9/35 gün ve 83405/1771 sayılı ile İstanbul Komutanlığından alınan Genel Kurmay Başkanlığı'nın 28 Eylül 935 gün ve 59750 sayılı yazı örneği mündereca - tından anlaşılmıştır .

4- Hasta olarak yattığı Teşvikiye sağlık evinden 10/7/936 da çıkıp Beyoğlunda Mısır apartmanının beşinci katında Abbas Hilmi paşa ailesinden Prenses Eminehin vekili avukat Fuadın yanına gitmiştir balen oradadır arz .

Vali N.
Hüdaî Karataban

Emniyet işleri Umum Müdürlüğüne

15 Temmuz 1936

63-

ŞEKİMİ YAPILDI

906

I.50.

1336 (1920) yılında milletvekili seçilen Şair Mehmet Akif'in bu tarihten önce Halkalı Ziraat Mektebi'nde öğretmen olarak görev yaptığı döneme ait maaş ve memuriyet kayıtları.

BCA, 250.71.1.12/1.1.3-12, 14 Temmuz 1936

57

309 yılında mülkiye baytar mektebi alisinden

mezun Mehmet Tahir oğlu

Akif
Bayramıç
1289

Miktar	Sıfatı	memurin	İşin tarihi	İşe mübaze ret tarihi	
400	Halkalı Ziraat mektebi alisi ki tabet muallimi	29 Ağustos 325	15 T.sani 322	Tensile komisyon alisi nin 29 Ağustos 325 T.li Müzekkeresile tayin edil miştir.	
100 500		22 K.Evvel 325		Mumaileyh Akif Efendinin Maaşına yüz kuruş zammi le 500 kuruşa iblağı Zi raat müdüriyeti umumiye sinin 22 K.Evvel 325 T.li mazbatasında muhar rerdur.	
				Mumaileyhin bidayeten t yininde 15 T.sani 322 T.inde işe bağladığı me ktep müdüriyetinden varı olan 13 haziran 327 tar ih ve 36 N.li tezkere merbut cetvelden anla şılmıştır.	
500	Halkalı ziraat mektebi alisi ki tabet muallimliği	29 Ağustos 325	15.T.sani 322	Tensile komisyon alisinin 29 Ağustos T.li müzekke resile tayin olunmuştur	
200 zam 700	Çiftlik makinist mektebi kitabet muallimliğinden dolayı	27 Teşrinî sani	332 27.T.Sani 322	Mumaileyhe ilavei memu riyet olarak makinist mektebi kitabet muallim liği de tevdi olunmuş tur. 27 T.sani 332 T.li müzekkere üzerine maaşı na 200 kuruş zam olun muştur .	

Bila mezuniyet terki vazife eyleyen Akif'in memuriyetine
nihayet verilerek yerine gelecek senei tedrisiye iptidasında
mektebin küşat ve derslere iptidar olunduğu zamandan itibaren
tesviye olunmak üzere Cevat Rüştü tayin olunmuştur.

13 Temmuz 336

14 " " Mucip

orslı gibidir . 19-7-36

12

I.51.

1336 (1920) yılında milletvekili seçilen Şair Mehmet Akif'in bu tarihten önce Halkalı Ziraat Mektebi'nde öğretmen olarak görev yaptığı döneme ait maaş ve memuriyet kayıtlarına dair, Ziraat Umum Müdürlüğü'nün yazısı.
BCA, 250.71.1.12/1.1.3-13, 14 Temmuz 1936

T. C.
Ziraat Vekâleti
Ziraat U. Müdürlüğü S.İ.
U. No. 808
H. No. 7283

İlişliği: I 7283

Hülasa : 14/7/936 56
Şair Mehmet Akif'in memuriyetine ait kayıt Hak:

Zaatişleri Müdürlüğüne

26/6/936 ve 3586/6501 sayılı yazınıza karşılıktır :

Halkalı yüksek ziraat mektebinde muallim iken 336 senesinde sayıslığa seçilen şair Mehmet Akif'in o zamana ait idaremizde bulunan memurin sicil defterlerinden maaş ve memuriyet kayıtları aynen çıkarılmış ilişik liste ile gönderilmiştir .

Z. İ. U. M. M.
A. Oketaz

53
18.7.936
2
638

13

I.52.

İstanbul'da bulunan Şair Mehmet Akif hakkında, Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'nden Milli Emniyet Hizmeti Başkanlığı'na gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-61, 18 Temmuz 1936

A-12

Şair Mehmet Akif H.

1.G.2.

Millî Em.H. Reisliğine

59
8222
18 - 7 - 1936

Yurdumuza dönen ve tedavi için yattığı hastaneden çıkıp Beyoğlunda Mısır apartmanının beşinci katında Abbas Hilmi Paşa ailesinden Prenses Emine'nin Vekili avukat Fuad'ın yanında oturan Şair Mehmed Akifin harikle yapacağı muhaberesini lütfen kontrol ettirilmesine müsaadelerini saygı ile arz ve rica ederim.

Emniyet İş.U.Müdürü

Va-20012
int. C.
586

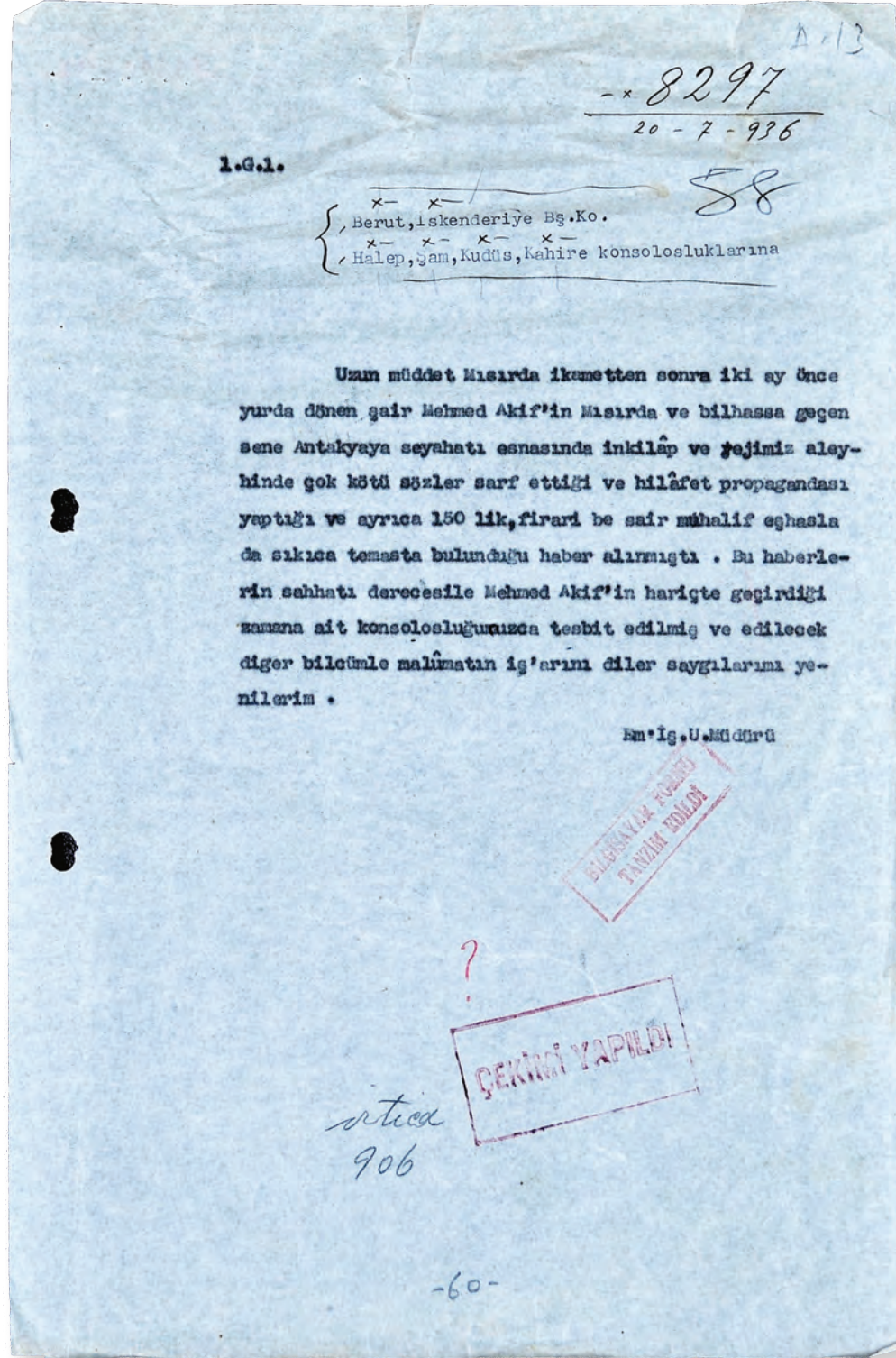
ÇEKİMİ YAPILDI

-61-

I.53.

*İstanbul'da bulunan Şair Mehmet Akif'in geçmişte yurtdışında yaptığı faaliyetler hakkında bilgi verilmesine dair,
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'nden Beyrut ve İskenderiye başkonsoloslukları ile
Halep, Şam, Kudüs ve Kahire konsolosluklarına gönderilen yazı.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-60, 20 Temmuz 1936*

I.54.

1926 yılından itibaren Mısır'da bulunmuş olan Şair Mehmet Akif'in buradaki faaliyetlerine dair,
Hariciye Vekaleti'nden Ziraat Vekaleti'ne gönderilen yazı.

BCA, 250.71.1.12/1.1.3-11, 20 Temmuz 1936

Hariciye Vekâleti

1. nci Daire, Umumî Müdürlüğü

1. Şube

Ankara : 20 Temmuz 1936 193

Hulâsa : Şair Mehmed Akif H.

13740
96

29

Ziraat Vekâletine

Zat İşleri Müdürlüğü ifadesile alınan 10.6.36 tarihli D.638/3354 numaralı yazıları karşılığıdır:

Şair Mehmed Akif'in 926 senesinden beri Kahire Elçiliği Konsolosluk Şubesine her sene muntazaman kaydolunarak Türk Vatandaşlarına mahsus tabiyet ilmi haberi almış olduğunun, tekaüd hakkını iskat edici hiç bir sugu olmadığına, mezkûr tarihten itibaren Kahire'de bulunduğu müddetce Kahire Üniversitesinde pek cûzi bir yevmiye ile Türk edebiyatını tedris eylediğinin ve 6.6.336 tarihli 3989/1700 numaralı vize ile ana vatana avdet etmiş olduğunun Kahire Elçiliğimizden bildirildiğini arz ederim.

Hariciye V. Vekili

Ali
Akif
Çürükdü

Ziraat Vekâleti

Tarih: 21 VII 36

36718

1 suret

53 tesni edelim

22.7.1936

Cevabı muharrerata hangi daire ne şube ifadesile yazıldı ve ne umumî ve hususî numaralarının derei mureudur

11

I.55.

*Şair Mehmet Akif'in İstanbul'da kimlerin yanında kaldığına dair bilgi verilmesi hakkında,
İçişleri Bakanlığı'ndan İstanbul Valiliği'ne çekilen telgraf.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-59, 21 Temmuz 1936*

A-14

Prenses Emine ve
vekili Avukat Fuat
hakkında.

1.2.G.

87 8338
21-7-936

İstanbul Valiliğine

ÇOK ACELE :

C: 14/7/936 gün ve Em. 18790 sayılı şifreye
Şair Mehmed Akif'in , yanında kaldığı bil-
dirilen Avukat Fuat'la Prenses Emine'nin sarıh hüvi-
yet, seciye, siyasal durum ve geçmişleri hakkında bil-
gi verilmesini rica ederim.

Dahiliye Vekili .m -
S. Şitak

İetica: 906   Va: 2005I

BİLGİLER FURNU
TANZİM EDİLDİ

ÇEKİMİ YAPILDI

-59-

I.56.

Şair Mehmet Akif'e verilmiş olan pasaport ve vize hakkında, Kahire Konsolosluğu'ndan Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'ne gönderilen yazı.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-57,58, 23 Temmuz 1936

B-1

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KAHİRE ELÇİLİĞİ
Konsolosluk Şubesi
No 95/81

Kahire, 23 Temmuz 1936.

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü
Yüce Makamına

13/7/936 tarih ve 8056 numaralı yazıları karşılıklıdır :

Adı geçen şair Mehmet Akif bin Muteveffa Tahir, İstanbul Polis Müdürlüğünden verilen 15 tegrini evvel 341 tarih ve 10363 numaralı muntazam pasaportla Kahire'ye gelmiş ve Helvan'da mısırlı prens Abbas Halim paşa dairesi kâtibi olarak hususî/mülgâ şenbender vekâleti tabiiyyet defterine türk vatandaşları olarak 1863/49 numara altında kaydı icra ve tabiiyyet ilmühaberi verildiği gibi, muahheren de tecdit ettirmiş ve o zamanda beri Kahire'de ikamet etmekte bulunmuştur. Şair Akif burada çok hastalık geçirmesine mebnî geçen sene berayi tebdil-hava Suriye'ye gitmek için 2/7/935 tarihinde 2915/364 numara ile Konsolosluk Şubesinden pasaport almış ve bir kaç ay sonra Kahire'ye avdet eylemiştir. Bu kere İstanbul'a gitmek üzere vize talep eylemiş ve yukarıda tarih ve numarası gösterilen pasaport üzerine 6/5/936 tarih ve 3989/1700 numara ile vize verilmiştir.

Şair Akif'e pasaport veya vize verilmesi hakkında Konsolosluk Şubesinde bir emir mevcut olmamasına ve muntazam pasaportla memleketten çıkmış olmasına ve vatandaşlık

-58-

9-8-36
D. ile şimal
6/8
906
gönderilmiş
Kahire'ye
L. 2

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü
Tarih: 6-8-36
No: 22729

B-2

-2-

deFTERİNDE DE MUKAYYET BULUNMASINA BİRAEEN BU ESASLAR DAHİLİNDE PASAPORT VE VİZE VERİLMİŞ OLDUĞUNU ARZ EYLER VE DERİN SAYGILARIMI SUNARIM.

Kahire Elçiliği Kâtibi
ve Kahire Konsolosluk İşlerin Çeviren
Kâzım Hastek

I.57.

1336 (1920) yılında milletvekili seçilen Şair Mehmet Akif'in bu tarihten önce Halkalı Ziraat Mektebi öğretmeni olarak aldığı son maaşın miktarına dair, Ziraat Vekaleti'nden TBMM Başkanlığı Genel Sekreterliği'ne gönderilen yazı.
BCA, 250.71.1.12/1.1.3-10, 24 Temmuz 1936

T. C.
Ziraat Vekâleti
Zat İş M. Müdürlüğü
U. No. Ş.3.638
H. No. 4194
26166

59 Hölâsa : 24-4-936

BÜYÜK MİLLETMECLİSİ YÜKSEK REİSLİĞİNE
Katili umumiliğine

22/6/936 Tarih ve 1946/1504 sayılı yazı karşılığıdır.
Halkalı Ziraat mektebinde muallim iken 336 senesinde Saylav Seçilmesi dolayisile bu vazifeden ayrılan Şair Mehmet Akifin bu muallimlikteki son maaşının yediyüz kuruş olduğunu saygı ile arz eylerim.

Ziraat Vekili
vepili N.

Kam. 1407 telefon

V.

10

I.58.

Şair Mehmet Akif'in geçmişte Mısır'da bulunduğu sıradaki faaliyetleri hakkında,
Kahire Konsolosluğu'ndan Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'ne gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-54,55, 29 Temmuz 1936

B-3

Kahire, 29 Temmuz 1936.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KAHİRE ELÇİLİĞİ
Konsolosluk Şubesi

GİZLİDİR.

No 105/91

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü
Yüce Makamına

I.G.I.ifadesile yazılan 20/7/936 tarih ve 8297 numaralı yazıları karşılığıdır :

23 Temmuz 936 tarih ve 95/81 numaralı yazımda da arz eylediğim vechile geçen sene çok hasta olan Mehmet Akif, doktorların tavsiyesi üzerine berayı tebdili hava Suriye'ye gitmişti. Üç seneye yakın Kahire'de bulunduğum müddetce, diğerlerinin olduğu gibi, şair Akif'in hal ve vaziyetini de daima göz önünde bulundurdum. Helvan'da prens Abbas Halim paşanın dairelerinden birinde bilâ ücret ailesile birlikte oturan şair Akif'in gayet münzevî yaşadığı ve ekseri zamanları gerek kendisinin ve gerek âilesinin hastalağı ile geçtiği ve Mısır Darülfünun'unda ücretli edebiyat dersi verdiği ve bu hizmetine mukabil elinde ancak yirmi mısır lirası kadar para geçtiği ve bu para ile de son derecede zaruret ve muzayika içinde yaşadığı bittahkik anlaşılmıştır. Rejiminiz aleyhinde ve bilhassa Hilâfet lehinde propaganda yaptığı, en ince tahkikatıma göre, burada vakı olmamıştır. Kahire'de Yüz Ellilik ve Muhaliflerle de düşüp kalktığı tesbit edilememiştir. Eğer Rejimimize karşı en ufak bir hal ve hareketi görülmüş ve duyulmuş olsaydı, çok evvelden Yüce Makamlarına arz edeceğim bedîhîdi.

Şair Akif'in üç senede üç defâ Konsolosluk Şubesine müracaat ettiğini hatırlıyorum: Nezdinde bulunan büyük oğlunun askerlik çağına gelmesi üzerine bizzat Konsolosluk Şubesine gelerek oğlunun askere gönderilmesini ve vatan borcunu ifa etmesini söyledi. Ve oğlu askere gönderildi. Diğer iki müracaatından biri, tabiiyyet ilmühaberini tecdit ettirmek ve ikincisi de, pasaport almak içindi.

Keyfiyeti derin saygılarımla arz eylerim.

Kahire Elçiliği Kâtibi
ve Kahire Konsolosluk işlerini çeviren

Kazım Hastekin

2. B-4

losluk Şubesine gelerek oğlunun askere gönderilmesini ve vatan borcunu ifa etmesini söyledi. Ve oğlu askere gönderildi. Diğer iki müracaatından biri, tabiiyyet ilmühaberini tecdit ettirmek ve ikincisi de, pasaport almak içindi.

Keyfiyeti derin saygılarımla arz eylerim.

Kahire Elçiliği Kâtibi
ve Kahire Konsolosluk işlerini çeviren

Kazım Hastekin

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-53, 5 Ağustos 1936

Dahiliye Vekaleti
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne

20 temmuz 1936 tarih ve Ş.I.G.I işaret ve 8296 numaralı tahrirat cevabıdır.

Yapılan tahkikat neticesinde: şair Mehmet Akif'in geçen sene Antakya'ya yaptığı seyahat esnasında Hoybon Cemiyeti mensuplarından Nizameddin Kibar ve Kürd Celadet Han ile çok görüştüğü, yüzelliliklerden Ali İlmî'nin evinde misafir kalup mütaassıb grubunu teşkil eden ağalarla da temas ettiği anlaşılmıştır.

Antakya'dan evvel gittiği Amman ve Şam'da Çerkeslerle buluştuğu ve Halep'te Refik Halid'in misafiri olduğu ve Antakya dan, Ali İlminin ,Fransız nüfuzuna tabi ,ağalardan aldığı para ile Mısıra yolcu edildiği işidilmiştir.

Antakya'da bulunduğu sırada kendisile temas eden tarak-
ki perver gençlere sadece Türkiye'nin bugünkü idaresinden memnun
olmadığını söylemiş ve ona muhalif fikirde bulunan gençler Ali
ilminin Akif hakkında neşrettirmek istediği makaleyi basmaktan
imyina etmişlerdir.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

5. Agostos 1936

Sam Konsolosu.

Emniyet İş. U.

Tarib:

30

Setoran lunas
Rp. 25

27

Y

906-53

P. H. J. Denby
 Kardelike navesi
 Be. Nalim
 Kardelike
 alunde
 27.8.930

I.60.

Birinci Devre (1920-1923) Burdur Milletvekili olan Şair Mehmet Akif'in, 4 Haziran 1336 (1920) ile 11 Ağustos 1339 (1923) tarihleri arasında milletvekili olarak görev yaptığına ve bu süreçte aldığı maaş miktarına dair,

TBMM Genel Sekreterliği'nden Ziraat Vekaleti'ne gönderilen yazı.

BCA, 250.71.1.12/1.1.3-8, 12 Ağustos 1936

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
58
Ankara 12. VIII. 1936

Riyaseti
Kâtili Umumiye
Hanunlar Müdârlüğü

2044
7589

Ziraat vekâletine .

10 / 6 / 1936 tarih ve Zat işleri Ş : 3 - 638 D 3355
umaralı teskere karşılığıdır :

Birinci devrede Burdur mebusu olan şair Memet Akif 4 Haziran 1336 tarihinde meclise iltihak etmiş ve mebusluğu ikinci devrenin başlan -
gıcı olan 11 Ağustos 1339 tarihine kadar devam etmiştir . 23 Nisan 1336
tarihinden 21 Ağustos 1936 tarihine kadar şehri on bin kuruş maaş üzerin -
den (474) lira 80 kuruş borcu olduğu muhasebe kaydından anlaşılmıştır .

[Signature]

Ziraat Vekâleti	
U. Fekâ M.	
Tarih	14 VIII 36
Zat işleri M.	44011

Kâtili umumi . v .
[Signature]

53
15.8.976

1304 foyd
meclis muhâbbet

8

I.61.

*Emekliliğini talep eden Şair Mehmet Akif'in emekli edilerek kendisine maaş bağlanmasının uygun olduğuna dair,
Ziraat Vekaleti Zat İşleri Müdürlüğü'nün yazısı.
BCA, 250.71.1.12/1.1.3-7, 15 Ağustos 1936*

T. C.
Ziraat Vekâleti
Zat İş. Müdürlüğü
U. No. 3.638
H. No.

Hulâsa : 15.8.936
40

YÜCE BAKANLIĞA

Mülga Baytar umum Müdür muavini iken Büyük millet meclisinin birinci devresine Burdur meb'usu olarak iştirak eden Mehmet Akif - 15.5.936 tarihinde havale edilen dilekçesiyle tekaüdlüğünü istemiştir. Mumaileyhin Milli hudud haricinde bulunduğu esnada mani'i tekaüd bir hali bulunmadığı hariciye Vekâletinden bildirilmiş olduğundan 1683 - NO.lu kanuna göre talebi veçhile tekaüdlüğünün icrasile 1.6.936 tarihinden itibaren kendisine tekaüd maaşı bağlanmasına buyruk verilmesini dilerim.

Zat İş. Müdürü
Y. Tuncay
15.8.936
a. 15.8.936

V.

7

I.62.

Şair Mehmet Akif'in geçmişteki faaliyetlerine dair, Halep Konsolosluğu'ndan Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'ne gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-51, 18 Ağustos 1936

B 11

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HALEP KONSOLOSLUĞU

U: 954 (1.2-9)
H: 437

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve 2730 sayılı onayla kaldırıldı.

G i z l i d i r

49

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne,

20/7/1936 tarih ve 8297 sayılı yazıları kar-
sılığıdır:

Geçen yıl Antakya'ya gelip Suphi Berakâtın
kardeşi, kendi halinde bir adam olduğu söylenen Cemil'in
yanında misafir kalmış olan Şair Mehmet Akif'in Refik Ha-
lit ve bazı muhaliflerle görüşmekle beraber konuşmaların-
da her zaman Türkiye ve Atatürk lehinde sözler söylemiş
ve ancak bazı teferruat üzerinde münakaşelerde bulunmuş
olduğu, Cemil Berakâtın, bundan evvel, kendisini tedavi
ettirmek üzere Mısır'a gittiğinde şair ile orada tanışmış
bulunduğu yapılan incelemeler sonunda öğrenilmiştir.

Keyfiyeti arzeder, Öz saygılarımla yenilerim.

Halep Konsolosu

Sabah Gezener

g - 1
Kardesinin
ilanesi

20/8
Kardesinin
ilanesi

20/8

GENEL YAPILDI

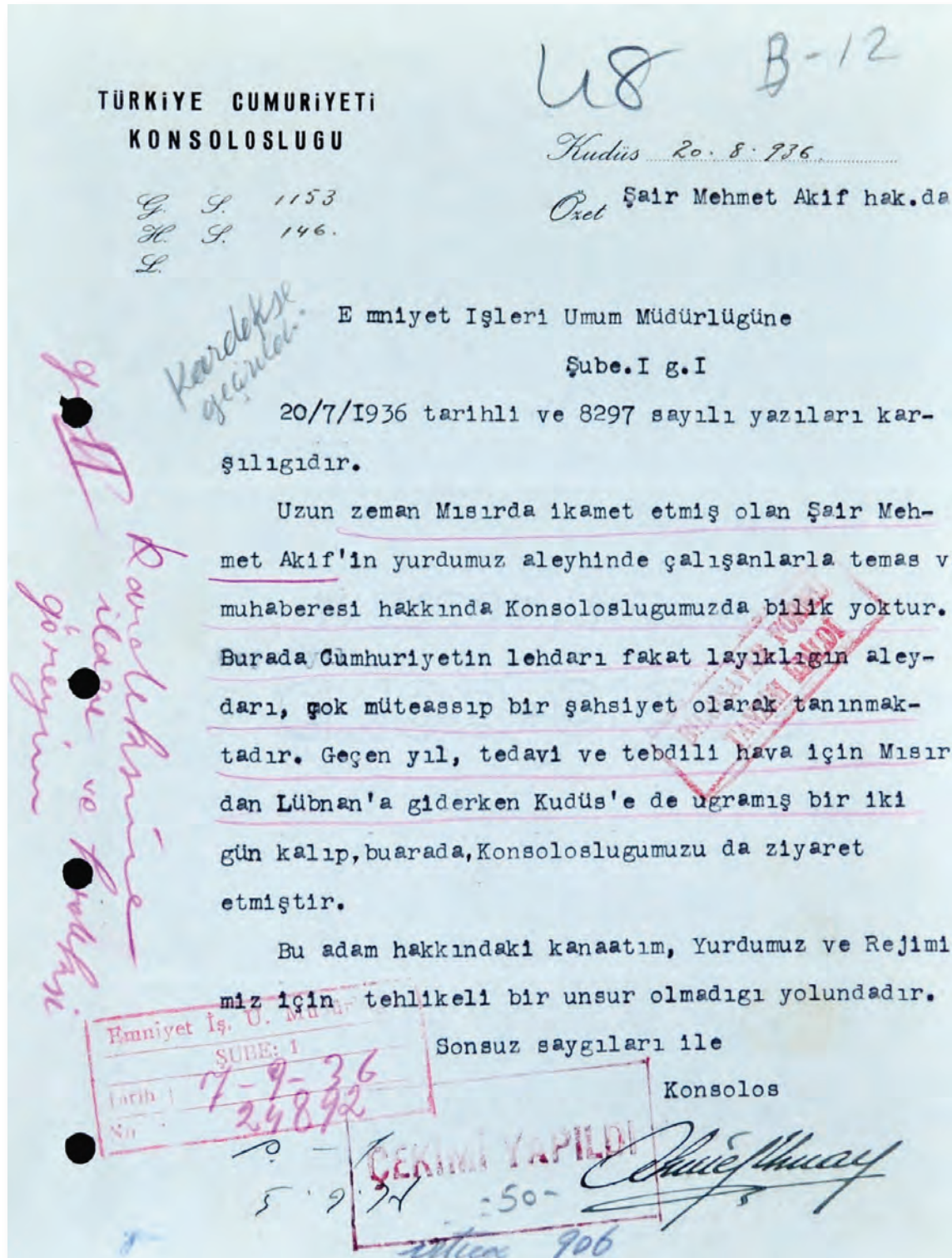
20-8-36
23497

-51-

I.63.

Şair Mehmet Akif'in geçmişteki faaliyetlerine dair, Kudüs Konsolosluğu'ndan Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'ne gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-50, 20 Ağustos 1936

I.64.

Mısır'dan gelmiş olan Şair Mehmet Akif'in yazdığı kitaplar hakkında,
İstanbul Valiliği'nden İçişleri Bakanlığı'na çekilen telgraf.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-48, 25 Ağustos 1936

B-14

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Hususi Kalem Müdürlüğü

12059

Geldiği yer	İstanbul	Telgraf Mer- kezi No. su	5230
Şifrenin Tarihi	25.8.936	Kaleme Geldiği Tarih	26.8.936
No.	Em.22940	Açıldığı Tarih Tz.	26.8.936

Dahiliye Vekâletine

A C E L E.

46

Mehmet Akif'in kitapları hakkında.
1- Şehrimizde bulunan şair Mehmet Akif'in Mısır'da Matbaatü'sşebap'ta eski A-rap harfleri ile bastırdığı «Safahat'ın -- Yedinci Kitabı, Gülgeler» ismindeki kitabın dan 2175 tane kendi namına gelmiştir. Güm-rük'te bulunan bu kitabın dışarıya çıkarı-lıp çıkarılmayacağını acele bildirilmesine müsaade buyurulmasına riwa.

İstanbul Valisi N,
Hüdaî Karataban

Emniyet işleri Umum Müdürlüğü

26 Ağustos 1936

S. 1.
26-8-36

İstanbul
Dışte yonulmuştur
26.8.936
D. K.
D. K.

Emniyet iş. U. M. M. M.
Tarih 26-8-36
No 23983

-48-

B.O. irtica
906

GEMİ KAPILI

I.65.

Mısır'dan gelmiş olan Şair Mehmet Akif'in yazdığı kitaplardan birkaç nüshanın temin edilmesi hakkında,
İçişleri Bakanlığı'ndan İstanbul Valiliği'ne çekilen telgraf.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-49, 26 Ağustos 1936

8.1.9.2

47

Sifre

9656

26.8.936

Istanbul Valiliğine

K: 25/8/936 tarihli ve Em.22940 sayılı şifreye

I - Şair Mehmed Akifin Mısırdan gelen kitapla-
rı eski arap harflerile basılmış olduğundan di-
şarına çıkarılması türk harfleri kanunı hüküm-
lerine muhaliftir. Bu kitaplardan bir kaç nus-
hasının tetkik edilmek üzere elde edilmesi ve Vekâ
Vekâlete gönderilmesi rica .

2 - Emniyet birinci Şube " "numaralıdır.

Dahiliye Vekili

Ya

27783

X

BİLGİSİZİN TUDAN
TANZİM EDİLDİ

irtica
906

ÇEKİMİ YAPILDI

-49-

I.66.

Şair Mehmet Akif'in Antakya, Amman, Şam ve Halep'teki faaliyetleri hakkında,
İçişleri Bakanlığı'ndan İstanbul Valiliği'ne gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-46, 27 Ağustos 1936

C-2.

I.G2. 9675 Şair Mehmet Akif hakkında.

27-8-936 44

İstanbul Valiliğine,

Ek; 21/7/936 gün ve Em.8338 sayılı yazıya:

Şair Mehmet Akif'in, geçen yıl Antakya'ya yaptığı seyahat esnasında 150 liklerden Ali Milmi'nin evinde misafir kaldığı ve bir çok defa Hoybon cemiyeti mensuplarından Nizameddin Kibar ve kurt Celadet Han ile görüştüğü ve mutasassıb grubunu teşkil eden ağalardada temas ettiği ve kendisile görüşen tarakki - perver gençlere türkiyenin bu günki idaresinden memnun olmadığını söylediği ve ona muhalif fikirde bulunan gençler Ali Milmi'nin Akif hakkında neşrettirmek istediği makaleyi basmaktan imtina ettikleri.

Antakya'dan önce gittiği Amman ve Şamda çerkeslerle buluştuğu ve Halep'te Refik' Halid'in misafiri olduğu ve Ali Milmi'nin Fransız nüfuzuna tabi ağalardan aldığı para ile Mısra yolcu edildiği Şam Konsolosumuzdan bildirilmiştir.

Bilgi edinilmesini dilerim.

Dahiliye Vekili

GEKİMİ YAPILDI

-46-

V. 23790 X İrt. 906

I.67.

Şair Mehmet Akif'in yazdığı Safahat adlı kitaptan üç nüsha temin edilerek gönderildiğine dair,
İstanbul Valiliği'nden İçişleri Bakanlığı'na gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-52, 28 Ağustos 1936

B-6
/8/936

T. C.
İSTANBUL VİLİYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
BİRİNCİ ŞUBE

ÖZ. Şair Mehmed Akif'in
kitapları H.

KISIM.....
NO. m.24604
m.23110

İç bakanlığa

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

İlişigi
3 Kitap

26/8/936 Gün ve EM.İŞ.U.MD.Ş.I. 9656 sayılı
şifreye karşılıktır.

Şair Mehmed Akif'e Mısır'dan gönderilen Safahat adlı
kitabdan 3 tane iliştilerle takdim kılınmıştır. Ya-
pılacak muamelenin bildirilmesine müsaadelerini arze-
derim.

Hamit Akif

İstanbul valisi
Ş. Kanatlı

Emniyet işleri umum müdürlüğüne

28. AGUSTOS 1936

28/8

28-8-36

24190

-52-

Dahîye Vekâleti
HUSUSİ KALEM
Tarih 28. AGUSTOS 1936
No. 28291

ÇEKİMİ YAPILDI

28-8-36

bir nüsha
3 tane
hukuk
m. m. t.
gönderil
geli

I.68.

Şair Mehmet Akif'in İstanbul'da yanında kaldığı kişiler hakkında,
İstanbul Valiliği'nden İçişleri Bakanlığı'na gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-56, 28 Ağustos 1936

B-4
28/8/1936

T. C.
İSTANBUL VİLİYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
BİRİNCİ ŞUBE

KISIM 11276
NO. 24492
23260

İç Bakanlığı

Üz :
Prenses Emine ve vekili
avukat Fuad Şemsi H.

84

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

21/7/936 gün ve EM.İŞ.U.M. 8338-15750 sayılı yazıya karşılık-
lıktır.

I - Avukat Fuad Şemsi 1299 İstanbul doğumlularından olup Beyoğlu İstik-
lâl caddesinde 303 sayılı Mısır apartmanının 22 sayılı dairesinde
ve mevsim dolayısıyla İstinye vapur iskelesi üstündeki kendi yalısın-
da oturmaktadır. Mısır eski Hidiyi Abbas Hilmi Paşanın ve Paşanın
hemşiresi Prenses Hatice'nin ve Mehmed Ali Paşanın Berlin eski Sefi-
ri ölü Kemaleddin Sami Paşanın karısının vekili umumisidir. Evvelce
Galatasaray lisesinde ve bilahara gayri müslim mekteplerde tarih ve
Coğrafya muallimliği yapmıştır. Vekâleti dolayısıyla müteaddit defa-
lar Mısır'a gidip gelmiş ve son defa 20/2/936 da Londra'ya giderek
Suriye tarıkile 30/3/936 da dönmüştür. Arablığa mütemayil ve Mısır-
lılarla teması olduğu, İzmir suikastı esnasında Mustantıklıkça şahid
sıfatile dinlenmiş ve uzun müddet takib edildiği halde siyasal fena-
lığına dair malûmat elde edilemediği dosyasının tetkikinden anlaşıl-
mıştır.

II - Prenses Emine: 1899 İstanbul doğumlularından olup Abbas Hilmi Paşa-
nın kızı ve eski Berlin Sefiri ölü General Sami'nin karısıdır. Maç-
kada İzmirpalas apartmanının 3 sayılı dairesinde oturmakta ve mev-
sim dolayısıyla Heybeliadada bulunmaktadır. Siyasal fenalığına dair
malûmat mevcut değildir. Arzederim.

İstanbul Valisi
S. Karatahan

Emniyet işleri umum müdürlüğün.
31 AGUSTOS 1936
-56-

İlmiye Vekâleti
BÜSİ KALEM
31 AGUSTOS 1936

24492

1.9.36

8-1

5.1.

1.9.36

D

I.69.

Şair Mehmet Akif'in geçmişteki faaliyetlerine dair, Beyrut Başkonsolosluğu'ndan Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'ne gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-44, 29 Ağustos 1936

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ

BAS - KONSOLOSLUGU

BERUT

U . N . 1208

H . N . I27

Berut, 29 - Agustos - 936

Emniyet İş. U. 300 Ar. 1
SÜRE: 1
Tarih: 9-9-36
24722

Emniyet işleri Genel Müdürlüğüne

20/7/936 tarih ve 8297 sayılı yazıları

karşılığıdır:

Sözü geçen Şair Mehmet Akifin Mısırdaki

durumu hakkında bilgi edinmek kabul olmamış isede ilgilinin Isken-

derunde bulunduğu sıralarda 150'liklerden Zeynelabidin ve yeğeni.

Ali,yine 150 liklerden sabık Karahisar mebusu,Ömer Feyzi,fırarı

Radi Azmi Adanalı, Mahmut Hoca Kadı Asım ile temas ettiği ve hüküme-

timiz aleyhinde bazı hezeyanlarda bulunduğu gibi Ömer Feyzi ve

Zeynelabidin tarafından yazılıp henüz bastırılmamış olan müzür bir

kitabın kendisine gösterildiğinde büyük bir dikkatle mutalaa ederek

kendi elile bazı ilaveler koymuş olduğu yapılan soruşturmalar

sonucunda anlaşılmıştır. Keyfiyeti arzeder,öz saygılarımı yenilerim

Berut Başkonsolosu . ✓ .

GEKİNG YAPILDI

Rumal Alghany

Karaoke
 dan informasi dan
 7-11-9361 tte
 D.K.

von glem Cüting
maltrat
Cü alom
haralksme
jectini? 1/1
g

I.70.

Şair Mehmet Akif'in yazdığı *Safabat* adlı kitabın toplattırılarak imha edilmesi hakkında,
İçişleri Bakanlığı'ndan İstanbul Valiliği'ne çekilen telgraf.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-41, 31 Ağustos 1936

T. C.
Dahiliye Vekâleti
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü
Şube **I.G.2.**
Husuf
Umumî **9844**

C. 6
39
Sifre.
31-8-936

İstanbul Valiliğine,

EK; 26/8/936 gün ve 9656 sayılı yazıya:

I- Şair Mehmet Akife ait *Safaat* kitabı-
nın Matbuat kanununun 51 nci maddesine -
dayanarak müsaderesile On tanesinin Vekâ-
lete yollanması, diğerlerini usulen imhası
ve sonunun bildirilmesi rica.

2- Em.U.Ş.I. (**9844**) sayılıdır.

Dahiliye Vekili
M.

-41-

ÇEKİMİ YAPILDI

I.71.

Şair Mehmet Akif'in yazdığı Safahat adlı kitabın zararlı bir yayın olduğu ve toplattırılması gerektiği hakkında,
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'nden Matbuat Umum Müdürlüğü'ne gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-40, 1 Eylül 1936

38 C-9

Şair Mehmet Akif'in
kitapları hakkında;

I.G.2. 9949
1-9-936

Matbuat U.Müdürlüğüne,

COK ACELE.

İstanbul'da bulunan Şair Mehmet Akif a-
dına Mısırdan gelen (Safahat'ın yedinci kitabı;
Gölgeler) adlı kitap hakkında İstanbul Valiliğinden
den 26/8/936 gün ve EM.22940 sayılı yazısı örneği-
le sözü geçen kitaptan bir tanesi bağlı olarak -
tekdin kılınmıştır.

Bu kitapların eski arap harflerile basıl-
mış ve muhteviyeti irticai propagandalarla dolulu
bulunduğu görülmüş olduğundan gümrükten çıkarıl-
masına müade edilmeyerek mahrecine iadesi İstan-
bul Valiliğine bildirilmiştir.

Zararlı yazıları ihtiva eden sözü geçen
kitapların yurdumuza sokulmaması ve her hangi bir
surette sokulacak olanların toplattırılması için
müstacelen karar istihsalini saygı ile arz ve rica e-
derim.

E.İş.U.Müdürü J.
T. Çağlar

irt. co-
906
X
-40-

ÇEKİMİ YAPILDI

I.72.

Şair Mehmet Akif'in yazdığı *Safabat* adlı kitabın İstanbul şehrine çıkarılır çıkarılmaz toplattırılması hakkında,
İçişleri Bakanlığı'ndan İstanbul Valiliği'ne çekilen telgraf.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-38, 3 Eylül 1936

T. C.
Dahiliye Vekâleti
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü
Şube ..... I. G. I
Hususi .....
Umumi 9998

3-9-936
sifre
çok acele:

İstanbul valiliğine

31.8.936 tarihli ve 9847 sayılı yazımı-
za ektir:

I - İstanbulda bulunan şair Mehmed
Akif namına Mısırdan gelmiş olan (*Safaha-*
tın yedinci kitabı; gölgeler) adlı kitap-
ların gümrük muamelesinin ikmalinden sonra
müruruna müsaade edilmesini ve alınacak
tertibat ile şehre çıkarılır çıkarılmaz
derhal müsadere edilmesini ve sonunun bil-
dirilmesini dilerim.

2 - Em. Ş. I (9998) numarası ile dir.

Em. Ş. I (9998) Dahiliye vekili
Bay Tuncer n.
telefonla yazıldı 4.9.36
-38-

I.73.

Şair Mehmet Akif'in yazdığı *Safahat* adlı kitabın toplattırılması hakkında,
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'nden Matbuat Umum Müdürlüğü'ne gönderilen yazı.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-36, 4 Eylül 1936

C-13
4 / 9 / 1936
Özü : 39

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü
Şube 1.G.E.
Hususi
Umumi 16665

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve 2730 sayılı onayla kaldırıldı.

Matbuat U.Müdürlüğüne

1/9/936 tarihli ve 9949 sayılı yazımıza ektir:

İstanbul'da bulunan şair Mehmed Akif na-
mina Mısır'dan gelmiş olan (Sefahatın yedinci kitabı;
gölgeler) adlı kitabın Gümrük muamelesinin ikmalinden
sonra müruruna müsaade edilmesi ve alınacak tertibat-
la şehre çıkarılır çıkarılmaz derhal müsadere edil-
mesi İstanbul Vilâyetine tebliğ edilmiştir.

Bu itibarla bu kitabın Matbuat kanununun
51 nci maddesine istinaden toplattırılması hakkında
Yüksek Vekiller hey'etinden bir karar istihsaline mü-
saadelerini rica ederim.

Emniyet İş.U.Müdürlü

TANIRILAN

ÇEKİMİ YAPILDI

-36-

Karşılık yazılacak Bitiye ait olduğu Şubenin gün ve sayısının yazılması.

I.74.

Şair Mehmet Akif'in yazdığı *Safahat* adlı kitabın toplattırılmasının uygun olduğuna dair, Matbuat Umum Müdürlüğü'nden Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'ne gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-35, 9 Eylül 1936

T. C. -
Dahiliye Vekâleti
Matbuat Umum Müdürlüğü

M. Sayı
3484

Ankara: 9 Eylül 1936

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve 2730 sayılı onayla kaldırıldı.

Emniyet işleri U.Müdürlüğüne

1/9/36 tarih ve 9949 numaralı tahrirata cevaptır:

Mısır'da tap ettirilip 2175 danesi yurda sokulmak üzere Gümrüğe getirilen, şair Mehmed Akif'in "Safahatın yedinci kitabı; Gölgeler" adlı eseri hakkında Matbuat kanununun 51 inci maddesi hükmünün tatbiki için İcra Vekilleri hey'etinden karar istihsaline lüzum olmadığı ve bu eser için, Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkındaki 1030 numara ve 3 Teşvinsani 1928 tarihli kanun hükümlerinin tatbiki deha muvafık olacağı kanaatında bulunduğumuzu saygılarımla arz ederim.

S. J.

Matbuat U. Müdürü
Vedat In

9 - II ?
9/9
görünüşte fındıklık
D. K. 10-9-936

Emniyet İş. U. - 9 Eylül 1936
SÜBİ: I
Tarih: 9-9-36
No: 25177

-35-

Cevaben yazılacak evrakta cevap olduğu muharreratın tarih numarasının yazılması rica olunur.
ortica 906

I.75.

Mehmet Akif'in geçmişte İskenderun'da bulunduğu sıradaki faaliyetleri hakkında,
İçişleri Bakanlığı'ndan İstanbul Valiliği'ne gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-34, 10 Eylül 1936

I.G.2.

32 D-1
Şair Mehmet Akif
hakkında .
10250
10-9-936

İstanbul Valiliğine,

Ek; 27/8/936 gün ve 9675 sayılı yazıya:

Mehmet Akif'in İskenderunda bulunduğu sırada 150 liklerden Zeynelabidin ve yegeni Ali ve yine 150liklerden Eski Karahisar mebusu Ömer Feyzi, firari Radı, Azmi, Adanalı Mehmet hoca, Kadı Asım ile temas ettiği ve hükümetimiz aleyhinde bazı hezeyanlarda bulunduğu gibi Ömer Feyzi ve Zeynelabidin tarafından yazılup henüz bastırılmamış olan muzur bir kitabın kendisine gösterildiğinde büyük bir dikkatle mütalâa ederek kendi elile bazı ilâveler yaptığı Berut Baş Konsoloslugumuzun iş'arından anlaşılmıştır.

Bilgi edinilmesini dilerim.

Dahiliye Vekili,
T. G. Ç.

İratica: 906 V= 24722

4

GEKİMLİ YAPILDI

-34-

I.76.

Şair Mehmet Akif'in yazdığı Safahat adlı kitabın vapurla İskenderiye'ye gönderileceği hakkında, İstanbul Valiliği'nden İçişleri Bakanlığı'na gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-33, 22 Eylül 1936

22/9/ 936 D-2

T. C.
İSTANBUL VİLİYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
Birinci Şube

KISIM 1
NO. 12587
m 26765
m 25158

İç Bakanlığı

Öz :
Safahat adlı kitaplar hakkında.

31

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve 2730 sayılı onayla kaldırıldı.

I/9/936 gün ve Emniyet Ş.I. 9847 sayılı şifre-ye karşılıktır.

Şair Mehmed Akif'in Gümrükte bulunan (Safahat) adlı kitaplarının İskenderiye'ye iade olunmak üzere Romanya vapuruna teslim edildiği İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğün den bildirilmiştir. Arzederim.

İstanbul Valisi
B. Karatahan

ay 2, 1
ay 19

Yıkıcı 706

25.9.36
26461

Emniyet işleri umum müdürlüğüne

24 EYLÜL 1936

Dahiliye Vekâleti
HUSUSİ KALEM
Tarih 24 EYLÜL 1936
No. 81246

29/9/1936

33-

I.77.

Burdur Milletvekili ve mülga Baytar Umum Müdürlüğü Muavini Mehmet Akif'e, 1 Haziran 1936 tarihinden itibaren emekli maaşı bağlandığına dair, Ziraat Vekaleti Zat İşleri Müdürlüğü'nden

Maliye Vekaleti'ne gönderilen yazı.

BCA, 250.71.1.12/1.1.3-2, 7 Ekim 1936

8
7/10/1936 66

T. C.
Ziraat Vekâleti
Zat İşleri Müdürlüğü
U. No. 9.7.638
H. No. 5733
36331

Hülasa : Mehmet Akif'in teahut maaşı H

İlişik
2

Maliye Vekâleti Muntazam Borçlar Müdürlüğüne

Burdur mebusu ve eski mülga baytar um. müdürlüğü muavini Mehmet Akif'e 1687 Nolu Tekauâ kanununun 6 inci maddesi mucibince 1.6.1936 tarihinden itibaren bağlanmış olan 17820 kuruş teahut maaşına aid olup Divanı muhasebatça 3.10.1936 tarih ve 79216 No. ile teşkil edilmiş olan 1 parça resmî sened ile bordrosu ilişik olarak gönderildi.

Gereginin yapılup neticenin bildirilmesini dilerim.

Zat İşleri Müdürü

M. Akif

2

I.78.

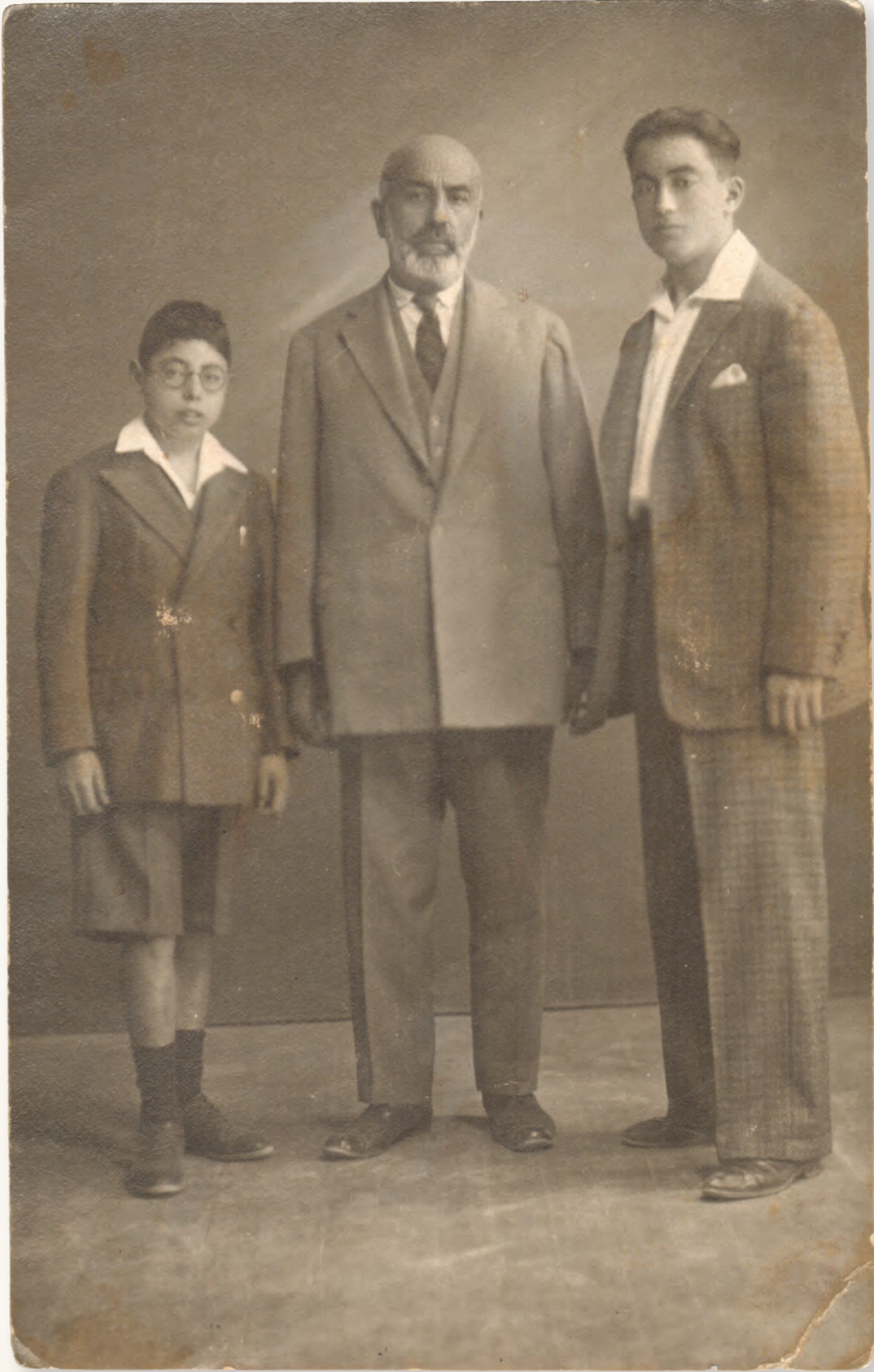
Şair Mehmet Akif'in 27 Aralık 1936 günü vefat ettiği, ertesi gün cenaze namazının Bayazıt Camii'nde kılındığı ve Edirnekapı mezarlığına defnedildiği hakkında, İstanbul Valiliği'nden İçişleri Bakanlığı'na çekilen telgraf.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-31, 28 Aralık 1936

D-4

T. C. DAHİLİYE VEKÂLETİ Hususi Kalem Müdürlüğü		Geldiği yer	İstanbul	Telgraf Merkezi numarası	2274
15003		Şifrenin tarihi		Kaleme geldiği tarih	28-12-936
		28/12/936			
No.	EM: 33608	Açıldığı tarih		29-12-936	
Dahiliye Vekâletine					
<p>C: 27-8-936 gün ve em: 18973/19675 yazıya: Şair Mehmed Akif 27/12/936 da ölmüştür. Cenazesi 28/12/936 da Beyoğlu- daki Mısır Apartmanından kaldırılarak namazı Bayazıt camiinde kılındıktan sonra Edirnekapı mezarlığına defnedilmiştir. Arz ederim.</p> <p style="text-align: right;">Vali N. Salih Kılıç</p> <p style="text-align: center;">29 K. Evvel 1936</p> <p style="text-align: center;">29-12-36 34 271</p> <p style="text-align: center;">CEKİMİ YAPILDI</p> <p style="text-align: center;">-31-</p>					

Mehmed Akif Bey, oğulları Mehmed Tahir (solda) ve Mehmed Emin (sağda) ile birlikte. (İstanbul, 1929)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

Mehmed Akif Bey, İstanbul'da Sağlık Yurdu'nda tedavi
görürken. (İstanbul, 1936)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

I.79.

Şair Mehmet Akif'in vefatına dair, Akşam gazetesinin ikinci sayfasında çıkan haber.
Akşam Gazetesi, Sayfa 2, 28 Aralık 1936

[illegible]

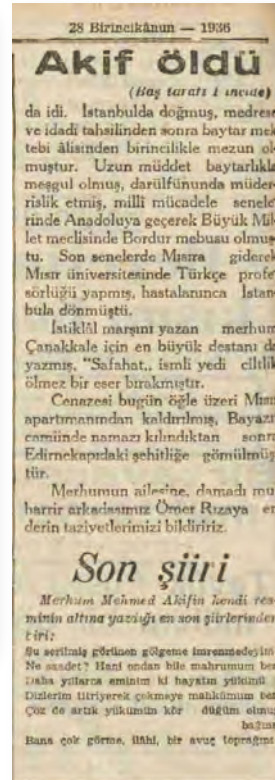

I.81.

Şair Mehmet Akif'in vefatına dair, Haber gazetesinin birinci ve dördüncü sayfalarında çıkan haber.
Haber Gazetesi, Sayfa 1 ve 4, 28 Aralık 1936

I.82.

Şair Mehmet Akif'in vefatına dair, Kurun gazetesinin birinci ve ikinci sayfalarında çıkan haber.
Kurun Gazetesi, Sayfa 1 ve 2, 28 Aralık 1936

Mehmet Akif öldü

istiklâl marşı şairi yarın Şehitliğe defnedilecek

Bugün okuyucularımıza büyük bir kayıba haber vermekle elem duyuyoruz. Her gün, her yerde, merasimde veya hususî toplantılarımızda millî heyecanımızı ifade vaziyetlerinde hürmetle söylediğimiz İstiklâl marşını yazmış olan büyük ve değerli şair Mehmet Akif dün gece gözlerini hâyata kapamıştır.

Bütün okuyucularımıza derin bir matem vereceğinde şüphemiz olmayan bu acı hadise dün gece saat 20 yi çeyrek geçe vuku bulmuştur.

Ustad, evvelce de yazdığımız gibi, birkaç yıldanberi misafir olarak bulunduğumuz Mısırda hastalanmış, son günlerini vatanında yaşamak isteği ile İstanbul'a gelmiş, burada bir müddet Şişli'de Sıhhat Yurdu'nda bakılmış, sonra hastahaneden çıkarak hânsal surette tedavi edilmişti. Mehmet Akif'in hastalığı önce kanser zannedilmiş, sonraları, sırus — tesemmü, mü kebet; karaciğerin muamlaşması teşhisi konulmuştu.

Mehmet Akif, bu hastalığın tesiri altında aylarca erimiş, zayıflamış, kuvvetten kesilmiş ve nihayet dün gece bu büyük heyecan sönmüştür.

(Sonuç: Sa. 2. Sd. 2.)

Mehmet Akif

Mehmet Akif öldü

(Ustası, 1. inide.)

Şair hastahanedan çıktıktan sonra yazı Alemdağında merhum Mısırlı Abbas Hilmi paşanın çiftliğinde mi, safrı olarak geçirmiş, bakılmış ve son zamanlarda Beyoğlundaki Mısır a. partımanına nakledilmiş. Burada da tedavisi hususî bir ihtimam gösterilmiş, fakat maalesef ifakat bulamayıp dün gece ölmüştür.

Mehmet Akif 63 yaşında idi. İpekli İlca Tahir efendinin oğlu idi. Yüksek tahsilini İstanbul'da baytar mektebinde bitirip çıkmış, fakat edebiyata hususî bir alaka göstermiş ve bu sahada şöhret kazanmış.

Edebiyatımızda aruz vezni hâki miyetle kullanmak ve şiirde halk hayatını, halk diline kuvvetle ifade etmek hususunda büyük bir muvaffak.

Mehmet Akif'in Son şiirlerinden biri

Mehmet Akif'in kendi resminin altına yazdığı bir parça ki son şiirlerinden biridir:

Şu serilmiş görünen gölgeme
invenmedeyim;
Ne saadet! Hani ondan bile mahrumum ben.

Daha yıllarca emişim ki hayatın
yükünü
Dizlerim titriyerek çekmeye mahkumum ben.

Çöz de artık yüklemin kör düğüm,
olmuş bağım,
Bana çok görme, dâhi, bir avuç toprağımı!

kiyet kazanmıştır. Bu arada dini heyecanları samimiyet ve kuvvetle söylemekte gösterdiği muvaffakiyet kendisine bilhassa hususî bir şöhret kazandırmıştır.

Mehmet Akif 1908 meşrutiyetinden önce de şiirler neşretmekle beraber en büyük şöhretini meşrutiyetten sonra, ki senelerde kazanmış, bilhassa millî mücadele senelerinde İstiklâl marşını ve emperyalizmi temsil eden Avrupa'nın o zaman memleketimize karşı gösterdiği kin ve gayze mukabele olmak üzere millî heyecanları söyleyen diğer şiirlerini yazmak suretiyle bu şöhretini bütün memleketi yaymıştı. Şiirleri "Safahat", isimli yedi ciltlik kitapta toplanmıştır. Bu ciltlerden "Asım", ismini taşıyan ve manzum muhavere şeklinde yazılmış olan eser büyük harpteki Çanakkale muvaffakiyetimize aittir ki şairin bu eserde millî hamaseti ifade yolunda yükseldiği sanat ve kudret derecesine henüz hiç bir şairimiz yükseltememiş bulunuyor.

Mehmet Akif, edebiyatımızda ölmez isimlerden biridir. Büyük Millet Meclisinin ilk devrelerinde mebus olarak bulunmuştu.

Cenazesi yarın (salı günü) öğle namazından sonra Beyazıt camii'nden kaldırılacak ve Edirnekapıdaki Şehitliğe gömülecektir.

Çanakkale manzumesini ve İstiklâl marşını şeref ve gurur duyarak söyleyen şaire karşı, herkesin son hürmet vazifesini yapacağı muhakkaktır.

Damatları Balıkesir sayılayı Hayrettin Karan'a, muharrir arkadaşımız Ömer Rıza Doğrul'a, diğer akrabasına ve bütün millete taziyetlerini bildiririz.

I.83.

Şair Mehmet Akif'in vefatına dair, Son Posta gazetesinin birinci ve onbirinci sayfalarında çıkan haber.
Son Posta Gazetesi, Sayfa 1 ve 11, 28 Aralık 1936

Acıklı bir kayıp
Büyük Şair Mehmet
Âkif dün vefat etti
Safahatı yaratan ve İstiklâl marşını yazan Üstadın cenazesi bugün Beyazıt camiinden kaldırılacak

Üstadın hastahane de alınan son bir resmi
Bir müddetten beri rahatsız bulunan şair Mehmet Akifin hayata gözlerini yumduğunu dün gece geç vakit haber aldık. Büyük şair ölümüyle irfan hayatımızda derin bir boşluk bırakmış, kendisini seven, hürmet eden binlerce okuyucusunu son-
(Devamı 11 inci sayfada)

Acıklı bir Kayıp
(Başarafa 1 inci sayfada)

suz teessürler içerisinde bırakmıştır. Aramızdan ebediyen ayrılan büyük üstad yedi ay evvel Mısır'dan ana vata na dönmüş, muhtarip bulunduğu ciğer lerini tedavi için hastahane ye yatmış- tı. Aylarca hastahane de kalan şair, bir aralık iyileşir gibi olmuş, Beyoğhunda Mısır apartmanının bir daire sine çe- kilmıştı. Fakat son günlerde hastalık tekrar şiddetini arttırmaya başlamış, sarfedilen bütün gayretlere rağmen bü yük adamı kurtarmak kabül olamamış tır.

63 yaşında bulunan üstad Baytar mektebi âlisinden çıkmış, muhtelif şe- hirlerde baytarlık ettikten sonra İs- tanbula gelmiş ve Meşrutiyette mem- leketin her köşesinde okunan yedi Sa- fahatın birincisini yazmıştır. Safahat Türkiye de en çok okunan bir eserdir. Bu kıymetli eserlerle tanınan büyük şair ilk Büyük Millet Meclisinde Bur- dur mebusu olarak bulunmuş ve İstik- lâl marşını yazmıştır.

Üstat son senelerini Mısır Ün- versitesinde türkçe müderrisiği yap- makda geçirmiş, hastalığı ağırlaşınca anavatana dönmüştü.

Ölümüyle memleket kıymetli bir ev- ladını kaybetmiştir. Cenazesi bugün Beyazıt camiinden kaldırılacak, nana- zı kılınıktan sonra Edirnekapıya def- nedilecektir.

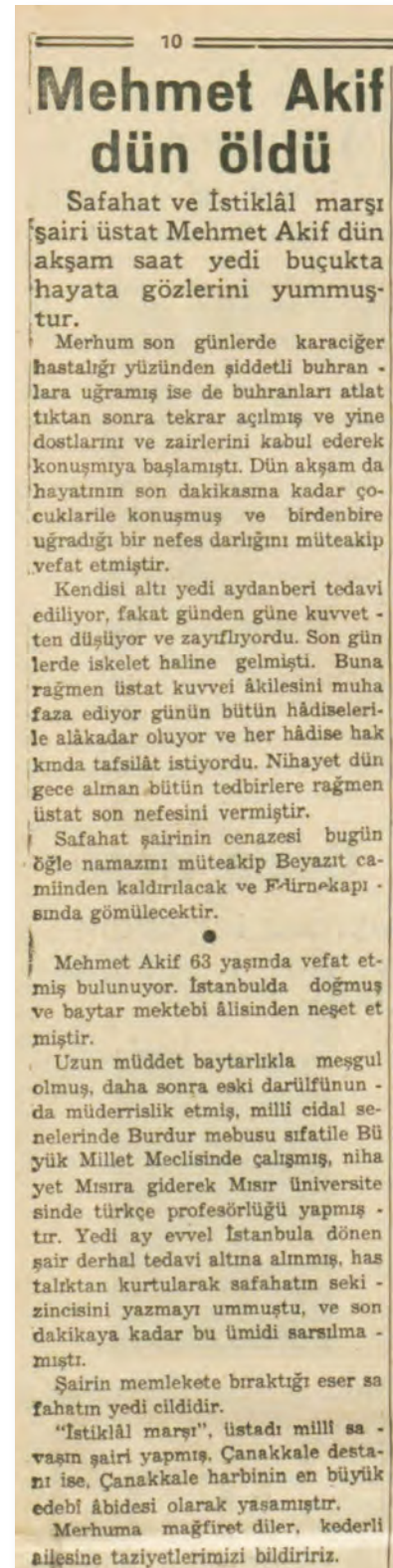
Kederdide ailesine taziye tîmizi sunarız.

I.85.

*Şair Mehmet Akif'in vefatına dair, Tan gazetesinin birinci ve onuncu sayfalarında çıkan haberler.
Tan Gazetesi, Sayfa 1 ve 10, 28 Aralık 1936*

169

I.88.

Şair Mehmet Akif'in vefatına dair, Halkın Sesi gazetesinin dördüncü sayfasında çıkan haber.
Halkın Sesi Gazetesi, Sayfa 4, 29 Aralık 1936

I.89.

Şair Mehmet Akif'in vefatına dair, Yeni Asır gazetesinin üçüncü sayfasında çıkan haber.
Yeni Asır Gazetesi, Sayfa 3, 29 Aralık 1936

173

I.91.

*Şair Mehmet Akif'in cenazesine dair, Kurun gazetesinin birinci, ikinci ve üçüncü sayfalarında çıkan haberler.
Kurun Gazetesi, Sayfa 1, 2 ve 3, 29 Aralık 1936*

Edebiyat

Mehmet Akif'in bana görünen portresi

Yazan: Refik Ahmet Sevengil

Mehmet Akif

Evvelki akşam zarif ve edip dostum, hekim ve hakim Şükrü Kamil'e sohbet ediyorduk; bir aralık durup dururken bahsi değiştiren muhabbetim:

— Mehmet Akiften ne haber?

Dedi.

— Birkaç gün önce Hüseyin Şeyret bahsetti. Hastası ümitsizmiş; ziyaretine gidenleri tanımıyormuş!

Dedin. Karşılıklı hayıflandık; ne zaman birer beklenen kara haberi işitmekte biraz daha gecikmiş olmayı hissetmiş isyiyerek sustuk. Masanın üstünde duran saat yirmiye gösteriyordu.

— Gece eve döndüm, biraz sonra telefon'da Ömer Rıza Doğrul'un boğuk ve mustar'ı sesi beni arıyordu:

— Üstadı kaybettik.

Dedi.

— Hayatın o yeni aydın yığı Şinhat yurdunda, sonra Alemiş'teki kökte ve nihayet Beyoğlu'nda Mısır apartmanında hergün ölümlü pençesizken zaman bizi onun acı ölümü haberiyle hazırlıyor muydı, nedir? Sâkin bir ızdırap içinde sordum:

— Nerede, saat kaçta?

— Mısır apartmanında, saat yirmiye civar geç...

Tesadüfün bu garip cıvılsına hiç bir hüsn-i mana vermiyorum; biz doktor Şükrü Kamil'e Akif için yamp yaklaşıncı o aynı dakikalarda gözlerini artık bir daha açmamak üzere yummakta imiş!

Ve nihayet işte Üniversite talebesinin kadir bilen değerli elleri üstünde gereffil bir tabut, Edirnekapiya doğru sürülüp gitti. İstiklâl marşı paizi, bugün sehillikte inan ve iftiharla dolu bir göğüs gibi kabarmış taze bir toprak yığınından ibarettir ve gençliğin istiklâl marşını söyleyen sağlam sesi bu mezarın üstünde bir saygı musikisiyle yükselip yankılanıyor.

Günler geçecek ve biz yedinci Safahatın mukaddimesindeki son mısraları hatırlıyacağız:

Yolstur eliminden şu saif-i kurbano
bir iz;
"Her Safahatındaki hüsnün bile seası!"

***

Benim yetişme senelerim, Mehmet Akif'in Tevfik Fikret'e Amerikan mektebinde vazife aldı diye çatığı ve o yüzden birçok kimselerin Akife şiddetli hücumlarda bulunduğu yıllara rastgele. Onun adını ilk defa bu münasebette duydum. Tevfik Fikret'i o sıralarda hiç bir fikri esaretin gölgesini taşımayan, yeni, hür ve her bir hayatın şölentisini terennüm etmiş bir adam olarak ideal sayıyordum; kendisini yakından tanımadığım, hattâ görmediğim halde eserlerinin ve bilhassa bu eserlerdeki kahraman tecceddütperver şahsiyetinin tesirle sarılarak ona tapınıyordum. Mehmet Akif hakkındaki ilk intibahım, tamamille aleyhtirdi.

Seneler geçti; Mehmet Akif'in eserlerini hayran sonuna kadar okudum; şairin arzu ve arzulanı olan hâkimiyeti, türkeri arzu cerezvesi içinde kullanışını

ustalığı ilk bakışta göze çarpıyordu; düşmükemmelliği bir edebiyat eseri için elbette iyi bir takdimdir; fakat bu çekil güzelliklerinin arkasında asıl insanı saran heyecanları ölçüye sığmayan engin bir ruhun çarpıntılı musikiydi. Mehmet Akif'i okuyan adam, her şeyden önce "Büyük bir şair.. le karpı karpıya olduğunu kabul etmek ve san'atın insanı çekip götüren kudretine teslim olmak vaziyetindedir.

"Safahat.. in yedi cildini baştan aşağıya kadar saran hava içinde gaire sahilik vasfını kazandırmış bir tapu senedi gibi dalgalanan heyecan, hangi menhabardan kuvvet almaktadır?

Akif'in şiirlerinde başta üç vasfın hâkimiyeti göze çarpar:

1 — İhtimal.

2 — Millî.

3 — Dinî.

Şair, içinde yaşadığı cemiyetin manzaralarını fevkalâde kuvvetli bir mahallî renkle tasvir etmiştir. İstanbul'un fakir ve orta halli sınıfları, bu şiirlerde maddî ve manevî hayatının bütün akışla canlı, kuvvetli, elle tutulur, göle görülür bir şekilde yazar, dolayır, düşünür, konuşur, ağlar.

Mehmet Akif, san'atın içtimai bir kaymak olduğunu bilen bir adamdır. Ona nazaran san'at, kökü cemiyetin içinde olan bir varlıktır ve san'atkârın duygu ve düşüncelerini cemiyete aşılamak için kudretli bir vasıttır.

Mehmet Akif'in halka aşılamakta çalıştığı esas fikir nedir?

Bugün-ferdi modasının nedir mahdûlî, hep husran.

Yasamız böyle tek tek; devri hâzır; devri cemiyetî

Şarkın asırlarca süren tevekkül, iftirat, iftızal, tenbellik, meçhul ve manevî bir kuvvetten yardım ummak ve oturmak şeklindeki tehlikeli alışkanlıklarını sarmak için uğraşan şair, tek bir manzumesinde gönlü fantezisine, şahş derdine, ferdi tahassüsüne yer vermiyor; şiirlerinde kütleyle meşgul olduğunu, içtimai yaraları deşmeğe uğraştığını, cemiyete kendi düşüncesine göre yol gösterdiğini görüyoruz. Mehmet Akif bu sahada eşsiz bir san'atkârdır.

Şairin eserlerinde bulduğum "Millî" olmak vasfını evvelki bölüme izah ediyim: İçinde yaşadığı cemiyetin hayatını tipik hususiyetlerle canlandırarak yerli malzeme, yerli renk, yerli koku, yerli heyecan ve ifadeyi taşıyan bir san'at elbette millîdir; Mehmet Akif'te bu unsurlar tamamen vardır. Çanakale ve Anadolu İstiklâl harplerinin göğsümüzü kanatlandıran münazamam heyecanı, ancak onun mısralarında tunclaşarak cediyyete doğru mütepeş bir âbide halinde uzayıp gitmek imkânını buldu; bunu da hesaba katmaktan elbette geri kalmıyacağız.

Ancak burada bir noktayı göz önünde bulundurmak lâzımdır:

Mehmet Akif'in milliyet telâkkisi ile bizim bugünkü düşüncelerimiz arasında açık bir fark yok mudur? Biz milliyeti onun ve daha evvel Namık Kemal'in anladığı gibi mi anlıyoruz? Elbette değil.

Bizim milliyet telâkkimizle onun düşünceleri arasında ehemmiyetli fark vardır; fakat vatanperver Mehmet Akif bir devrin hâleti rehiyesini en iyi ve san'atkârane bir şekilde temsil eden adam olmak itibarıyla zamanına, muhitine göre mukâşsa edilmeli.. ve büyük Akif, saifliğinde zamanını kapamış bir adamdır; onun nesli bütün telâkkilerle beraber göçüp gitmiştir; şimdi o maxinin son san'atkâr sesi de tarihî rolünü yapıp bitirmiş olarak sönümlü bulunuyor.

Bu şiirlerin üçüncü vasfı "Dinî" olmaktadır; birçok kimseler bunu Akif'te birinci vasfı olarak sayarlar.

Fatih camii müderrislerinden İpekli hocası Tahir efendinin oğlu, aile telâkisiyle bir telâm terbiyesiyle yetiştiğinden sonra yüksek tahsilini

2 — KURUN 29 I. KANUN 1936

MEHMET AKİF

Dün heyecanlı bir tezahürle toprağa bırakıldı

Büyük şairimiz Mehmet Akif'in uzun ızdırap aylarından sonra nihayet evvelki gece gözlerini yumduğunu okuyucularımıza büyük bir teessür içinde haber vermiştik. Şairin Mısır apartmanında bulunan cenazesi dün otomobile Beyazıt camiine getirilmiş ve orada büyük bir kalabalık tarafından namazı kılınmıştır.

Beyazıt meydanı büyük ölçüde son vazifeyi yapacak olanlara tahsis edilmiş otomobillerle dolu idi. Cenaze caminin kapısından görünür görünmez, bütün üniversite talebesi akın halinde koşarak karşıladılar ve biran içinde tabut eller üstünde havalandı.

Gençlik şairin ruhunu sevindirecek bir heyecanla onu ta Edirnekapi dışındaki mezarlığa kadar hep el üstünde taşıdı.

Yolda geç haber alanların, yetişemiyenlerin otomobillerle geldikleri ve alaya katıldıkları görülmüyordu. Mezar, profesör bay Naim merhumla

rahmetli M. Cevdetin mezarları arasında kazılmıştı.

Bu aralık gençler bir teklifte bulundular: Mehmet Akif'in "Mask", ını almak istediler ve hemen işe koyularak bunu başardılar.

Memleketin en seçme hafızları da davetsiz gelmişlerdi. Bir yanda gençlerin heyecanı bir yanda onların güzel sesleri bu son vazifeye ulvî bir mahiyet vermişti. Duadan sonra, gençler İstiklâl marşını kabir başında söylediler. Büyük üstadı genç neslin bu son saygı hareketi oldu. Bu arada vatan toprakları büyük bir evladını göğsüne alırken, duyulan acı; ancak geride kadir bilen, değer tanıyan bir neslin yetişmekte olduğunu görmekle biraz dinliyordu.

Mehmet Akif günü

Edebiyat fakültesi talebe cemiyeti yılın bir gününde "Mehmet Akif, günü yapmağa karar vermiştir. Bugün için fakülte talebe cemiyeti talimatnamesine ilâve yapılacaktır.

Baytar mektebinde yaptı; böylece müsbet ilimlerle olan teması Akif'in İslamîliğini hüraselerden temizlenmiş, iyi ahlâk, içtimai fazilet, sağlam ve geniş bir dindarlık sevgisi halinde bir iman kılıfına bürmüştü.

Zaman geçiyor, telâkkiler değişiyor, insan cemiyetlerini idare eden hâkim düşünceler yerlerini yenilerine bırakıyordu; fakat Mehmet Akif'in bir eski zaman derişi gibi ilâhî bir eszeye tutulup içine kapanmış olan gözleri, etrafta olup biteni göremiyordu. O, bir eski zaman filozofu gibi sonsuz bir araştırmanın heyecanına dalmıştı:

Lâma'înarda man, neredesin ey galp üldü?

Dünerim enfüs ü öfâta eseldenberidir. Serpilip kurbane dommuş o ıpk damle.. ları,

Beni yer yer arayan pozlarının talieri.. dir!

Bu sahada mustarip bir muhafazakâr olarak kaldı; çünkü mazi dekoru içinde harikulâde olan Akif, istikbal görmek ve cemiyetin yürüyüş istikametlerini çizmek vaziyetinde değildi. Halbuki Tevfik Fikret'in asıl büyük olduğu saha budur.

Seneler benim Tevfik Fikret'e olan bağlılığımı azaltmamış, fakat başlangıçta Mehmet Akif'e karşı duyduğum fena hissimi tamamen gidermiştir.

Birini sevmek, ötekisini yermeyi lenbetti. Esasen san'atı içtimai kıymet olarak anlayışta ikini birleştiriyorlar; ancak cemiyete san'at vasıtasıyla telkin etmek istedikleri fikirlerde ayrılırlar.

Her kıymetli kendî bahasında ölmek lüzumunu bir kere daha ifaret edelim.

I.92.

Şair Mehmet Akif'in cenazesine dair, Son Posta gazetesinin birinci, dokuzuncu ve onbirinci sayfalarında çıkan haberler.
Son Posta Gazetesi, Sayfa 1, 9 ve 11, 29 Aralık 1936

Akif dün gömüldü

Kara ve soğuğa rağmen tabutu Beyazıttan tâ Edirnekapiya kadar el üstünde taşındı

***

Büyük şairin mezarı başında gözyaşı dökülen onun ruhuna söyleyecekleri son söz olarak İstiklâl marşını seçtiler.

Tabut ve taşıyanlar

Üstadın İstiklâl caddesinde Misur apartmanından kaldırılan ve otomobile Beyazıt camisine götürülüp musalla taşına konulan tabutu başında Orhan Seyfinin iki mısraını hatırlıyorum:

Yaşamak... En sonunda dikilen bir taş için.
Bir avuç toprak olmak düşünen bir baş için!

Koca Mehmet Akif, muhakkak ki, «en sonunda dikilen bir taş için» yaşamadı. Fakat nihayet onun çok düşün-

muş başı da çok yakında bir avuç toprak olacak!

(Devamı 11 inci sayfada)

Akif için
Hayatı, eserleri ve son günleri
9 uncu sayfamıza bakınız!

29 Birincikanun

Akif dün gömüldü

Kara ve soğuğa rağmen tabutu Beyazıttan ta Edirnekapiya kadar el üstünde taşındı

(Baştarafı 1 inci sayfada)

Gösteri yağdı ve matemi kalabalığın içinde kimler yok? Hemen bütün Üniversite profesörleri... Genç Üniversite doçentleri... Aksakallı hocalar... Şairler... Muharrirler... Yüksek rütbeli memurlar... Ve koca bir gençlik ordusu...

Onun son yazdığı şiirinin son mısralarını hatırlıyorum:

*Daha yıllarca eminim ki hayatın yükünü,
Dizlerim titreyerek çekmeye mahkûmum ben!
Çöz de artık yükümün kördüğüm olmuş bağını,
Bana çok görme, ilâhi, bir avuç toprağımı!*

Bütün hayatında, düşmanlarını bile incitmekten ürkerken yaşayan temiz gâir, güneşli bir yaz günü kadar parlak yüzünü görür gibi oluyorum. Uğurunda dökülen gözyaşları, onu üzüyor sanı. Ve sanık o hepimiz:

— Neden? diyor... Tasalanacak ne var?...

Hayatın yorgunluğundan şikâyet ederek, Allah'tan ödem dilenen ben değil miyim? Ve istediğine, beğendiğine kavuşmuş bir insanın arkasından göz yaşları dökme için sebep var mı?

Ona cevap vermek istiyorum:

— Senin arkandan gözyaşı dökülme için bir değil, birçok sebepler var. Senin, bugün son yolculuğuna çıkacağını duyanlar, yarın, burada kana kana gözyaşı dökemediklerine ağlayacaklar...

Namazın kılınmasından sonra tabut otomobile konulacak. Gençlerden birisi bağırıyor:

— Onu gene başımızda taşımak istiyoruz!

Ve koca şairin tabutu, gençliğin elleri üzerinde yükseliyor.

Sulu bir kar altında, onun tabutunu Beyazıt caminden tâ Edirnekapiya kadar efitünde taşıyanlar yorgunluk ve soğuk mefhumlarının adanmış bile unutmışlar.

Yanında yürüten bir genç kız, ufak mendillerle, kapakları şişmiş gözlerinin yaşlarını kurutuyor. Akifin mısralarını söylüyor:

O kadar gözyaşı döksem ki toprağa,
Nihayet sen de taşınan!

★

Mezar başı... Sesi de yürekleri gibi bi yanık hocalar, kuran okuyorlar. Yanında bulunan iki kişi konuşuyorlar. Birisi:

— Hocalar, diyor, kendilerine mezar başında okumak için para teklif edilmesine dehşetli kızmışlar!

Diğeri cevap veriyor:

— Hakları var... Onların bu mezarın başına, menfaat kaygısıyla gelmediklerini, dinmeyen gözyaşlarından da mı anlayamamışlar?

Dualardan sonra nutuklar başlıyor. Üniversite gençleri, Akifin hayatını olanca temizliğiyle tasvir edebilmek, Akifin kudretini, olanca yüslüyle tarif edebilmek, iki kelimeyle Mehmet Akif'i «anlatılabilmek» için, işlenmiş dimağlarının olanca gayretini sarıyorlar.

Fakat, birbirleriyle yarışmasına gös terdikleri belâgate rağmen, koca Akifin şahsiyetine, kelimeler dar geliyor. Akif, kelimelerin, şahsiyetinin vüs'atine nisbeten çok dar kalan mahfazasına bir türlü sığmıyor. Nihayet onu, gene kendi dilinden anlatmayı tercih ediyorlar. Ve genç Üniversite talebeleri, üstadın en kuvvetli şiirlerini okuyorlar.

Genç heykeltıraş, Ratip Aşır, üstadın yüzünün bir kalıbını çıkarıyor. Sonra bütün mezar başında bulunurlar, her sene, Birincikanun ayının 28 inci gününde, Büyük Şairin mezarı başında birleşmeye and ediyorlar.

Ve en sonra İstiklâl marşı söyleniyor.

**Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak!**

Sarıls bütün gençlik; Mehmet Akifin ruhunu, kendi içinden kopan bu ebedî mısralarla, bu şafaklarda yüzen al sancak hiç sönmeyeceğine yüzdeler bin temin etmek istiyor!

Kaybettiğimiz Büyük Şair için...

Akifin son günleri

Üstad ölümünden birkaç gün evvel "Şu cennet gibi yurddaki insanların canını almya Azrail bile kıyamaz!," demişti

Mehmet Akif'in en yakın bir akrabası: — 5000 den fazla ziyaretçi... diyor. Ve ilave ediyor: — Düşünün ki, üstad, bir kaç kelime söz söylemiş bile, çok güç katlanır bir zahmet sayacak vaziyette idi. Takastan o derece kesilmiş bir hastanın, bir kaç ay içinde 5000 ziyaret kabul etmeye mecbur kalması ne demek tir?

Diyebiliriz ki, üstadı ziyarete gelen dostları, hiç bilmeden, hiç farkına varmadan onun ölüm günlerini yaklaştırdılar.

Bence dünyada, bunun kadar hüsnü niyetle yapılmış bir fenalık daha tasavvur olunamaz!

— Son söylediği sözleri hatırlıyabiliyor musunuz? Muhatabım, bu sorgumun cevabını, üstadın ölümünü anlatmakla veriyor:

— Evvelki gece, saat 19,30 a kadar beraberdik. Yanında kız ve refikası vardı. Daima olduğu gibi, memleket ve dünya siyaseti hakkında izahat istedi. Hatayın vaziyeti, İspanyanın kaali, Almanyanın silâhlanmasın etrafında bir çok sualler sordu. Kendisine, dilimin döndüğü kadar izahat verdim.

Gayet neş'eliydi. Ve her zaman-kinden daha sıhhatli görünüyordu. Benim ayrılışımdan sonra, bir müddet de kız ve refikası ile görüşmüş. Ve saat yirmiyi tam on geç, müthiş bir buhran gelmiş. Vâkıa eskiden de buhranlar geçirmemiş değildi. Hattâ kendisini kıvrandıran müthiş sıtraba dayanarak bağırıyor bile oluyordu. Fakat bu sonuncu buhran hepinden müthişmiş, ve beş dakikadan fazla sürmüştü. Acıdan kıvranan, bağırarak, Akife, herbad bir nefes darlığı gelmiş. Ve üstadın hayatına mal olan bu nefes darlığı, onun son sözlerini söyleyebilmesine bile meydan bırakmamış!

— Hastalığı neydi? — Siroz... Bildiğiniz gibi, İstanbul altı ay önce gelmişti. Evvelâ Alemdağında bir çiftliğe misafir oldu. Oradan on, on beş günde bir seyye ile ve arabası vapur ile İstanbul getiriliyor, doktoruna gösteriliyordu. Fakat İstanbul son gününde, çok fena bir halde idi. Olanca iştihas kesilmişti. Fevkalâde halsizdi. Bir bardak suyu kaldırmayacak dermanı kalmamıştı. Hiç bir şey yiyemiyordu. Bu vaziyette çiftliğe dönmek istemeydi. Ve Misir apartmanına misafir edildi. Fakat o halindeki, hayatın ümidini kesmiş değildi. Arada sırada, ziyaretçilerine, iyileşince yapmak istediği işlerden, yazmak istediği eserlerden bahsediyordu.

— Neler yazmak istiyordu? — İstiklâl harbinin bir destanını yazmak istediğini söylüyordu. Sonra mevzuu ilâhî tarihinden alınmış bir

Akifin eski bir resmi

iki manzum piyes yazmak niyetinde idi. Haccetül Veda adındaki başlanmış eserini de tamamlamak istiyor, ikide birde, onu yarıda bırakmaya mecbur kalmının azabından şikâyet ediyordu. — Haccetül Veda mı?

Akifin son resimlerinden biri

— Evet... Yani, Peygamberin son Veda Haccı...

Mehmet Akif, sadece bu eseri lâyük olduğu mükemmeliyette yazabilmek maksadıyla tâ Hicaz, Medineye, ve Mekkeye kadar gitti. Oralarda topladığı notlar, bir kaç kalın defteri dolur maktadır.

«Gölgeler» i de burada bastırarak için hazırlamıştı. Bu eserine, gayri müntezir beş altı şiirini de ilâve etmişti.

İkide birde bize: — Hani Gölgeler? Daha basılmaya başlanmadı mı? diyor.

Ona azap veren hâdiselerden birisi de, Tevlik Fikretle giriştiği bir münakaşa idi. «Virdanım tebdilî tabüt ettiler diyerek, Türk mekteplerini bırakarak, ve Robert Koleje muallim olan Tevlik Fikrete manzum bir cevap yazmış, ve son derece ağır bir lisan kullanmış.

Fikretin ölümünden sonra, bu hicviyesini, bütün eserlerinden çıkart-

mıştı. Fakat o ağır lisanı kullanmaktan duyduğu pişmanlığın azabını, mezarına kadar içinde götürmüştü.

— Memleketten uzak kalmaktan da çok azap duyduğunu söylemiş?

— Öyle... Onu biraz da memleket hasreti, ve memlekete kavuşmak heyecanı öldürdü diyebiliriz!

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda, Şüheda fışkıracak toprağı sıksan şüheda.

Misralarını yazan Mehmet Akif, geçenlerde bir gün acı gülerək: — Şu, demişti, cennet gibi yurdda yaşayan insanın canını almya Azrail bile kıyamaz!

Ben ayrılmaya hazırlanırken o:

— Hâlâ, diyordu, daha hâlâ hayret ediyorum. Dağ gibi Mehmet Akif nasıl yıkıldı? Onu tanıyanlar bilirler ki, Mehmet Akif, bir pehlivandı. Hem de, şampiyonluk kazanabilecek kadar mükemmel güreşen zorlu bir pehlivan... Ne içki içmişti, ne sigara, ne de kahve. Bir zamanlar yalnız enfiyeye müptelâ idi. Sonraları, bu yegâne iptilâsından da vazgeçmişti.

Harap edici bütün iptilâlardan uzak yaşamış demir gibi bir insanın 63 yaşında ölmesine şaşılmaz mı?

Naci Sadullah

Şiirlerinden biri

- Çanakkale şiirinden parçalar -

Şu Boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eş? En keşif orduların yükleniyor dördü beş. Tepeden yöl bularak geçmek için Marmaraya Kaş donanmayla sarılmış ufak bir karaya. Ne hayasınca tahavvüt ki ufuklar kapalı! Nerde - gösterdiği vahşetle «bu: bir Avrupalı» Dedirir - yurucu, his yokmuş, sırtlan kimesi Varsa geçmiş, açılıp mahşesi, yahut kafesi! Eski dünya, yeni dünya, bütün akvamı beşer, Kaynıyor kum gibi, tufan gibi, mahşer mahşer, Yedi iklimi cihanın duruyor karşına da, Avustralyaya beraber bakıyorsun: Kanadalı! Cehre'er başka, lisanslar, deriler rengarenk; Sade bir hâdisse var ortada: Vahşetler denk. Kını, Hindu, kimi Yanyam, kimi bilmem ne belâ. Hani, lâuze de züldür bu rezil istilâ! Ah o yiminci asır yok mu, o mahlûk sâil, Ne kadar göndesi mevcut ise, hakkıye sefil, Kustu Mehmetçğin aylarca durup karşısına, Dökü karındaki esrarı hayasızcasına. Maske yitirmişse hâlâ bize âfetti o yüz. Medeniyet denilen kalpe, hakikat, yüzüz. Sonra me'undaki tahribe müvakkil esab, Öyle müthiş ki: Eder her biri bir mülkâ harap. Öteden saikalar parçılıyor âfakı: Beriden zelzeleler kaldırıyor ânakı; Bomba şimşekleri teyinden inip her şipetini; Sönüyor göğüsünün üstünde o aslan neferin. Yerin altında cehennem gibi günlerce lâğim, Atılan her lâğımın yaktığı yüzlerce adam. Öüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer; O ne müthiş tipidir: savrulur ancazı beşer. Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak, Boşunur sırtlara, vâdilere, sağına sağına. Saçıyor zırha bürünmüş de o nâmerd eller, Yâdırım yayılımı tufanlar, âleviden seller. Veriyor yangını, durmuş ta ağı sinelere, Sürü halinde gezerken sayısız tayyare. Top tüfekten daha sık, güle yağın mermiler... Kahrman orduyu seyret ki, bu tehlide güler! Yaralanmış temiz alından, uzanmış yatıyor, Bir hilâl uğruna, Yarab, ne güneşler batıyor! Ey, bu topraklar için toprağı düşmüş asker! Gökten cehad inerek işpe o piskâzı düşen. Ne hüvâsün ki kanın kurtarıyor tevhidi. Dedirin aslanları ancak bu kadar şanlı idi. Sana dar gelmiyecek makberi kimler kazınsın? «Gömelim gel seni tarihe» desen, şımarım. Herdümürç ettiğin edvara da yetmez o kitap. Seni ancak ebediyetler eder istiap. «Bu, taşınır» diyerek Kâbeyi diksem başına; Ruhunun vahyini duysam da geçişem taşına Sonra gök kubbeyi aksam da, rida namıyla, Kenayan lâhdine çeksem bütün ecranımı; Mor bulutlarla aşp türbeye çıtsam da tavan, Yedi kandilli süreyayi uzatsam oradan; Sen bu avizenin altında, bürünmüş kanına, Uzanırken, gece mehtabı getirsem yanına, Turbedarın gibi tâ fecre kadar bekletsem; Gündüzün fecr ile âvizeni lebriz etsem; Tülenen mağribi akşamları sarsam yarana... Yine birşey yapabildim diyemem hâtırana.

Hayatı ve eserleri

O yedi ciltlik Safahat adlı eserinde bütün şiir kudreti, bütün temiz Türkçesile daima dimdik ayakta duracak

Mehmet Akif, 1873 te İstanbul'da doğdu. Babası Arnavutluğun İpek kasabasından ve ülemeden Mehmet Tahir, anası da Buharalı bir kadındır. Babası Fatih medresesi müderrislerindendi. Arapçayı ve dinî dersleri bizzat babasından okudu. Babasının vefatından sonra camilerde ve medreselerde tahsiline devam etti. Şark ilimlerini, bilhassa Farsiyi sayet iyi öğrendi. Bilmenaleyh bu filmler bakımından son Türk ilmi sayılabilir.

Fakat Mehmet Akif sade medrese ile iktifa etmedi. Mehmet Akifin münevver bir adam olan babası oğluna bir taraftan medrese ilimleri öğretirken, diğer taraftan onu idadî mektebinde de tahsil ettirmişti. İdadiyi bitiren Mehmet Akif yüksek tahsilini Baytar Mektebinde yaptı ve bu müesseseden birincilikle tahdette namâ aldı.

Fakat Mehmet Akif tahsilini sade bizim mekteplere de münhasır bırakmadı. Fransızcaı da öğrendi. En çok sevdiği Fransız şairinin Lamartın olduğunu söyler.

Mehmet Akif istübüle lisanda Türkçü, hayatı görüşü ve mâşeri derterleri ve kâhramanîkârları ifade kudretile cemiyetçi, ve aynı zamanda aldi-

Cenaze merasiminden bir intba

En gedidli medrese tahsil ve ailevi vaziyetile islâmci idi. Bu üç ay rıtaraf Mehmet Akifin şahsiyetinde üç mühim köşe olarak yükseldi. Onu büyük bir Türk şairi, kuvvetli ve milî bir yâncı ve müslimanlığın müdafî hâlinde memlekete tanıttı.

Mehmet Akif Baytar Mektebi müdürliğünde bulunmuş, sonra istifa ederek kendini bûsbütün edebiyata vermiştir. 7 ciltlik Safahat adındaki eserinde Mehmet Akif, bütün şiir kudreti, bütün felelesi, bütün türkçesile dimdik ayakta durmaktadır. Maamafih onun en karakteristik işi, çok mümtaz,

bir zümreye irfâus olan ve zamanına kadar çok güç anlaşılın mevzuları orta sınıfa, orta sınıfin konuştığı lisansla anlatmış, anlatılabilmiş olmalıdır.

Mehmet Akif, bundan on beş, yirmi sene evvel en çok ve en geniş bir okuyucu kidesi tarafından okunulan bir şairdi. O zamanlar memlekette yayılan muhtelif ideolojiler arasında en müntezir bir ideolojiyi kitle için en cazip şekilde ifade etmiş olmasından gelen bu okuyucu bolluğu yavaş yavaş azaldı. Hayat yürüyor ve insanlar değişiyordu. Bu itibarla eserlerinin büyük bir kısmı sade edebiyat tarihlerinde yasyacaktır.

I.93.

*Şair Mehmet Akif'in cenazesine dair, Tan gazetesinin birinci, altıncı ve onuncu sayfalarında çıkan haberler.
Tan Gazetesi, Sayfa 1, 6 ve 10, 29 Aralık 1936*

[illegible]

İstiklâl Marşı Şairi Akifin Son Günleri

A ltı ay evvel İstanbul rıhtımına yavaş vapurun merdivenlerinden süzülen bir gölgeyi, birdenbire tanımamış, dikkatle yüzüne baktıktan sonra büyük bir faciaya kavuştuğumu anlamıştım. Mithat Cemalin o gün içinden derin ve dikenli bir:

— Eyvah!

Sızmış, ve bu sızıltı benim içime işlemişti.

Üstat, Akif hakikaten erimişti. Fakat çok nikbindi. Memleket havasım, kendisini yeniden dirilteceğine inanıyordu ve bu inancı son dakikasına kadar kaybetmedi. Ötümünden iki üç gün evvel konuşuyorduk.

Pek yakın bir akrabayı kendisini ziyarete getirmeyi söylemiştim: — Hayır, dedi, gitirme! İnşallah ben kendimi toparlar toplamaz kendisini görmeye giderim!

Sonuna kadar muhafaza ettiği bu limit, sonuna kadar sarımsıyan bu manevî kuvvet karşısında, bakan sağırıyor ve ne yapacağını bilmiyordum. Doktorlar, vaziyet'i açıklar anlatırlardı; Ümit yok. Kendisi de sıhhatinin güden güne yıkıldığını görüyordu. Fakat nik binliği ve iltımadı aklılara durgunluk verecek derecede sağlamdı. Aramızda kendi kendime:

— Acaba bize teselli vermek için mi böyle söylüyor!

Diyardım ve derhal kendimi tashih ediyordum. Çünkü ona bu nikbinliği, bu sönmez ve solmaz ümidini veren kaynak, beşerin hayatı süfrüti bağışları değil. Bu kaynak, daha derin, daha engin ve daha ulvi idi!

H astanesinde tedavî edildiği müddetçe; odası, misafirlerle mütemadiyen dolup boşalıyor ve kendisi misafirlerini karşılamaktan ve onlarla konuşmaktan yoruluyordu. Bu yüzden doktorları alkışlayıyor, fakat, kendisi, kendisini sevenleri görmekten, ve her biriyi ayrı ayrı gülmekten memnun oluyor ve yorgunluğundan alkışlayarak etiniyordu.

Nihayet bu vaziyetin ölümlü almak ısp etti ve istat eski ve asil bir dostunun oğluna ait bir köşke misafir olmaya davet olundu. Köşk Alemadığma olduğu için istat buranın havasından, suyunun, hururundan istifade edecek, burada gıdasına daha fazla ehemmiyet verecek, Avrupa'dan getirtilen ilaçların tatbik edecek ve gülden güne iyileşecekti. Alemadığma kavuşmak onu cidden sevindirmişti. Haf tade veya on günde bir sefer inerek dostlarını görecekti, doktoru ile görüşecekti ve tekrar Alemadığma dönecekti, hattâ kış da orada geçirecekti!

— Orada, diyardı, bir ağaçım dibine bir hali sererek uzanır, dinlenir, aramızda gezer dolur, temiz hava, bol güneş içinde yazar, ve kendimi toplamaya gayret ederim. Biraz kendimi topladıktan sonra hepimiz de davet edeceğim. Çünkü ağacım, eşsiz bir san'atkar.

Üstat, gerçi Alemadığma hastanemi yeşil ağaçların altına serdi ve uzandı, yeşil ağaçlar arasında gezip dolardı. Fakat kendisi de öyle bir ilâk verimliliği ki Alemadığ seyahatinin bütün zevkini zehir ediyordu: Bu ilâk andıca:

— İngiliz tuzu yok mu, bunun yanında şerbet gibi bir şey!

Diyor ve ilâk ediyor: — Günde bir defa içilse neyse. Fakat bir defa içip, oh! bitti, dedikten sonra sıra ikinci defaya geliyor. Bu yüzden Alemadığ seferinden bir şey anıyamıyorum.

Fakat Üstat, Alemadığ seferinden de bir türlü vazgeçmiyordu. Şehre gelip iki eşi dostu kabul ettikten ve doktorunu gördükten sonra derhal yola çıkıyordu.

Ustadın en büyük emellerinden biri istiklâl savaşının bir destanını yazmaktır

Üstat Mehmet Akif

Yazan:
Ömer Rıza Doğrul

Hiç unutmam. Bir gün bana şöyle yapıp yakıldı: — Oğlum, dedi, ben evvelce Üstadın kalker, bir hamlede Alemadığma yaya olarak boylandım. Bugün geri ayağım yere değmedim Alemadığma gidiyorum, fakat kaç para eder, otomobilin içinde inim inim iniliyorum. İyi olsun da yine yayan gitsen!

Üstat, hakikaten, en uzak mesafeleri yaya gitmeyi, mutlak nakil vasıtaları seyahate tercih ederdi. Bir aralık Beylerbeyinde oturuyorduk. Aramızda Güteşideki bir dostunu görmeye giderdik. Beylerbeyi surlarını aşar, menzilli maksada varır, akşamlayın da aynı tarık ile eve dönerdik.

Bu gürbüz ve canlı adamın otomobil içinde iniliecek derecede elden, ayaktan düşmesi, bir facia değil de nedir?

A lemadığ seferleri tevallı ettikçe Üstadın sıhhatten düştüğü gözle carıyorduk, fakat Alemadığma gitmekten de vazgeçmiyorduk. Çünkü orada, senelerce mahrum kaldığı memleket havasını daha bol, daha saf buluyor, orada en derin huzur içinde memleketle başbaşa kalıyor ve gündelik ihtiyaçlarını haricindeki bütün vaktini durgunluk geçiriyordu.

Aylara devam eden bu derin, bu istisnai ve buhranlı düşünme devri ona kimbilir neler ilham etti, ve kendisi bu ilhamları, kimbilir, hangi çerçevede içinde bize sunmayı tasarladı!

Ötedenberi en büyük emellerinden biri İstiklâl harbinin destanını yazmaktır. Misra çekilmekten maksadı, hayat galelerinden azade bir köşede çalışmak ve bu destanı yaratmaktır. Tam bu sırada diyant işleri rıyaseti ona Kur'an terevüsünü vermek istedi. Kendisi bu işi kat'i surette kabul etmemek istemi, ve bu kararında ısrar etmişti.

Bu ısrara, ısrar ile mukabele edenlere;

— Bir kaç parça şair yazacağım, ona mani olursunuz,, diyardı.

Fakat yine muandine ısrar ile karışılmış, ve onun bu yenden göke kadar haklı olan ıtırarı kabul olunmamıştı.

Akif buna rağmen bu işi üzerine almamaya uğramış, bir aralık muvaffak olur gibi olmuş, bu sefer işi mutlaka ona yüklemek isteyenler, merhumun en aziz arkadaşları merhum Ahmet Naimi boe sürerek Üstadı İsmâa coşulmuş, nihayet Akif, merinde kırmak istemediği Naimin ısrarına dayanmamış ve bu işi kendisi tabiriyle, "istemiyi istemeyi, kabul etmişti.

Akifin Kur'an tercümesi işini kabul etmek istememesinin hikmeti, Kur'ana olan sonusuz hürmeti idi. Bu yüce hürmet, onu Kur'anın her kelimesi üzerinde uzun uzun durmaya sevk ediyor ve sonunda onu yine muvaffak olamadığma inandırıyor.

Kur'anı Kerime karşı bu duyguyu ve bu imanı taşıyan adamın Kur'anı tercüme etmesine, yahut yaptığı tercümesini kendisi tatmin etmesine imkân yoktu:

Nitekim kendisine, bu tercümeyi ne yaptığını soruldu:

— Yapmadım, diyor ve ilâk ediyor:

— Beni tatmin etmeyen bir eser, başkalarını nazdi tatmin edebilir? Ve ben, Üstadım bu sözüne karşı bir diyeecek bulamıyorum.

Üstadım Maunda geçirdiği beş altı seneyi ılgal eden bu çalışmaları, kendisine göre, hiç bir netice vermediği için boşla gitmiş, ve bu yüzden Türk edebiyatı büyük bir âbideden mahrum kalmıştır. On senenin geride kalan dördünün ikisini, daha evvelki senelerine yorgunluğunu dindirmek ihtiyacı, ikisini de son hastalığının istisnai bir imha etmiştir.

Kendisi bu boşluğuna giden senelerini teessüfle anıyor ve: — Bu yüzden ne tasarladıklarımı yazabildim, ne de bu işi bitire-

Üstat Akifin cenazesi eller üzerinde taşınıyor

M. Akifin cenazesi gençliğin elleri üzerinde kaldırıldı

Üstat Akifin cenazesi, Be-yoğlu hastanesinden otomobile ile alınmış, Beyazıt camine getirilmiştir.

Merasime buradan başlanmıştır. Öğle namazından sonra cenaze namazı kılınmıştır.

Üstadın tabutu Türk bayrağına sarılmıştır. Cenazeye Mehmet Akif tayan bir çok şair ve edipler, Üniversite profesörlerinden bazıları U-niversite talebeleri ve diğer mektep talebeleri gelmişlerdir.

Gençler, tabutu musalla taşından elleri üzerinde kaldırmışlardır. Üniversite gençleri, tabutun cenaze arabasına konmasına razı olmamışlar ve mezarına kadar el üstünde götürceklerini söylemişlerdir.

Büyük şairin tabutu bu suretle, havanın karlı olmasına rağmen, elleri üzerinde Edirnekapıya götürülmüştür. İki genç, tabutun önünde Üniversite Edebiyat Fakültesi talebe kurumunun çelengini taşımıştır.

Büyük bir kalabalık

Cenazeyi, ekseriyetini gençler teşkil eden büyük bir cemaat takip etmiştir. Fatih semtinde de bazı mektep talebeleri yollara dizilerek, Akif merhumun cenazesini saygı ile karşılamışlardır.

Cenaze, Beyazıt — Şehzadebaşı — Fatih — Edirnekapı caddesinden geçerken halk, şapkasını çıkararak son hürmet eserini göstermiştir.

Merhumun defnedildiği yer, Edirnekapıda Şehitlik karşısındaki kabristandır. Burada eski dostlarından ve Üniversite profesörlerinden merhum Naim yatmaktadır. Üstadın makberesi, onun yanındadır. Biraz daha ileride merhum şair Süleyman Nazifin makberesi vardır.

Tabut mezarı inerken

Üstadın tabutu, makberesinin yanına indirilmiş, etrafını gençler çevirmişti. Burada Menemen Âbidesini yapan heykeltıraş Ratip Asır, büyük şairin yüzünün alçı ile maskini almıştır. Ratip Asır, bu maskten büyük şairin heykeltini yapacaktır. Merhumun kabri başında son merasım yapılmış, çelenkler konmuştur.

İstiklâl marşı söyleniyor

Bundan sonra gençler ve mezar başında bulunanlar hep bir ağızdan şairin İstiklâl mücadelesinde en büyük ve ebedî eseri olan İstiklâl Marşını, derin bir heyecanla söylemişlerdir. Bu dakikalar çok yüce duygu-lar içinde geçmiştir.

Müteakben Üniversiteli gençler, çok samimi hitabelerde bulunarak İstiklâl Marşı ve Çanakale destanı şairinin yüce ve temiz duygularından, memleketle olan hizmetlerinden, Türk edebiyatındaki varlığına, Türkün kalbinde daima yaşayacağından bahsetmişler, Çanakale destanını okumuşlardır.

Gençler, büyük şairin mezarında kendileri tarafından yapılacağını ve her sene öldüğü günün yıldönümünde mezarı ziyaret edileceğini ve bir ıtıfıl yapacağını söylemişlerdir.

Bundan sonra cenazede hazır bulunanlar büyük bir teessür içinde kabirden ayrılmışlardır.

Merhumun kederli ailesine ve damadı bulunan arkadaşımıza Ömer Rızaya tekrar taziyelerimizi bayan ederiz.

I.94.

Şair Mehmet Akif hakkında, Peyami Safa tarafından kaleme alınan ve Cumhuriyet gazetesinin dokuzuncu sayfasında çıkan yazı.
Cumhuriyet Gazetesi, Sayfa 9, 30 Aralık 1936

Hâdiseler arasında

Mehmed Akif

En büyük vatan şairlerimizi aruz yetiştirdi. Namık Kemalle başlayan, Tevfik Fikretle devam eden vatan şiiri, dün, Mehmed Akifle beraber toprağa girmiş sayılabilir. Milli veznimiz hece olduğu halde, hece şairlerimiz için Namık Kemal'in «Vaveylâ» sı, «Kaside» si gibi, Tevfik Fikretin «Sis» i, «Rübabin cevabı», «Millet Şarkısı» gibi, Mehmed Akif'in «Çanakale» si ve «İstiklâl Marşı» gibi, bir milletin hafızasına her mısraı atalar sözü haysiyetile malolan, vatanın büyük günlerinde bir ağızdan haykırılan, en perakende ve şaşkın ruhları bile tek bir müdafaa aşkı ve iradesi içinde bir araya devşirerek ayağa kaldıran, «millî» vasfına tam lâyık bir şairimiz çıkmadı. Namık Kemalden ve Tevfik Fikretten sonra, iki gündenberi, Mehmed Akif te yoktur, Vatan şiirinin bu üç büyük zirveli sıra dağları üstüne ölümün kara bulutu indi. Bütün ölçüleri ve haysiyetile düşünürsek, bugün, Türk vatani şairsizdir.

Gözlerimiz, boş kalan bu üç kürsünün ayakları dibinde bazı namzedlerin karaltılarını seçmiyor değil. Kendilerine, vatanın büyük emellerini, acılarını ve hasretlerini nida eden güzel manzumeler borclu olduğumuz birkaç aruz ve hece şairimizi unutmak hafızasızlığına, yahud unutmur görünmek politikasına düşmek istemem; fakat bu üç büyük vatan şairinin ve onlarla beraber yokluğa karışan diğer bir ikisinin yaşayışlarıyla söyleyişleri arasındaki şahıs ve eser ahengi, daha açıkçası, onları yalnız eserleriyle değil hayatlarıyla de birer fazilet abidesi halinde sivrilten büyük feragat, yerine koyamadığımız birer şeceresiz tarih kıymeti olmuş, varis bırakmamıştır.

Tesadüfle izah olunamayacak kadar muayyen, tek bir sebebdan ileri geliyormuş gibi sabit bir kader, vatan şairlerimizin hepsini ya sürgünlerde, yahud zaruret, husran ve muhitin tüyler ürpertici tasasızlığı içinde öldürdü. Mehmed Akif te bu korkunc an'anedan kurtulmuş değildir. Son defa Mısırdan İstanbul'a geldiği zaman, Fransızların Marsayyez'ini yazan Rouget de Lile'in yüzüncü yıldönümüydü. Sosyalist, komünist, nasyonalist, ruvayalist bütün Fransa onun mezarına diz çöküyordu; bütün Fransa yüz sene sonra Marsayyez şairini ve bestekârını anarken, Türkiye, on sene içinde, İstiklâl şairini unutmuştu. Akıbeti gözönünde olan hastalığında bir Mısırlıdan başka ona tek bir Türkün yardım eli uzanmadı, bilâkis bazı gazetelerde, aleyhine yazılar çıktı.

Şüheda fıskırarak toprağı sıksan şüheda

Bugün Akif te o toprağın içindedir ve o şüheda arasındadır. Bütün ömrünü Türk bayrağındaki hilâlin şerefine müdafaaya tahsis eden şairin arkasından kendi mısraı tekrar edilebilir:

Bir hilâl uğruna Yarab ne güneşler batıyor!

PEYAMI SAFA

I.95.

Şair Mehmet Akif'in Bayazıt Camii'nde kılınan cenaze namazı ve Edirnekapi mezarlığında defni merasimi ile bu merasimlere katılanlar hakkında, İstanbul Valiliği'nden İçişleri Bakanlığı'na gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-30, 5 Ocak 1937

D-5
5/1/1937

T. C.
İSTANBUL VİLİYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
BİRİNCİ ŞUBE

KISIM
No. m 291
m 328

Yüksek iç bakanlığa

28

701

28/12/936 Gün ve Emniyet 35285 sayılı şifreye
ektir. m 33608

Mısır apartmanından otomobil ile Beyazıt camisine getirilen Şair Mehmed Akif'in cenazesi, namazı kıldıktan sonra el üstünde Edirnekapi mezarlığına götürülmüş ve orada Şehidlik karşısındaki kabrine defnolunmuştur. Cenaze merasimine Saylavlardan Şemseddin, Fadıl Ahmed, Yahya Kemal, Profesör Muhiddin, ölü General deli Fuad oğlu Esad Fuad, muhalif rmesadan ve tarassud edilenlerden Çolak Selâhaddin, tüccardan - Emin Vasfı, Kuleli Askerî lisesi Edebiyat Muallimi - Tahirülmevlevi, Şehremininde oturan Suudulmevlevi, Fuad Şemsi, gazeteci Feridun ve daha bir çok kimselerle Üniversite ve Askerî Tıbbiye talebeleri iştirâk etmiştir. Mezarlıkta alçı ile yüzünün kalıbı alınmış ve bazı kimseler şiirleri ve bestelediği İstiklâl marşı münasebetile kendisinden sitayişle bahsetmişlerdir.

Bilgi olarak arzederim.

İstanbul valisi N.

8-1-37

Emniyet işleri umum müdürlüğüne

7. KAN.SAN. 1937

30-

D.

706

CEKİMİ YAPILDI

Dahiliye Vekâleti
HUSUSİ KALEM
7. KAN.SAN. 1937
Tarih
No. 3710

Mehmed Akif Bey'in tabutu omuzlarda. (İstanbul, 1936)

Mehmed Akif Bey'in tabutu omuzlarda. (İstanbul, 1936)

Mehmed Akif
Bey'in Edirnekapi
Mezarlığı'ndaki
(İstanbul) ilk kabri.
(1936-1960)

Mehmed Akif
Bey'in 1960
yılında Edirnekapi
Şehitliği'ne
nakledilen kabri.
(İstanbul)

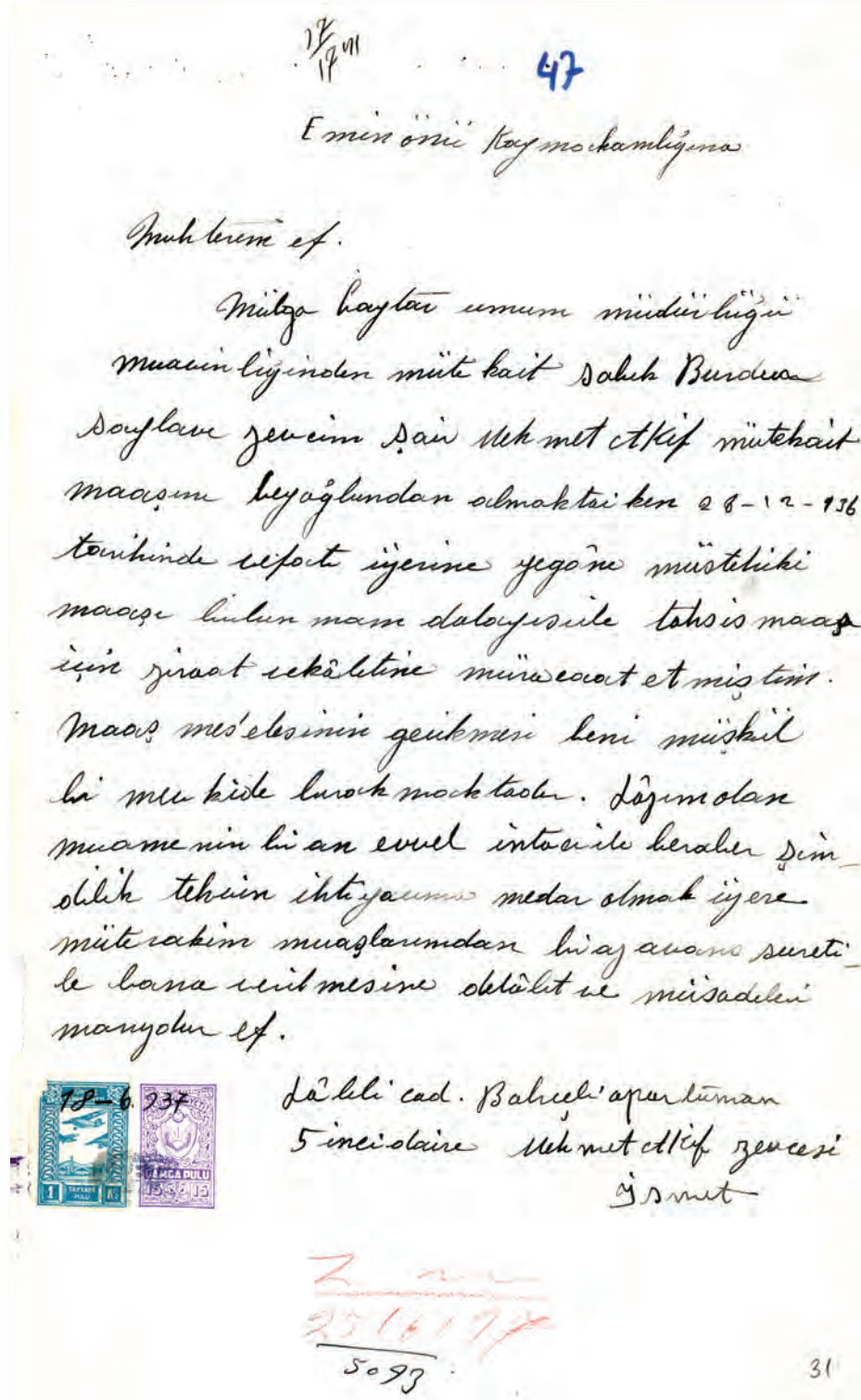

I.96.

Mehmet Akif Ersoy'un vefatı üzerine kendisine maaş bağlanması talebiyle,
eşi İsmet Ersoy'un Eminönü Kaymakamlığı'na verdiği dilekçe.

BCA, 250.71.1.12/1.1.5-31, 18 Haziran 1937

I.97.

Mehmet Akif Ersoy'un eşi İsmet Ersoy'a, 1 Ocak 1937 tarihinden itibaren maaş bağlandığına dair,
Ziraat Vekaleti Zat İşleri Müdürlüğü'nden Eminönü Mal Müdürlüğü'ne gönderilen yazı.

BCA, 250.71.1.12/1.1.5-19, 6 Ağustos 1937

24
6 / 8 / 1937

T. C.
Ziraat Vekâleti
Zat İşleri Müdürlüğü
U. No. 1176
H. No. 4047
29595

Hülasa : Baytar um. müşir
muavini M. Akif Zenginle
xinin maaşı 41.

Eminönü mal mot.

K. 6 / 7 / 1937 tarih ve 5334 sayılı yazıya :
Baytar um. mot. muaviniğinden müteakıt M. Akif Zengin
İsmet 1683 n. lu Tekaüd kanununun 49 üncü maddesi mucibince
1. 1. 1937 tarihinden itibaren 8910 kuruş Zengin maaşı
bağlanarak bu parça resmî senedi Muntazam borçlar müdürlüğünden
31. 7. 1937 tarih ve 20362 No. ile emvaline Malmü-
dürlüğüne gönderilmiştir.

Keyfiyetin kendisine bildirilmesini dilerim.

Ziraat Vekili N.

19

I.98.

Mehmet Akif Ersoy'un eşi İsmet Ersoy'a, 1 Ocak 1937 tarihinden itibaren maaş bağlandığına dair,
Eminönü Mal Müdürlüğü'nden Ziraat Vekaleti Zat İşleri Müdürlüğü'ne gönderilen yazı.

BCA, 250.71.1.12/1.1.5-17, 9 Ağustos 1937

55 9 Ağustos 1937

T. C.
MALİYE VEKÂLETİ

Vilâyeti Defterdarlığı
№
U. 5372
H. Ziraat vekâleti zat işleri müdürlüğüne

ÖZ : Şair M . Akif yetimleri H

3/7/937 G . ve 3627/2489 sayılı emirlerine C :

Şair M . akif karısı İsmet er-soya I/I/937 den itibaren 8910 kuruş üs
üzerinden te'diyata başlandığını ve resmî senedine el sur'le işaret
verilmesini arz eylerim .

Eminönü : malmüdürlü
A . ATUK

Ziraat Vekâleti
U. Evrak M.

Tarih	İş	
12.VIII/37	Zat İşleri M.	45647

S. 3.
12. 8. 937

17

I.99.

Şair Mehmet Akif'in ölüm yıldönümünde Veteriner Fakültesi öğrencilerinin anma toplantısı yaptıklarına dair,
Ankara Valiliği'nden İçişleri Bakanlığı'na gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-28, 12 Ocak 1939

T.C.
Ankara Vilâyeti
Emniyet Müdürlüğü
Ş. 1 B. 1
H. ....
4...449...
824

D-7
12/I/939
Şair Mehmed Akif'in senei
devriyesi için yapılan to-
plantı H
26
K.Y.P.

Dahiliye vekâletine

Şair Mehmed akif'in ölümünün senei devriyesini an-
mak üzere veteriner fakültesi talebe cemiyeti tarafından zira-
at Enstitüsü konfrans salonunda bir toplantı yapmalarına vilâ-
yetce müsaade edilmiş ve mezkûr toplantıda büyük şair'in ruhi
için nutuklar söylenmiş olduğunu arz ederim.

Vali
Tom J. J.

13-4-39
16-1-39
14-1-39
14-1-39

Emniyet işleri umum müdürlüğü
13 K.Sani 1939
Em. U. P. M. I. 939
D: 13
* 14 Ocak 1939 *
No. 05603
-28-

SEKİNE KAPILI
H. K. M. D.
12 3 13 1 39

I.100.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi ile Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin Şair Mehmet Akif'in mezarını yaptırmak için para topladıkları ve şairin ölüm yıldönümünde mezarı başında yapacakları tören hakkında,

Emniyet Umum Müdürlüğü İstihbarat Şubesi'nin yazısı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-26, 26 Aralık 1940

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet Umum Müdürlüğü

Şube	Dosya	Numara
H.S.		22 63

D-11
26. XII. 40

İlişgi :

Ş.İ. Müdürlüğüne

Istanbul'dan alınan haber aşağıdadır :

" İstanbul Üniversitesi Tıp ve Edebiyat fakülteleri talebesi arasında ölü Şair Mehmet Akife bir mezar yaptırmak üzere işe toplanmaktadır. Bu iş için toplanması lâzım gelen 3 bin liranın henüz bin lirası toplanabilmıştır .

28/12/940 Cumartesi günü Şairin mezarına gidilerek nümayiş yapılacak ve söylevler verilecektir .

Bu işe önyak olanların başında askerî tıbbiye dördüncü veya beşinci sınıfından Fethi Teveh gelmekte ve Edebiyat fakültesi dekanınının da keyfiyetten haberdar bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bir müdettenberi üniversite talebesi ve umumiyetle gençlik arasında Mehmet Akif'in ismi ve hatırası hakkında bariz bir propaganda faaliyeti cereyan etmektedir .

Bu şairin dinci ve ümmetçi olması nazarı dikkate alınırsa bu faaliyetin Türk gençliği arasında dincilik ve ümmetçilik cereyanı uyandırmaya matuf olması muhtemeldir . "

Bilgi edinilmesini rica ederim.

H.S. Müdürü

ÇEKİMİ YAPILDI

26.12.40

-26-

İstom Enla yapıldı
28-XII-1940

*Acile
B-3
Fethi Teveh
İs. ile alakadar
İs. talebeleri
7. XII
13
1940*

I.101.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi ile Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin Şair Mehmet Akif'in mezarını yaptırmak için para topladıklarına ve şairin ölüm yıldönümünde mezarı başında tören yapacaklarına dair istihbarat elde edildiği ve konunun araştırılması gerektiği hakkında, İçişleri Bakanlığı'ndan İstanbul Valiliği'ne gönderilen yazı. BCA, 121.10.0.0/2.6.1-25, 30 Aralık 1940

EMNİYET UMUM MÜDÜRLÜĞÜ					
Müstenidat	Raportör	Şef	Müdür	Daktilo	Tarihi
Şube	Dosya	Numara	Özü :		
B.3		58474	22		

İlişigi : 80. XII. 1940 İstanbul Valiliğine

Alınan bir haberde:

(İstanbul Üniversitesi tıp ve edebiyat fakültesi talebesi arasında ölü Mehmet Akif'e mezar yaptırmak üzere toplanacak olan 3- bin liralık ianeden ancak bin liranın toplandığı, 28-12-940 günü şairin mezarına gidilerek nümayiş yapılacağı, nutuk söyleneceği, bu işe ön ayak olanların başında askerî tıp dördüncü veya beşinci sınıfından Fethi Teveh'in geldiği ve keyfiyetten edebiyat fakültesi dekanının da haberi olduğu, Üniversite gençliği arasında Mehmet Akif'in ismi ve hatırası hakkında bariz bir propaganda faaliyetinin cereyan ettiği, şairin dinci ümmetçi olması nazarı dikkate alınırca, bu faaliyetin Türk gençliği arasında dincilik ve ümmetçilik cereyanını uyandırmaya matuf olmasının muhtemel bulunduğu) bildirilmektedir.

Keyfiyetin tetkikini ve Edirne'de ele geçen mektuplar dolaşısıyla ifadesine müracaat sonucu hasıl olan Nihal Atsız'ın sözleri arasında ismi sık sık geçen Fethi Teveh'in durum ve temaslarıyla siyasî temayülleri hakkında derlenecek malûmatın iş'arını reca ederim.

Dahiliye Vekili Y.

2263 - ilişik

25

12212 - yeni

KARDEKSE GEÇMİŞTİR

ŞEKİLİ YAPILDI

I.102.

Şair Mehmet Akif'in ölümünün onuncu yıldönümünde Türk Talebe Birliği tarafından İstanbul'da Eminönü Halkevi'nde ve şairin mezarı başında yapılan anma töreni hakkında, İstanbul Valiliği'nden İçişleri Bakanlığı'na gönderilen yazı.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-22, 7 Ocak 1947

T. C.
İstanbul Vilâyeti
Emniyet Müdürlüğü
Birinci Şube
Kısım C.B.
No. 812
819

7 1 1 1 1947

Öz Şair Mehmet Akif'in ölümünün 10.uncu yıl dönümü münasebetile Türk talebe birliği tarafından yapılan tören hakkında .

İçişleri Bakanlığına

Şair Mehmet Akif'in ölümünün 10.uncu yıl dönümü münasebetile 26/12/46 perşembe günü saat 14 de Eminönü Halkevi salonunda bir anma töreni tertibine müsaade verilmesi için "Türk talebe birliği" başkanı Rehaî İslâm tarafından müracaatta bulunulmuştur . Sıkıyönetim komutanlığınca bu törende her hangi bir numayış ve harekette bulunulmamak ve öğrencilerden 4-5 kişinin hazırlayacakları gelengi bir otomobil ile Mehmet Akif'in kabrine götürmeleri şartile müsaade edilmiştir . Mezkûr gün törene talebenin okuduğu İstiklâl marşile bağlanmıştır . Birlik başkanı Rehaî İslâm, profesör Ali Nihat Tarlan ve İsmail Habîb Sevilik tarafından Akif'in şahsi meşretlerinden, vatanperverliğinden ve Balkan harbinden İstiklâl savaşına kadar yazmış olduğu şiirlerden bahsedilmiş ve bu şiirlerden bir kısmı okunduktan sonra saat 15 de törene son verilmiştir . Müteakiben bir hey'et tarafından evvelce ihzar olunan gelenk otomobille mezarlığa götürülüp mezarına konulmuştur . Ayrıca emekli öğretmenlerden M.Kemal ve Üniversite İlahiyat fakültesi talebelerinden Hafız Ali'nin tavassutlarıyla 29/12/46 Pazar günü Beyazıt camiiinde saat 13,30 da Beyazıt camii baş imamı Abdurrahman Cevdet, Hafız Esat ve Hafız Ali tarafından Şair Mehmet Akif'in ruhuna ithaf edilmek üzere mevlûd okunmuştur . Gerek anma töreninde ve gerek mevlûd esnasında kayde değer bir hadise olmamıştır . Keyfiyeti yüksek bilgilerine saygı ile arz ederim .

İstanbul Valisi .y

CEKİMİ YAPILAN 04641

Em. i. U. M.
002505 / - 910

Emniyet Genel Müdürlüğü

Daire Şube
10 Ocak 1947
No. 04124

B. n
10-1
siyer heli
11-7-11-c
22-

I.103.

Mehmet Akif Ersoy'un kızı Suat Ersoy adına düzenlenmiş maaş tahsisine ait hüviyet tahkiki ilmühaberi.
BCA, 250.71.1.12/1.1.4-10, 18 Temmuz 1956

Maaş tahsisine ait tahkiki hüviyet ilmühaberidir

Ambar A. N 129

SUAL	CEVAP
Müteveffanın isim, şöhret, memuriyeti, tarihi vefatı ve doğum tarihi.	Mehmet Akif Ersoy
Öz erkek ve kız kaç yetim ve yetimesi vardır, isimleri nedir?	Fatma Cemile Feride, Suat, Tahir Üçeriz İki Oğlan
Erkek olanlar mali sene hesabıyla hangi senenin hangi ayının hangi gününde doğmuştur?	
Mahdumları Mektebe devam ediyorlarsa hangi mektebe devam etmektedir. Ali mektebe hangi tarihte kaydolunmuştur ve hangi sınıftadır, diğer cihetten muhassas maaşları var ise nereden muhassas, kaç kuruştur ve hangi tarihte tahsis edilmiştir?	Mektepte Değiller
Kızları Kız olanlar pederlerinin hini vefatında evli midir? Sonradan akti icra edilmiş ise tarihi nedir, zevçleri vefat etmiş ise isim ve memuriyetleri nedir? Zevcinden ve diğer cihetten maaşları var ise kaç kuruştur? Hangi tarihte tahsis edilmiştir, resmen ve muvazzafan memuriyetle müstahdem midir?	Evvelce Evli Şimdi İ Doğmamıştır 3 İncel Adliye Hukuk Parafından
Zevçleri Zevçleri kaç nefesdir, isimleri nedir? Zevcinin vefatına kadar nikâhlısı mıdır? Nikâhları hangi tarihte icra edilmiştir? Zevçlerinin vefatından şimdiye kadar diğerleriyle aktilleri icra edilmiş midir? Edilmiş ise hangi tarihte icra edilmiştir. Diğer cihetten muhassas maaşları var mıdır? Nerede muhassasdır? Kaç kuruştur? Hangi tarihte tahsis edilmiştir? Resmen ve muvazzafan bir memuriyeti var mıdır? Pederleri kimdir? Berhayat mıdır? Ölmüş ise ve devlet memuru ise kimlere maaş tahsis edilmiştir? Edilmiş ise maaş cüzdanındaki liva numa ası nedir?	Abdett Argundan Doğmamıştır
Valide ve ceddeleri Cedde ve validesi var mıdır? İsimleri nedir? Müteveffanın hini vefatında evli mi idi? Ve bilâhare aktilleri icra edilmiş midir? Edilmiş ise tarihi nedir? Diğer cihetten muhassas maaşları var mıdır? Nereden muhassas ve kaç kuruştur? Hangi tarihte tahsis edilmiştir? Resmen ve muvazzafan bir memuriyeti var mıdır?	Yok
Mahalli ikametleri neresidir? Tahsis olunacak maaşı hangi tediye şubesinden almak arzundadırlar?	Sırat-ı Maali Kapı Yıkmağı No 37 Larin Ürdü Halı Kür İçlerinden

Müteveffanın müteallikâtı hakkındaki malûmat icra kılınan tahkikat sualleri hizalarına yazıldığı veçhile olup hilâfı tahakkuk eylediği surette muhalifi kanun olarak tediye edilen maaşatı tazmin ile kanunen terettüp eden mes'uliyeti deruhte eyleriz.

Üye Üye Üye
18 Temmuz 1956

İşbu ilmühaberde yazılı suallere verilen cevapların hakikate tamamen muvafık bulunduğunu ve balâdaki mühürlerin heyeti ihtiyariyenin mühürleri olduğunu ve hilâfı sabit olursa mes'uliyetine müsterek bulunduğumuzu mübeyyin şerh ve tahdim kıldık.

Muhtar

10

I.104.

*Mehmet Akif Ersoy'un kızları Suat ve Fatma Cemile tarafından Fatih Kaymakamlığı'na verilen dilekçenin sureti.
BCA, 250.71.1.12/1.1.4-12, 18 Temmuz 1956*

17

Fatih Kaymakamlık Makamına

Babamız Müteveffa Mehmet Akif Ersoy'den tarafımıza yetim
maaşı bağlanması hakkında Büyük Millet Meclisine müracaat ettik.

Maaş bağlanabilmesi için bizden kayıtlı olduğumuz nüfus
memurluğuna müracaatla vukuatlı nüfus teskeresi kaydı ve kocalarımı-
zın vukuat örneği istenmiştir.

Bu itibarla Mehmet Akif Ersoy'un kızı olduğumuza ve
bütün vukuatları gösterir mahiyette nüfus kaydı örneği verilmesine
emir ve müddelerinizi rica ederiz.

Suat Ersoy ve Fatma Cemile

12/7/1956
pul ve imza

Nüfus Kaydı:
Fatih Hoca Hüseyin Hüseyin paşa,
4.10. Cilt 17-3 , S 67

Aslı gibidir.
12/10/1956

12

I.105.

Mehmet Akif Ersoy'un kızı Suat Ersoy adına hazırlanmış iyi durum belgesi.
BCA, 250.71.1.12/1.1.4-9, 1 Ağustos 1956

6

T. C.

Vilâyeti İstanbul
Kazası Fatih
Nahiyesi Samatya **İyi Durum**
Mahallesi H. Hüseyin Ağa
Sayı : .....

Adı, Soyadı : Suat Ersoy
Babasının adı : Me. İsmet Akif
Anasının adı : İsmet
Doğduğu yer : İstanbul
Doğduğu yıl : 1324/1322
Medenî hali : Dul
İş : Evkadını

Mahallemizin Narlı Kapı Kumsal sokağında 57 numaralı
E. V. D. E. oturan ve hüviyetiyle resmi yukarıda gösterilen
Suat Ersoy nin I Sene den beri
mahallemizde oturmakta olduğu ve bu müddet içinde bir suç kayıt ve iliş-
ği görülmediğini bildirmek üzere işbu ilmühaber isteği üzerine kendisine
veirdi.

I / 8 / 1956

Örnek 7 : İyi Durum İlmühaberi
Ankara Caddesi No. 117 Vahid Agar

9

Mehmet Akif Ersoy'un eşi İsmet Hanım (ortada),
kızı Fatma Cemile (sağda) ve oğlu Mehmet Emin (solda).
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

T. C.

NÜFUS HÜVİYET CÜZDANI

14106

No. 51

1324

1322

Soyadı	Ersoy
Adı	Suat
Erkek mi Kadın mı	Kadın
Babasının adı	Mehmet Akif
Anasının adı	Emet
Doğum yeri	İstanbul
Doğum tarihi	1324 dört 1322 iki

Mehmet Akif Ersoy'un kızı Suat Hanım'a ait nüfus hüviyet cüzdanı.
Kaynak: Fatih Bayhan, Sebilürreşad Dergisi

Mehmet Akif Ersoy'un oğlu
Mehmet Tahir.
Kaynak: Fatih Bayhan,
Sebilürreşad Dergisi

Mehmet Akif Ersoy'un kızı
Suat Hanım.
Kaynak: Fatih Bayhan,
Sebilürreşad Dergisi

Mehmet Akif Ersoy'un torunu
Ferda (Suat Hanım'ın kızı).
Kaynak: Fatih Bayhan,
Sebilürreşad Dergisi

I.106.

Mehmet Akif Ersoy, eşi İsmet ve kızları Fatma Cemile, Ayşe Feride ve Suat ile oğulları Mehmet Tahir ve Mehmet Emin hakkında, Fatih Nüfus Memurluğu'nun hazırladığı toplu nüfus kaydı.
BCA, 250.71.1.12/1.1.4-11, 1 Ağustos 1956

10 17-3/67

Ha-----ne
Fatih Merkez Hocaiveys mahallesi Hürevpaşa sk.

Ölü Tahir oğlu Mehmet Akif Ersoy

Validesi 1290-
Emine Şerife Bayramcı Ölümlü 28/12/936

Karısı :
Ölü Mehmet Emin kızı İsmet Ersoy 1294
Hasibe İst. Ölü 20/4/94

Kızı
Mehmet Akif kızı Fatma Cemile Ersoy
Validesi 1317/1315
İsmet İst.

Kızı
Mehmet Akif kızı Ayşe Feride 1319/1317
İsmet İst. Evlenerek Kocası evine gitmiştir.

Kızı
Mehmet Akif kızı Suat Ersoy 1324/1322
İsmet İst. 30/Eylül/1341 tarihinde Ali oğlu Ahmet ile velenmiş ve Kocası Ahmetten 19/6/1951 tarihinde doğanla halen (Dul)

Ölü
Mehmet Akif oğlu Mehmet Emin Ersoy 1329/1327
İsmet İst. Bekar.

Ölü
Mehmet Akif oğlu M. Tahir 1331/1333
İsmet İst. Bekar

Yedi Nüfus Kaydın aynıdır. 1/8/1956

Fatih Nüfus Memuru

3

11

I.107.

Mehmet Akif Ersoy'un çocukları adına düzenlenmiş maaş tahsisine ait hüviyet tabkiki ilmühaberi.
BCA, 250.71.1.12/1.1.5-10, 2 Ağustos 1956

Maaş tahsisine ait tahkiki hüviyet ilmühaberidir

Ambar A. N. 129

SUAL	CEVAP
Müteveffanın isim, şöhret, memuriyeti, tarihi vefatı ve doğum tarihi.	Mehmet Akif Ersoy. Umum Baytar Müfettişi Doğ.Tarihi: 1878 Ölüm Tarihi: 1936
Oz erkek ve kız kaç yetim ve yetimesi vardır, isimleri nedir?	Üç kız, iki erkek. Gemile, Feride, Suat, Emin, Tahir
Erkek olmaları mali sene hesabıyla hangi senenin hangi ayının hangi gününde doğmuştur?	---
Mahdunları	Mektebe devam ediyorlarsa hangi mektebe devam etmektedir. Ali mektebe hangi tarihte kaydolunmuştur ve hangi sınıftadır, diğer cihetten muhassas maaşları var ise nereden muhassas, kaç kuruştur ve hangi tarihte tahsis edilmiştir?
Kızları	Federlerin vefatında kızları evli idiler. Gemile Doğrulun kocası vefat etmiştir. Vefat Tarihi: 1952 Mart. Maaşı yoktur. Suat H. kocası Ahmetten 19.6.1951 tarihinde boşanmıştır. Gemile ve Suatın halen muhassas maaşları yoktur. Her bir yerde çalışmıyorlar.
Zevceleri	Zevçleri kaç neferdir, isimleri nedir? Zevcinin vefatına kadar nikâhlısı mıdır? Nikâhları hangi tarihte icra edilmiştir? Zevçlerinin vefatından şimdiye kadar diğerleriyle akıtları icra edilmiş midir? Edilmiş ise hangi tarihte icra edilmiştir. Diğer cihetten muhassas maaşları var mıdır? Nereden muhassas, kaç kuruştur? Hangi tarihte tahsis edilmiştir? Resmen ve muvazzaf bir memuriyeti var mıdır? Pederleri kimdir? Berhayat mıdır? Ölmüş ise ve devlet memuru ise kimlere maaş tahsis edilmiştir? Edilmiş ise maaş cüzdanındaki liva numarası nedir?
Valide ve ceddeleri	Cedde ve validesi var mıdır? İsimleri nedir? Müteveffanın hini vefatında evli mi idiler? Ve bilâhare akıtları icra edilmiş midir? Edilmiş ise tarihi nedir? Diğer cihetten muhassas maaşları var mıdır? Nereden muhassas ve kaç kuruştur? Hangi tarihte tahsis edilmiştir? Resmen ve muvazzaf bir memuriyeti var mıdır?
Mahalli ikametleri neresidir? Tahsis olunacak maaş hangi tediye şubesinden almak arzundadırlar?	Laleli, Hayriye Tüccarî sok. Uçak Palas 57/59 Kat No: 1 Eminönü Mal Müdürlüğünden.

Müteveffanın müteallikâtı hakkındaki malûmat icra kılınan tahkikat sualleri hıızalarına yazıldığı veçhile olup hilâfı tahakkuk cylediği surette muhatfı kanun olarak tediye edilen maaşatı tazmin ile kanunen terettüp eden mes'uliyeti deruhte eyleriz.

Üye Üye Üye

İşbu ilmühaberde yazılı suallere verilen cevapların hakikate tamamen muvafık bulunduğunu ve balâdaki mühürlerin heyeti ihtiyariyenin mühürleri olduğunu ve hilâfı sabit olursa mes'uliyetine müsterek bulunduğumuzu mübeyyin şerh ve tahdim kılındı.

T.C. EMINÖNÜ İLÇESİ
MİNAR KEMALİTTİN NGİTARLI
HAKKI YILDIRIM

2 Ağustos

Muhtar

DİNGA PİLE 25mm 25

DİNGA PİLE 25mm 25

I.108.

Mehmet Akif Ersoy'un eşi İsmet Ersoy'a bağlanmış maaşın hangi tarihler arasında ödendiğine dair.
BCA, 250.71.1.12/1.1.4-8, 17 Ağustos 1956

8

Burdur sayılavı M.Akif karısı İsmet Ersoy

Eminönü mülki: 2349

Divan tescil Tarihi : 17/7/937

Muntazam borçlar Md.Ta.ve No: 29/7/937 ve 24058

Mensup olduğu vekalet No: 1176

Mebdai tahsisi : 1/1/937

Lr.	Kr.	
89	10	maaşı
17	53	zam
<hr/>		
106	63	
106	63	
00	00	

Eminönü belediye hekimliğinin
22/4/944 Ta.ve 944/501 sayılı
yazısında 20/4/944 tarihinde ve-
fat etmekle kaydı terkin olunmuştur
29/4/944 Ta.ve 1395 Sadıra

Kayda uygundur

NOT:

Lr.	Kr.	
150	40	peşin maaşdan
60	00	1/9/937
<hr/>		
90	40	

=====

280 00 Gelen resmi senetteki
meşruhatta tekaüt aida
tından

Lr.	Kr.	
60	80	
219	20	1/6/938-30/11/938 ze kadar 106.No.lu eşah zimemile ilişiklidir.

17 Ağustos 1956

8

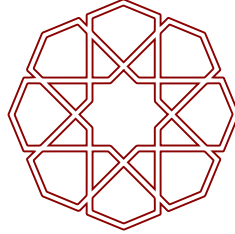
I.109.

Ömer Rıza Doğrul (Mehmet Akif Ersoy'un damadı),
Fatma Cemile Doğrul (Mehmet Akif Ersoy'un kızı) ve çocuklarına ait nüfus kayıt örneği.
BCA, 250.71.1.12/1.1.4-7, 24 Ağustos 1956

Nüfus kayıt örneği										
Nüfus kütüğünde yazılı olduğu yer		İli	İlcesi	Bucak	Mahallat	Sokağı	Köyü	Hane No.	Cilt No.	Sahife No.
		Burdur	Merkez	—	Özgür	—	—	50	1	65
Sıra No.	Adı ve Soyadı	Babasının adı ve soyadı	Anasının adı ve soyadı	Doğduğu tarih	Doğum yeri	Medeni hali	Ölüm tarihi	Dini (+)	Nüfus sicili ne tarih ve sureti kaydı	Vefat, nikâh boanma yer değiştirme tashihî sin ve sairî gibi maldîmat burda gösterilecektir.
1	Ömer Rıza Doğrul	Ölü Mustafa	Ölü Münire	1309	Kahire	Evlü	—	İslâm	13.3.1952 de ölü.	
2	Esi Fatma Cemile	Mehmet Akif	Fahime	1315-1317	İstanbul	Dul	K.	"	13.3.1952 den beri Dul ve sağ.	
3	Kızı Nafise	Ömer Rıza	Fatma Cemile	1.4.1338	"	Bekar	K.	"	sağ.	
4	Oğlu Bülent	Ömer Rıza	Fatma Cemile	3.5.1341	"	"	K.	"		
5	Kızı Rezan	Ömer Rıza	Fatma Cemile	15.9.1930	"	Evlü	K.	"	Fatih Han'dan ayrışlar Solak 3/2/35 lere 29.9.52 de ayrı gitti.	

Not :
1 - Son künyenin altına kaydına uygun olduğu yazılarak resmi mühür ve imza ile tasdik olunacaktır.
2 - Yazı makinesi olan yerlerde makine ile, olmayan yerlerde okunaklı el yazısı ile doldurulacaktır.
3 - (*) Gayri müslimlerin mezhebi de yazılacaktır.
4 - İlgililer tarafından istenilen nüfus kayıt örneklerine 10 kuruşluk harç ve 60 kuruşluk damga pulu yapıştırılacaktır.

Y. Baş Kuvve Kayda 24.8.1956 Burdur
Nüfus Md. v.
K. Akif Ersoy

I.110.

Mehmet Akif Ersoy, eşi İsmet ve kızları Fatma Cemile, Ayşe Feride ve Suat ile oğulları Mehmet Tahir ve Mehmet Emin hakkında, Fatih Nüfus Memurluğu'nun hazırladığı toplu nüfus kaydı.
BCA, 250.71.1.12/1.1.5-11, 3 Eylül 1956

20

7. C.
İSTANBUL VİLİYETİ
FATİH KAZASI
NÜFUS MEMURLUĞU
SAYI: 10

14/3-54

Ha: 10
Fatih merkez Hocaiveys mahallesi, Hüseyinpaşa sk.

Üst Tahir oğlu Mehmet Akif Ersoy
1290 evli
V Bayramı Bilim 28/12/936
Emine Şerife

Kızı: Üst Mehmet Emin kızı İsmet Ersoy
124
V İstanbul Evli 20/4/944
Hasibe Bilim 1317/1315
İsmet evlenerek kocası evine gitmiştir.

Kızı: Mehmet Akif kızı Ayşe Feride
131/1317
V İst. Evlenerek kocası evine gitmiştir.

Kızı: Mehmet Akif kızı Suat Ersoy
1324/1324
V İst. 10/6/951
İsmet Bekar

Üst Mehmet Akif kızı Mehmet Emin Ersoy
1329/1327
V İst. Bekar.

Yedi kızı kayıtlıdır.
3/7/956
Fatih Nüfus Memuru

11

I.111.

Mehmet Akif Ersoy'un kızları Suat Ersoy ile Fatma Cemile Ersoy'a bağlanan maaşlara dair hesap cetveli.
BCA, 250.71.1.12/1.1.5-13, 18 Ekim 1956

5434 sayılı Kanunun gereğince yükseltilen Emekli Dul ve Yetim aylıkları hesap cetveli

T.C.
ZİRAAT VEKÂLETİ
Zatîîrri Müdürüğü

Emeklinin maaşının hesabı

Memur veya Emeklinin
Adı, Soyadı : Mehmet Akif Ersoy
Memurluğu : Umumî Beyler Mufettiği

5434 S. Kan. Gereğince Emekliliğe Esas Olan

Maaşı : 125
Tutarı : 875
Hizmeti : 32 Sene 9 Ay 23 gün
Hizmet müddetine göre nispeti : 52
32 Seneye isabet eden aylık : 455 00
10 Aya isabet eden aylık : 7 29
Son hizmet müddeti : _____ Sene _____ Ay _____ gün
Son hizmetteki aylık : _____
Son hizmetteki aylık tutarı : _____
10. Ürû madde gereğince son hizmete
isabet eden emekli aylığı : 462 29
TOPLAM : 462 50

1683 S. Kan. gereğince bağlanmış olan Emekli aylığı
Aylık : 173 20
Son hizmet zammı : _____
Maktu zammı : _____
Nisbi zammı : _____
Çocuk zammı : _____
Toplam : _____
% 10 fazlası : _____
TOPLAM : _____
Yükseltilen Aylık Miktarı : _____

Dul ve yetimlerin maaş yükseltme hesabı

1683 S. Kan. gereğince bağlanmış olan Aylık ve Zamları

YETİMLERİN			BİR YETİMİN					
Adedi	Aylık maaş toplamı	Maaşı	Maktu Zammı	Nisbi zammı	Toplam	% 10 fazlası	Genel Toplam	
2	133 65	44 55	7 50	23 47	75 47	7 55	83 0	

Yeni bağlanan aylıklar

Dul ve yetimlerin Emekliye Kuvvet ve nispeti	Ağları ve Soyadı	Her birine isabet eden aylık		Yükseltilen miktar	Gerekli açıklamalar
		Hesabı	Miktarı		
Kız	Suat Ersoy	462,50X30 100	= 138 75	138 75	
"	Fatma Cemile Ersoy	462,50X30 100	= 138 75	138 75	277 50

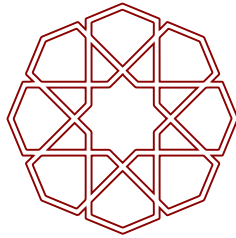
1- Bu maaşlar, 6745 sayılı Kanun gereğince müteveffanın helen dul olan kızları, Suat Ersoy ile Fatma Cemile Ersoy'a 1/7/1956 tarihinden itibaren bağlanmıştır.

Vekâlet Yüksek Makamına

Tafsilât ve hesap müfredatı işbu mürreklerde yazılı istihkak sahiplerinin evvelce 1683 S. Kanuna göre bağlanmış olan maaşları 5434 S. Kanunun geçici hükümlerine göre 277 Lira 50 kuruşa yükseltimistir. Maaş mebdeli 1/7/1956 tarihinden mu'ebberdir işbu tevhakkuk yüksek tasdiklerine arz olunur.

18/10 19 56
Zatîîrri Müdürü

Muvafakkır : _____ / 19

I.112.

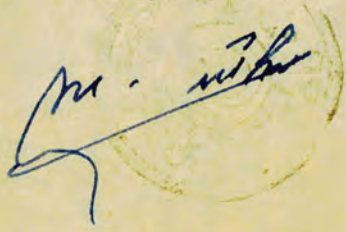
Mehmet Akif Ersoy'un kızı Fatma Cemile Doğrul adına düzenlenmiş nüfus kayıt örneği.
BCA, 250.71.1.12/1.1.4-4, 6 Aralık 1956

14

Nüfus Kayıt Örneği

İli : Burdur Clit : No. I
İlcesi : Merkez Sahife : No : 65
Bucağı : (Hane) No : 50
köyü :
Mahallesi : Özgür
sokağı :

Adı soy adı : Fatma Cemile Doğrul
Eski şöhreti :
Sanatı :
Babası adı : Mehmet Akif Ersoy
Anası adı : İsmet
Doğum tarihi : 1317/1315
Doğum yeri : İstanbul
Medeni ve şahsi hali Esi Ömer Rıza Doğrul
Nüfusa ne suretle kay- 13/3/952 den ~~xxxx~~ öldük-
ten beri dul
dedildiği ve tarihi 20/7/1944 de evlilik su
retiyle
Çocuk sayısı :
Kayda uygundur. 6 12 / 1956
Burdur Nüfus MD.

4

I.113.

Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesi'nin Eminönü Öğrenci Lokali'nde düzenlediği Mehmet Akif Ersoy'u anma törenine dair İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün raporu.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-7, 29 Aralık 1962

D. Gurubu Masas 2. Komiserliğine

Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesinin tertiplemiş olduğu anma gününe 28/12/1962 günü saat 17 de Eminönü Öğrenci lokaliinde başlandı:

İstiklâl marşının söylenmesinden sonra açış konuşmasını müteakip Bekir Topaloğlu (Yüksek İslâm Enstitüsünde Öğrenci) Mehmet Akif Ersoy'un edebi hayatını ve yazılarından parçalar okudur. Bunu takiben Lâika Karabey korosu tarafından Mehmet Akif Ersoy'un bülbül adlı parçası çalındı. Şairin yakın arkadaşı, eski Balıkesir Milletvekili Hasan Basri Çantay söz alarak hatıralarını anlattı. Bilahare Tarık Buğra, şairin bazı şiirlerini okuduktan sonra, radyoya temasta, Radyo kimlerin elinde sorun. Hesap sorarçasına sorun. Niçin Asımdan, Akifden bahsedilmiyor. Demesi üzerine, dinleyicilerden biri, neelden bahsediliyor dedi. (alkışlar) İginizde ne nurlu gençler ve bayanlarınız var. Bunlara söylüyorum. Doğacak çocuklarına Asım ismi koysunlar. Bu memleketin asımlara ihtiyacı var. Asım ordusuna ihtiyaç var. Diyerek konuşmasını bitirdikten sonra, Mehmet Akif Ersoy'un sefahat adlı kitabının 6. kitabında, Asım başlıklı kısmında geçen bir muhavereyi canlandıran bir perdelik piyes gösterildi. Bunda Cumhuriyet devri ile Padışahlık devrini temsille, harbi umumi iğinde Hocaşadenin Sarıgüldeki evinde geçen eşhasın muhaveresi şunlardır.

Hoca zade - Merhum Hoca Faik Efendiöğlu

Küse İmam - Merhum Hoca Tahir efendi şakirlerinden

(Küse İmam rolünde Yüksek İslam Enstitüsü Öğrencilerinden Rüstem Bozkan)

Muhavere şöyle nakledilmiştir.

Hoca Zade : Mektep ve medrese lâzım.

Küse İmam : Söyle kim yıktı medreseyi.

Hoca zade : Evet yıktık, çünkü mektep yapacaktık onun enkazı ile

Küse İmam : Ne kolay söylemesi, bir kümes yaptığınız var mı, ki. Bir kaz kümesi, (şiddetli ve sürekli alkışlar)

Hoca zade : İhtilâp ümmetinin şanı yakıp yakmaktır.

Küse İmam : Size çangın demiyen varsa, kuzum ahmaktır. Yıkmaq insanlara yıkmaq gibi kıymet mi verir, onu en çolpa herifler de emin ol beğadır. Sade sen gösteriver. (İşte budur kubbe diye iki ırgatla şimdi iner Süleymaniye, ama gel kaldıralım ceddimi, hey hat , o zaman bir süleyman daha lazımyeniden bir de binan. Dinle beni dedive aşağıdaki şiiri okudu.

Ağlasın Milletin evladında hangir hangir,

Durma hürriyeti aldık diye sen Türkü çağır

Zülmü alkışlayamam, zalimi de asla sevmem .

Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp süğemem.

Bifi eodadına saldardımı hatta boğarım.

Boğamazsın ki

hiç olmazsa yanımdan kovarım.

Üç buçuk soyusun ardından zağarlık yapamam.

Hâle hak namına haksızlığa ülsen tapamamam.

Doğduğumdan beridir aşıkım istiklâla .

Bana hiç tasmalık etmiş değil altın lâle.

Yumuşak bağlı isem , kim dedi uysal boyhum.

Kesilir, belki, fakat çekmeye gelmez boynum.

Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim.

Onu dindirmek için kappı yerim, gıfte yerim.

Adam aldırma da geç git diyeyemem aldırırım.

Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırıram.

Zalimin hasmıyım amma se verim mazlummu.

İrticanın şu sizin lehçe de manası bu mu?

Bundan sonra N.rettin Topçu çıkarak " ben fazla bir şey konuşacak değilim," merhuma bir fatiha okunmasını isteyerek kürsiden indi. ve anma töreni saat 20 de sona erdi.

Bilgilerinize arz ederiz . 29/12/1962

Şube I. Polis M. Mehmet Ersoy 7- Polis M. Güngör Tekinoktay P.M. Bahri Güner

ÇEKİMİ YAPILDI

I.114.

Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesi'nin Eminönü Öğrenci Lokali'nde düzenlediği Mehmet Akif Ersoy'u anma töreni hakkında, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden İçişleri Bakanlığı'na gönderilen yazı.

BCA, 121.10.0.0/2.6.1-6, 8 Ocak 1963

T.C.
İSTANBUL İLİ
Emniyet Müdürlüğü

E-14
8/1/1963
2423

Şube I.C.I. SAYI : 521 -1014

KONU : Mehmet Akif Ersoy'u
anma töreni Hk.

İçişleri Bakanlığına

Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesinin, 28/12/1962 günü saat 17 de Eminönü Öğrenci Lokalinde tertiplelediği, MEHMET AKİF ERSOY'u anma töreninde; Oynanan temsildeki konukmaların Devlet icraatını tenkid eder ve dikkatı çeker mahiyette görüldüğünden, bu hususa dair alınan memur raporu ilişikte sunulmuştur.

Tetkikile neticeden bilgi verilmesini arz ve rica ederim.

Eki 08458
I

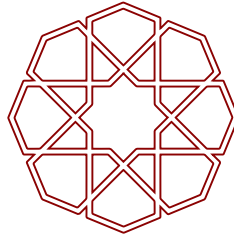
Emniyet-Genel Müdürlüğü

DAĞITIM
Bilgi için : İçişleri Bakanlığına
Gereği : İstanbul C.Savcılığına

FİKRİT ASLAN
Vali Muavini
İstanbul Valisi Y.

07477 04853
-6- 10-1

GERİMLİ YAPILDI

Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesi'nin Eminönü Öğrenci Lokali'nde düzenlediği Mehmet Akif Ersoy'ü anma töreninde yapılan konuşmalarda herhangi bir suç unsuru görülmediğine dair, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden İçişleri Bakanlığı'na gönderilen yazı.
BCA, 121.10.0.0/2.6.1-4, 21 Ocak 1963

F-5

21/1/1963

T. C.
İSTANBUL İLİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

Şube I.C.I. SAYI : 1591 - 1376

KONU: MEHMET AKİF ERSOY'u
anma töreni Hk.

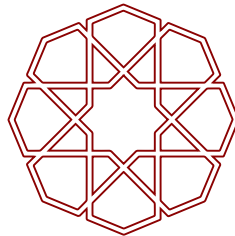
İçişleri Bakanlığına

İlgi: 8/1/1963 tarih ve Em.Ş.I.521 sayılı yazımıza.
28/12/1962 tarihinde, Milliyetçiler Derneği İstanbul şubesinin Emiri
Snü Öğrenci Lokalinde tertiplediği MEHMET AKİF ERSOY'u anma törenindeki hatiple-
rin konuşmalarında suç unsuru görülmediği İstanbul C.Savcılığının 15/1/1963 ta-
rih ve Başın Bürosu 1963/36 sayılı yazısından anlaşılmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

FİKRET ASLAN
Vali Muavini
İstanbul Valisi Y.

-4-

I.116.

Mehmet Akif Ersoy, eşi İsmet ve kızları Fatma Cemile, Ayşe Feride ve Suat ile oğulları Mehmet Tahir ve Mehmet Emin hakkında, Fatih Nüfus Memurluğu'nun hazırladığı toplu nüfus kayıt örneği.
BCA, 250.71.1.12/1.1.4-2, 11 Kasım 1965

6

Nüfus Kayıt Örneği

Sıra No	Adı ve Soyadı	Babasının adı ve soyadı	Anasının adı ve soyadı	Doğduğu tarih	Doğum yeri	Medeni hali	Cinsiyeti	Dini (*)	Nüfus siciline tarih ve sureti kaydı	Vefat, Nikâh, Boşanma yerdeğiştirme tashihinin ve sair gibi malûmat burada gösterilecektir.
1	Mehmet Akif Ersoy	Tahir	Emine Serife	1230	Bayramiye	Evlü	er	İslâm	Ölü	28.12.236
2	İsmet	Mehmet Emin	Hasibe	1234	İst.	Dul	km	İslâm	Ölü	20.4.344
3	Fatma Cemile	Mehmet Akif	İsmet	1317-1315	u	Evlü	km	İslâm	Ölü	20.4.344
4	Ayşe Feride	u	u	1318-1317	u	Evlü	km	İslâm	Ölü	u, 30 hane
5	Suat	u	u	1324-1322	u	Boşanmış	u	u	u	u
6	Mehmet Tahir	u	u	1333-1331	u	Behâr	er	u	u	u
7	Mehmet Emin	u	u	1329-1329	u	u	u	u	u	u
8			Kayıp							
9			Emine							
10										
11										
12										

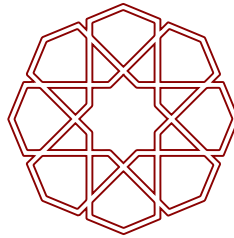
NOT :

1 — Son künyenin altına kaydına uygun olduğu yazılarak resmi mühür ve imza ile tasdik olunacaktır.

2 — Yazı makinesi olan yerlerde makine ile, olmayan yerlerde okunaklı el yazısı ile doldurulacaktır.

3 — (*) Gayri müslümlerin mezhebi de yazılacaktır.

2

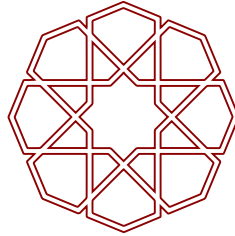

I.117.

Ömer Rıza Doğrul (Mehmet Akif Ersoy'un damadı),
Fatma Cemile Doğrul (Mehmet Akif Ersoy'un kızı) ve çocuklarına ait nüfus kayıt örneği.
BCA, 250.71.1.12/1.1.4-1, 12 Kasım 1965

Nüfus Kayıt Örneği											
Nüfus kütüğünde yazılı olduğu yer	Vilayeti	Kazası	Nahiyesi	Mahallesi	Sokağı	Köyü	Hane No.	Cilt No.	Sahife No.		
Burdur	Altınoluk			İşgan			50	1	52		
Sıra No.	Adı ve Soyadı	Babasının adı ve soyadı	Anasının adı ve soyadı	Doğduğu tarih	Doğum yeri	Medeni hali	Cinsiyeti	Dini (*)	Nüfus siciline tarih ve sureti kaydı	Vefat, Nikah, Boşanma, yedekleştirme tashihinin ve sair gibi malumat burada gösterilecektir.	
1	Ömer Rıza Doğrul	Ömer Rıza	Ömer Rıza	1309	Kadure	Evlü	Er	İslam	17-4-1946	13-8-1952'de ölmüştür	
2	Fatma Cemile	Mehmet Akif	İsmet	1317 1914	İstanbul	Evlü	Hal	İslam	20-9-1944	Bağ	
3	Nazan	Ömer Rıza	Fatma Cemile	1-4-1938	"	Behar	Bey	İslam	18-7-1944	Bağ	
4	Bülent	"	"	3-5-1941	"	Behar	Bey	İslam	"	23-12-1961'de ölmüştür	
5	Nazan	Ömer Rıza	Fatma Cemile	15-9-1930	"	Evlü	K	İslam	"	Fatih Haydar adıyla 3-2-35 Hancı Evli gelmiştir	
6											
7			1- Bey Nünce Hacıda uyandır								
8			2- dört Gurulda Bülent	29-12-1961	da Behar olarak il			İslam			
9			3- Bey Gurulda Nazan	29-9-1952	Tarıkında Evlenmiş			İslam		Fatih Haydar adıyla 3-2-35 Hancı Evli gelmiştir	
10			3-2-35 Hancı Evli gelmiştir	12-11-1966							
11											
12											

NOT :
1 - Son künyenin altına kaydına uygun olduğu yazılarak resmi mühür ve imza ile tasdik olunacaktır.
2 - Yazı makinesi olan yerlerde makine ile, olmayan yerlerde okunaklı el yazısı ile doldurulacaktır.
3 - (*) Gayri müslimlerin mezhebi de yazılacaktır.

I.118.

Mehmet Akif Ersoy'un kızları Fatma Cemile ile Suat'a bağlanan maaşlarla ilgili hesap cetveli.
BCA, 250.71.1.12/1.1.5-3, 27 Aralık 1965

T.C.
TARIM BAKANLIĞI
Zatılgeli Müdürlüğü
Sayı : 2989

669 Sayılı kanun gereğince eşitlik maaşı yükseltilem ve alt sınırın altına düşüğünden alt sınır tatbik olunan, emekli, dul ve yetim maaşlarına ait tahakkuk müzekkeresi ve tescil belgesidir.

Emekli Maaşının Hesabı

Örnek No. 1

Tescil No. : 98506-7 Kaza sıra No. : 4396

669 Sayılı kanuna göre hesaplanması gereken emekli aylığı hesabı

EMEKLİNİN		Eşitlik aylığı tutarı : 125 = 875
Adı ve Soyadı : Mehmet Akif Ersoy	Memuriyeti : Burdur Mebusu ve Mülîs Baytar	Hizmet müddetine göre emekli maaşı nispeti : % 52
Asli maaşı : 125	Emekli maaşı mebde : 1/6/936	32 Seneyle isabet eden aylık 52 x 875 457.00
Emekliye esas hizmeti : 32 Sene 9 Ay 23 Gün	Emekli maaşı : 176 L. 20 Krş.	10 Aya " " " 10 x 875 7.29
1683 S. K. la bağlanan emekli aylığı miktarı 176 L. 20 Krş.	G. 51. inci maddesine göre % 60 zamlı emekli aylığı 28.12.936 da veret etmiştir.	1683 S. K. la bağlanmış aylığı 462.50 462.50
G. 41 " " " yükseltilmiş " "	MIKTAR : Lira 462 Kuruş 50	7236 S. K. la verilen % 100 zamlı 462.50 462.50
		279 " " " % 35 " 323.75 323.75
		TOPLAM : 1248.75 1248.75
		Alt sınıra iblağı :
		Yükseletilen, ayarlanan aylık miktarı : 1248.75

Dul ve Yetim Maaşlarının Hesabı

Dul ve yetimlerin emekliye karaberi ve nispeti	Adı ve Soyadı	Herbirine isabet eden aylığın hesabı	MIKTARI Lira Krş.	20 S.K. yapılan zam dahil hâlen almakta oldukları maaş Lira Krş.	Ayarlanan maaş Lira Krş.
Kızı	Fatma Cemile Doğru	% 30	138 75	374 62	374 62
Kızı	Suat Ersoy "	" "	138 75	374 62	374 62
TOPLAM					749 24

BAKANLIK MAKAMINA

Kimliği yazılı emekli, dul ve yetimlerin aylığının 669 sayılı kanun gereğince 1. 3. 1966 tarihinden itibaren tablodaki gösterilen 749 Lira 24 Kuruş ~~XXXXXX~~ tasviplerine arz olunur.

27 / 12 / 1965

Muvafakur
27 / 12 / 1965

Mustafa Durusoy
Mustafas Ersoy
Tarım Bakanı Y.

Şefik Fere
Zatılgeli Müdürü V.

669 S. K. gereğince 1. 3. 1966 tarihinden itibaren Lira Kuruş Yükseltildiği Ayarlandı.

Sayıştayca tescil ve tescil edilmiştir.

669 sayılı kanuna göre yükseltilem aylıkları halen almakta oldukları 749 Lira 24 kuruşla eşit olduğundan 1/3 bu miktarın artırımına devam olunması Sayıştayca 30.12.94 tarihinde tescil ve tescil olunmuştur.

985067

Mehmet Akif Ersoy

Murat Akif Ersoy

3

Mehmet Akif Ersoy'un vefatının 20'inci yıldönümünde çıkarılan hatıra pulları. (1956)

Mehmet Akif Ersoy'un vefatının 50'nci yıldönümünde çıkarılan zarf ve hatıra pulu. (1986)

Mehmet Akif Ersoy'un vefatının 70'nci yıldönümünde çıkarılan zarf ve hatıra pulları. (2006)

II. BÖLÜM
İSTİKLAL MARŞI

İSTİKLAL MARŞI

Avrupa devletleri 19. Yüzyılın başlarından itibaren millî marşlarını belirleyerek resmîyet kazandırmışlardı. Osmanlı Devleti'nde ise II. Mahmud döneminden (1808-1839) itibaren çok sayıda marş bestelenerek törenlerde millî marş gibi icra edildi. Ancak Osmanlı Devleti; hiçbir marş, 'resmî millî marş' haline getirmedi. Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldıktan sonra (23 Nisan 1920) bir millî marş ihtiyacı zaruri olarak ortaya çıkmaya başladı. Kısa sürede olgunlaşan bu ihtiyaç, Maarif Vekili (Eğitim Bakanı) Rıza Nur Bey'in 18 Eylül 1920 tarihinde yayınladığı genelge ile TBMM'ye bağlı tüm birimlere tebliğ edildi. Ardından Maarif Vekaleti (Eğitim Bakanlığı) 7 Kasım 1920 tarihinde Hakimiyet-i Milliye gazetesine verdiği ilanla, tüm şairlere, kurtuluş ve bağımsızlık uğruna girişilmiş millî mücadeleyi ifade ve terennüm edebilecek bir İstiklal Marşı için yarışma açıldığını duyurdu. Bu ilanda yarışmaya katılacak şiirlerin 23 Aralık 1920 tarihine kadar TBMM'ne teslim edilmesi gerektiği belirtilerek bu eserlerin bir Edebiyat Komisyonu tarafından inceleneceği ve seçilecek güfteye 500 lira para ödülü verileceği ifade edildi. Kazanan şiirin bestelenmesi için ise ileride ayrıca bir yarışma açılacağı ve kazanacak beste için de yine 500 lira ödül verileceği belirtildi.

Başvuru süresinin son günü olan 23 Aralık 1920 tarihi itibarıyla yarışmaya katılan şiir sayısı 724'e ulaşmasına rağmen, Maarif Vekaleti bunlar arasında millî marş olarak seçilmeye uygun bir güfte bulunmadığı kanaatine vardı. Bu tarihte Maarif Vekili olan Hamdullah Suphi (Tanrıöver) Bey ise, böyle bir şiirin sadece Mehmet Akif Bey tarafından yazılabileceğini düşünmekteydi. Hamdullah Suphi Bey, Burdur milletvekili Mehmet Akif Bey'den millî marş için bir şiir yazmasını rica ettiyse de Mehmet Akif Bey, konulan 500 lira ödül nedeniyle yarışmaya katılmak istemediğini belirtti. Bunun üzerine Hamdullah Suphi Bey Mehmet Akif Bey'e bir mektup yazarak para ödülünün kendisi için uygulanmayacağını bildirdi. Ardından Mehmet Akif Bey, "İstiklal Marşı" adlı şiirini 1921 yılının Şubat ayı başlarında Ankara'da tamamladı ve eserini Maarif Vekaleti'ne teslim etti.

Mehmet Akif Bey'in yazdığı İstiklal Marşı, "Kahraman Ordumuza" ithafıyla ilk defa Sebilürreşad dergisinin 17 Şubat 1921 tarihli 468'inci sayısında neşredildi. Ardından Kastamonu'da yayınlanan Açıksöz gazetesinin 21 Şubat 1921 tarihli 123'üncü sayısında ikinci neşri yapıldı.

TBMM'nin 12 Mart 1921 günü öğleden sonra saat 16.45'te başlayan Altıncı İctima İkinci Celsesinde millî marş meselesi son defa ele alındı. Bu oturumda, Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey ile çok sayıda milletvekili konuşmalar yaparak Mehmet Akif Bey'in kaleme

aldığı İstiklal Marşı'nın kabulü yönünde teklifler verdiler. Yapılan konuşmaların ardından Burdur milletvekili Mehmet Akif Bey'in yazdığı İstiklal Marşı, oturuma katılan milletvekillerinin çoğunluk oylarıyla millî marş olarak kabul edildi. Oturum sonunda İstiklal Marşı, Hamdullah Suphi Bey tarafından Meclis kürsüsünden tekrar okundu ve milletvekillerinin yoğun alkış ve tezahüratları eşliğinde ayakta dinlendi. Mehmet Akif Bey, millî marş yarışmasını kazanması nedeniyle takdir edilen 500 liralık para ödülünü, TBMM ordusu askerlerine elbise hazırlayan Dârülmesâî adlı kuruma bağışladı. Ayrıca Mehmet Akif Bey hayatta olduğu sürece, sadece millete ait olduğu düşüncesiyle, İstiklal Marşı'nı yayınladığı eserlerine dahil etmedi.

TBMM'de yapılan görüşmeler sonucu İstiklal Marşı'nın millî marş olarak kabul edildiği, 15 Mart 1921 tarihinde İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu) Başkanı Mustafa Fevzi (Çakmak) Paşa tarafından tüm vekaletlere bir yazı ile bildirildi. İstiklal Marşı'nın ilk resmî neşri ise Ceride-i Resmiye'nin (Resmî Gazete) 21 Mart 1921 tarihli 7'nci sayısında yapıldı.

Bu aşamadan sonra İstiklal Marşı'nın bestelenmesi için çalışmalar başlatıldı. 1923 yılı ortalarına kadar İstiklal Marşı için TBMM'ye toplam 55 adet beste teslim edildi. Bu bestelerden en çok beğeni toplayan üç beste ön plana çıktı. Ön plana çıkan Ali Rifat (Çağatay) Bey, Mehmet Zati (Arca) Bey ve Osman Zeki (Üngör) Bey'in besteleri arasında uzun süre bir seçim yapılamadı ve bir süre her üç beste de aynı anda icra edildi. Bu arada 1925 yılında Maarif Müsteşarı Nafi Atuf (Kansu) Bey, Hars (Kültür) Müdürü Hamid Zübeyir (Koşay) Bey ve Maarif Vekaleti'ne vekillik yapan Dahiliye Vekili (İçişleri Bakanı) Mehmet Cemil (Uybadın) Bey'in girişimleriyle yeni bir millî marş güftesi yazdırılmasına ve yeni bir beste yaptırılmasına teşebbüs edildi. Ancak Müdafaa-i Milliye Vekaleti (Milli Savunma Bakanlığı) ile Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti'nin (Genelkurmay Başkanlığı) telkinleri ve Hariciye Vekaleti'nin (Dışişleri Bakanlığı) diplomatik usuller icabı tek bir bestenin çalınması gerektiğine dair ısrarları üzerine, Başvekalet (Başbakanlık) tarafından 1925 yılının sonlarında, millî marşın Mehmet Akif Bey'in kaleme aldığı İstiklal Marşı olduğu ve sadece Osman Zeki Bey'in yaptığı bestenin dış temsilciliklerde icra edilmesi gerektiği tebliğ edildi. Böylece hem güfte konusundaki son girişime ve hem de beste konusundaki süregelen karışıklığa son verildi. Nihayet 1982 Anayasası'nın 3'üncü maddesine "Türkiye Devleti'nin millî marşı 'İstiklal Marşı'dır" ibaresi eklendi ve bu konudaki hukukî gereklilik de tamamlanmış oldu.

TBMM Burdur Milletvekili Mehmed Akif Bey. (Ankara, 1920)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

II.1.

İstiklal Marşı için Maarif Vekaleti'nin bir yarışma açtığı.
Hakimiyet-i Milliye Gazetesi, Sayfa 2, 7 Kasım 1920

تورک شاعرلرینک نظر دقتہ معارف وکالتدن :

متنزهت داخلی و خارجی استقامتی
اوغریزده کیریشمش اولدینی مجادلانی افاده
وترتم ایچون بر استقال مارشی مسابقه
وضع ایلشدرد. حر و مشغول نمالکتریزده
بوتون ارباب قلمی خدمته دعوت ایدردز .
انحاف اوله جق آثار ایچندن بری ایکی آی
سکرده ۳۳ کانون اول ۳۳۶ ده معارف وکالتی
تزدنده بر هیئت ادبیه طرفندن انتخاب
اوله جقدرد . انتخاب اوله جق اثرک یالکیز
کفته سی ایچون بشیوزلیرا مکافات واررد.
ینه لافل بشیوز لیرا تخصیص ایدیله جک اولان
بسته ایچون بالاخره آمریجه مسابقه آجبله جقدرد.
بوتون مراجعتلر آنقرده تورکیا بویوک
مات مجلسی معارف وکالتدرد.

[Çeviri Yazı]

Hâkimiyet-i Milliye

Numro: 72

24 Safer 1339 [ve] 7 Teşrîn-i Sâni 1336 / 1920 [7 Kasım 1920]

...

[Sahîfe 2]

Türk Şâirlerinin Nazar-ı Dikkatine

Ma'ârif Vekâleti'nden:

Milletimizin dâhilî ve hâricî istiklâlî uğrunda girişmiş olduğu mücâdelâtı ifâde ve terennüm için bir **İstiklâl Marşı** müsâbakaya vaz' edilmiştir. Hür ve meşgûl memleketlerimizde bütün erbâb-ı kalemi hizmete da'vet ederiz. İthâf olunacak âsâr içinden biri iki ay sonra 23 Kânûn-ı Evvel [1]336'da [23 Aralık 1920'de] Ma'ârif Vekâleti nezdinde bir hey'et-i edebiye tarafından intihâb olunacaktır. İntihâb olunacak eserin yalnız güftesi için beş yüz lira mükâfât vardır. Yine la-akal beş yüz lira tahsîs edilecek olan beste için bi'l-âhere ayrıca müsâbaka açılacaktır. Bütün mürâca'atlar Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi Ma'ârif Vekâleti'[ne]dir.

[Sadeleştirme]

Hakimiyet-i Milliye

Sayı: 72

7 Kasım 1920

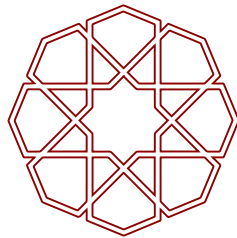
...

[Sayfa 2]

Türk Şairlerinin Dikkatine

Maarif Vekaleti'nden:

Milletimizin, istiklali uğrunda içerde ve dışarda girişmiş olduğu mücadeleyi ifade ve terennüm etmek için bir **İstiklal Marşı** yarışması açılmıştır. Memleketimizin işgale uğramış veya uğramamış bölgelerindeki bütün kalem erbabını hizmete davet ediyoruz. Gönderilecek eserler içerisinde biri, iki ay sonra 23 Aralık 1920'de Maarif Vekaleti'nde kurulacak bir edebiyat kurulu tarafından seçilecektir. Seçilen eserin sadece güftesi için 500 lira ödül konulmuştur. Beste için ise bilahere ayrıca yarışma açılacaktır. Bütün müracaatlar Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Maarif Vekaleti'ne yapılacaktır.

II.2.

Sebilürreşad Dergisi'nin 17 Şubat 1337 (1921) tarihli 468'inci sayısında çıkan İstiklal Marşı'nın ilk yayını. Sebilürreşad Dergisi, Sayfa 1, 17 Şubat 1921

سبیل الرشاد

۱۳۳۰

۸ جلد

۱۷ شباط ۱۳۳۷

نیمه

۹ جمادی الآخره ۱۳۳۹

عدد ۴۶۸

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

محمد عاکف

بائن محمد

صاحب و مدیر مسئول

أشرف ادیب

آبعون اهدکم سبیل الرشاد

خطاوات

آدرس تبدیلده آبرجه بش

غروش کوندللیدر

مکتوبلرک امضالری واضح و اوته و نافلی

اولسی واپونه صره نوسوسنی

محتوی اولسی لازمدر .

مالک اجنبیه ایچون آپونه اولانلرک

آدرسلیرک فرانزجه ده یازلسی

رجا اولنور .

پاره کوندللیکی زمانه نه و اثر

اولدینی واضحاً بیلدیرلسی

رجا اولنور .

ابونه شریطی

هر بر ایچون سنه لکی (۲۵۰)

آلتی آلتی (۱۳۰) غروشدر

نسخه سی ۵ غروش، سنه لکی

۵۲ نسخه در

اداره خانه

آقره ده حریت اوتلی قاروشنده

خطاوات

آپونه بدلی یندر

مسکله موافق آتارمع المنوبیه قبول

اولنور . درج ایدله بن یازیلر

اغاده اولونماز

استقلال مارشی

— فرمان اردو سنه —

باصدیک پرری « طوبراق ! » دییه رک کجه ، طانی !

دوشون آلتندکی بیکلرجه کفمنز یاتانی .

من شهید اوغلدین ، ایختیمه ، یازیلدر ، آتانی :

ویرمه ، دیناری آلمه کده ، بوجنت وطنی .

کیم بوجنت وطنک اوغرینه اولماز که فدا ؟

شهیدا فیشقیره جق طوبراقی صقه کده ، شهیدا !

جانی ، جانانی ، شتون واریمی آلسین ده خدا ،

ایتمسین تک وطنمدن بنی دنیاده جدا .

روحک سندن آلهی شودر آتخی املی :

دکه سب معبدیمک کو کسنه ناهجریم الی ؟

بوذا نلر — که شهادتلیر دینک ملی —

ایدی ، یوردیمک اوسندنه نیم ایگله ملی .

اوزمان وجر ایله بیرک سجده ایدر — وارسه — طاشم ؛

هرچرجه مدن ، الهی ، بوشانوب قانلی یاشم ،

فیشقیر روح مجرد کبی بردن نعمم !

اوزمان یو کله رک عرشه دکر ، بلکه ، یاشم .

دالغه لانس ده شفقار کی ای شانلی هلال !

اولسون آرنیق دو کله بن قانلریمک هپسی حلال .

ایدا سکا یوقی ، عرقه یوقی ، حلال :

حقیر ، حر یاشامش ، بارانمک حریت ؛

حقیر ، حقه طابان ، ملتمک استقلال .

محمد عاکف

قورقا ، سونمز بو شفقارده بوزن آل سنجاق ؛

سونمه دن یوردیمک اوسندنه تون الک صولک اوجاق .

اوبن ملتمک بیلدیریدر ، بارلایه جق ؛

اوبندر ، اوبن ملتمکدر آتخی .

چاتما ، قربان اولدیم ، چهره کی ای نازی هلال !

قهرمان عرقه برکول .. نه بو شدت ، بوجلال ؟

سکا اولماز دو کول قانریز صوکره حلال ؛

حقیر ، حقه طابان ، ملتمک استقلال .

بن ازلدن بریدر حر یاشادم ، حر یاشارم .

هانکی چیلغین بکا زنجیر اورمچقمش ؟ شاشارم !

کوکره من سل کبییم : بندیمی چیکتر ، آشارم ؛

یرنادم طغرلی ، انکیتره صیغمام طاشارم .

غریک آفاق صامشه چلیک زرهل دیوار ؛

نیم ایمان طولو کوکسم کبی سر حدم وار .

اولوسون ، قورقا ! ناصیل بویله بر ایمانی بوغار ،

« مدنیت ! » دبدیک تک دیشی قالمش جانلار ؟

آزقداش ! یوردیمه آلقارلی باصدیرمه صاقین ؛

سیرایت کوکده کبی ، طورسون بوجیا سزجه آقین .

طوغه جقدر سکا وعد ایتدیک کوزر حقک ..

کیم بیلیر ، بلکه یارین ، بلکه یاریندن ده یاقین .

İstiklal Marşı'nın birinci kıtasının basılı olduğu "Eskişehir Hatırası" kartpostalı (1922)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

İstiklal Marşı'nın ikinci kıtasının basılı olduğu "Güzel Edirne" kartpostalı (1922)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

II.3.

Kastamonu'da yayınlanan Açıksöz gazetesinin 21 Şubat 1337 (1921) tarihli 123'üncü sayısında çıkan İstiklal Marşı yayını.

Açıksöz Gazetesi, 21 Şubat 1921

(بازار آفیس)

اداره خانہ قسطنطنیہ دژہ شمسودر مسکنیزہ موافق آثار درج اولور ، درج اولیای اورانی اعاده ایدلر .	<h1 style="font-size: 2em;">اچیک سوز</h1> <p>۱۳۳۵</p>	آفیس شریفی پوسٹہ آفیس ہیرایون ۲۵ آن آفیس ۱۲۵ غرودور اعلانیک ہر سطر و بشکر ری حادہ دوت غرودور
--	---	--

ساحب امتیاز : احمد حمی   بازار آفیس و پنجشنبہ کوثری شراولتور مستقل الافکار غرہ دور   مدیر مسئول : حقی

بوسرہ : ۱۳۳   ۲۱ شباط ۱۳۳۷   ایکشنبہ   نسخہ سی ۱۰۰ پارہ در

شاعر اعظم و شاعر محاسن ادبی استاد من « استقلال مارشی » عذہ علی بدوہ غنیمتیک ایک نوری شرفی غرہ دور ، لطف بیوردیلر ہر مرصعہ
 رتک و اولاد و سیک ماری و میارک سیرک تیرین بو اکتشہ سی کان حرم و سماواتہ درج ایدلر :

استقلال مارشی

— فرمان اردومزہ —

باصدیک یولری طبراق ! ، دیہرلکچہ طاق !
 دوشون آتدیک ییکرچہ کفنسر یاقی .
 سن شہید اوغلیسن ، اینجیمہ ، یازقدر ، آنکی :
 ورمہ ، دیاری آسکدہ ، بو جنت وطنی .
 کیم بو جنت وطنک اوغریشہ اولماز کہ فدا ؟
 شہدا فیشقیرہ جق طوبرانی صیغہ .. شہدا !
 جانی ، جانانی بوتون واری آسیندہ خدا ،
 اعسین ملک وطنمندی دیادہ جدا ،
 روحک سندن ، آلبی ، شودر آتجی امی :
 دکمسن مبدعک کوکسنہ نا محرم الی :
 بو اذائل — کہ شہادتلی دیشک تلی —
 ابدی یوردیک اوستندہ ہم ایکلملی .
 اوزمان وجد الہیک سجده ایدر وارہ — طاشم :
 ہر جیمہ من ، آلبی ، بوشاتوب قانی یاشم ،
 فیشقیر روح مجرد کی یوردن نیشم !
 او زمان بوکسلہرک عرشہ دکر بلکہ باشم !
 دالہلاق سندن شفقہ کی ای شانی ہلال !
 اولسن آرتیق دوکولن قانریک ہیسی حلال .
 ابدیا سکا یوق ، عرقہ یوق اضحلال :
 حقیدر حر یاشامش باورانمک حریت :
 حقیدر حقہ طابان ملتہک استقلال .

محمد اکف

قورقا ، سوغز بو شفقردہ یوزن آل سنجاق :
 سوغمدن یوردیک اوستندہ توتنک صولک اوجاق .
 او ہم ملتہک ییلزیدر : پارلاہجی :
 او بخدر ، او ہم ملتہکدر آتجی .
 چاقا ، قریان اولام ، چہرہ کی ای نازی ہلال !
 فرمان عرقہ برکول ! نہ بوشدت ، بو جلال !
 سکا اولماز دوکولن قانریز صوکرہ حلال :
 حقیدر حقہ طابان ملتہک استقلال .
 بن ازلدن بریدر حر یاشادم ، حر یاشادم .
 ہانکی چیلین بکا زنجیر اورہ چمیش .. شاشادم !
 کر کردمش سل کییم : بندی چیکتر ، آشادم ،
 بیر نام طافری ، اکتیلرہ صیغام ، طاشادم !
 غریک آقانی مازمشہ چلیک زرہلی دیوار :
 ہم ایمان طولو کوکسم کی سر خدم وار !
 اولوسون ، قورقا ! ناصیل بویہ بر ایمانی بوغار ،
 مدیت ! ، دیدیکک تک دیشی قلش جانانوار :
 آرقداش یوردیہ آلاقلری اوغراغہ صاقین !
 سپریت کوکدکی ، طورسون بو جاسزجہ آقین !
 ملوغہ بقدر سکا وعد ایتدی کی کولر حقک ..
 کیم ییلر ، بلکہ یارین .. بلکہ یاریندہ یاقین .

[Çeviri Yazı]

Açıksöz

Pazarertesi ve Pençşenbe günleri neşr olunur müstakilü'l-efkâr gazetedir.

Sâhib-i imtiyâzı: Ahmed Hamdi

Müdîr-i mes'ûl: Hüsnü

21 Şubat 1337 [21 Şubat 1921]

Numro: 123

Şâir-i a'zam ve muhterem **Mehmed Akif Beyefendi** üstâdımız “**İstiklâl Marşı**” unvânlı bed'î'a-i nefîselerinin ilk neşri şerefini gazetemize lutf buyurdular. Her mısra'da Türk ve İslâm rûhunun ulvî ve mübârek hisleri titreyen bu âbide-i san'atı kemâl-i hürmet ve mübâhatla derc eyliyoruz:

İstiklâl Marşı

[Tam Metin]

[Sadeleştirme]

Açıksöz

Pazartesi ve Perşembe günleri yayınlanır özgür fikir gazetesidir.

İmtiyaz sahibi: Ahmed Hamdi

Sorumlu müdür: Hüsnü

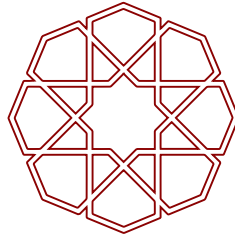
21 Şubat 1921

Sayı: 123

Büyük ve muhterem şair **Mehmed Akif Beyefendi** üstâdımız “**İstiklal Marşı**” unvanlı nefis eserinin ilk yayını şerefini gazetemize lûtfetmişlerdir. Her mısrasında Türk ve İslam ruhunun ulvi ve mübarek hisleri titreyen bu sanat abidesini tam bir hürmet ve saygıyla yayınlıyoruz:

İstiklal Marşı

[Tam Metin]

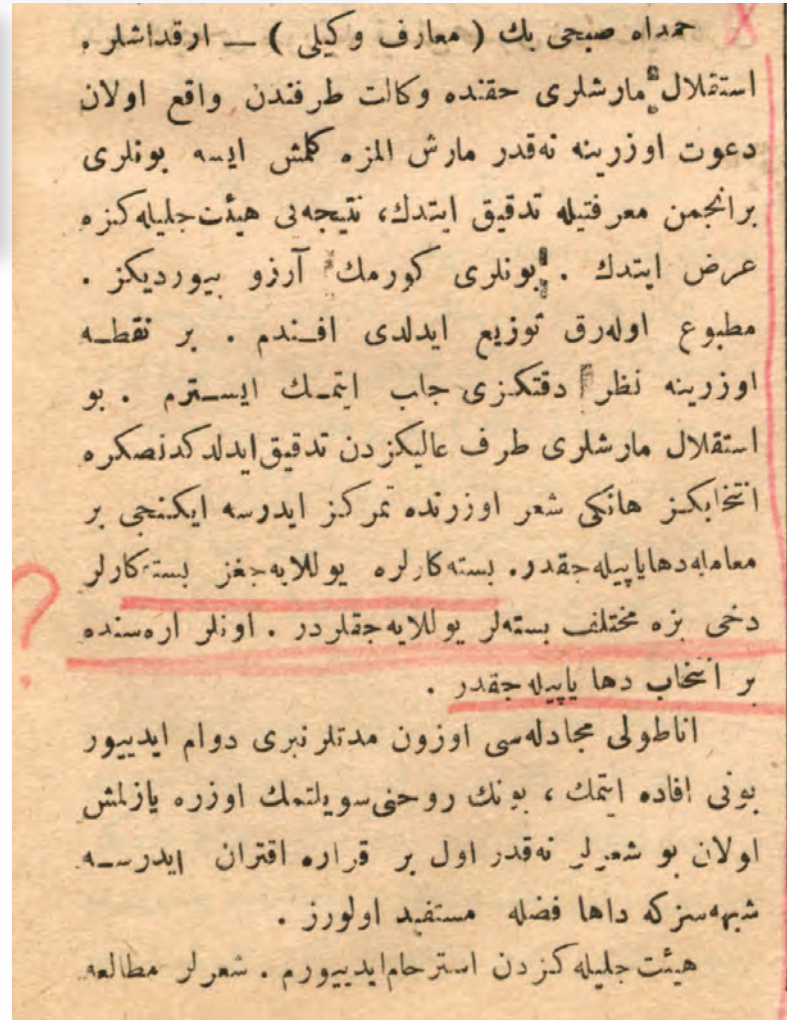
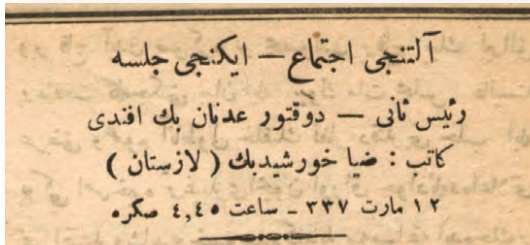

II.4.

12 Mart 1921 günü öğleden sonra saat 16.45'te başlayan ve Mehmet Akif Bey'in yazdığı şiirin
İstiklal Marşı olarak kabul edildiği TBMM Altıncı İctima İkinci Celse tutanakları.

TBMM Zabıt Ceridesi, Sayfa 86-93

مارسيه زك نصل سويلنديكني بيلىرسكز . انقلاب كيير
اشاننده — سلاحى آلمش — قوشان بركنجك سويله ديكي
شعر بردنبره تعمم اتمشدر . اولابوكي شعرلرك مملكتك
معروض قالديني فلاكتلره — آغلايه رق ، تيرمه يرك —
اولا كفته سي نكل بستمى سويله نير . اصهارلامه شعرلره
ويريله جك مملكتك ياره سي بو قدر .

حمدام صبحي بك (انطاليه) — ارقداشلىر !...

بر خطا اوزرينه ، بر غلط رؤيت اوزرينه دقت
عاليكزى جاب ايتك ايسترم . بالخاصه ياره مسئله سي
ايه بوشعرلر آراسنده بر مناسبت بولمق ، غابت ، ياكلكش
برقظه نظر در .

مملكتك قواي ماديه سي و معنويه سي واردر .
استخلاص وطن مجادله سي يابان ملك و كيللري ، اونك
و كيللرينك و كيللري خالقك هيچاتي افاده اوزره
مملكتك شاعرلرينه مراجعت اتمشدر . بو شاعرلر
ايك دفعه شعرلريني يازمامشدر . ارقداشلىر ،
بزه شعرلريني يوللايان شاعرلر سنه لر آراسنده
بتون مملكتك كدرليني ، اضطرابليني ، بتون مفاخريني
سويله ين شعرلر يازمشلردر . ديمك ياره مقابلنده شعر
موضوع بحث دكلدر . بزر خلقت روحني هيچاتي افاده
ايدن شعرلر يازمهلري ايچون شاعرلر بزه مراجعت ايتدك
هيچ بريسي ياره حقدنه برشي سويله ممشدر . لकिन دفعه
اشارت ايتديكم اوزره نظر دقتكزي جاب ايدىورم :
محمد هاكف بك كه ، بوشاعرلر آراسنده ياره مسئله سندن
قاجينان ارقداشلىر بزمدرن بريسدنر . ذاتاً سنه لر دئبري
اك يوكسك و اك آلهي بر بلا غلله يازممشدر
يكيدن يازمقدن چكنمه سي ؛ بعضيلرينك خطايرنه ياره
كايدييه قورقاسندندر . واوكا بناء يازمامشدر . بنكلن
شعرلري او قودقدنصكره بوايشده وظيفه دار ايتديككز
بر ارقداشيكز صفتيله — آرزو ايتدم كه : بر قوتلي شعر
دها بولسون و كنديلرينه مراجعت ايتدم بونك اوزرينه
كنديلري ده بر شعر يازديلر كوندريدلر بسيم آنالاي بكك
خلق شعرلرينك — بالخاصه بيوك وقايع مليه يه تعلق ايدن
شعرلرك — بر سپارش مخصوص اوزرينه دوغماديني

ايدلشدر . بوني برهيتمه مي ؟ بر انجمنه مي ؟ ويررسكز
هيئت عموميه چه برقراردمي ؟ ربط ايدرسكز نه آرزو
بيور يورده كز ياييكز .

رئيس — معارف وكالتي بو استقلال مارشك بوكون
روزنامه يه آنه رق مذاكره سي آرزو ايدىيور بوكون
مذاكره سي قبول ايدنلر لطفاً ال قالديرسون . قبول
ايدلدي افندم .

محى الدين بهابك (روسه) — محترم افنديلر سويله يه
جكم سوزلرك ياكلكش آكلاشيلمامسي ، بر مقصد مخصوصه
حل ايدلمه سي تأميناً ابتدا بر حقيقتدن بحث ايدم جكم
بوملي مارش مسابقه سي اعلان ايدلديكي زمان
مسابقه يه بنده استراك ايتك ايتدم فقط بو مسئله اويله
بر جريان اتمشدر كه بنده كز بو مسابقه ايشندن صرف نظر
ايدىيورم . (م) امضالى شعر بنده كز كدر . بوني ادخال
بيورمايكز .

ينه كال الدين كامى نامنده برى واردر كه عين سيبدين
دولايي غزته مزده كندى شعري كيري به آلمشدر . بونك
اوزرينه مطالعه كزي بيان بيوررسكز . بر انجمن ادبي مي
تشكيل ايدرسكز . نه ياييله جقدر اوكا كوره .

رئيس — بوراده بر مسئله وار . استقلال مارشلريني
دوغرودن دوغرويه هيئت عموميه ده مذاكره ايدمرك
برقرارمي و بره جكسكزيوقسه بر انجمنه سي حواله ايدم جكسكز
محى غالب بك (قيرشهر) — بوراده اولسون هيمز آكلاروز .

بسيم آنالاي بك (كوتاهيه) — افندم شعرلر ايكي
درلودر . يا حسلرك معكسيدر . يا خود درين و يا خود
آغلاتجي بروحك ، آغلاتجي بر غليامك عكسيدر . شعر
بو ايكي شكل اوزرينه دوغارله مقبول و معتبردر . دنيا ده
اوشعرلردر كه خلق آراسنده ياشار . يا يوكسك و بديهي
بر حسدن دوغار ، يا محرق بر خلعجاندن دوغار . بويله
اولميو بده اصهارلامه طريقيله يازيليرسه بوشعرلر ياشاماز .
افنديلر بزم جزائر مارشمز واردر . بو ؛ خلق آراسنده
ياشايور . بومسابقه ايله يازمامشدر . بو ؛ آغلايان بر
روحك ، اله سلاحى آلاق دشمنه قوشان ، وطنه
قوشان بروحك حسياتي ترنم ايدر .

کندی نامه محمد عاکف بکک بیوک بر عنوان ایله ترتیب
ایتدیکی اثری تدقیق ایتمک ایستهم. تخصیصاً بومسئله ده
بونلرک ایچنده یازمیش اولدینی مارش لریک اک کوزلی
استقلال مارشیدر. و بوندن اول ده مجلسده
بیوک بروجده او یاندر مشدر. اونک ایچون دورودراز
مطالعه ایتمکسزین بونک تصویب ایدلمسنی تکلیف ایدرم.
حاجی توفیق افندی (کنگری) — افندیلر،
بند کز بوشهرک شو حقیقت کرسیلرینه فصل چقه دیغنه
تخیر ایدیورم. بونی مجلس معارف کندیسی انتخاب ایدر، کندیسی
ترجیح ایدر؛ کندیسی یاپار. کرچه شعر بر مزیتدر؛
کرچه شعر بر زیوردر لکن بر خیالدر. بو کرسی حقیقته
چقمه سی دوعری دکدر. اگر ترجیح لازم کلیورسه
عاکف بکک شعر ی غایت کوزل یازمیشدر. لکن بزبوکون
آشاینده دکز. ملت مجلسنک کرسینده اولدیغیزی
اونوتیمهلم، بونی معارف انجمنی کندیسی مطالعه ایتسون
کندیسی تقدیر ایتسون، کندیسی ترجیح ایتسون،
(طوغری سسلری)

طونه لی حلمی بک (بولی) — آرقداشلر مسئله
غایت مهمدر. اگر بومارش ملتک روحی قاورایه بیله جک
بر مارش ایسه اونده افواجی بر یاقیشق سزلق دیلم، صکره
اومارش ایچون بک بیوک دوشوکلک ویرر. بر آزر سربست
سویله یه میورم قصوره باقه میکرز. بوراده ادبی تنقیداته
کیریشه جک دکلم. بناء علیه یالکز فکر می قیسه جه عرض
ایده جکم. قطعاً حمده صبحی بکک استعجاله اشتراک
ایدهم (بز ایده رز سسلری)
ایدهم؛ زیرا بر کره بومارش ملتک روحندن طوغما بر
مارش دکدر. بسم آتالای بکک حق وادردر. ملتک
روحنه ترجان اوله جق: مارش اولمی (کورولتیلر)
مساعده بیوریکز.

رئیس — کسمه لم بویه مذاکره ایدمیز که ..
طونه لی حلمی بک (دوامله) — بواوقدر مذاکره یه
لا یقادر که سز تقدیر ایده مز سکرز.
رفیق شوکت بک (صاروخان) — رئیس بک اصول
مذاکره حقنده سوز ایسترم. مساعده بیورزمیسکرز؟

سوزی غایت وارددر. یالکز بزم شمدی به قدر
موجود اولان شعرلریمز بو کونکی مجادله مز
افاده ایتیمورسه شاعرلریمز کندی، دویغولرینی
افاده ایتلری قطعاً دوعرو دکدر. کندیلری شو
نقطه ده حقلیدرلر: بتون شعرلر و ملی شعرلر جهانک
اک معروف اولان شعرلری خلق حرکتلری آراسندن
دوعمش اولان شعرلردر. فقط اعتراف ایدرم که:
بو شعرلر آرمزده داها دوعمامشدر. دوعمامنی ارزو
ایتمک بزم ایچون بروطفه در. شاعرلریمز مراجعت ایتدک
وبزه چوق کوزل شعرلری یازدیلر. بوشهرلر آراسنده انتخاب
حق هیئت علیه کزمه عائددر. شعرلری اوقوییکز. بن
استرحام ایدیورم که: بر آن اول بوشهرک بسته.
لغسی ایچون بر قرار انخدا ایدیکرز. وبتون
ماتک لسانته کچمی ایچون استعجال بیوریکز، بر
قرار ویریکرز، تبلیغ ایدیکرز بنده مساعیمک ایکنجی
قسمت کچیم.

دوقور سعادت بک (قسطونی) — بکک، اساساً
ملکم شعرله، ادبیاتله اشتغاله مساعد دکدر. بواعتبارله
عرض ایدم جکم ایضاحاتی شعر و ادبیات تنقیداتی کبی
عرض ایتیمه جکم. آنجق حمده صبحی بک افندی کچلرده
بو کرسیده، بو شعرلری انشاد ایتدیکی وقت، مجلسده
بیوک بر کورولنو اولمشدی. اوندن اکلاشیلیوردی که:
بو استقلال مارشی اوله رق بو شعرلردن بریسنک
انتخاب ایدلمسنی تکلیف ایدرلرسه چوق کوزل بر شی
اوله جق. بند کز عاکف بکک دیگر اثرلری ده
اوقومشم. اساساً بر مارش؛ بر ملتک هیجانلرینی،
تحسنتی، ترنم ایتمک اعتبارله قیمتلی ایسه، عاکف
بکک صوک یاپدینی استقلال مارشندن ارل انشاد ایتمش
اولدینی شعرلر، ذاتاً بدایت افشادنن چوق اول بزم
حسیانمزی تحسنتمزی افاده ایتمشدر. کندیسنک مملکتک
تحسنتانه قارشی نه قدر بر قدرت شعریه سی اولدیغینی
وغرب وشرق عالمی حقنده کی تحسنتانک اک کوزل
نمونه لرینی (صفحات) اسمنده کی اثرلری کوسسترر. بو
اعتبارله بو قهرمان ادبی تحیل ایتمه مک الدن کلز. بند کز

قالبیدر افندم ؟ (خایر ، خایر سسلری)
 احسان بك (جبل برکت) — شكل آرامیورز .
 ای ایسه دیکتهیهلم (موافق سسلری)
 رئیس — افندم مساعده بیوریکز . تکرار
 ایدیورم معین برزمان ظرفنده مارش مسابقهسی اعلان
 ایدلادی . اولردن معارف وکالتی انتخاب ایتیش کوندرمش
 شمیدی بو کوندردیکی مارشسلردن برینک انتخابی هیئت
 عمومیهده کندیس قعیب ایدیور . ومذاکره ایدیورز
 بو میانده بریسی ر مارش کوندریور . بونی قبول
 ایتدکدنصکره یارین واقع اوله جق مراجعتلریده
 رد ایده میجکز .
 رفیق بك (قونیه) — فصل رد ایده جکسکز ؟
 الی نهابه دوام ایدم جکدر .
 احسان بك (جبل برکت) — مارش لازمدر .
 هانکیسی کوزل اولورسه اولازمدر .
 رئیس — بومارشک اوقونمسی قبول بیورانلر
 لطفاً ال قالدیرسون (قبول ایدلادی افندم)
 حمدی نامق بك (از میت) — افندیلر ملی بر
 مارش یامق احتیاجی حاصل اولمش . معارف وکیلی
 شاعرلری مسابقهیه دعوت ایتیش رجوق شعرلرا بجریسندن
 برقاج پارچه انتخاب وطبع ایدمش . بنده کز آکلامیورم .
 بو بر مجلس ملی ایشیمیدر ؟ برانجمن ادبی ایشیمیدر ؟
 (ملت ایشیدر سسلری) ملت ایشیدر . شبهه مزافندیلر
 فقط معلوم عالیکز شعر مسئلهسی برصنعت مسئله سیدر .
 اکر بونی ترجیح ایتک حقی بز درعهده ایدیورسوق
 آرامزده شعرله توغل ایتیش آرقداشلمزدن برانجمن
 ادبی تشکیل ایدم . اولر تدقیق اقسونلر . کچن کون
 بومقصده سولدیکم برسوز سولتقیه اوغرامشدر . بناء
 علیه اکر بونک تدقیق ایچون ایچمزدن برانجمن تشکیل
 ایتیه جک اولورسوق اوحق دوغریدن دوغریه معارف
 وکالته عاندر . نقطه نظرنی ایضاح ایتسون . یا قبول
 ایدرسکز یاخود قبول ایترسکز . بونک اوزون اوزادییه
 سورونمسه حاجت یوقدر (کورولتیلر)
 حسین بك (معموره العزیز) — معارف وکالته قدر

شعرلر صاحبلیزیت مالیدر . بکنیرسه ک رأی ویررز ،
 بکنیرسه ک رأی ویرمیز . هرکک محترم شخصیاتنه
 تجاوز ایتیه ک قبول ایدم ویاخود ایتیهلم رجایدهدم .
 طونه لی حلی بك (بولی) — کرک شو شعره وکرک شو
 منظومه لره قارشو برشی سولیه دمی که بویله سولیدورسکز اسم ذکر
 ایتهدم ای دیکه ییکز قولاقلر کزی آچیکز . آرقداشلر
 استرحام ایدم ! بونی برانجمن مخصوص ادبی تشکیل
 ایدم ؛ اورایه حواله ایدم . بومنظومه لره برینی انتخاب
 ایتسون اصل روح مسئله بوراده در اوانجمن مخصوص
 انتخاب ایتدیکی منظومه ک صاحبی چاغیر ، دیر که اوکا
 شو مصراعی ترک ایدرسکز ، ویا شو مالدیه تبدیل ایدرسکز
 وشو کله نک بونکه تبدیلی الزمدر اوزمان اومنظومه دها
 پارلاق اولور صاحبی موافقت ایدر . منظومه دها ای اولور
 استرحام ایدم بونقطه به دقت بیوریکز آرقداشلر منظومه لره
 باشند باشه ای اولمسی بتون صمیمیتله آرزو
 ایدیورم بو تکلیفه بولتیورم (کورولتیلر) مساعده
 بیوریکز بکا بری امضالی بری امضاسمز ایکی مکتوب
 کلدی . بومکتوبده دینلورکه : دیکر ویرمش اولان
 منظومه لریده اوقوییکز ، اولرک ایچنده ؛ انتخاب ایدمش
 اولانلردن دها موافقی واردر (خنده لر) (تمس چاوش
 سسلری) صاحب مکتوب غرب اردوسنه کیتدی . امضاسیله
 کوستره بیلیم . آرقداشلر تکرار اصرار ایدیورم ، بر
 انجمن مخصوص ادبی تشکیل ایدلیدر و انتخاب ایتک رأینه
 برافلمه لیدر (خیر خیر سسلری) (کورولتیلر)
 رئیس — افندم مساعده بیوریکز طربزون مبعوثی
 جلال بک استقلال مارشی ایله بر تقریری وار .
 ریاست جایله یه

من غیر حد قرالادیغ غیر مطبوع استقلال مارشک مجلس
 عالی حضورنده قرائت اولمسی تکلیف ایلیم .

طربزون مبعوثی

جلال

رئیس — مساعده بیوریکز جانایدیم ظن ایدیورم که بو
 هیئت جایله لرینه داغیتیلان منظومه لرم مدت معینه ظرفنده طویلدا
 نوبده شمیدی انتخاب ایدیلنلردر . بونک مسابقهیه ادخالی

رئیس — افندم موش مبعوثی عبدالغنی بکک بر تقریری واردر .

ریاست جلیلهیه

استقلال مارشی معارف و کائناتجه مسابقهیه وضع ایدلمش و انتخابی ینه وکالت مزبوریه عائد بولنش اولدیغندن و مجلس عالی بر مجلس ادبی اولدیغندن انتخابک دخی معارف و کائنات عائد اولدیغنی عرض و تکلیف ایلرم .

۱۲ مارت ۳۷ موش مبعوثی

عبدالغنی

رئیس — قبول ایدنلر لطفاً ال قالدیرسون (قبول ایدلمدی افندم)

رئیس — افندم صاروخان مبعوثی عونی بکک تقریری وار .

ریاست جلیلهیه

استقلال مارشی وطنی بر پارچه اولغله برابر هر حالده شایان تسامددر که شعر ، موسیقی ، وطنی اولسی لازم کان بومارشک تدقیقی هر حالده بر اختصاص و اهل خبره مسئله سیدر . بناء علیه ، بومارشک تفریق و قبولی ایچون ارباب اختصاصدن مرکب برانجمنه تودیعنی و بعدده بسته لشمسی تکلیف ایلرم

۱۲ مارت ۳۷

صاروخان مبعوثی

عونی

رئیس — افندم بو تکلیفی قبول ایدنلر لطفاً اللری قالدیرسون (قبول ایدلمدی)

رئیس — شمعی افندم مذاکره نک کفایتنه دائر مختلف تقریرلر وار . یاخود هر مارشی هیئت علیه کزک رأینه قویلم .

بصری بک (قره سی) — رئیس بک ! . بزم بر تقریرمز واردر . سعاد بکک ده بر تقریری وار .

رئیس — مجلس عالی رأینی نه ضرورتله اظهار ایدرسه اوندن صکره آکلاشیله جقدر .

ریاست جلیلهیه

مذاکره نک کفایتنی و محمد عاکف بکک استقلال

شعر ویرلمش ایسه اونلر یکیدن بر انجمنه ویرلسون واوراده یکیدن تدقیق ایدلسون .

حمداء صبحی بک (معارف و کیلی) — آرقداشلر !

رفیق شوکت بکک سوزینی تکرار ایدیورم . بو شعرلر موضوع بحث اولدینی وقت لزومسز یره حتی آرزومز خلافقده شعرلر یازمش اولان آرقداشلرمن ایچون بویله برسوزبورادن جیقماایدز . باخصوص که آرقداشلر اصماولامه سوزی و خلقک ترجانی اولماز سوزی پاکلشدر چونکه خلقک مثللری اولان سز لک حضورنده ارقونان شعرک هیئت علیه کز اوزورنده کی اعظمی تأثیرینه بنده کزده شاهد اولدم . اکر خلقک تأثیرینی آکلامق ایچون کندی قابمزدن بشقه معیار یکز وارسه او بشقه در . اکر خلقک تأثیرینی کندیمز آکلایه حق اولورسه ق خلقک قلبی ده آکلامش اولورز . شمعی آرقداشلر بنده کز دیه جکم که یکی بر انجمن ادبییه حواله ایدرسه ک ب فائده متصور اوله بیلور . اکر انجمن قرارینی و یروب بیتزم جک ایسه . فقط ظن ایدیورم مجلسکیزک ویردیکی قرار و اصرار ایتدیکی نقطه کندیسی بو ایتی حل ایتکدر . او حالده انجمندن چیقوب ینه هیئتکیزه کله جکدر . ینه بو وضعیت حاصل اوله جقدر او حالده بوراده یدی دانه شعر واردر ریاست بونلری آیری آیری رأیه وضع ایتسون هانکیسی طرفکیزدن مظهر تقدیر اولورسه اونی قبول ایدرسکیز (دوغری سسلری)

رئیس افندم مذاکره نک کفایتنه دائر تقریرلر واردر مذاکره نک کفایتنی رأیه قویه جقم مذاکره نی کافی کورنلر لطفاً ال قالدیرسون . قبول ایدلدی . قیرشهر مبعوثی یحیی غالب بکک بر تقریری وار

ریاست جلیلهیه

محی الدین بکک انشاد ایتدکلی مارشک کرسیده طرفلرندن او قومشمسی تکلیف ایلرم ۱۲ مارت ۳۷

قیرشهر مبعوثی

یحیی غالب

رئیس — قبول ایدنلر لطفاً اللری قالدیرسون . (قبول ایدلمدی افندم)

آیری تدقیق ایستدیکمز ایچون انجمنه حواله سنه لزوم
یوقدر . محمد عاکف بکک مائد اولاننک ملی مارش
اوله رق قبولی تکلیف ایدرم . ۱۲ مارت ۳۳۷
بروسه مبعوثی
اوپراتور امین

ریاست جلیلهیه

کافه ارواح اسلام اوزرنده قرأتی هیجانلر تولید
ایده بکک درجهده اعجازکار اولان بیوک اسلام شاعری
محمد عاکف بکک مارشک تقدیراً قبولی تکلیف ایدرم.
۱۲ مارت ۳۳۷ بتایس مبعوثی
یوسف ضیا

ریاست جلیلهیه

اوتنه دنبری اسلامک روحواز شاعری عاکف بک
افندینک استقلال مارشی هروجهله مرجح و محاسنک
روح معنویسنه اوفق اولغله قبول ایدلسنی تکلیف ایدرم.
۱۲ مارت ۳۳۷ اسپارطه مبعوثی
ابراهیم

ریاست جلیلهیه

محمد عاکف بک طرفندن انشاد ایدیلن مارشک
کندی طرفندن کرسیده قرائت ایدلسنی تکلیف ایدرم.
۱۲ مارت ۳۳۷ قیرشهر مبعوثی

قیرشهر مبعوثی

بحی غالب

رئیس — بوتقریرلرک هیس محمد عاکف بکک
شعربنک قبولی متضمندر . (رأیه سسلری) مساعده
بیوریکز ، رجا ایدرم مساعده بیوریکز افندیلر .
طونه لی حلمی بک (بولی) — رئیس بک مساعده
بیوریرسه کز محمد عاکف بکک مارشک رأیه وضعندن
اول بنده کز اوفاجق برجا ایدم جکم . تبدیل ایدلسنی
احتمالی واردر .

رئیس — مذاکره یتمشدر اقدام رجا ایدرم .

صالح افندی (ارضروم) — بنده کز برشی عرض
ایده جکم .

مارشک قبولی تکلیف ایدرم .

۱۲ مارت ۳۳۷

قسطمونی مبعوثی

دوقنور سعاد

ریاسته

استقلال مارشک شعبه لرحه تشکیل ایدیله بک بر
انجمن مخصوص طرفندن تدقیق و تصدیق اولنسنی
تکلیف ایدرم . ۱۲ مارت ۳۳۷

بولی مبعوثی

طونه لی حلمی

رئیس — بوتقریری قبول ایدنلر لطفاً اللربنی قالدیرسون

(رد اولندی)

ریاست جلیلهیه

شعربک بستمیه کلوب کله مسی مسئله سی واردر . شعرا
وبسته کارلردن مرکب برانجمن تشکیلی تکلیف ایدرم .
۱۲ مارت ۳۳۷

ارطغرل مبعوثی

نجیب

رئیس — عینی مآله برچوق تقریرلر واردر .
نجیب بکک تقریری قبول ایدنلر لطفاً اللربنی قالدیرسون
(رد ایدلدی)

ریاست جلیلهیه

بتون مجلسک و خالقک تقدیراتی جلب ایدن محمد
عاکف بک افندینک شعربنک ترجیحاً قبولی تکلیف
ایدرم . ۱۲ مارت ۳۳۷

قره سی مبعوثی

ح. بصری

ریاست جلیلهیه

مذاکره نک کفایتله محمد عاکف بکک مارشک
قبول ایدلسنی تکلیف ایدرم . ۱۲ مارت ۳۳۷
آنقره

شمس الدین

ریاست جلیلهیه

استقلال مارشلرینی مطبوع ورقه لرده هیمز آیری

رئیس — مذاکره بتمشدر . معارف و کائنات
تکلیفی وارد . هر مارشی آری آری رایه قوی بکزد
تکلیف ایتمشدر . هر مارشك آری آری رایه وضعی
قبول بیورانلر لطفاً ال قالدیرسون [قبول ایدلدی]
او حالده بوتقریرلری رایه قویه جغز . بصری بکک تقریری
رایه قویورم (بصری بکک تقریری تکرار او قوندی)
رئیس — بصری بکک تقریری قبول بیورانلر لطفاً
ال قالدیرسون . (قبول ایدلدی افندم) (کورولتیلر ورد
صدالری)

رفیق شوکت بك (صاروخان) — رئیس بك ! محمد
عا کف بکک شعرینک علیهنده بولسانلرده اللری
قالدیرسون که اوکا کورده مخالفلرک مقداری اکلایشلسون .
(موافقدر اکلایشلسون صدالری)

رئیس — بوتقریری قبول ایدلدی ، یعنی محمدا کف
بك افندی طرفدن یازیلان مارشك استقلال مارشی اولمق
اوزره طانتیمنی قبول ایدلدی لطفاً ال قالدیرسون (اکثریت
عظیمه ایله قبول ایدلدی)

مفید افندی (قیرشهری) — رئیس بك یالکز برشی
عرض ایده جکم . حمدا صبحی بکک بومارشی بوکر سیدن
بردها او قومسنی رجا ایدیورم . (کورولتیلر)

رفیق بك (قونیه) — ملتک روخه ترجمان اولان
اشبو استقلال مارشك آياقده او قومسنی تکلیف ایدیورم .
رئیس — مساعده بیوریکز افندم . هیئت محترمه
بومارشی قبول ایتدیکندن طبیی رسمی بر استقلال مارشی
اوله رق طانتیمشدر . بناء علیه آياقده دیگله مه من ایجاب
ایدر . بیوریکز افندیلر ؟

(حمدا صبحی بك استقلال مارشی کرسیده او قودی
اعضای کرام قائماً سورکلی آغیشلر آراسنده دیگله دیلر)

استقلال مارشی

۱
قورقا ، سونمهز بوشفقلمده یوزمن آل سنجاق ؛
سونمدهن یوردیمک اوستنده توتن الک صولک اوجاق .
او بنم ملتک بیلدیزیدر ، پارلایاجق ؛
او بنمدر ، او بنم ملتکدر آنجاق .

۲
چاما قربان اولایم ، چهره کی ای نازلی هلال
قهرمان عرقه برکول ! نه بو شدت ، بوجلال ؟
سکا اولماز دوکولن قانلریمز صوکره حلال . .
حقیدر ، حقه طابان ، ملتک استقلال .

۳
بن ازلدن بریدر حر یاشادیم ، حر یاشارم
هانکی چیلغین بکا زنجیر اورده جقمش ؟ شانارم !
کوکره مش سل کبییم ؛ بندیمی چیکتر آشارم ؟
پیرنارم طاغیری ، انکینلره صیغام ، طاشارم .

۴
غریک آفاقنی صارمشه چلیک زرهل دیوار ،
بنم ایمان طولو کوکسم کبی سرحدم وار .
اولوسون ، قورقا ! ناصل بویله بر ایمانی بوغار ،
« مدنیت ! » دیدیکک تک دیشی قالمش جاناوار ؟

۵
آرقداش ! یوردیمه آچاقلری اوغراتما ، صاقین .
سپر ایت کوکده کی ، طورسون بو حیا سزجه آقین .
طوغه جقدر سکا وعد ایتدیکی کونلر حقل . .
کیم بیلیر بلکه یارین . . بلکه یاربندن ده یاقین .

۶
باصدیغک یرلری « طوپراق ؟ » دیبه رکچمه ، طانی ؛
دوشون آلتنده کی بیکلرجه کفتسز یاتانی .
سن شهید اوغلو سک . ایچیمه ، یازیقدر ، آتاک ؛
ویرمه ، دنیالری آلسه کده ، بوجنت وطنی .

۷
کیم بوجنت وطنک اوغرینه اولماز که فدا ؟
شهدا ، قیشقیرم جق ، طوپراغی صیقسه ک شهدا !
جانی ، جاتانی ، بتون واریمی آلسین ده خدا ،
ایتمسین تک وطنمدن بی دنیاده جدا .

۸
روحک سندن آلهی ، شودر آنجاق املی ،
دکمه سین معبدیمک کوکس نه ناعمرم الی .
بو اذانلر — که شهادتلری دینک تملی —
ابدی یوردیمک اوستنده بنم ایگله مه لی .

- ۹۳ -

لازمه اعطا بیورلسنی متصف بوندقلری حییات اصلیه
وانسانیتکاری به مغروراً رجا و نیاز ایلهمک شرفیه . ماهی
اولویورم . انسانیتک دوچار اولدینی بونجه مشقت
واذیتلردن صکره صدای شفقت و مرحمتک هر طرفده
حکمران اولسی تمفی به شایاندر اقدام .

قاردینال غاسپاری

آقره

جواب

۱۲ - ۳ - ۳۳۷

روماده پایا اون یشنجی به نوا حضر تلرینه
قاردینال غاسپاری جنابلری تام حشمتناهیله اوله رق
آناطولی ، قافقاسیه و آسیای صغری خرسیتانلری لهنده
تمنایات مخصوصه لرینی طرف عاجزانه مه ابلاغ ایلدی .
بلا تفریق عرق و مذهب بتون مملکتتمز سکنه سنک امنیت
ورقاهنی تأمین مجبورینی حیسات انسانیتکارانه مرکز و دین
مین اسلامک بزه امر ایتدیکی بر وجیهه در . بناء علیه
تورکیا بیوک ملت مجلسنک نفوذ و حاکمیتک شامل اولدینی
مناطقک کافه سنده کی خرسیتانلرک بر سکون تامدن متمم
اولملری ایچون اول و آخر هر درلو تدابیر اتخاذا بملشددر .
حدود لرمن داخلنده هر هانکی بر اجنبی اردوسی قتال
و خرابی کتیرمدیکی بر لرده جاری اولان صلح و امنیت
بو بیانا تمزک غیر قابل رد بر دلیددر . دیگر طرفدن بو باده کی
سیاستمیزک غیر متبدل اولدینی بر قات دها اظهار ایچون
تورکیا بیوک ملت مجلسنک بدایت کشادی اولان
سا ۲۴ نیسان سنه ۳۳۷ تاریخنده مجلس هیئت عمومیه سنده
ایراد ایتیش اولدینغ مفصل نطق ایلهمکسک ایکتمی اجتماع
سنه سنه استداری مناسبتیه سا ۱ مارت سنه ۱۹۲۱ تاریخنده
ینه عینی مجلس هیئت عمومیه سنده ایراد ایلدیکم نطقدن
اقسام آتیبه نظر اطلاع حشمتانه لرینه ابلاغ ایلرم .

تورکیا

بیوک ملت مجلسی رئیس

مصطفی کمال

سلیمان سیری بک (یوزغاد) - بونی یازد برمه
سائق نه در اقدام .

خارجیه وکیل (دوامله) - غایت مهم اولدینی

۹

اوزمان وجد ایلهمک سجده ایدر - وارسه طاشم ،
هر جریمه مدن ، الهی ، بوشانوب قانلی یاشم ،
فشقیر روح مجرد کی یردن نعمتم ؛
اوزمان یوکسله رک عرشه دکر بلکه باشم ،

۱۰

دالغهلان سن ده شفقت کی ای شانلی هلال ! .
اولسون آرتیق دوکولن قانلریمک هبسی حلال .
ابدیا سکا یوق ، عرقه یوق اضمحلال :
حقیدر ، حر یاشامش ، بایراغک حریت ؛
حقیدر ؛ حق طابان ، ملتک استقلال .

محمد عاکف

رئیس - خارجیه وکیل مختار بک افندی بک بیانای
وارددر . بیوریکیز اقدام .

خارجیه وکیل مختار بک (در سعادت) - افندیلر ؛
شرقه الک قوی واک منتظم بر حکومت اسلامییه نک
تورکیا بیوک ملت مجلسی حکومتی اولدینغی خرسیتان
عالمک الک بیوک واک روحانی مقامی اشغال ایدن بر ذاتک
آغزندن ایشتمش اولمسقندن مفتخر اولمکز ایچون رئیس
محترم مصطفی کمال پاشا حضر تلرینه فتولیک عالمک الک
بیسوک رئیس روحانی اولان پایا حضر تلری طرفدن
کوندریان بر مکتوب ایلهمک پاشا حضر تلری طرفندن
جواباً یازنش اولان تالغرافی مجلس عالیکزه تبلیغ ایتیش
اولق اوزره مساعده کزله قرائت ایدم حکم . معلوم عالیکز
پایالق حکمدار مقامیدر . بونک ایسه بر خارجیه ناظری
وارددر که اوده قاردینال غاسپاری در کن تلغرافنامه بالطبع
اونک امضاسنی حاویدر . فقط حشمتلو پایا حضر تلری
نامه کوندولشددر .

روما

صورت ترجمه :

۲۱۰۰

آقره ده مصطفی کمال پاشا حضر تلرینه

پایا حضر تلری نامه ممکن اولدینی قدر سرعته
قافقاسیه ، آسیای صغری ، آناطولی خرسیتانلری بک حیات
اموال و اشیا لرینک تحت امنیت ، آلمسی حقده او امر

[Çeviri Yazı]

[Sayfa 72]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Zabıt Ceridesi
Mündericât

...

İstiklâl Marşının Müzâkere ve Kabûlü

...

...

[Sayfa 86]

Altıncı İctimâ-İkinci Celse

Re'îs-i Sâni: Doktor Adnan Beyefendi
Kâtib: Ziya Hurşid Bey (Lazistan)
12 Mart [1]337 [1921], Sâ'at 4.45 [öğleden] sonra

...

Hamdullah Subhi Bey (Ma'ârif Vekîli):

Arkadaşlar, İstiklâl Marşları hakkında vekâlet tarafından vâki' olan da'vet üzerine ne kadar marş elimize gelmiş ise bunları bir encümen ma'rifetiyle tedkîk etdik, netîceyi hey'et-i celîlenize arz etdik. Bunları görmek ârzû buyurdunuz. Matbû' olarak tevzî' edildi efendim. Bir nokta üzerine nazar-ı dikkatinizi celb etmek isterim. Bu İstiklâl Marşları taraf-ı âlînizden tedkîk edildikten sonra intihâbınız hangi şi'ir üzerine temerkûz ederse ikinci bir mu'âmele daha yapılacaktır. Bestekârlara yollayacağız. Bestekârlar dahi bize muhtelif besteler yollayacaklardır. Onlar arasında bir intihâb daha yapılacaktır. Anadolu Mücâdelesini uzun müddetden beri devâm ediyor. Bunu ifâde etmek, bunun rûhunu söyletmek üzere yazılmış olan bu şi'irler ne kadar evvel bir karâra iktirân ederse şübhesiz ki daha fazla müstefid oluruz. Hey'et-i celîlenizden istihâm ediyorum. Şi'irler mütâlâ'a [sayfa 87] edilmiştir. Bunu bir hey'ete mi, bir encümene mi verirsiniz, hey'et-i umûmiyece bir karâra mı rabt edersiniz, ne ârzû buyurursanız yapınız.

Re'îs:

Ma'ârif Vekâleti bu İstiklâl Marşının bugün rûznâmeye alınarak müzâkeresini ârzû ediyor. Bugün müzâkeresini kabûl edenler lütfen el kaldırsın. Kabûl edildi efendim.

Muhiddin Baha Bey (Bursa):

Muhterem efendiler. Söyleyeceğim sözlerin yanlış anlaşılmasını, bir maksad-ı mahsûsa haml edilmemesini te'minen ibtidâ bir hakikatden bahs edeceğim. Bu millî marş müsâbakası i'ân edildiği zamân müsâbakaya ben de iştirâk etmek istedim. Fakat bu mes'ele öyle bir cereyân almıştır ki bendeniz bu müsâbaka işinden sarf-ı nazar ediyorum. (M) imzâlı şi'ir bendenizindir. Bunu idhâl buyurmayınız. Yine Kemaleddin Kami nâmında biri vardır ki aynı sebebdan dolayı gazetemizde kendi şi'irini geriye almıştır. Bunun üzerine mütâlâ'anızı beyân buyurursunuz. Bir encümen-i edebî mi teşkil edersiniz. Ne yapılacaktır ona göre.

Re'îs:

Burada bir mes'ele var. İstiklâl Marşlarını doğrudan doğruya hey'et-i umûmiyece müzâkere ederek bir karâr mı vereceksiniz yoksa bir encümene mi havâle edeceksiniz?

Yahya Galib Bey (Kırşehir):

Burada olsun hepimiz anlarız.

Besim Atalay Bey (Kütahya):

Efendim şi'irler iki dürlüdür. Ya hislerin ma'kesidir, yahud derin ve yahud ağlatıcı bir rûhun, ağlatıcı bir galeyânın aksidir. Şi'ir bu iki şekil üzerine doğarsa makbûl ve mu'teberdir. Dünyâda o şi'irlerdir ki halk arasında yaşar. Ya bu yüksek ve bedî'î bir hisden doğar, ya muharrik bir helecândan doğar. Böyle olmayub da ısmarlama tarîkiyle yazılırsa bu şi'irler yaşamaz. Efendiler, bizim Cezair Marşımız vardır. Bu; halk arasında yaşıyor. Bu müsâbaka ile yazılmamıştır. Bu; ağlayan bir rûhun, eline silâhını alarak düşmana koşan, vatanına koşan bir rûhun hissiyatını terennüm eder. Marsiyezin nasıl söylendiğini bilirsiniz. İnkılâb-ı Kebîr [Fransız İhtilali] esnâsında silâhını almış koşan bir gencin söylediği şi'ir birden bire ta'mîm etmiştir. Evvelâ bu gibi şi'irlerin memleketin ma'rûz kaldığı felâketlere ağlayarak, titreyerek evvelâ güftesi değil bestesi söylenir. Ismarlama şi'irlere verilecek memleketin parası yokdur.

Hamdullah Subhi Bey (Antalya):

Arkadaşlar! Bir hatâ üzerine, bir galat-ı rû'yet üzerine dikkat-i âlînizi celb etmek isterim. Bi'l-hâssa para mes'elesi ile bu şi'irler arasında bir münâsebet bulmak, gâyet yanlış bir nokta-i nazardır. Memleketin kuvvâ-yı mâddiyesi ve ma'neviyesi vardır. İstihlâs-ı vatan mücâdelesini yapan milletin vekilleri, onun vekillerinin vekilleri halkın heyecânını ifâde etmek üzere memleketin şâ'irlerine mürâca'at etmiştir. Bu şâ'irler ilk def'a şi'irlerini yazmıştır. Arkadaşlar, bize şi'irlerini yollayan şâ'irler seneler arasında bütün memleketin kederlerini, ıztırâplarını, bütün mefâhirini söyleyen şi'irler yazmışlardır. Demek para mukâbilinde şi'ir mevzû'-ı bahs değildir. Biz halkın ruhunu heyecânını ifâde eden şi'irler yazmaları için şâ'irlerimize mürâca'at etdik. Hiçbirisi para hakkında bir şey söylememiştir. Geçen def'a işâret ettiğim üzere nazar-ı dikkatinizi celb ediyorum: Mehmed Akif Bey ki, bu şâ'irler arasında para mes'elesinden kaçınan arkadaşlarımızdan birisidir. Zâten senelerden beri en yüksek ve en ilâhî bir belâgatla yazmıştır. Yeniden yazmaktan çekinmesi; ba'zılarının hâtırlarına para gelir diye korkmasındandır. Ve ona binâ'en yazmamıştır. Ben gelen şi'irleri okuduktan sonra bu işde vazîfedâr ettiğiniz bir arkadaşınız sıfatıyla ârzû etdim ki, bir kuvvetli şi'ir daha bulunsun ve kendilerine mürâca'at etdim. Bunun üzerine kendileri de bir şi'ir yazdılar gönderdiler. Atalay Bey'in halk şi'irlerinin bi'l-hâssa büyük vekâyî-i milliyeye ta'alluk eden şi'irlerin bir sipâriş-i mahsûs üzerine doğmadığı [sayfa 88] sözü gâyet vâridir. Yalnız bizim şimdiye kadar mevcûd olan şi'irlerimiz bugünkü mücâdelemizi ifâde etmiyorsa şâ'irlerimizin kendi duygularını ifâde etmeleri kat'iyen doğru değildir. Kendileri şu noktada haklıdır: Bütün şi'irler ve millî şi'irler cihânın en ma'rûf olan şi'irleri halk hareketleri arasından doğmuş olan şi'irlerdir. Fakat i'tirâf ederim ki bu şi'irler aramızda daha doğmamıştır. Doğmasını ârzû etmek bizim için bir vazîfedir. Şâ'irlerimize mürâca'at etdik ve bize çok güzel şi'irler yazdılar. Bu şi'irler arasında intihâb hakkı hey'et-i âlînize â'iddir. Şi'irleri okuyunuz. Ben istihâm ediyorum ki bir an evvel bu şi'irin bestelenmesi için bir karâr ittihâz ediniz. Ve bütün milletin lisânına geçmesi için isti'câl buyurunuz, bir karâr veriniz, tebliğ ediniz, ben de mesâ'im in ikinci kısmına geçeyim.

Doktor Suad Bey (Kastamonu):

Beyler, esâsen mesleğim şi'irle, edebiyâta iştigâle müsâ'id değildir. Bu i'tibârla arz edeceğim îzâhâtı şi'ir ve edebiyât tenkidâtı gibi arz etmeyeceğim. Ancak Hamdullah Subhi Beyefendi geçenlerde bu kürsîde, bu şi'irleri inşâd ettiği vakit, mecliste büyük bir gürültü olmuşdu. Ondan anlaşıyordu ki bu İstiklâl Marşı olarak bu şi'irlerden birisinin intihâb edilmesini teklîf ederlerse çok güzel bir şey olacak. Bendeniz Akif Bey'in diğer eserlerini de okumuşum. Esâsen bir marş; bir milletin heyecânlarını, tahassüsâtını, terennüm etmek i'tibârıyla kıymetli ise, Akif Bey'in son yaptığı İstiklâl Marşından evvel inşâd etmiş olduğu şi'irler, zâten bidâyet-i inşâdından çok evvel bizim hissiyatımızı ifâde etmiştir. Kendisinin memleketin tahassüsâtına karşı ne kadar bir kudret-i şi'iriyesi olduğunu ve Garb ve Şark âlemi hakkındaki tahassüsâtının en güzel numûnelerini (Safahât) ismindeki eserleri gösterir. Bu i'tibârla bu kahraman edîbi tebcîl etmemek elden gelmez. Bendeniz kendi

nâmıma Mehmed Akif Bey'in büyük bir unvân ile tertîb ettiği eseri tedkîk etmek istemem. Tahsîsan bu mes'e-lede bunların içinde yazmış olduğu marşların en güzeli İstiklâl Marşıdır. Ve bundan evvel de meclisde büyük bir vecd uyandırmıştır. Onun için dûr ve dîrâz mütâlâ'a etmeksizin bunun tasvîb edilmesini teklîf ederim.

Hacı Tevfik Efendi (Kangırı):

Efendiler, bendeniz bu şi'irin şu hakikat kürsilerine nasıl çıktığına tahayyur ediyorum. Bunu Meclis-i Ma'ârif kendisi intihâb eder, kendisi tercîh eder; kendisi yapar. Gerçi şi'ir bir meziyetdir; gerçi şi'ir bir zîverdir, lâkin bir hayâldir. Bu kürsî-i hakîkate çıkması doğru değildir. Eğer tercîh lâzım gelirse Akif Bey'in şi'iri gâyet güzel yazılmıştır. Lâkin biz bugün Aşîyan'da değiliz. Millet Meclisi'nin kürsisinde olduğumuzu unutmayalım, bunu Ma'ârif Encümeni kendisi mütâlâ'a etsin kendisi takdîr etsin, kendisi tercîh etsin. (Doğru sesleri)

Tunalı Hilmi Bey (Bolu):

Arkadaşlar, mes'ele gâyet mühimdir. Eğer bu marş milletin rûhunu kavrayabilecek bir marş ise onda ufacak bir yakışıklılık diyelim, sonra o marş için pek büyük düşüklük verir. Biraz serbest söyleyemiyorum kusura bakmayınız. Burada edebî tenkîdâta girişecek değilim. Binâ'en aleyh yalnız fikrimi kısaca arz edeceğim. Kat'iyen Hamdullah Subhi Bey'in isti'câline iştirâk edemem. (Biz ederiz sesleri) Edemem; zîrâ bir kere bu marş milletin rûhundan doğma bir marş değildir. Besim Atalay Bey'in hakkı vardır. Milletin rûhuna tercümân olacak bir marş olmalı. (Gürültüler) Müsâade buyurunuz.

Re'is:

Kesmeyelim, böyle müzâkere edemeyiz ki.

Tunalı Hilmi Bey:

(Devâmla) Bu o kadar müzâkereye lâyıktır ki siz takdîr edemezsiniz.

Refik Şevket Bey (Saruhan):

Re'is Bey, usûl-i müzâkere hakkında söz isterim. Müsâade buyurur musunuz? [sayfa 89] Şi'irler sâhiblerinin mâlîdır. Beğenirsek re'y veririz, beğenmezsek re'y vermeyiz. Herkesin muhterem şahsiyâtına tecâvüz etmeyecek kabûl edelim ve yahud etmeyelim, ricâ ederim.

Tunalı Hilmi Bey (Bolu):

Gerek şu şi'ire ve gerek şu manzûmelere karşı bir şey söyledim mi ki böyle söylüyorsunuz? İsim zikr etmedim. İyi dinleyiniz, kulaklarınızı açınız. Arkadaşlar, istîrâm ederim! Bunu bir encümen-i mahsûs-ı edebî teşkîl edelim; oraya havâle edelim. Bu manzûmelerin birini intihâb etsin, asl-ı rûh-ı mes'ele buradadır. O encümen-i mahsûs intihâb ettiği manzûmenin sâhibini çağırır, der ki ona şu mısra'ı terk ederseniz, veya me'âlde tebdîl ederseniz ve şu kelimenin bununla tebdîli elzemdir, o zamân o manzûme daha parlak olur. Sâhibi muvâfakat eder ve manzûme daha iyi olur. İstîrâm ederim, bu noktaya dikkat buyurunuz arkadaşlar. Manzûmenin başdan başa iyi olmasını bütün samîmiyetimle ârzû ediyorum ve bu teklîfde bulunuyorum. (Gürültüler) Müsâade buyurunuz, bana biri imzâlı biri imzâsız iki mektûb geldi. Bu mektûbda deniliyor ki: Diğer verilmiş olan manzûmeleri de okuyunuz, onların içinde; intihâb edilmiş olanlardan daha muvâfıkı vardır. (Handeler) (Memîş Çavuş sesleri) Sâhib-i mektûb Garb Ordusu'na gitdi. İmzâsıyla gösterebilirim. Arkadaşlar tekrâr ısrâr ediyorum, bir encümen-i mahsûs-ı edebî teşkîl edilmelidir ve intihâb onun re'yine bırakılmalıdır. (Hayır, hayır sesleri) (Gürültüler)

Re'is:

Efendim müsâade buyurunuz, Trabzon Meb'ûsu Celal Bey'in İstiklâl Marşı ile bir takrîri var.

Riyâset-i Celîle'ye,
Min-gayr-i haddin karaladığım gayr-i matbû' İstiklâl Marşının meclis-i âlî huzûrunda kırâ'at olunmasını teklîf eylerim.

[imza] Trabzon Meb'ûsu Celal

Re'is:

Müsâade buyurunuz ricâ ederim. Zann ediyorum ki bu hey'et-i celîlelerine dağıtılan manzûmeler müddet-i mu'ayyene zarfında toplanub da şimdi intihâb edilenlerdir. Bunun müsâbakaya idhâli kâbil midir efendim? (Hayır, hayır sesleri)

İhsan Bey (Cebel-i Bereket):

Şekil aramıyoruz. İyi ise dinleyelim. (Muvâfık sesleri)

Re'is:

Efendim müsâade buyurunuz. Tekrâr ediyorum, mu'ayyen bir zamân zarfında marş müsâbakası i'ân edildi. Onlardan Ma'ârif Vekâleti intihâb etmiş göndermiş. Şimdi bu gönderdiği marşlardan birinin intihâbını hey'et-i umûmiyede kendisi ta'kîb ediyor. Ve müzâkere ediyoruz, bu miyânda birisi bir marş gönderiyor. Bunu kabûl ettikten sonra yarın vâki' olacak mürâca'atları da red edemeyeceğiz.

Refik Bey (Konya):

Nasıl red edeceksiniz? İlâ-nihâye devâm edecektir.

İhsan Bey (Cebel-i Bereket):

Marş lâzımdır. Hangisi güzel olursa o lâzımdır.

Re'is:

Bu marşın okunmasını kabûl buyuranlar lûtfen el kaldırsın. Kabûl edilmedi efendim.

Hamdi Namık Bey (İzmit):

Efendiler, millî bir marş yapmak ihtiyâcı hâsıl olmuş. Ma'ârif Vekîli şâ'irleri müsâbakaya da'vet etmiş. Birçok şî'irler içerisinden birkaç parça intihâb ve tab' edilmiş. Bendeniz anlamıyorum. Bu bir Meclis-i Millî işi midir? Bir encümen-i edebî işi midir? (Millet işidir sesleri) Millet işidir. Şübhesiz efendiler, fakat ma'lûm-ı âlî'niz şî'ir mes'elesi bir san'at mes'elesidir. Eğer bunu tercîh etmek hakkını biz der'uhde ediyorsak aramızda şî'irle tevag-gul etmiş arkadaşlarımızdan bir encümen-i edebî teşkîl edelim. Onlar tedkîk etsinler. Geçen gün bu maksadla söylediğim bir söz sû'-i telakkîye uğramışdır. Binâ'en aleyh eğer bunun tedkîki için içimizden bir encümen teşkîl etmeyecek olursak o hak doğrudan doğruya Ma'ârif Vekâleti'ne â'iddir. Nokta-i nazarını îzâh etsin. Ya kabûl edersiniz yahud kabûl etmezsiniz. Bunun uzun uzadıya sürünmesine hâcet yoktur. (Gürültüler)

Hüseyin Bey (Mamuretülaziz):

Ma'ârif Vekâleti'ne ne kadar [sayfa 90] şî'ir verilmiş ise onlar yeniden bir encümene verilsin ve orada yeniden tedkîk edilsin.

Hamdullah Subhi Bey (Ma'ârif Vekîli):

Arkadaşlar! Refik Şevket Bey'in sözünü tekrâr ediyorum. Bu şî'irler mevzû'-ı bahs olduğu vakit lüzûmsuz yere hattâ ârzûmuz hilâfında şî'irler yazmış olan arkadaşlarımız için böyle bir söz buradan çıkmamalıdır. Bâ-husûs ki arkadaşlar ısmarlama sözü ve halkın tercümânı olmaz sözü yanlıştır. Çünkü halkın mümessilleri olan sizlerin huzûrunda okunan şî'irin hey'et-i âliyeniz üzerindeki a'zamî te'sîrine bendeniz de şâhid oldum.

Eğer halkın te'sîrini anlamak için kendi kalbimizden başka mi'yârınız varsa o başkadır. Eğer halkın te'sîrini kendimiz anlayacak olursak halkın kalbini de anlamış oluruz. Şimdi arkadaşlar, bendeniz diyeceğim ki yeni bir encümen-i edebîye havâle edersek bir fâ'ide mütesavver olabilir. Eğer encümen karârını verüb bitirecek ise. Fakat zann ediyorum meclisinizin verdiği karâr ve ısrâr ettiği nokta kendisi bu işi hall etmektir. O hâlde encümenden çıkub yine hey'etinize gelecektir. Yine bu vaz'iyet hâsıl olacaktır. O hâlde burada yedi dâne şi'ir vardır. Riyâset bunları ayrı ayrı re'ye vaz' etsin. Hangisi tarafınızdan mazhar-ı takdîr olursa onu kabûl edersiniz. (Doğru sesleri)

Re'is:

Efendim müzâkerenin kifâyetine dâ'ir takrîrler vardır. Müzâkerenin kifâyetini re'ye koyacağım. Müzâkereyi kâfi görenler lütfen el kaldırsın. Kabûl edildi. Kırşehir Meb'ûsu Yahya Galib Bey'in bir takrîri var.

Riyâset-i Celîle'ye,

Muhiddin Bey'in inşâd ettikleri marşın kürsîde taraflarından okunmasını teklîf eylerim.

12 Mart [1]337 [1921] [imza] Kırşehir Meb'ûsu Yahya Galib

Re'is:

Kabûl edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabûl edilmedi efendim.

Re'is:

Efendim Muş Meb'ûsu Abdülgani Bey'in bir takrîri vardır.

Riyâset-i Celîle'ye,

İstiklâl Marşı Ma'ârif Vekâleti'nce müsâbakaya vaz' edilmiş ve intihâbı yine vekâlet-i mezbûreye â'id bulunmuş olduğundan ve meclis-i âlî bir meclis-i edebî olmadığından intihâbının dahi Ma'ârif Vekâleti'ne â'id olduğunu arz ve teklîf eylerim.

12 Mart [13]37 [1921] [imza] Muş Meb'ûsu Abdülgani

Re'is:

Kabûl edenler lütfen el kaldırsın. Kabûl edilmedi efendim.

Re'is:

Efendim Saruhan Meb'ûsu Avni Bey'in takrîri var.

Riyâset-i Celîle'ye,

İstiklâl Marşı vatanî bir parça olmağla berâber her hâlde şâyân-ı teslîmdir ki şi'ir, mûsîkî, vatanî olması lâzım gelen bu marşın tedkîki her hâlde bir ihtisâs ve ehl-i hibre mes'elesidir. Binâ'en aleyh, bu marşın tefrîk ve kabûlü için erbâb-ı ihtisâsdan mürekkeb bir encümene tevdi'ini ve bâdehu bestelenmesini teklîf eylerim.

12 Mart [1]337 [1921] [imza] Saruhan Meb'ûsu Avni

Re'is:

Efendim bu teklîfi kabûl edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabûl edilmedi.

Re'is:

Şimdi efendim, müzâkerenin kifâyetine dâ'ir muhtelif takrîrler var. Yahud her marşı hey'et-i âliyenizin re' yine koyalım.

Basri Bey (Karesi):

Re'is Bey! Bizim bir takrîrimiz vardır. Suad Bey'in de bir takrîri var.

Re'is:

Meclis-i âlî re'yini ne sûretle izhâr ederse ondan sonra anlaşılacaktır.

Riyâset-i Celîle'ye,

Müzâkerenin kifâyetini ve Mehmed Akif Bey'in İstiklâl [sayfa 91] Marşı'nın kabûlünü teklîf ederim.

12 Mart [1]337 [1921] [imza] Kastamonu Meb'ûsu Doktor Suad

Riyâset'e,

İstiklâl Marşı'nın şu'belerce teşkîl edilecek bir encümen-i mahsûs tarafından tedkîk ve tasdîk olunmasını teklîf ederim.

12 Mart [1]337 [1921] [imza] Bolu Meb'ûsu Tunalı Hilmi

Re'is:

Bu takrîri kabûl edenler lütfen ellerini kaldırsın. Redd olundu.

Riyâset-i Celîle'ye,

Şi'irin besteye gelüb gelmemesi mes'elesi vardır. Şu'arâ ve bestekârlardan mürekkeb bir encümen teşkîlini teklîf eylerim.

12 Mart [1]337 [1921] [imza] Ertuğrul Meb'ûsu Necib

Re'is:

Aynı me'âlde birçok takrîrler vardır. Necib Bey'in takrîrini kabûl edenler lütfen ellerini kaldırsın. Redd edildi.

Riyâset-i Celîle'ye,

Bütün meclisin ve halkın takdîrâtını celb eden Mehmed Akif Beyefendi'nin şi'irinin tercîhan kabûlünü teklîf ederim.

12 Mart [1]337 [1921] [imza] Karesi Meb'ûsu H. Basri

Riyâset-i Celîle'ye,

Müzâkerenin kifâyetiyle Mehmed Akif Bey'in marşının kabûl edilmesini teklîf eylerim.

12 Mart [1]337 [1921] [imza] Ankara [Meb'ûsu] Şemseddin

Riyâset-i Celîle'ye,

İstiklâl Marşlarını matbû' varakalarda hepimiz ayrı ayrı tedkîk ettiğimiz için encümene havâlesine lüzûm yoktur. Mehmed Akif Bey'e â'id olanının millî marş olarak kabûlünü teklîf ederim.

12 Mart [1]337 [1921] [imza] Bursa Meb'ûsu Operatör Emin

Riyâset-i Celîle'ye,

Kâffe-i Ervâh-ı İslâm üzerinde kırâ'ati heyecânlar tevlîd edecek derecede i'câzkâr olan büyük İslâm Şâiri Mehmed Akif Bey'in marşının takdîren kabûlünü teklîf eylerim.

12 Mart [1]337 [1921] [imza] Bitlis Meb'ûsu Yusuf Ziya

Riyâset-i Celîle'ye,
Öteden beri İslâm'ın rûh-nevâz şâ'iri Akif Beyefendi'nin İstiklâl Marşı her vechile müreccah ve meclis-i âlînin rûh-ı ma'nevîsine evfak olmağla kabûl edilmesini teklîf ederim.
12 Mart [1]337 [1921] [imza] Isparta Meb'ûsu İbrahim

Riyâset-i Celîle'ye,
Mehmed Akif Bey tarafından inşâd edilen marşın kendi tarafından kürsîde kırâ'at edilmesini teklîf eylerim.
12 Mart [1]337 [1921] [imza] Kırşehir Meb'ûsu Yahya Galib

Re'îs:
Bu takrîrlerin hepsi Mehmed Akif Bey'in şi'irinin kabûlünü mutazammındır. (Re'ye sesleri) Müsâade buyurunuz, ricâ ederim müsâade buyurunuz efendiler.

Tunalı Hilmi Bey (Bolu):
Re'îs Bey, müsâade buyurursanız Mehmed Akif Bey'in marşının re'ye vaz'ından evvel bendeniz ufacak bir ricâ edeceğim. Tebdîl edilmesi ihtimâli vardır.

Re'îs:
Müzâkere bitmiştir efendim, ricâ ederim.

Salih Efendi (Erzurum):
Bendeniz bir şey arz edeceğim.

[sayfa 92]

Re'îs:
Müzâkere bitmiştir. Ma'ârif Vekâleti'nin teklîfi vardır. Her marşı ayrı ayrı re'ye koyunuz diye teklîf etmişlerdi. Her marşın ayrı ayrı re'ye vaz'ını kabûl edenler lütfen el kaldırsın. Kabûl edilmedi. O hâlde bu takrîrleri re'ye koyacağız. Basri Bey'in takrîrini re'ye koyuyorum. (Basri Bey'in takrîri tekrâr okundu.) Basri Bey'in takrîrini kabûl buyuranlar lütfen el kaldırsın. Kabûl edildi efendim. (Gürültüler ve red sadâları)

Refik Şevket Bey (Saruhan):
Re'îs Bey! Mehmed Akif Bey'in şi'irinin aleyhinde bulunanlar da ellerini kaldırsın ki ona göre muhâliflerin mikdârı anlaşılsın. (Muvâfıktır, anlaşılsın sadâları)

Re'îs:
Bu takrîri kabûl edenler, ya'nî Mehmed Akif Beyefendi tarafından yazılan marşın **İstiklâl Marşı** olmak üzere tanınmasını kabûl edenler lütfen el kaldırsın. **Ekseriyet-i azîme ile kabûl edildi.**

Müfid Efendi (Kırşehir):
Re'îs Bey, yalnız bir şey arz edeceğim. Hamdullah Subhi Bey'in bu marşı bu kürsîden bir daha okumasını ricâ ediyorum. (Gürültüler)

Refik Bey (Konya):
Milletin rûhuna tercümân olan işbu İstiklâl Marşı'nın ayakda okunmasını teklîf ediyorum.

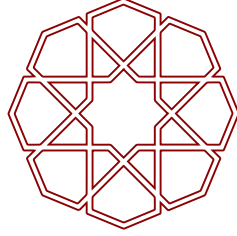

Re'îs:

Müsâade buyurunuz efendim. Hey'et-i muhtereme bu marşı kabûl etdiğinden tabî'î resmî bir İstiklâl Marşı olarak tanınmıştır. Binâ'en aleyh ayakda dinlememiz îcâb eder. Buyurunuz efendiler.

(Hamdullah Subhi Bey İstiklâl Marşı'nı kürsîde okudu, a'zâ-yı kirâm kâ'imen sürekli alkışlar arasında dinlediler.)

İstiklâl Marşı
[Tam Metin]

II.5.

TBMM'de yapılan görüşme sonucu Mehmed Akif Bey'in kaleme aldığı şiirin İstiklal Marşı olarak kabul edildiği.
Hakimiyet-i Milliye Gazetesi, Sayfa 2, 13 Mart 1921

[Çeviri Yazı]

Hâkimiyet-i Milliye

Numro: 131

3 Receb 1339 [ve] 13 Mart 1337 / 1921 [13 Mart 1921]

...

[Sahîfe 2]

Büyük Millet Meclisi'nde

...

İkinci Celse

...

Ma'ârif Vekîli Hamdullah Subhi Bey:

İstiklâl Marşları tab' edildi. Taraf-ı âlînizden tedkikle hangisi münâsibse kabûl edilsin. Anadolu mücâdelesini terennüm eden bu şi'irlerden biri ne kadar evvel intihâb edilirse o kadar iyi olacak. Bestesini de yaptırabilelim. Bir encümende mi yoksa taraf-ı âlîlerinden mi? El-hâsıl îcâbına bakılsın.

Re'îs-i Sâni [Abdülhak] Adnan Bey:

Bugün müzâkeresini kabûl edenler ellerini kaldırsınlar lütfen. Müzâkeresi kabûl edildi.

Muhiddin Baha Bey (Bursa):

Söyleyeceğim sözlerin yanlış anlaşılmasını te'mînen bir husûsdan bahs edeceğim. Millî Marş i'lân edildiği vakit ben de (M) imzâsıyla bir marş yazmışdım. Müsâbakadan sarf-ı nazar ediyorum.

Besim Atalay Bey (Kütahya):

Şi'irlerin hakîkisi halk arasında yaşar. Ismarlama olanlar yaşamaz. Bizim Cezayir Marşımız müsâbaka ile yazılmamıştır.

Ma'ârif Vekîli Hamdullah Subhi Bey:

Arada bir kuvvetli şi'ir olsun diye **Mehmed Akif Bey**'e yazdırdım dedikten sonra halk şi'iri hakkında îzâhâtta bulunarak bir an evvel karar verilmesini meclise teklîf etdi.

Hakkı [Hacı] Tevfik Efendi (Kangırı):

Ma'ârif Encümeni îcâbına bakmalıdır. Meclise ta'alluku yoktur.

Tunalı Hilmi Bey (Bolu):

Mes'ele mühimdir. Bu şi'ir milletin rûhundan doğmamıştır. İsti'câl olunmamalıdır. İsrâr ediyorum, encümen-i mahsûs-ı edebe havâle edilmelidir.

(Hayır, Hayır sesleri)

Re'îs-i Sâni [Abdülhak] Adnan Bey:

Trabzon Meb'ûsu Celaleddin Bey bir İstiklâl Marş yazmış, okunması için tahrîr var. (Müsâbakadan sonra geldiği için okunmamasına karâr verildi.)

Hamdi Namık Bey (İzmit):

Bu Meclis işi mi, encümen işi mi? Şi'ir ve san'at mes'elesidir, bir encümen teşekkül etsin.

Ma'ârif Vekîli Hamdullah Subhi Bey:

İsmarlama şi'ir, halkın rûhuna tercümân olmaz sözleri yanlışdır. Şi'ir okunduğu zamân hepinizi müte'essir görmüşdüm. Kalbden başka mi'yâr var mıdır? Burada yedi şi'ir var, biri intihâb edilsin.

([Mehmed] Akif Bey'in şi'irinin kabûlü ve müzâkerenin kifâyeti hakkında takrîrler okundu.)

Re'îs-i Sâni [Abdülhak] Adnan Bey:

[Mehmed] Akif Bey'in şi'irini re'ye koyuyorum.

(Eller kalkar, ekseriyet ve alkış. Tekrâr şi'ir okunsun sesleri.)

[Sadeleştirme]

Hakimiyet-i Milliye

Sayı: 131

13 Mart 1921

...

[Sayfa 2]

Büyük Millet Meclisi'nde

...

İkinci Oturum

...

Maarif Vekili Hamdullah Subhi Bey:

İstiklal Marşları bastırıldı. Tarafınızdan incelenerek hangisi uygunsa kabul edilsin. Anadolu mücadelesini terennüm eden bu şiirlerden birisi ne kadar evvel seçilirse o kadar iyi olacak. Bestesini de yaptırabilelim. Bir komisyon tarafından mı yoksa genel kurul tarafından mı? Velhasıl icabına bakılsın.

İkinci Başkan [Abdülhak] Adnan Bey:

Bugün görüşülmesini kabul edenler ellerini kaldırsınlar lütfen. Görüşülmesi kabul edildi.

Muhiddin Baha Bey (Bursa):

Söyleyeceğim sözlerin yanlış anlaşılmasını teminen bir husustan bahsedeceğim. Millî Marş yarışması ilan edildiği vakit ben de (M) imzasıyla bir marş yazmıştım. Yarışmadan çekiliyorum.

Besim Atalay Bey (Kütahya):

Şiirlerin hakikisi halk arasında yaşar. İsmarlama olanlar yaşamaz. Bizim Cezayir Marşımız yarışma ile yazılmamıştır.

Maarif Vekili Hamdullah Subhi Bey:

Arada bir kuvvetli şiir olsun diye **Mehmed Akif Bey'e** yazdırdım, dedikten sonra halk şiiri hakkında açıklamalarda bulunarak bir an evvel karar verilmesini meclise teklif etti.

Hacı Tevfik Efendi (Çankırı):

Maarif Komisyonu icabına bakmalıdır. Meclisle ilgisi yoktur.

Tunalı Hilmi Bey (Bolu):

Mesele mühimdir. Bu şiir milletin ruhundan doğmamıştır. Acele edilmemelidir. Israr ediyorum, özel komisyona havale edilmelidir.

(Hayır, Hayır sesleri)

İkinci Başkan [Abdülhak] Adnan Bey:

Trabzon Milletvekili Celaleddin Bey bir İstiklal Marşı yazmış, okunması için takrir var. (Yarışmadan sonra geldiği için okunmamasına karar verildi.)

Hamdi Namık Bey (İzmit):

Bu Meclis işi mi, komisyon işi mi? Şiir ve sanat meselesidir, bir komisyon kurulsun.

Maarif Vekili Hamdullah Subhi Bey:

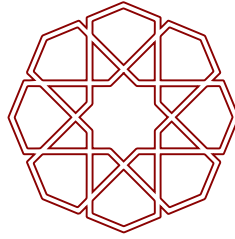
İsmarlama şiir, halkın ruhuna tercüman olmaz sözleri yanlıştır. Şiir okunduğu zaman hepinizi müteessir görmüştüm. Kalpten başka ölçü var mıdır? Burada yedi şiir var, biri seçilsin.

([Mehmed] Akif Bey'in şiirinin kabulü ve görüşmenin yeterli olduğu hakkında takrirler okundu.)

İkinci Başkan [Abdülhak] Adnan Bey:

[Mehmed] Akif Bey'in şiirini oya sunuyorum.

(Eller kalkar, çoğunluk ve alkış. Tekrar şiir okunsun sesleri.)

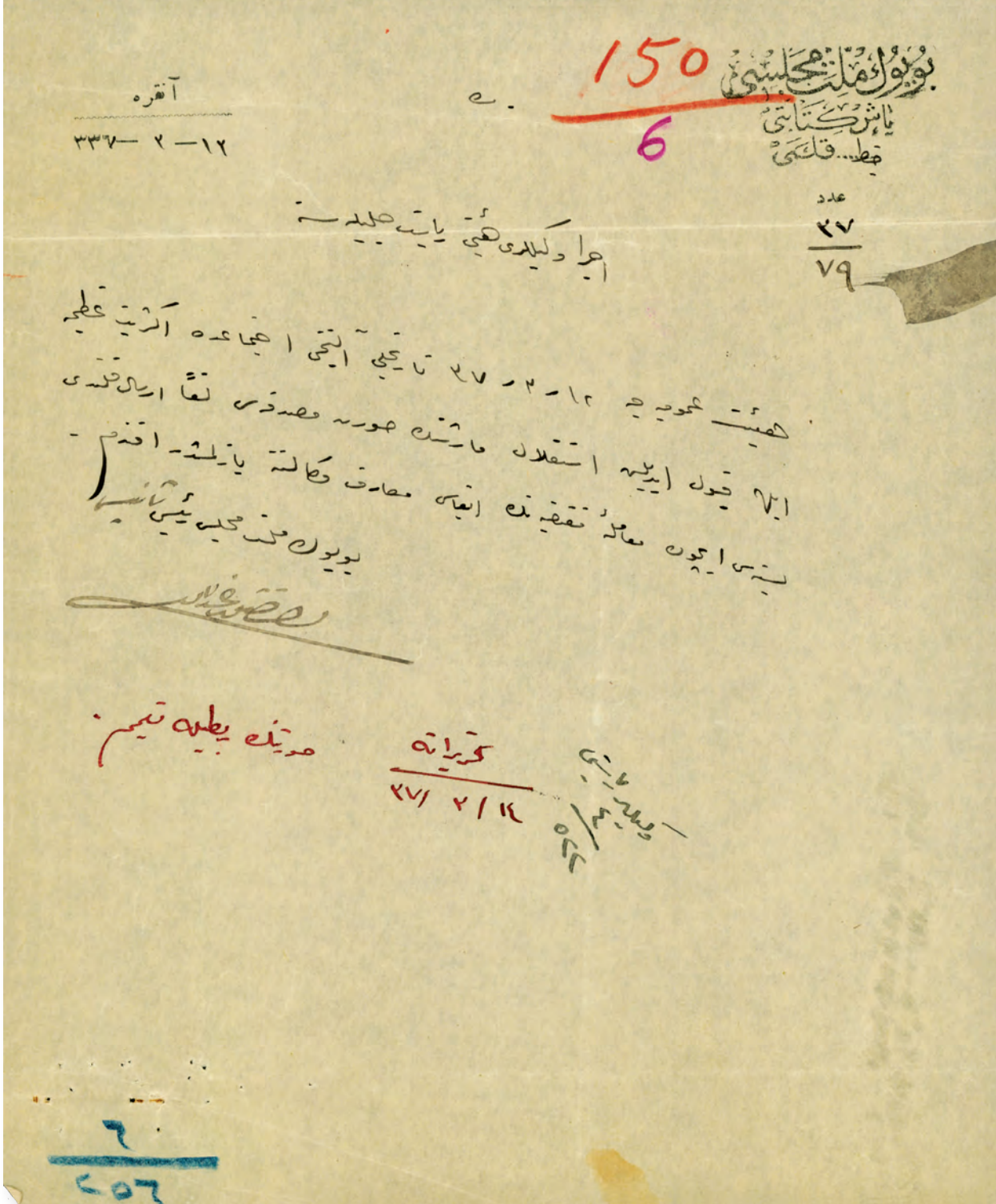

II.6.

İstiklal Marşı'nın TBMM Genel Kurulu'nun 12 Mart 1921 tarihli oturumunda kabul edildiği
ve bestesi için Maarif Vekaleti'ne talimat verildiği.

BCA, 30.18.1.1/3.23.8-4, 13 Mart 1921

[Çeviri Yazı]

[Türkiye] Büyük Millet Meclisi Başkitâbeti Zabıt Kalemi

Aded 37/79

Ankara 13.3.[1]337 [13 Mart 1921]

İcrâ Vekilleri Hey'eti Riyâset-i Celîlesi'ne,

Hey'et-i umûmiyece 12.3.[13]37 [12 Mart 1921] târîhli altıncı ictimâ'da ekseriyet-i azîme ile kabûl edilmiş **İstiklâl Marşı**'nın sûret-i musaddakası leffen irsâl kılındı. Bestesi için mu'âmele-i mukteziyenin îfâsı Ma'ârif Vekâleti'ne yazılmışdır efendim.

[imza] [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Re'îs-i Sâni Doktor [Abdülhak] Adnan

[Sadeleştirme]

[Türkiye] Büyük Millet Meclisi Başkatipliği Zabıt Kalemi

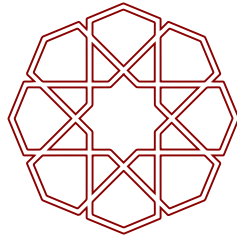
Sayı 37/79

Ankara 13 Mart 1921

İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı'na,

Genel kurulun 12 Mart 1921 tarihli altıncı oturumunda büyük çoğunlukla kabul edilmiş olan **İstiklâl Marşı**'nın onaylı sureti ekte gönderildi. Bestesi için gereken işlemlerin yapılması Maarif Vekaleti'ne yazılmıştır efendim.

[imza] [Türkiye] Büyük Millet Meclisi İkinci Başkanı Doktor [Abdülhak] Adnan [ADIVAR]

II.7.

TBMM Genel Kurulu tarafından kabul edilen İstiklal Marşı'nın tam metni.

BCA, 30.18.1.1/3.23.8-15,16, 13 Mart 1921

تورکيا بولک ملت مجلسی ریاستی

باسمہ کنانی

ضبط و قوانین قلمی

عدد عمومی

عدد خصوصی

دوسرہ نومبروسی

آقرہ

اولیٰ اولک نوعی

استغلا عاری

1

تورکیا، سوتمز یوسفلرده یوزده لک ایشیکده ؟

سوتمزده یوزده لک ایشیکده توتنه الرضول ایشیکده

ادیم ملت یلنیزده - بارلایچده ؟

ادیم ملت - ادیم ملت - ایشیکده -

2

حیاتما، قیام اولیم، چیمه کی ای ماری ملک ؟

قزاق شیم، بیکول ! تریشت، یو جیلک ؟

کادشاز دیکولنه قازغیز صولکده ملک --

حقیت - حق طایان ملت استغلا

3

به ازلدر بیه - دیاریم، صریاشیم

قزاق چیلغیه بکا - خید اور قییمه ؟ شاشیم !

تورکمه دیکیم : نیمه چیمه، آشیم

بیتاشیم طاعتی، آتیز - صغیم طاشیم

4

توب آق قاضی صا - شد جیٹ زهلی دیوا -

بیم ایمان طولو کولم کی سرختم و -

اولوسون، تورخما ! نعل یولدی ایمان یولدا -

دوسنیته دیکیمده تده دیش قالمه حیاطار ؟

5

ارقلایه ؟ یوزده لک ایشیکده ایمل صایه

سرایت کولم، طورون یو هیانه آیه

طوفه حقده کادشازیم کی کولر حق --

کیم ییلر ییلر یاریم -- بلکه یاریمده ره یاقیه

تورکيا بولک ملت مجلسیندن مقامات ساریمه تیغ اوله جق مصدق صورتلرک تحریک خضر ص ورتقدرد

مبیشک امضای

مقابله ایدنلرک امضای

قلممدیری و یا ممیز بولک مضافی

تودکیا بولک ملت مجلسی ریاستی

باسمہ کتابی

ضبط و قوائین قلمی

عدد عمومی

عدد خصوصی

دوسرہ نومبروسی

18 156 6 1921

تودکیا بولک ملت مجلسین مقامات سازیمه تبلیغ اوله حق مصدق صورتلرک تحریریه خیریه وردنددر .

میشک امضای

مقابله ایدنلرک امضای

قلم مدیری و یا مجریه نیک امضای

۱۸

۱۹

۲۰

۲۱

۲۲

۲۳

۲۴

۲۵

۲۶

۲۷

۲۸

۲۹

۳۰

۳۱

۳۲

۳۳

۳۴

۳۵

۳۶

۳۷

۳۸

۳۹

۴۰

۴۱

۴۲

۴۳

۴۴

۴۵

۴۶

۴۷

۴۸

۴۹

۵۰

۵۱

۵۲

۵۳

۵۴

۵۵

۵۶

۵۷

۵۸

۵۹

۶۰

۶۱

۶۲

۶۳

۶۴

۶۵

۶۶

۶۷

۶۸

۶۹

۷۰

۷۱

۷۲

۷۳

۷۴

۷۵

۷۶

۷۷

۷۸

۷۹

۸۰

۸۱

۸۲

۸۳

۸۴

۸۵

۸۶

۸۷

۸۸

۸۹

۹۰

۹۱

۹۲

۹۳

۹۴

۹۵

۹۶

۹۷

۹۸

۹۹

۱۰۰

۱۰۱

۱۰۲

۱۰۳

۱۰۴

۱۰۵

۱۰۶

۱۰۷

۱۰۸

۱۰۹

۱۱۰

۱۱۱

۱۱۲

۱۱۳

۱۱۴

۱۱۵

۱۱۶

۱۱۷

۱۱۸

۱۱۹

۱۲۰

۱۲۱

۱۲۲

۱۲۳

۱۲۴

۱۲۵

۱۲۶

۱۲۷

۱۲۸

۱۲۹

۱۳۰

۱۳۱

۱۳۲

۱۳۳

۱۳۴

۱۳۵

۱۳۶

۱۳۷

۱۳۸

۱۳۹

۱۴۰

۱۴۱

۱۴۲

۱۴۳

۱۴۴

۱۴۵

۱۴۶

۱۴۷

۱۴۸

۱۴۹

۱۵۰

۱۵۱

۱۵۲

۱۵۳

۱۵۴

۱۵۵

۱۵۶

۱۵۷

۱۵۸

۱۵۹

۱۶۰

۱۶۱

۱۶۲

۱۶۳

۱۶۴

۱۶۵

۱۶۶

۱۶۷

۱۶۸

۱۶۹

۱۷۰

۱۷۱

۱۷۲

۱۷۳

۱۷۴

۱۷۵

۱۷۶

۱۷۷

۱۷۸

۱۷۹

۱۸۰

۱۸۱

۱۸۲

۱۸۳

۱۸۴

۱۸۵

۱۸۶

۱۸۷

۱۸۸

۱۸۹

۱۹۰

۱۹۱

۱۹۲

۱۹۳

۱۹۴

۱۹۵

۱۹۶

۱۹۷

۱۹۸

۱۹۹

۲۰۰

۲۰۱

۲۰۲

۲۰۳

۲۰۴

۲۰۵

۲۰۶

۲۰۷

۲۰۸

۲۰۹

۲۱۰

۲۱۱

۲۱۲

۲۱۳

۲۱۴

۲۱۵

۲۱۶

۲۱۷

۲۱۸

۲۱۹

۲۲۰

۲۲۱

۲۲۲

۲۲۳

۲۲۴

۲۲۵

۲۲۶

۲۲۷

۲۲۸

۲۲۹

۲۳۰

۲۳۱

۲۳۲

۲۳۳

۲۳۴

۲۳۵

۲۳۶

۲۳۷

۲۳۸

۲۳۹

۲۴۰

۲۴۱

۲۴۲

۲۴۳

۲۴۴

۲۴۵

۲۴۶

۲۴۷

۲۴۸

۲۴۹

۲۵۰

۲۵۱

۲۵۲

۲۵۳

۲۵۴

۲۵۵

۲۵۶

۲۵۷

۲۵۸

۲۵۹

۲۶۰

۲۶۱

۲۶۲

۲۶۳

۲۶۴

۲۶۵

۲۶۶

۲۶۷

۲۶۸

۲۶۹

۲۷۰

۲۷۱

۲۷۲

۲۷۳

۲۷۴

۲۷۵

۲۷۶

۲۷۷

۲۷۸

۲۷۹

۲۸۰

۲۸۱

۲۸۲

۲۸۳

۲۸۴

۲۸۵

۲۸۶

۲۸۷

۲۸۸

۲۸۹

۲۹۰

۲۹۱

۲۹۲

۲۹۳

۲۹۴

۲۹۵

۲۹۶

۲۹۷

۲۹۸

۲۹۹

۳۰۰

۳۰۱

۳۰۲

۳۰۳

۳۰۴

۳۰۵

۳۰۶

۳۰۷

۳۰۸

۳۰۹

۳۱۰

۳۱۱

۳۱۲

۳۱۳

۳۱۴

۳۱۵

۳۱۶

۳۱۷

۳۱۸

۳۱۹

۳۲۰

۳۲۱

۳۲۲

۳۲۳

۳۲۴

۳۲۵

۳۲۶

۳۲۷

۳۲۸

۳۲۹

۳۳۰

۳۳۱

۳۳۲

۳۳۳

۳۳۴

۳۳۵

۳۳۶

۳۳۷

۳۳۸

۳۳۹

۳۴۰

۳۴۱

۳۴۲

۳۴۳

۳۴۴

۳۴۵

۳۴۶

۳۴۷

۳۴۸

۳۴۹

۳۵۰

۳۵۱

۳۵۲

۳۵۳

۳۵۴

۳۵۵

۳۵۶

۳۵۷

۳۵۸

۳۵۹

۳۶۰

۳۶۱

۳۶۲

۳۶۳

۳۶۴

۳۶۵

۳۶۶

۳۶۷

۳۶۸

۳۶۹

۳۷۰

۳۷۱

۳۷۲

۳۷۳

۳۷۴

۳۷۵

۳۷۶

۳۷۷

۳۷۸

۳۷۹

۳۸۰

۳۸۱

۳۸۲

۳۸۳

۳۸۴

۳۸۵

۳۸۶

۳۸۷

۳۸۸

۳۸۹

۳۹۰

۳۹۱

۳۹۲

۳۹۳

۳۹۴

۳۹۵

۳۹۶

۳۹۷

۳۹۸

۳۹۹

۴۰۰

۴۰۱

۴۰۲

۴۰۳

۴۰۴

۴۰۵

۴۰۶

۴۰۷

۴۰۸

۴۰۹

۴۱۰

۴۱۱

۴۱۲

۴۱۳

۴۱۴

۴۱۵

۴۱۶

۴۱۷

۴۱۸

۴۱۹

۴۲۰

۴۲۱

۴۲۲

۴۲۳

۴۲۴

۴۲۵

۴۲۶

۴۲۷

۴۲۸

۴۲۹

۴۳۰

۴۳۱

۴۳۲

۴۳۳

۴۳۴

۴۳۵

۴۳۶

۴۳۷

۴۳۸

۴۳۹

۴۴۰

۴۴۱

۴۴۲

۴۴۳

۴۴۴

۴۴۵

۴۴۶

۴۴۷

۴۴۸

۴۴۹

۴۵۰

۴۵۱

۴۵۲

۴۵۳

۴۵۴

۴۵۵

۴۵۶

۴۵۷

۴۵۸

۴۵۹

۴۶۰

۴۶۱

۴۶۲

۴۶۳

۴۶۴

۴۶۵

۴۶۶

۴۶۷

۴۶۸

۴۶۹

۴۷۰

۴۷۱

۴۷۲

۴۷۳

۴۷۴

۴۷۵

۴۷۶

۴۷۷

۴۷۸

۴۷۹

۴۸۰

۴۸۱

۴۸۲

۴۸۳

۴۸۴

۴۸۵

۴۸۶

۴۸۷

۴۸۸

۴۸۹

۴۹۰

۴۹۱

۴۹۲

۴۹۳

۴۹۴

۴۹۵

۴۹۶

۴۹۷

۴۹۸

۴۹۹

۵۰۰

۵۰۱

۵۰۲

۵۰۳

۵۰۴

۵۰۵

۵۰۶

۵۰۷

۵۰۸

۵۰۹

۵۱۰

۵۱۱

۵۱۲

۵۱۳

۵۱۴

۵۱۵

۵۱۶

۵۱۷

۵۱۸

۵۱۹

۵۲۰

۵۲۱

۵۲۲

۵۲۳

۵۲۴

۵۲۵

۵۲۶

۵۲۷

۵۲۸

۵۲۹

۵۳۰

۵۳۱

۵۳۲

۵۳۳

۵۳۴

۵۳۵

۵۳۶

۵۳۷

۵۳۸

۵۳۹

۵۴۰

۵۴۱

۵۴۲

۵۴۳

۵۴۴

۵۴۵

۵۴۶

۵۴۷

۵۴۸

۵۴۹

۵۵۰

۵۵۱

۵۵۲

۵۵۳

۵۵۴

۵۵۵

۵۵۶

۵۵۷

۵۵۸

۵۵۹

۵۶۰

۵۶۱

۵۶۲

۵۶۳

۵۶۴

۵۶۵

۵۶۶

۵۶۷

۵۶۸

۵۶۹

۵۷۰

۵۷۱

۵۷۲

۵۷۳

۵۷۴

۵۷۵

۵۷۶

۵۷۷

۵۷۸

۵۷۹

۵۸۰

۵۸۱

۵۸۲

۵۸۳

۵۸۴

۵۸۵

۵۸۶

۵۸۷

۵۸۸

۵۸۹

۵۹۰

۵۹۱

۵۹۲

۵۹۳

۵۹۴

۵۹۵

۵۹۶

۵۹۷

۵۹۸

۵۹۹

۶۰۰

۶۰۱

۶۰۲

۶۰۳

۶۰۴

۶۰۵

۶۰۶

۶۰۷

۶۰۸

۶۰۹

۶۱۰

۶۱۱

۶۱۲

۶۱۳

۶۱۴

۶۱۵

۶۱۶

۶۱۷

۶۱۸

۶۱۹

۶۲۰

۶۲۱

۶۲۲

۶۲۳

۶۲۴

۶۲۵

۶۲۶

۶۲۷

۶۲۸

۶۲۹

۶۳۰

۶۳۱

۶۳۲

۶۳۳

۶۳۴

۶۳۵

۶۳۶

۶۳۷

۶۳۸

۶۳۹

۶۴۰

۶۴۱

۶۴۲

۶۴۳

۶۴۴

۶۴۵

۶۴۶

۶۴۷

۶۴۸

۶۴۹

۶۵۰

۶۵۱

۶۵۲

۶۵۳

۶۵۴

۶۵۵

۶۵۶

۶۵۷

۶۵۸

۶۵۹

۶۶۰

۶۶۱

۶۶۲

۶۶۳

۶۶۴

۶۶۵

۶۶۶

۶۶۷

۶۶۸

۶۶۹

۶۷۰

۶۷۱

۶۷۲

۶۷۳

۶۷۴

۶۷۵

۶۷۶

۶۷۷

۶۷۸

۶۷۹

۶۸۰

۶۸۱

۶۸۲

۶۸۳

۶۸۴

۶۸۵

۶۸۶

۶۸۷

۶۸۸

۶۸۹

۶۹۰

۶۹۱

[Çeviri Yazı]

İstiklâl Marşı

1

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

2

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl;
Kahraman ırkıma, bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

3

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim: Bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

4

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim îmân dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
“Medeniyet” dediğin tek dişi kalmış canavar?

5

Arkadaş; yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et göğdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'ad ettiği günler Hakk'ın.
Kim bilir belki yarın. Belki yarından da yakın.

6

Basdığın yerleri “Toprak!” diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehîd oğlusun. İncitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

7

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ;
Cânı, canânı, bütün varımı alsın da Hüdâ;
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

8

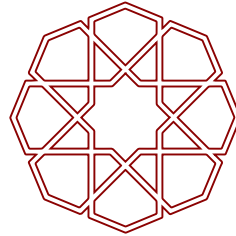
Rûhumun senden, İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli.
Bu ezânlar ki şehâdetleri dînin temeli.
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

9

O zamân vecd ile bin secde eder varsa taşım,
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanub kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'aşım;
O zamân yükselerek arşa değer belki başım.

10

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok, izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Burdur Milletvekili Mehmed Akif Bey ve TBMM İrşad (Propaganda) Heyetinin Kemalettin Sami Paşa idaresindeki Dördüncü Kolordu karargâhını ziyareti. (5 Ağustos 1922)
Kaynak: ATASE Milli Mücadele Albümü

TBMM Burdur Milletvekili Mehmed Akif Bey, TBMM İrşad (Propaganda) Heyeti Milletvekilleri ve Komutanlar ile birlikte. (Çay-Afyonkarahisar, Ağustos 1922)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

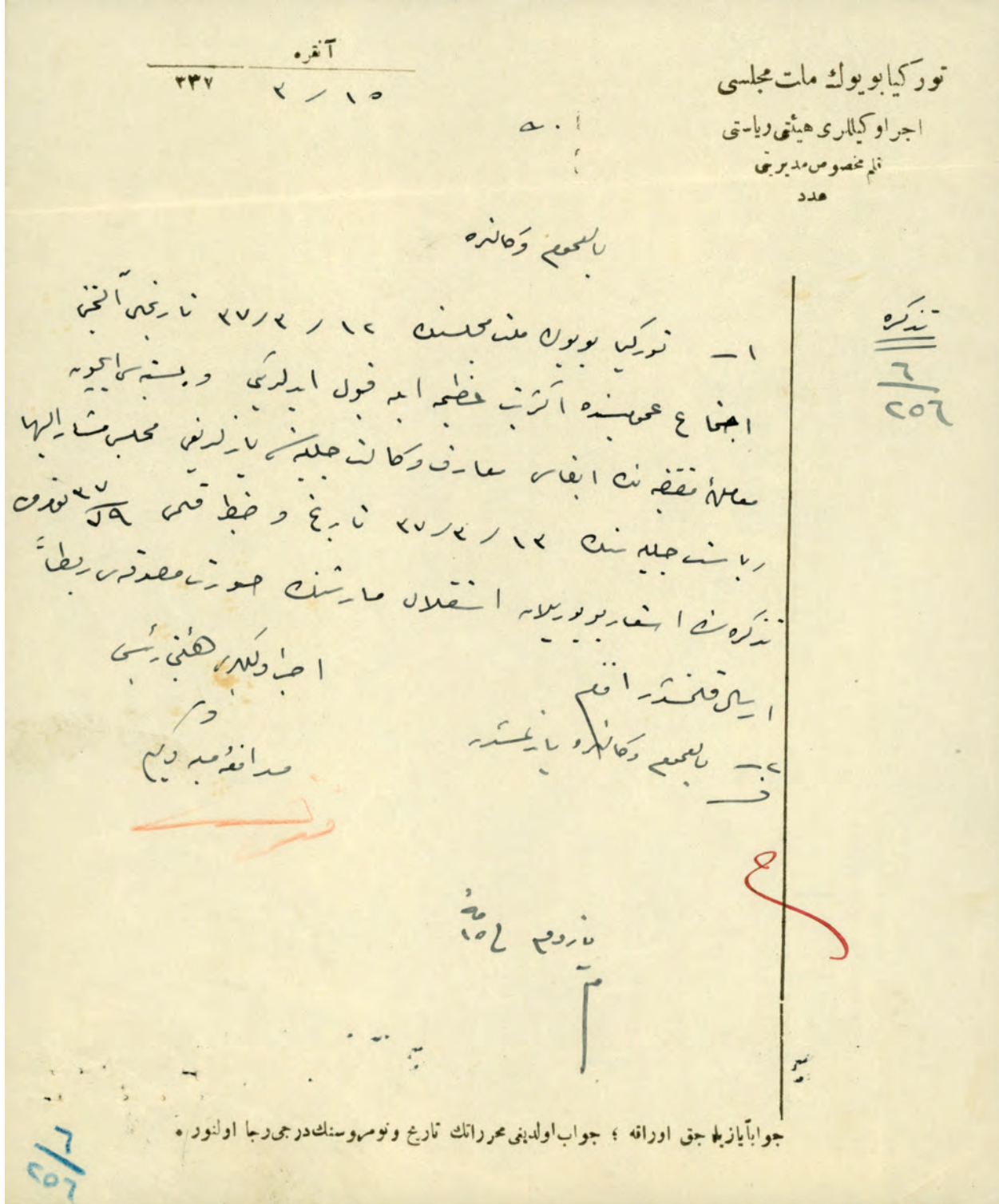

II.8.

TBMM Genel Kurulu'nun 12 Mart 1921 tarihli oturumunda kabul edilen
İstiklal Marşı'nın bir suretinin tüm vekaletlere gönderildiği.

BCA, 30.18.1.1/3.23.8-10, 15 Mart 1921

[Çeviri Yazı]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcrâ Vekîlleri Hey'eti Riyâseti
Kalem-i Mahsûs Müdîriyeti
Aded Tezkere 6/256
Ankara 15.3.[1]337 [15 Mart 1921]

Bi'l-umûm Vekâletlere,

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 12.3.[13]37 [12 Mart 1921] târîhli altıncı ictimâ'-ı umûmîsinde ekseriyet-i azîme ile kabûl edildiği ve bestesi için mu'âmele-i mukteziyenin îfâsı Ma'ârif Vekâlet-i Celîlesi'ne yazıldığı meclis-i müşârün ileyhâ Riyâset-i Celîlesi'nin 13.3.[13]37 [13 Mart 1921] târîh ve Zabıt Kalemi 37/79 numrolu tezkeresinde iş'âr buyurulan **İstiklâl Marşı**'nın sûret-i musaddakası rabten irsâl kılınmıştır efendim.
2. Bi'l-umûm vekâletlere yazılmıştır.

[imza] İcrâ Vekîlleri Hey'eti Re'îsi Müdâfa'a-i Milliye Vekîli [Mustafa] Fevzi

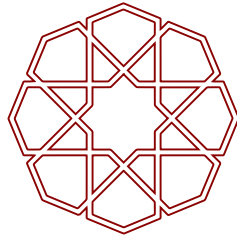
[Sadeleştirme]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı Tezkere 6/256
Ankara 15 Mart 1921

Tüm Vekaletlere,

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 12 Mart 1921 tarihli altıncı oturumunda büyük çoğunlukla kabul edildiği ve bestesi hakkında gereken işlemlerin yapılması için Maarif Vekaleti'ne yazıldığı Meclis Başkanlığı'ndan bildirilen **İstiklâl Marşı**'nın onaylı sureti ekte gönderilmiştir efendim.
2. Tüm vekaletlere yazılmıştır.

[imza] İcra Vekilleri Heyeti Reisi Müdafaa-i Milliye Vekili [Mustafa] Fevzi [ÇAKMAK]

II.9.

TBMM tarafından 12 Mart 1921 tarihinde kabul edilen İstiklal Marşı'nın
Ceride-i Resmîye'de (Resmî Gazete) yayınlanan tam metni.

Ceride-i Resmîye, Sayfa 1, 21 Mart 1921

آبونه شرائطی

یوز نیشتمی ۲۵۰ غروش
ای ۱۲۰ «
بهر نیشتمی ۱۰۰ پاره در

جریدہ رسمیہ

بازار ایرتسی

۱۱ رجب ۱۳۳۹
۲۱ مارٹ ۱۳۳۷
تاریخ تاسیسی
۷ تشرین اول ۱۳۳۶

نومر وی: ۷   تورکیا بولک ملت مجلسی حکومتک رسمی غزتمی ولوب شه یلک هفته ده بر دفعه نشر اولنور .   سنه : ۱

استقلال مارشی

۶
باصدیک برلری ، «طوبراق ؟» دیهرلرکیمه ، طانی :
دوشون آلتیده کی بیکلر سه کغندیز یاتانی ،
سن شهید اوغلو سک . ایچیتمه ، یازقدز ، آتاککی :
ویرمه ، دنیازی آلسه لده ، بو جنت وطنی .

۷
کیم بو جنت وطنک اوزهرینه اولماز که فدا ؟
شهیدا ، فیثقیر حق ، طوبرانی صدق ک شهیدا !
جانی ، جاتانی ، بتون واریمی آلسین ده خدا ،
ایجه سین تک وطنمسن بی دنیاده جدا .

۸
روحک سندن ، آلهی ، شودر آنجاق املی ،
دکمه سین معبدیک کوکشنه ناعمرانی .
یوذا نلر - که شهادتیری دنک تیلی -
ابدی یوردیک اوستنده شم ایکللی .

۹
اوزما ، وجد ایله بیک سجده ایدر - وار - طانم ،
هرجریمه من ، آلهی ، بوشا خوب قالی باشم ،
قشقیور روح مجرد کی یردن نلشم ؟
او زمان بوکلرک هر شه دکر بلسکه باشم .

۱۰
دالالان سن ده شفق کچی ای شانلی هلال !
اولسون آرتیق دوکولن قانلر تک هبی حلال .
ابدیا سکا یوق ، صرقه یوق اضحلال :
حقیدر ، حر یاشامش ، بایراغک حریت ؟
حقیدر ؟ - حق طابن ، ملتک استقلال .

۱
قورقا ، - سوغز بو شفق لده یوزن آل سنجاق ؟
سوغدن یوردیک اوستنده توتن اک صوک اوجاق .
اوشم ملتک ییغیزیدر ، پارلایاجق ؟
اوشدر ، اوشم ملتکدر آنجاق .

۲
چاتما ، قربان اولایم ، چهره کی ای نازی هلال
قهرمان عرقه برکول ! نه بو شدت ، بو جلال ؟
سکا اولماز دوکولن قانلریز صوکره - هلال . .
حقیدر ، حق طابن ، ملتک استقلال .

۳
بن ازلدن بریدر حر یاشادم ، حر یاشارم
هانکی جیدین بکا زنجیر اوره سقمش ؟ شاشارم ؟
کوکرمش سل کیم ؟ بزدیمی جیکنر آشارم ؟
ییرتارم طانغری ، انکیلره صیغدم ، طاشارم .

۴
قربک آقانی سارمسه چلیک زرهل دیوار ،
شم یمان طولو کوکشم کی سر سدم وار .
اولوسون ، قورقا ! ناصل بویله بر ایمانی بوزار ،
« مدنییت ! » دیدیک تک دیتی قلش جاناوار ؟

۵
آرقداش یوردیمه ! آلقاقلری اوزراتمه ، صاقین
سیر ایت کوکده کی ، طورسون بو حیا سزجه آقین .
طوغه جقدر سکا وعد ایتدیک کونلر حقک . .
کیم بیلیر بلکه یارین . . بلکه یاریندزه یاقین .

محمد عاکف

۱۲ مارٹ ۱۳۳۷
قبول تاریخی : اجتاح ۶ جلده ۲

۲۳۷

[Çeviri Yazı]

Cerîde-i Resmiye

11 Receb 1339 [ve] 21 Mart [1]337 [21 Mart 1921]

Numrosu: 7

İstiklâl Marşı

[Tam Metin]

Kabûl Târîhi 12 Mart [1]337 [12 Mart 1921]

İctimâ' 6, Celse 2

[Sadeleştirme]

Ceride-i Resmiye [Resmi Gazete]

21 Mart 1921

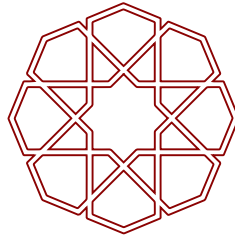
Sayı: 7

İstiklal Marşı

[Tam Metin]

Kabul Tarihi 12 Mart 1921

Toplantı 6, Oturum 2

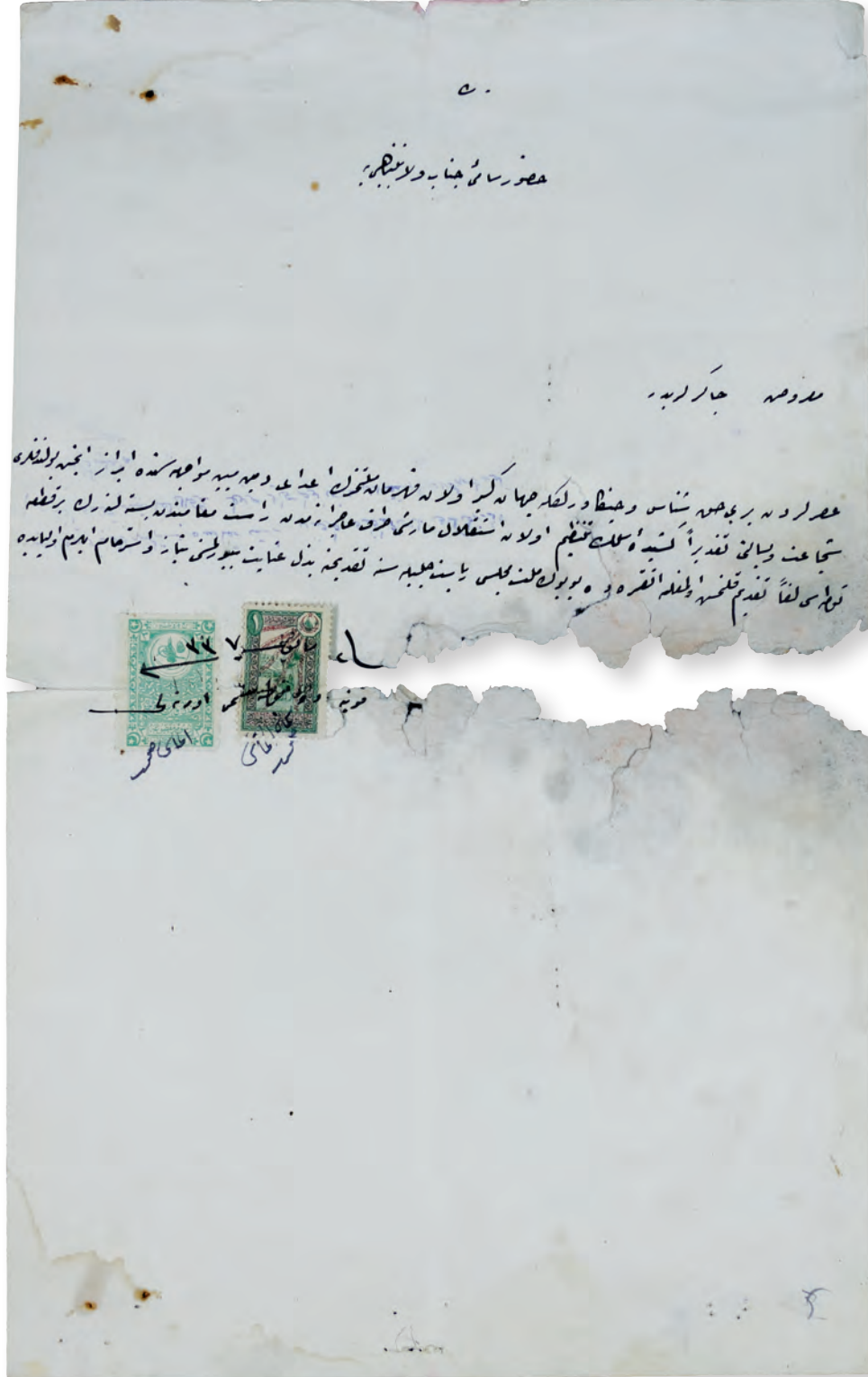

II.10.

Konya'da bulunan müzik öğretmeni Edirneli Elmas Mehmed'in
İstiklal Marşı için rast makamında bir beste yaptığı.
BCA, 180.9.0.0/6.35.1-5, 2 Mayıs 1921

[Çeviri Yazı]

Huzûr-ı Sâmi-i Cenâb-ı Vilâyet-penâhî'ye,

Ma'rûz-ı çâkerleridir,

Asırlardan beri hak-şinâs ve cengâverlikde cihângîr olan kahramân milletimizin a'dâ-yı dîn-i mübîn müvâcehesinde ibrâz etmiş bulundukları şecâ'at ve besâleti takdîren keşîde-i silk-i tanzîm olan **İstiklâl Marşı** taraf-ı âcizânemden râst makâmından bestelenerek bir kıt'a notası leffen takdîm kılınmış olmağla Ankara'da [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesi'ne takdîmine bezl-i inâyet buyurulmasını niyâz ve istirhâm eylerim ol bâbda.

Fî 2 Mayıs sene [1]337 [2 Mayıs 1921]

[imza] Konya'da Mûsîkî ve Nota Mu'allimi Edirneli Kemânî Elmas Mehmed

[pullar]

[Sadeleştirme]

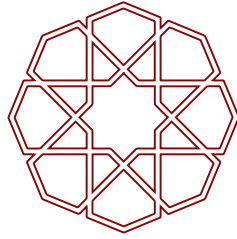
Konya Valiliği'ne

Asırlardan beri hakşinas ve cengaverlikte cihangir olan kahraman milletimizin din düşmanları karşısında gösterdiği cesareti takdiren yazılmış olan **İstiklal Marşı** tarafımdan rast makamında bestelenmiş olup bu bestenin notası ekte takdim edilmiştir. Bu notanın Ankara'da [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na ulaştırılmasını istirham ederim.

2 Mayıs 1921

[imza] Konya'da Müzik ve Nota Öğretmeni Edirneli Kemanî Elmas Mehmed

[pullar]

II.11.

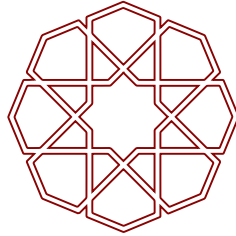
Konya'da bulunan müzik öğretmeni Edirneli Elmas Mehmed'in İstiklal Marşı için yaptığı rast makamındaki besteye ait notaların günümüze ulaşan kısmı.

BCA, 180.9.0.0/6.35.1-7, 1 Mayıs 1921

قوله ده بقیه عرب ادعای ترا سرای
مشقینده خوشی معلی ادرمل
کافی اطلالی
محمد ۱۱

آره نقیض
یوقاری

180 G0 6351 7

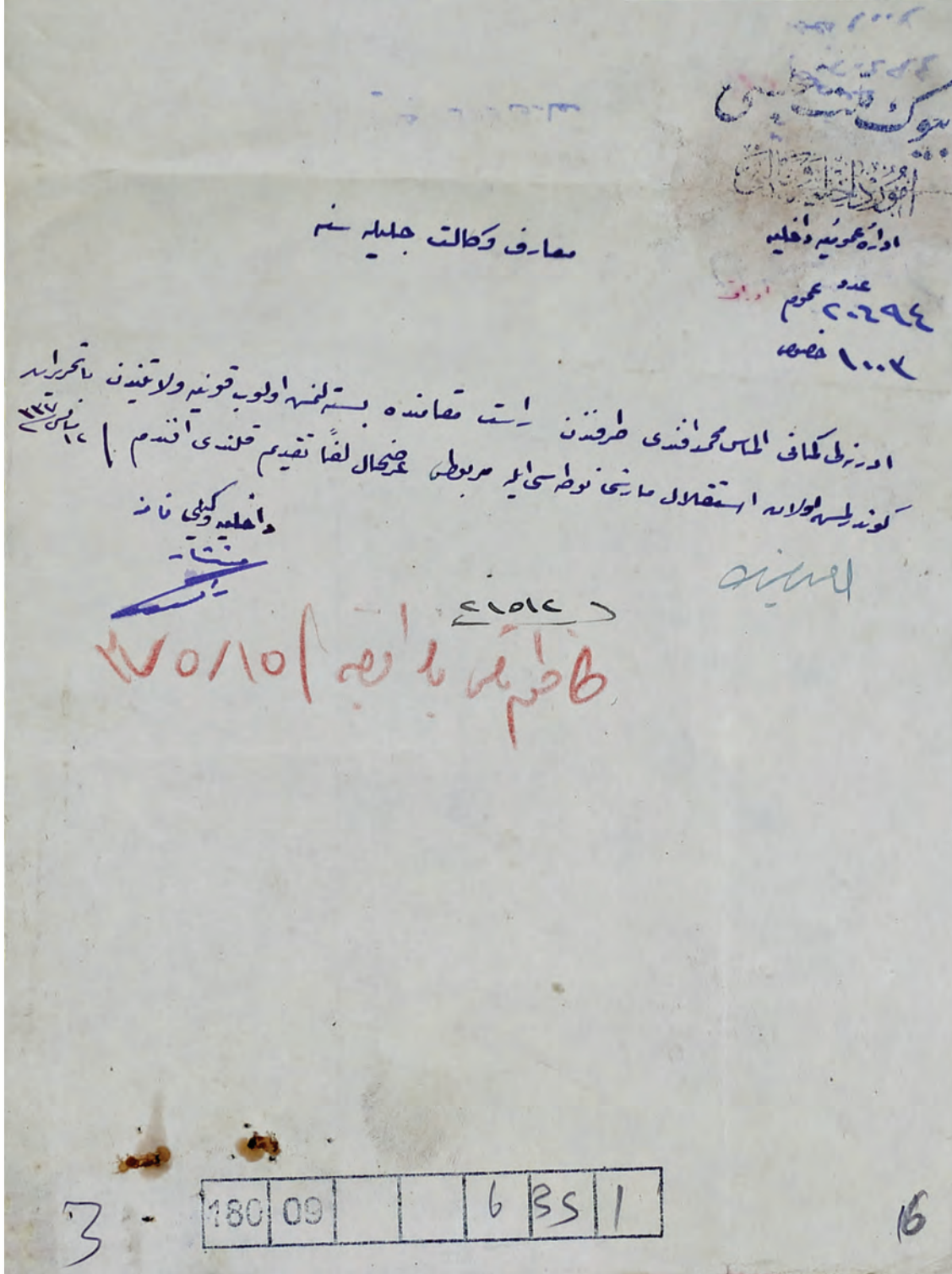
Mehmed Akif Bey'in, kızı Ayşe Feride'ye
ithaf ettiği fotoğrafı. (İstanbul, 1919)

II.12.

Edirneli Elmas Mehmed'in yaptığı rast makamındaki İstiklal Marşı bestesine ait notanın
Konya Vilayeti tarafından gönderildiği.
BCA, 180.9.0.0/6.35.1-6, 12 Mayıs 1921

[Çeviri Yazı]

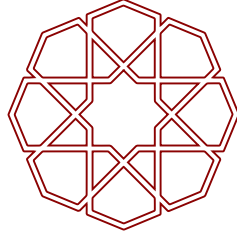
[Türkiye] Büyük Millet Meclisi
Umûr-ı Dâhiliye Vekâleti İdâre-i Umûr-ı Dâhiliye
Aded Umûmî 20694 Husûsî 1003

Ma'ârif Vekâlet-i Celîlesi'ne,
Edirneli Kemânî Elmas Mehmed Efendi tarafından râst makâmında bestelenmiş olup Konya Vilâyeti'nden bâ-tahrîrât gönderilmiş olan **İstiklâl Marşı** notası ile merbûtu arzuhâl leffen takdîm kılındı efendim.
Fî 12 Mayıs sene [1]337 [12 Mayıs 1921]
[imza] Dâhiliye Vekîli nâmına Müsteşâr [Hasan] Refet

[Sadeleştirme]

[Türkiye] Büyük Millet Meclisi
Umur-ı Dahiliye Vekaleti İdare-i Umur-ı Dahiliye
Sayı Genel 20694 Özel 1003

Maarif Vekaleti'ne,
Edirneli Kemanî Elmas Mehmed Efendi tarafından rast makamında bestelenmiş olup Konya Vilayeti'nden gönderilmiş olan **İstiklal Marşı** notası ile adı geçenin dilekçesi ekte sunulmuştur.
12 Mayıs 1921
[imza] Dahiliye Vekili namına Müsteşar [Hasan] Refet [CANITEZ]

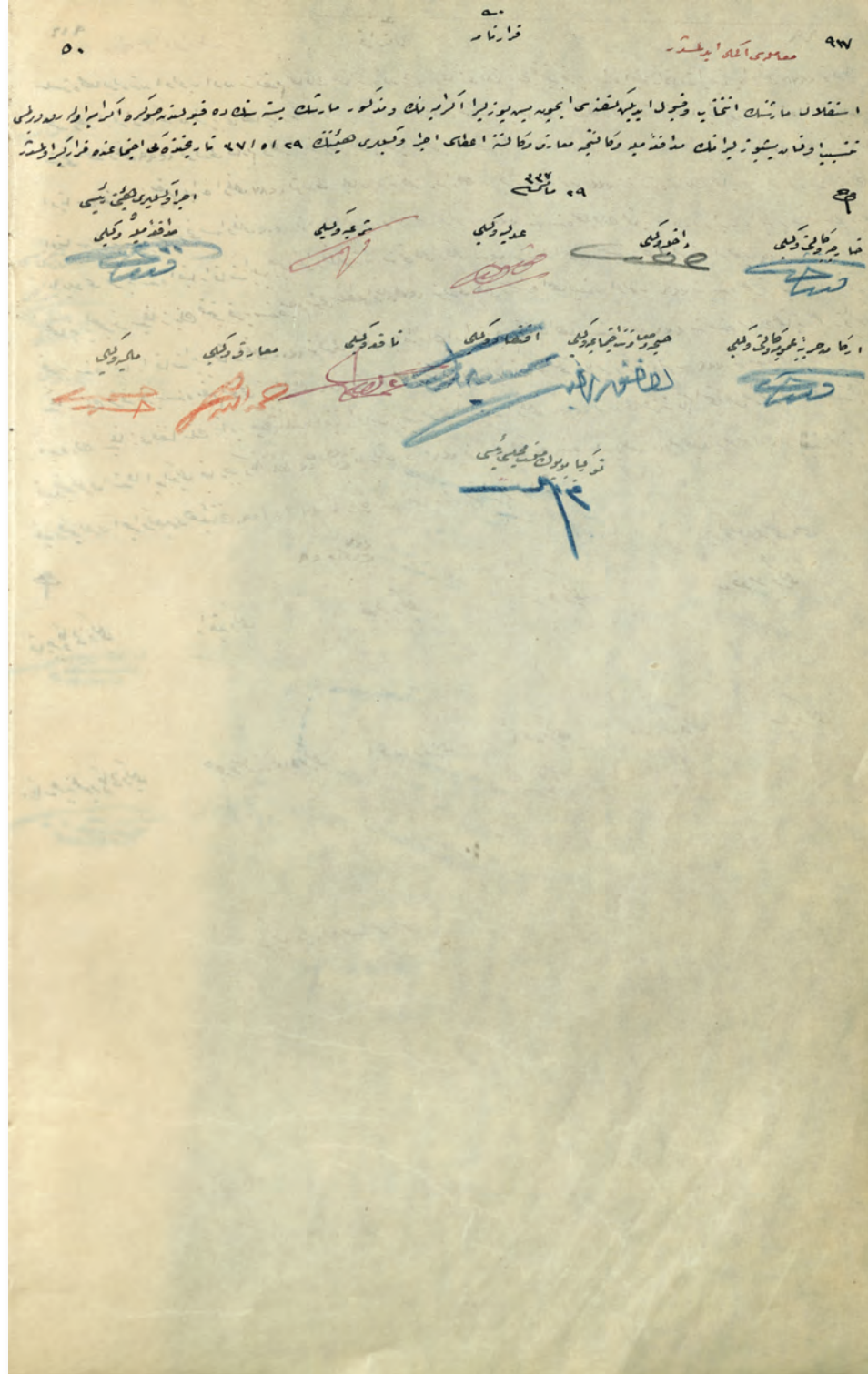

II.13.

İstiklal Marşı'nın güftesi için 500 lira ödül verileceği ve marşın bestesi için de 500 lira ödül verilmesinin uygun görüldüğü hakkında, İcra Vekilleri Heyeti'nin aldığı karar.

BCA, 30.18.1.1/3.23.8-1, 29 Mayıs 1921

[Çeviri Yazı]

Karârname

[Karârname Numrosu] 917 Mu'amelesi ikmâl edilmiştir.

İstiklâl Marşı'nın intihâb ve kabûl edilen güftesi için beş yüz lira ikrâmiyenin ve mezkûr marşın bestesinin de kabûlünden sonra ikrâmiye olarak verilmesi tensîb olunan beş yüz liranın Müdâfa'a-i Milliye Vekâleti'nce Ma'ârif Vekâleti'ne i'tâsı İcrâ Vekîlleri Hey'eti'nin 29.5.[13]37 [29 Mayıs 1921] târîhindeki ictimâ'ında karârgâr olmuştur. 29 Mayıs sene [1]337 [29 Mayıs 1921]

[imza] İcrâ Vekîlleri Hey'eti Re'îsi ve Müdâfa'a-i Milliye Vekîli [Mustafa] Fevzi

[imza] Şer'îye Vekîli [Mustafa] Fehmi

[imza] Adliye Vekîli [Refik] Şevket

[imza] Dâhiliye Vekîli [Mehmed] Ata

[imza] Hâriciye Vekâleti Vekîli [Mustafa] Fevzi

[imza] Mâliye Vekîli Hasan Hüsnü

[imza] Ma'ârif Vekîli Hamdullah Subhi

[imza] Nâfi'a Vekîli Ömer Lütfi

[imza] İktisâd Vekîli Mahmud Celal

[imza] Sıhhiye ve Mu'âvenet-i İctimâ'îye Vekîli Doktor [İbrahim] Refik

[imza] Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Vekâleti Vekîli [Mustafa] Fevzi

[imza] Türkiye Büyük Millet Meclisi Re'îsi M[ustafa] Kemal

[Sadeleştirme]

Kararname

[Kararname Sayısı] 917 İşlemi tamamlanmıştır.

İstiklal Marşı'nın seçilen ve kabul edilen güftesi için 500 lira ödülün ve bu marşın bestesinin de kabulünden sonra ödül olarak verilmesi uygun görülen 500 liranın Müdafaa-i Milliye Vekaleti'nce Maarif Vekaleti'ne verilmesi İcra Vekilleri Heyeti'nin 29 Mayıs 1921 tarihindeki toplantısında kararlaştırılmıştır. 29 Mayıs 1921

[imza] İcra Vekilleri Heyeti Başkanı ve Müdafaa-i Milliye Vekili [Mustafa] Fevzi [ÇAKMAK]

[imza] Şer'îye Vekili [Mustafa] Fehmi [GERÇEKER]

[imza] Adliye Vekili [Refik] Şevket [İNCE]

[imza] Dahiliye Vekili [Mehmed] Ata

[imza] Hariciye Vekaleti Vekili [Mustafa] Fevzi [ÇAKMAK]

[imza] Maliye Vekili Hasan Hüsnü [SAKA]

[imza] Maarif Vekili Hamdullah Subhi [TANRIÖVER]

[imza] Nafia Vekili Ömer Lütfi [ARGEŞO]

[imza] İktisad Vekili Mahmud Celal [BAYAR]

[imza] Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekili Doktor [İbrahim] Refik [SAYDAM]

[imza] Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Vekaleti Vekili [Mustafa] Fevzi [ÇAKMAK]

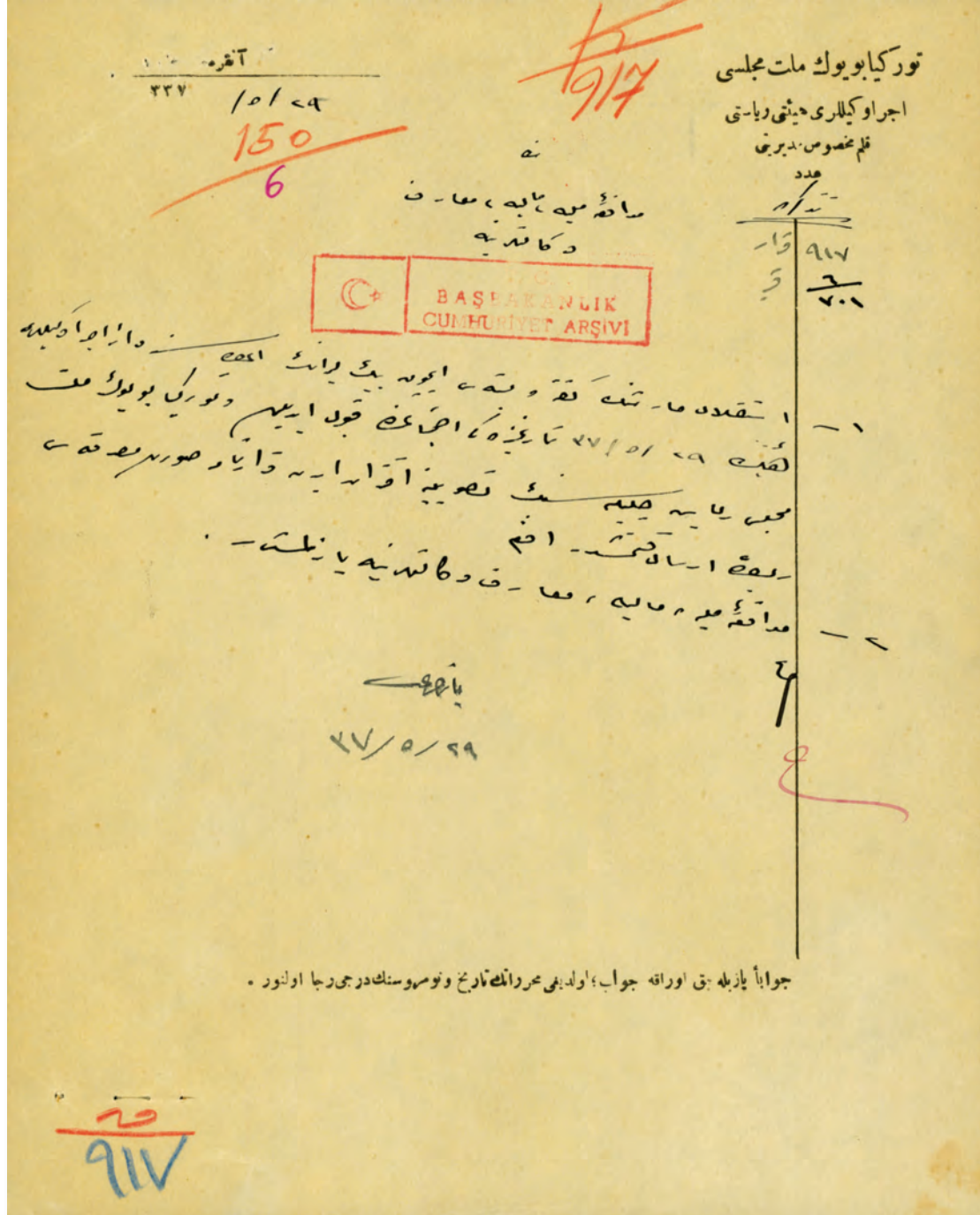
[imza] Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı M[ustafa] Kemal [ATATÜRK]

II.14.

İcra Vekilleri Heyeti'nin aldığı karar gereği İstiklal Marşı'nın güftesi ve bestesi için 1000 lira verileceği.
BCA, 30.18.1.1/3.23.8-12, 29 Mayıs 1921

[Çeviri Yazı]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcrâ Vekîlleri Hey'eti Riyâseti
Kalem-i Mahsûs Müdüriyeti
Aded Tezkere Karâr 917 Kayd 6/701
Ankara 29.5.[1]337 [29 Mayıs 1921]

Müdâfa'a-i Milliye, Mâliye, Ma'ârif Vekâletlerine,

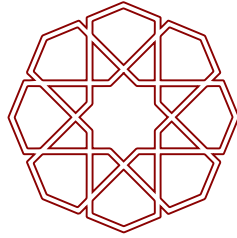
1. **İstiklâl Marşı**'nın güfte ve bestesi için bin liranın i'tâsına dâ'ir İcra Vekîlleri Hey'eti'nin 29.5.[13]37 [29 Mayıs 1921] târîhindeki ictimâ'ında kabûl edilen ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesi'nin tasdîkine iktirân eden karâr-nâme sûret-i musaddakası rabten irsâl kılınmıştır efendim.
2. Müdâfa'a-i Milliye, Mâliye, Ma'ârif Vekâletlerine yazılmışdır.

[Sadeleştirme]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı Tezkere Karar 917 Kayıt 6/701
Ankara 29 Mayıs 1921

Müdafaai Milliye, Maliye, Maarif Vekaletlerine,

1. **İstiklâl Marşı**'nın güfte ve bestesi için 1000 liranın verilmesine dair İcra Vekilleri Heyeti'nin 29 Mayıs 1921 tarihindeki toplantısında kabul edilen ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın onayına sunulan karar-namenin onaylı sureti ekte gönderilmiştir efendim.
2. Müdafaai Milliye, Maliye, Maarif Vekaletlerine yazılmıştır.

[Çeviri Yazı]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Umûr-ı Ma'ârif Vekâleti
[Aded] Umûmî 8622, Husûsî 296

Türkiye Büyük Millet Meclisi İcrâ Vekîlleri Hey'eti Riyâset-i Celîlesi'ne,
[Türkiye] Büyük Millet Meclisi'nce Millî **İstiklâl Marşı** olarak [kabûl edilen] şâ'ir **Mehmed Akif Bey**'in güftesi memleketimizin en ma'rûf mûsikî-şinâsları tarafından bestelenerek vekâlet-i âcizîye gönderilmiştir. Bunların burada [Ankara'da] veya İstanbul'da tefrîk ve temyîzi için meclis-i âlînin ârzû ve temâyülünü nazar-ı i'tibâra almak husûsu menû-ı re'y-i devletleridir efendim.

7.7.[13]37 [7 Temmuz 1921]

[imza] Umûr-ı Ma'ârif Vekîli Hamdullah Subhi

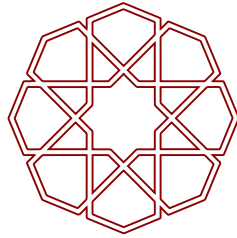
[Sadeleştirme]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Maarif İşleri Vekaleti
[Sayı] Genel 8622, Özel 296

Türkiye Büyük Millet Meclisi İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı'na,
[Türkiye] Büyük Millet Meclisi'nce Millî **İstiklâl Marşı** olarak [kabul edilen] şair **Mehmed Akif Bey**'in yazdığı güfte, memleketimizin en tanınan müzisyenleri tarafından bestelenmiş ve bu besteler Maarif Vekaleti'ne gönderilmiştir. Bunların burada [Ankara'da] veya İstanbul'da incelenmesi ve seçilmesi sırasında TBMM'nin arzu ve temayülünün dikkate alınması uygun olacaktır.

7 Temmuz 1921

[imza] Umur-ı Maarif Vekili Hamdullah Subhi [TANRIÖVER]

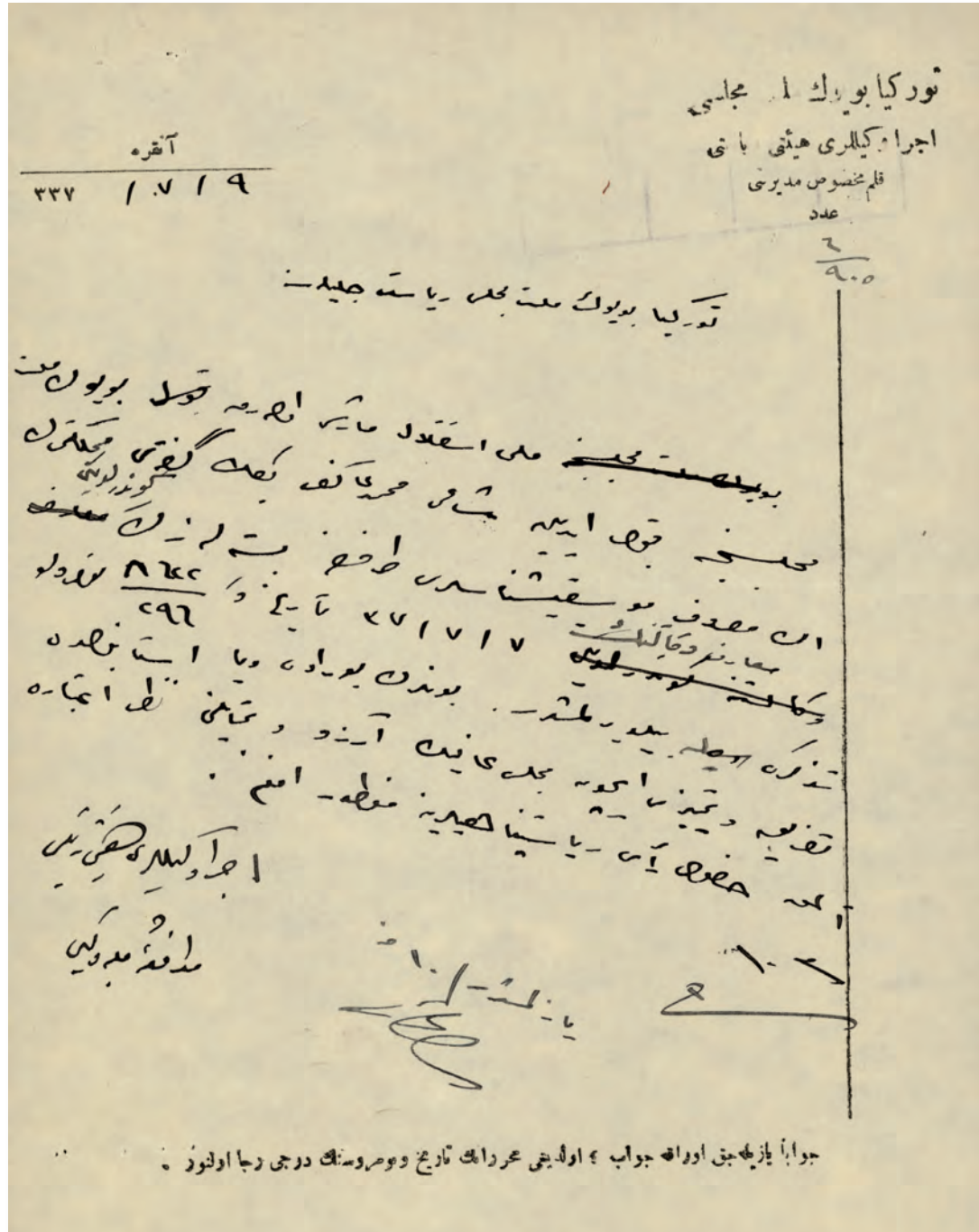

II.16.

İstiklal Marşı için yapılan bestelerin incelenmesi ve bunlar arasından seçim yapılması.

BCA, 30.18.1.1/3.23.8-11, 9 Temmuz 1921

[Çeviri Yazı]

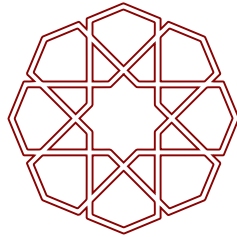
Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcrâ Vekilleri Hey'eti Riyâseti
Kalem-i Mahsûs Müdüriyeti
Aded 6/905
Ankara, 9.7.[1]337 [9 Temmuz 1921]

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesi'ne,
Millî **İstiklâl Marşı** olarak [Türkiye] Büyük Millet Meclisi'nce kabûl edilen şâir **Mehmed Akif Bey**'in güftesi memleketimizin en ma'rûf mûsikî-şinâsları tarafından bestelenerek gönderildiği Ma'ârif Vekâleti'nin 7.7.[13]37 [7 Temmuz 1921] târîh ve 8622/296 numrolu tezkeresiyle bildirilmiştir. Bunların burada [Ankara'da] veya İstanbul'da tefrîk ve temyîzi için meclis-i âlînin ârzû ve temâyülünü nazar-ı i'tibâra almak husûsu re'y-i riyâset-penâhîlerine menûtdur efendim.
[imza] İcrâ Vekilleri Hey'eti Re'îsi ve Müdâfâ'a-i Milliye Vekîli

[Sadeleştirme]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı 6/905
Ankara 9 Temmuz 1921

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na,
Millî **İstiklâl Marşı** olarak [Türkiye] Büyük Millet Meclisi'nce kabul edilen şair **Mehmed Akif Bey**'in yazdığı güftenin memleketimizin en tanınan müzisyenleri tarafından bestelendiği ve bu bestelerin gönderildiği Maarif Vekaleti'nin 7 Temmuz 1921 tarihli ve 8622/296 sayılı yazısıyla bildirilmektedir. Bunların burada [Ankara'da] veya İstanbul'da incelenmesi ve seçilmesi sırasında TBMM'nin arzu ve temayülünün dikkate alınması uygun olacaktır.
[imza] İcra Vekilleri Heyeti Başkanı ve Müdafaa-i Milliye Vekili

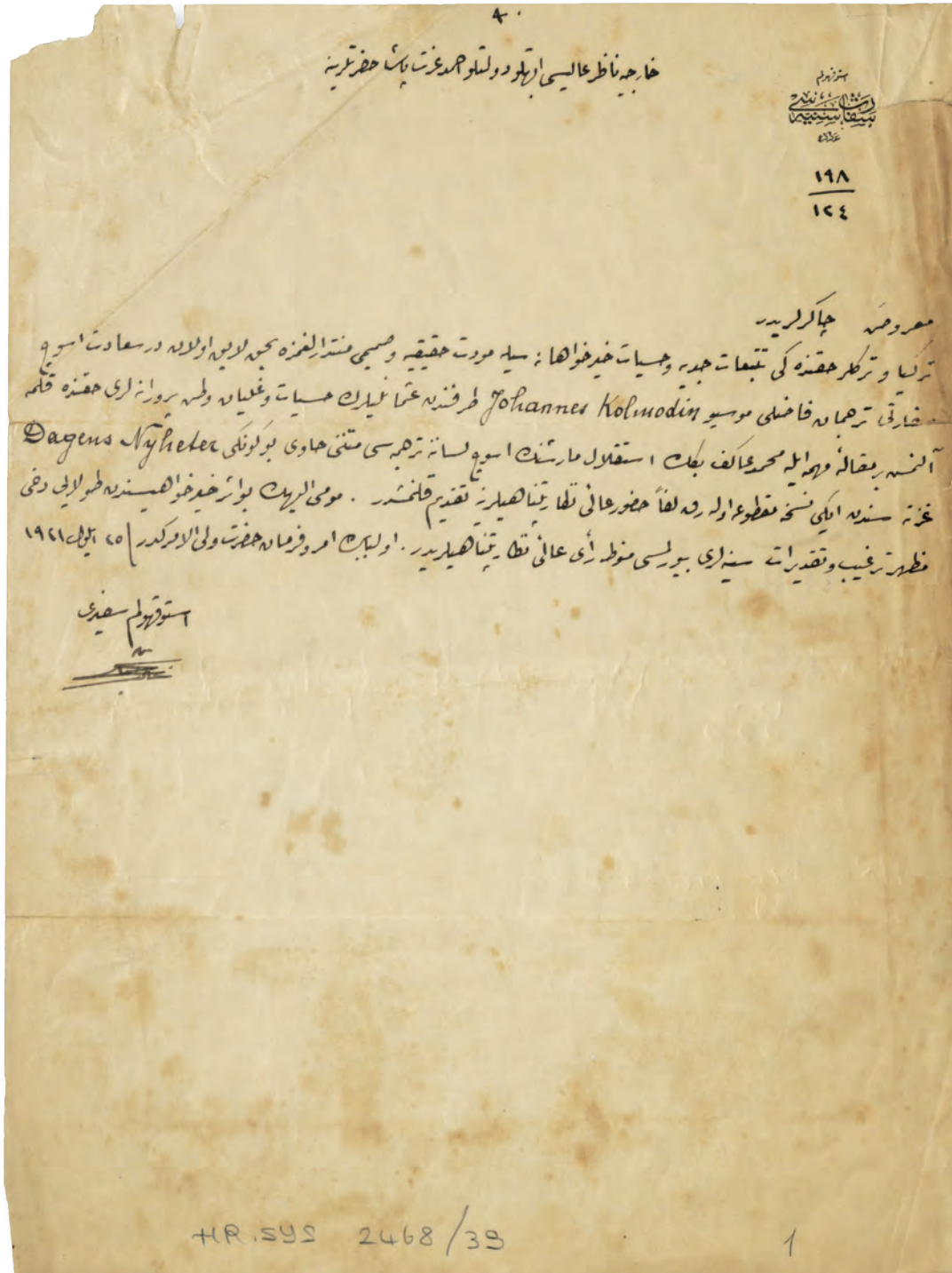

II.17.

İstanbul'daki İsveç Sefareti tercümanı Johannes Kolmodin'in kaleme aldığı ve içeriğinde Mehmed Akif Bey'in İstiklal Marşı'nın İsveç diline tercümesinin de bulunduğu Türkiye ve Türkler hakkındaki yazının,

Dagens Nyheter adlı gazetenin bugünkü nüshasında yayınlandığı.

BOA, HR.SYS, 2468/39-1, 25 Eylül 1921

[Çeviri Yazı]

[İstokholm Sefâreti'nden]

Hâriciye Nâzır-ı Âlîsi übbahetlü devletlü Ahmed İzzet Paşa hazretlerine,

Ma'rûz-ı çâkerleridir,

Türkiye ve Türkler hakkındaki tetebbu'ât-ı ciddiye ve hissiyât-ı hayırhâhânesiyle meveddet-i hakîkiye ve samîmî minnetdârlığıımıza bi-hakkın lâıık olan Dersâ'âdet İsveç Sefâreti tercümân-ı fâzılı Mösyö Johannes Kolmodin tarafından Osmânlıların hissiyât ve galeyân-ı vatanperverâneleri hakkında kaleme alınmış bir makâle-i mühimme ile **Mehmed Akif Bey**'in **İstiklâl Marşı**'nın İsveç lisânına tercümesi metnini hâvî bugünkü Dagens Nyheter [Bugünün Haberleri] gazetesinden iki nüsha maktû'a olarak leffen huzûr-ı âlî-i nezâret-penâhîlerine takdîm kılınmıştır. Mûmâ ileyhın bu eser-i hayırhâhânesinden dolayı dahi mazhar-ı tergîb ve takdîrât-ı seniyyeleri buyurulması menû-tı re'y-i âlî-i nezâret-penâhîleridir. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fî 25 Eylöl 1921

[imza] İstikholm Sefîri Galib Kemali

[Sadeleştirme]

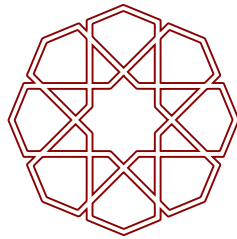
[Stockholm Sefareti'nden]

Hariciye Nazırı Ahmed İzzet Paşa'ya,

Türkiye ve Türkler hakkındaki ciddi yayınları ve iyi niyetli duyguları, hakiki bir övgüye ve samimi minnettarlığıımıza hakkıyla layık olan İstanbul İsveç Sefareti tercümanı Johannes Kolmodin tarafından Osmanlıların vatanperver duygu ve tepkileri hakkında kaleme alınmış önemli bir makale ile **Mehmed Akif Bey**'in **İstiklâl Marşı**'nın İsveç diline tercümesini içeren bugünkü Dagens Nyheter [Bugünün Haberleri] gazetesinden iki nüsha ekte gönderilmiştir. Adı geçenin bu iyi niyetli eserinden dolayı Hariciye Nezareti tarafından teşvik ve takdir edilmesi uygun olacaktır.

25 Eylöl 1921

[imza] Stockholm Sefiri Galib Kemali [SÖYLEMEZOĞLU]

İstiklal Marşı'nın üçüncü kıtasının basılı olduğu "Kütahya Hatırası" kartpostalı (1922)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

İstiklal Marşı'nın dördüncü kıtasının basılı olduğu "Uşak Hatırası" kartpostalı (1922)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

[Çeviri Yazı]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Umûr-ı Ma'ârif Vekâleti
Kalem-i Mahsûs Dâ'iresi
[Aded] Umûmî 1182, Husûsî 122

Hulâsa: **İstiklâl Marşı**'nın takarrürüne kadar musıkların şimdiki üç marşdan birini terennüm etmesi hakkında

İcrâ Vekîlleri Hey'eti Riyâset-i Celîlesi'ne,
20 Kânûn-ı Sâni sene [1]339 [20 Ocak 1923] târîh ve 144/571 numrolu tezkere-i celîlelerine cevâbdır:
Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce kabûl olunan **İstiklâl Manzûmesi** için tanzîm edilen besteler tedkîk edilmek üzere Hâriciye Vekâlet-i Celîlesi vâsıtasıyla İstanbul'a gönderilmişdi. Bu bâbdaki iş'ârâta henüz cevâb alınmadığı cihetle tedkîkâtın bir an evvel icrâsıyla netîcesinin inbâsı te'kidten vekâlet-i müşarûn ileyhânın İstanbul Murâkıbı [Abdülhak] Adnan Beyefendi'ye yazılmışdır. **İstiklâl Marşı**'nın takarrürüne kadar musıkların şimdiki üç marşdan birini terennüm etmesi ve bunların muvakkaten resmî bir mâhiyetle telakkîsi lâzım geleceği arz olunur efendim.

Fî 23 Kânûn-ı Sâni sene [1]339 [23 Ocak 1923]
[imza] Ma'ârif Vekîli İsmail Safa

[Sadeleştirme]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Umur-ı Maarif Vekaleti
Özel Kalem Dairesi
[Sayı] Genel 1182, Özel 122

Özet: **İstiklal Marşı** bestesinin kesinleşmesine kadar bandoların şimdiki üç besteden birini çalması hakkında

İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı'na,
20 Ocak 1923 tarih ve 144/571 sayılı yazıya cevaptır:
Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce kabul edilen **İstiklal Manzumesi** için yapılan besteler incelenmek üzere Hariciye Vekaleti vasıtasıyla İstanbul'a gönderilmişti. Bu konudaki yazıya henüz cevap alınamadığından inceleminin bir an evvel yapılması ve sonucun bildirilmesi tekiden Hariciye Vekaleti'nin İstanbul Temsilcisi [Abdülhak] Adnan [ADIVAR] Beyefendi'ye yazılmıştır. **İstiklal Marşı**'nın bestesinin kesinleşmesine kadar bandoların şimdiki üç besteden birini çalması ve bunlara muvakkaten resmî muamele yapılması lazım gelecektir efendim.
23 Ocak 1923
[imza] Maarif Vekili İsmail Safa [ÖZLER]

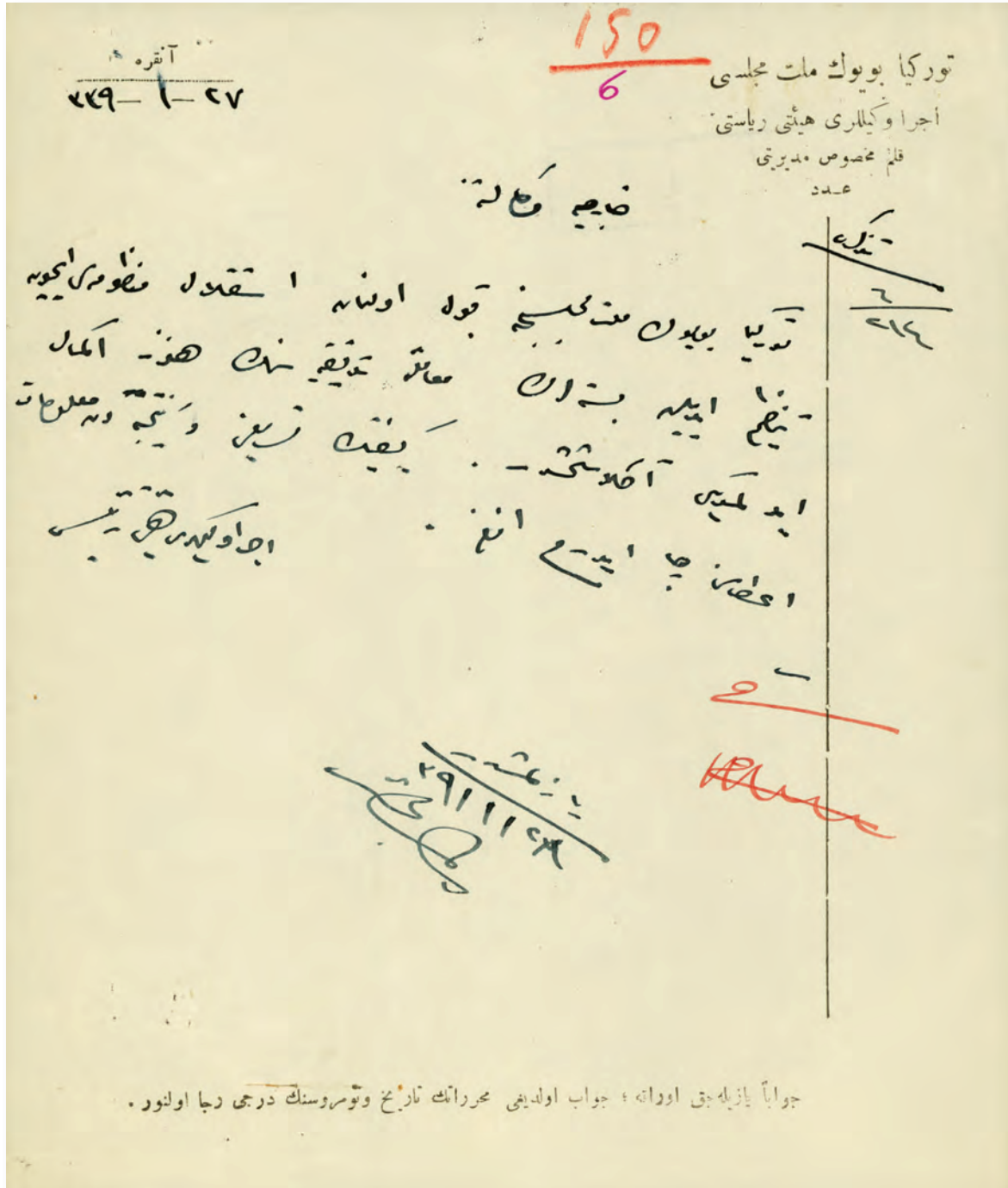

II.20.

İstiklal Marşı için yapılan bestelerin incelenmesinin hızlandırılması ve sonuçlandırılması gerektiği.

BCA, 30.18.1.1/3.23.8-5, 27 Ocak 1923

[Çeviri Yazı]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcrâ Vekîlleri Hey'eti Riyâseti
Kalem-i Mahsûs Müdîriyeti
Aded 6/214
Ankara, 27.1.[1]339 [27 Ocak 1923]

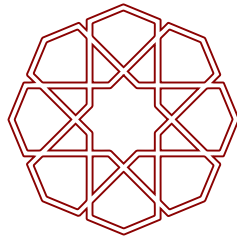
Hâriciye Vekâleti'ne,
Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce kabûl olunan **İstiklâl Manzûmesi** için tanzîm edilen bestelerin mu'âmele-i tedkikiyesinin henüz ikmâl edilmediği anlaşılmıştır. Keyfiyetin tesrî'i ve netîceden ma'lûmât i'tâsını ricâ ederim efendim.

[imza] İcrâ Vekîlleri Hey'eti Re'îsi

[Sadeleştirme]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı 6/214
Ankara, 27 Ocak 1923

Hariciye Vekaleti'ne,
Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce kabul olunan **İstiklal Manzumesi** için yapılan bestelerin incelenmesinin henüz tamamlanmadığı anlaşılmıştır. İncelemenin hızlandırılması ve sonuçtan bilgi verilmesini rica ederim.
[imza] İcra Vekilleri Heyeti Başkanı

II.21.

İstiklal Marşı bestesinin henüz belirlenmediği ve beste seçimi için oluşturulan kurulun yakında bir karar alacağı.

BCA, 180.9.0.0/6.35.1-20, 22 Mart 1923

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

180.9.0.0/6.35.1-20

معارف وکالتی (قلم مخصوص مدیر لکی) مسوده لکی

تسویہ تاریخی	اوراؤک نوعی :	تاریخ	تاریخ
مسودی	فہرستہ	مبعض تاریخی	مبعض
عموم خصوص		قید ماموری	

اجرا رکھہ لکھتہ یا نہ

۱۷ مارچ ۱۹۲۹ تاریخ ۷/۷ ندر لکھتہ یا نہ : سر مایہ

بہر لکھتہ لکھتہ یا نہ : قلم ماموری

تفصیل : رکب لکھتہ یا نہ : قلم ماموری

بہر لکھتہ لکھتہ یا نہ : قلم ماموری

یافہ لکھتہ یا نہ : قلم ماموری

یا نہ

[Çeviri Yazı]

[Ma'ârif Vekâleti'nden]

Fî 22 Mart sene [1]339 [22 Mart 1923]

[Aded] Umûm 415 Husûs 4234

İcrâ Vekîlleri Hey'eti Riyâset-i Celîlesi'ne,

17 Mart [1]339 [17 Mart 1923] târîh ve 6/707 numrolu tahrîrât cevâbıdır:

Resmî **[İstiklâl] Marşı**[nı]n bestesi henüz takarrur etmemiştir. Mukaddemâ İstanbul'da mûsîkî mütehassıslarından mürekkeb olmak üzere teşkîl edilen hey'etin bir an evvel vazîfesini itmâm ve intâc etmesi ahîren yazılmışdır. Hey'etce yakında ittihâz edilecek karârın bildirileceği arz olunur efendim.

[Sadeleştirme]

[Maarif Vekaleti'nden]

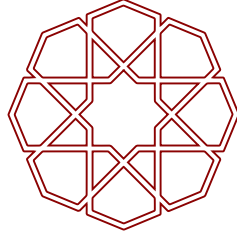
22 Mart 1923

[Sayı] Genel 415 Özel 4234

İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı'na,

17 Mart 1923 tarih ve 6/707 sayılı yazının cevabıdır:

Resmî **[İstiklâl] Marşı**[nı]n bestesi henüz belirlenmemiştir. Daha önce İstanbul'da müzik uzmanlarından teşkil edilen kurula, bir an evvel görevini tamamlaması ve sonuçlandırması için yazılmışdır. Kurulca yakında alınacak kararın bildirileceği arz olunur.

II.22.

İstiklal Marşı bestesinin bir an evvel belirlenmesi gerektiği.

BCA, 180.9.0.0/6.35.1-21, 22 Mart 1923

EVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

معارف و کالتی (قلم مخصوص مدیر لکي) مسوده لکي

تسويد تاريخي	اوراقك نوعي : كرايه	تبييض تاريخي
مسودي	مخلصه	مبيض
عموم خصوص		قيد مأموري

استاندارد ساین مدیریت

استقلال مارشی بعلہ مخافتہ طرزہ حب ایلمکہ در . سرکار ایم
دستارے نتائجہ مارشی لازم ادرستہ کجائے برآمدہ انتہی بہ احوال
انہیہ نوسن ایلمی ہمارے انتہی .

180 09 6 35 1

[Çeviri Yazı]

[Ma'ârif Vekâleti'nden]

Fî 22 Mart sene [1]339 [22 Mart 1923]

[Aded] Umûm 414 Husûs 4233

İstanbul Ma'ârif Müdüriyeti'ne,

İstiklâl Marşı bazı sefâretler tarafından talep edilmektedir. Resmî eyyâm ve sâ'ire münâsebetiyle marşa lüzûm olduğundan hey'etce bir an evvel intihâbın ikmâl edilmesine tevessül edilmesi ricâ olunur efendim.

[Sadeleştirme]

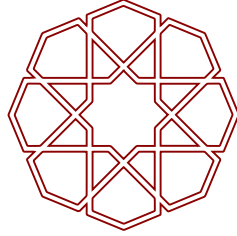
[Maarif Vekaleti'nden]

22 Mart 1923

[Sayı] Genel 414 Özel 4233

İstanbul Maarif Müdürlüğü'ne,

İstiklal Marşı bazı elçilikler tarafından talep edilmektedir. Resmî günler vesaire münasebetiyle marşa gerek duyulduğundan kurulca bir an evvel seçimin yapılmasını sağlamanız rica olunur.

BCA, 180.9.0.0/6.35.1-19, 17 Nisan 1923

[illegible]

[Çeviri Yazı]

[Ma'ârif Vekâleti'nden]

Fî 17 Nisan sene [1]339 [17 Nisan 1923]

[Aded] Umûm 4817 Husûs 510

İstanbul Ma'ârif Müdüriyeti'ne,

27 Mart sene [1]339 [27 Mart 1923] târîh ve 8738 numrolu tahrîrât cevâbıdır:

İstiklâl Marşı için teşkil edilen hey'et tedkikâtını ikmâl etmiş midir? Henüz ikmâl etmemiş ise sür'at-i intâcî ve ma'lûmât i'tâsı matlûbdur.

[Sadeleştirme]

[Maarif Vekaleti'nden]

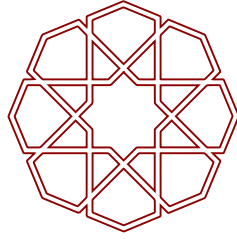
17 Nisan 1923

[Sayı] Genel 4817 Özel 510

İstanbul Maarif Müdürlüğü'ne,

27 Mart 1923 tarih ve 8738 sayılı yazının cevabıdır:

İstiklâl Marşı için teşkil edilen kurul incelemelerini tamamlamış mıdır? Henüz tamamlamamış ise işin süratle sonuçlandırılması ve konu hakkında bilgi verilmesi istenmektedir.

[Çeviri Yazı]

[İstanbul Ma'ârif Müdîriyeti'nden]

Ma'ârif Vekâlet-i Celîlesi'ne telgrafnâme,

Mahreci: Derialiyye

C[evâbdır] 17 Nisan sene [13]39 [17 Nisan 1923] [târîhli telgrafa],

İstiklâl Marşı'nı tensîb buyurulan komisyon tedkîk etmektedir. Bir iki ictimâ' akdinden sonra netîcesi arz edilecektir.

Fî 21 minhu [Nisan 1339] [21 Nisan 1923]

[imza] İstanbul Ma'ârif Müdîri Safvet

[Sadeleştirme]

[İstanbul Maarif Müdürlüğü'nden]

Maarif Vekaleti'ne telgraf,

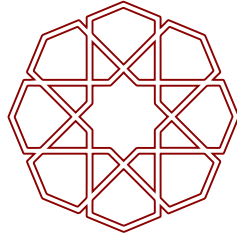
Geldiği Yer: İstanbul

17 Nisan 1923 [tarihli telgrafa] cevaptır,

İstiklâl Marşı'nı uygun görülen komisyon incelemektedir. Bir iki toplantı yapıldıktan sonra sonucu arz edilecektir.

21 Nisan 1923

[imza] İstanbul Maarif Müdürü Safvet

II.25.

İstiklal Marşı için yapılan bestelerden Ali Rifat Bey'in yaptığı bestenin kabul edildiği.
BCA, 30.18.1.1/3.23.8-8, 5 Ağustos 1923

۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قَالَ خَلِيقُ الْمَلَكِ وَالْمَلَكِ

ایمان بیلدی ریا بیلدی

۶۵۱۶ عمومی
۶۷۶ خصوصی

موضوعه:
قبول ایلمه اتقاول ماریک
تقدیم تقدیمه دار

ب/

برر دور مبعوثی عارف بک طرفنده یاز بیلده اتقاول ماری متقد
ضغطکار طرفنده بته ننه و استانبولده کی موسیقی سناسلریزده مرکب اولده
اؤزده تکیمل ایلمه حیاته بته لر یول انقیوه تردیلج ایلمدی . ایزاً
حیات تدقیقاتی املال ایله رک شرد موسیقی جمعی ریی علی فیت بکله منقوا
تقدیم قنانه بته نی برنجی درجده بریاً قبول اتیدر . ماریک ایجاب ایله
مقارنه تنیق تعمیمی یان بک استکمالی رجا اولونور اقلیم .

ولید بک
۶
۶۸۶۶

۱۰۵۹۷۷
معارف وکی

نیم صفحه ۱۰

تجدیدیه لایحه اولونور حاکم عدله قضا
اعضایان اینه رشدرلک
اؤزده صافی ایاده ایله

۷
۶۸۶۶

[Çeviri Yazı]

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti Ma'ârif Vekâleti
Kalem-i Mahsûs Müdîriyeti
[Aded] Umûmî 6514 Husûsî 674

Hulâsa: Kabûl edilen İstiklâl Marşı'nın takdîm kılındığına dâ'ir

İcrâ Vekîlleri Hey'eti Riyâset-i Celîlesi'ne,
Burdur Meb'ûsu **[Mehmed] Akif Bey** tarafından yazılan **İstiklâl Marşı** müte'addid san'atkârlar tarafından bestelenmiş ve İstanbul'daki mûsîkî-şinâslarımızdan mürekkeb olmak üzere teşkîl edilen hey'ete besteler li-ec-li't-tedkîk tevdi' edilmişdi. Ahîren hey'et tedkîkâtını ikmâl ederek Şark Mûsîkî Cem'iyeti re'îsi Ali Rifat Bey'in melfûfen takdîm kılınan bestesini birinci derecede tercîhan kabûl etmiştir. Marşın îcâb eden makâmlara tebliğ ve ta'mîmi esbâbının istikmâli ricâ olunur efendim.

Fî 5 Ağustos sene [1]339 [5 Ağustos 1923]

[imza] Ma'ârif Vekîli İsmail Safa

[Sadeleştirme]

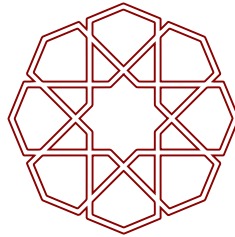
Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti Maarif Vekaleti
Özel Kalem Müdürlüğü
[Sayı] Genel 6514 Özel 674

Özet: Kabul edilen İstiklal Marşı'nın takdim kılındığına dair

İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı'na,
Burdur Milletvekili **[Mehmed] Akif Bey** tarafından yazılan **İstiklal Marşı** çok sayıda sanatçı tarafından bestelenmiş ve İstanbul'daki müzisyenlerden oluşan bir kurul tarafından bu besteler incelenmiştir. Bu kurul incelemelerini tamamlayarak Şark Musiki Cemiyeti başkanı Ali Rifat **[ÇAĞATAY]** Bey'in ekte sunulan bestesini birinci derecede tercihan kabul etmiştir. Marşın icap eden makamlara tebliğinin sağlanmasını rica ederim.

5 Ağustos 1923

[imza] Maarif Vekili İsmail Safa [ÖZLER]

BCA, 180.9.0.0/6.35.1-8, 9 Aġustos 1923

[Çeviri Yazı]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâseti
Şu'be 4
Aded 7425
Ankara 9 Ağustos [1]339 [9 Ağustos 1923]

İcrâ Vekilleri Hey'eti Riyâset-i Celîlesi'ne,
Ma'ârif Vekâleti tarafından müntehab bir encümenin, elli mütecâviz marş arasından intihâb eylediği Ali Rifat Bey'in **İstiklâl Marşı** hakkında sâbık Hilâfet Mûsıkası mu'allimi Mehmed Zati Bey tarafından gönderilen mütâlâ'ât merbûten takdîm kılındı. Yâr ü ağıyâra karşı millî rûhu ve bunda meknûz azm ü îmânı terennüm edecek olan İstiklâl Marşı'nın cidden mükemmel ve her dürlü noksândan ve mümkün mertebe i'tirâzdan âzâde olması lüzûmu müstağnî-i arz olduğundan muktezâ-yı hâlin îfâsı zımnında keyfiyet nazar-ı sâmilere arz olunur efendim.

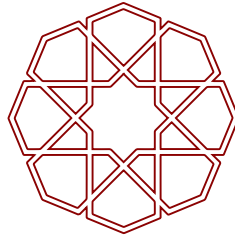
[imza] Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Re'îsi Müşîr [Mustafa] Fevzi

[Sadeleştirme]

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Genelkurmay Başkanlığı
Şube 4
Sayı 7425
Ankara 9 Ağustos 1923

İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı'na,
Maarif Vekaleti tarafından oluşturulan bir kurulun, 50'den fazla marş arasından seçtiği Ali Rifat [ÇAĞATAY] Bey'in **İstiklâl Marşı** bestesi hakkında sabık Hilafet Bandosu öğretmeni Mehmed Zati [ARCA] Bey tarafından gönderilen değerlendirme ekte sunulmuştur. Dosta ve düşmana karşı millî ruhu gösterecek ve bu ruhta gizli olan azim ve imanı terennüm edecek İstiklâl Marşı'nın cidden mükemmel, noksansız ve mümkün olduğunca itirazdan azade olması gerekmektedir. Bu konuya dikkat edilmesi arz olunur.

[imza] Genelkurmay Başkanı Mareşal [Mustafa] Fevzi [ÇAKMAK]

BCA, 30.18.1.1/9.26.12-6, 4 Mart 1924

[Çeviri Yazı]

Türkiye Cumhûriyeti
Müdâfa'a-i Milliye Vekâleti
Ordu Dâ'iresi
Şu'be 4
Aded 12/3314
4.3.[1]340 [4 Mart 1924]

Başvekâlet-i Celîle'ye,
Herhangi bir devletin limanında bulunacak sefâ'in-i harbiyeyi mevki' kumandanlarının ziyâretlerinde veya limanda bulundukları müddetce akşâm ve sabâh sancak indirme ve çekilme merâsiminde sefâ'in-i harbiyenin mensûb olduğu devletin marşıyla berâber limanında bulunduğu devletin marşını çalmaları beyne'd-düvel te'âmül-i bahrî olarak kabûl edilmiş olmasına istinâden limanlarımıza gelen ecnebî sefâ'in-i harbiye süvârîleri bu te'âmüle teb'an marşımızı talep etmekte iseler de sûret-i resmîyede kabûl olunmuş marşımız bulunmadığına göre bu talepleri cevâbsız bırakılmaktadır. Bu zarûretle berâber düvel-i ecnebiye ile münâsebâtımızın resmen te'essüs etmekte bulunmasına ve bu münâsebâtın îcâbatı olarak mütekâbilen yapılacak istikbâl ve kabûl merâsimlerinde devletimizce kabûl edilen marşın çalınması vücbuna mebnî bu gibi hâricî münâsebâtımızda isti'mâli takarrür eden marş neden ibâret olacak ise bir karâra rabtıyla ta'mîmine müsâade-i sâmilîleri müsterhamdır.

[imza] Müdâfa'a-i Milliye Vekîli Kazım [Fikri]

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti
Müdafaa-i Milliye Vekaleti
Ordu Dairesi
Şube 4
Sayı 12/3314
4 Mart 1924

Başvekalet'e,
Herhangi bir devletin limanında bulunacak savaş gemileri bölge komutanlarının ziyaretlerinde veya limanda bulundukları müddetçe akşam ve sabah sancak indirme ve çekme törenlerinde savaş gemilerinin mensup olduğu devletin marşıyla beraber limanında bulunduğu devletin marşını çalmaları devletlerarası denizcilik teamülü olarak kabul edilmiştir. Buna istinaden limanlarımıza gelen yabancı savaş gemilerinin kaptanları bu teamül gereği marşımızı talep etmekte iseler de resmî olarak kabul edilmiş marşımız bulunmadığından bu talepleri cevapsız bırakılmaktadır. Bu zaruretle beraber yabancı devletler ile ilişkilerimizin resmen kurulmakta olmasına ve bu ilişkilerin gereği olarak karşılıklı yapılacak karşılama ve kabul törenlerinde devletimizce kabul edilen marşın çalınması gereklidir. Bu gibi haricî ilişkilerde kullanılması kararlaştırılan marş neden ibaret olaksa bir karara varılması ve bir genelge ile bildirilmesi gerekmektedir.

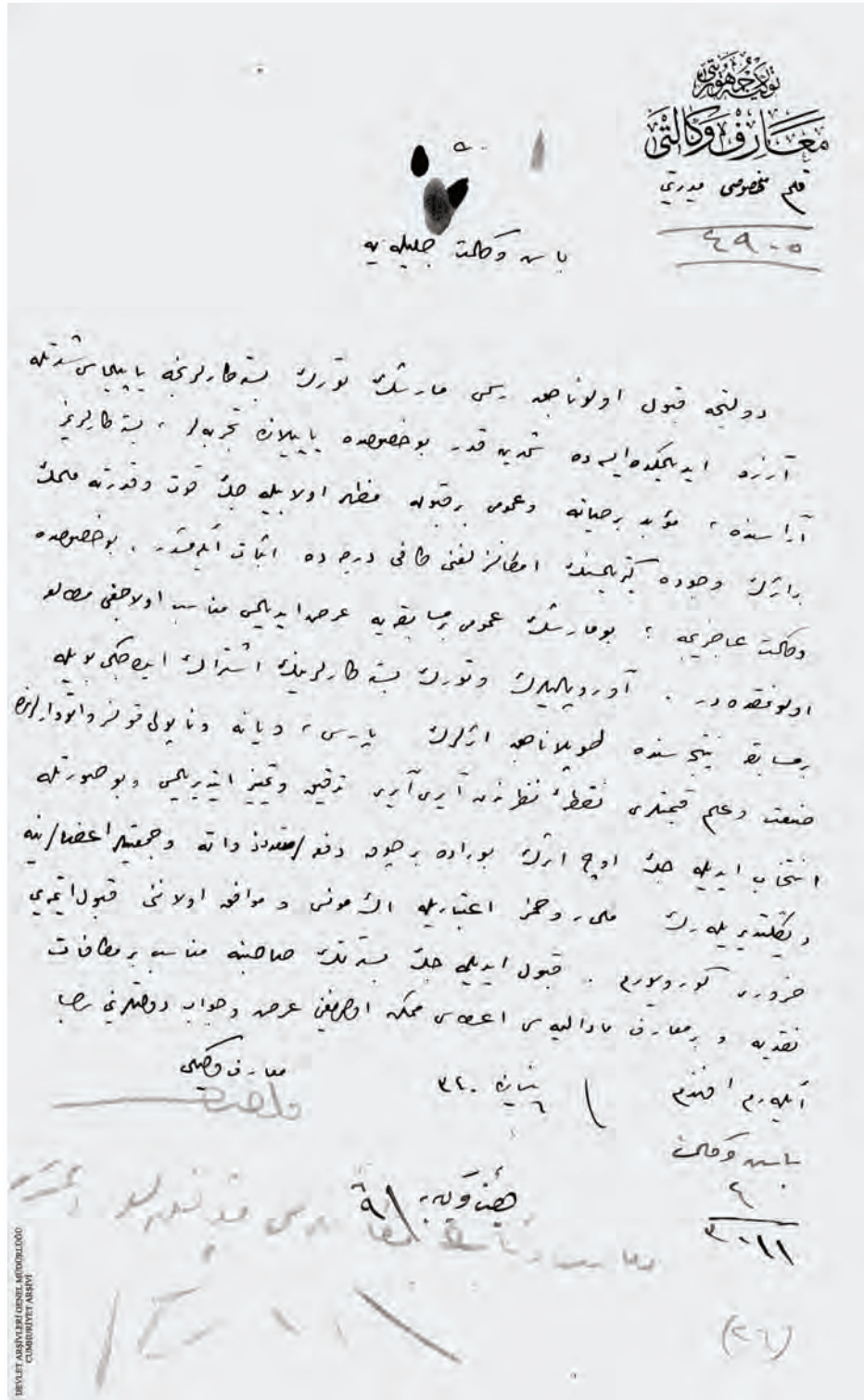
[imza] Müdafaa-i Milliye Vekili Kazım [Fikri] [ÖZALP]

II.28.

Resmî devlet marşının bestesi için bir yarışma açılmasının uygun olacağı.

BCA, 30.18.1.1/9.26.12-5, 6 Nisan 1924

[Çeviri Yazı]

Türkiye Cumhûriyeti
Ma'ârif Vekâleti
Kalem-i Mahsûs Müdîriyeti
[Aded] 4905

Başvekâlet-i Celîle'ye,

Devletce kabûl olunacak resmî marşın Türk bestekârlarınca yapılması şiddetle ârzû edilmekte ise de şimdiye kadar bu husûsda yapılan tecrübeler, bestekârlarımız arasında, mü'ebbed bir hayâta ve umûmî bir kabûle mazhar olabilecek kuvvet ve kudrete mâlik bir eserin vücûda getirilmesinin imkânsızlığını kâfi derecede isbât eylemektedir. Bu husûsda vekâlet-i âcizîce; bu marşın umûmî bir müsâbakaya arz edilmesi münâsib olacağı mütâlâa olunmaktadır. Avrupalıların ve Türk bestekârlarının iştirâk edeceği böyle bir müsâbaka netîcesinde toplanacak eserlerin Paris, Viyana ve Napoli konservatuvarlarında san'at ve ilim kıymetleri nokta-i nazarından ayrı ayrı tedkîk ve temyîz etdirilmesi ve bu sûretle intihâb edilecek üç eserin burada birçok def'alar müte'addid zevâta ve cem'iyetler a'zâlarına dinletirilerek millî rûhumuz i'tibârıyla en mûnis ve muvâfık olanını kabûl etmeyi zarûrî görüyorum. Kabûl edilecek bestenin sâhibine münâsib bir mükâfât-ı nakdiye ve bir ma'ârif maddiyası i'tâsı mümkün olduğunu arz ve cevâb-ı devletlerini ricâ eylerim efendim.

Fî 6 Nisan sene [1]340 [6 Nisan 1924]

[imza] Ma'ârif Vekîli [Hüseyin] Vasıf

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti
Maarif Vekaleti
Özel Kalem Müdürlüğü
[Sayı] 4905

Başvekalet'e,

Devletçe kabul olunacak resmî marşın Türk bestecileri tarafından bestelenmesi şiddetle arzu edilmekteyse de şimdiye kadar bu hususta yapılan tecrübeler, bestecilerimiz arasında, genel bir kabule mazhar olabilecek kuvvet ve kudrete sahip bir eserin vücûda getirilmesinin imkansızlığını yeterli derecede ispat etmiştir. Bu hususta Maarif Vekaleti; bu marş için genel bir yarışma açılmasının uygun olacağı görüşündedir. Avrupalı ve Türk bestecilerin katılacağı böyle bir yarışma neticesinde toplanacak eserlerin Paris, Viyana ve Napoli'deki konservatuvarlarda sanat ve bilim kıymetleri açısından ayrı ayrı incelenmesi ve bu suretle seçilecek üç eserin burada birçok defalar çok sayıda kişiye ve cemiyet üyelerine dinlettirilerek millî ruhumuza en yakın ve en uygun olanını kabul etmeyi zaruri görüyorum. Kabul edilecek bestenin sahibine münasip bir para ödülü ve bir madalya verilmesi mümkündür. Bu konudaki cevabınızı rica ederim.

6 Nisan 1924

[imza] Maarif Vekili [Hüseyin] Vasıf [ÇINAR]

*Müdafaa-i Milliye Vekaleti'nin teklifi üzerine müzik öğretmeni
Osman Zeki Bey'e 500 lira para ödülü verilmesi hakkında kararname.
BCA, 30.18.1.1/9.25.17, 14 Mayıs 1924*

[illegible]

[Çeviri Yazı]

Türkiye Cumhûriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdîriyeti
Aded 520

Karârname

Müdâfa'a-i Milliye Vekâleti bûdcesinin esnâ-yı müzâkeresinde mûsîkî mu'allimi [Osman] Zeki Bey'e münâsib tertîbinden mikdâr-ı kâfî mükâfât i'tâsı hakkında Saruhan [Manisa] Meb'ûsu [Mehmed] Reşad Bey'in teklîfinin nazar-ı i'tibâra alındığı [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesi'nin 27.3.[1]340 [27 Mart 1924] târîh ve 21/291/351 numrolu tezkeresiyle bildirilmiş ise de Mâliye bûdcesinde bu kabîl mükâfât için bir tertîb bulunmadığından mûmâ ileyhe Ma'ârif gayr-i melhûza tertîbinden beş yüz lira mükâfât-ı nakdiye i'tâsı tensîb buyurulduğu takdîrde bu bâbda bir karâr ittihâzını mutazammın Mâliye Vekâlet-i Celîlesi'nin 13.5.[1]340 [13 Mayıs 1924] târîh ve Muhâsebe-i Mâliye Müdîriyeti 765/515 numrolu tezkeresi İcrâ Vekîlleri Hey'eti'nin 14.5.[1]340 [14 Mayıs 1924] târîhli ictimâ'ında lede't-tedkîk Meclis'ce nazar-ı i'tibâra alınarak tasvîben gönderilen takrîr mücebince [Osman] Zeki Bey'e Ma'ârif gayr-i melhûza tertîbinden beş yüz lira i'tâsı takarrur etmiştir. Fî 14.5.[1]340 [14 Mayıs 1924]

[imza] Türkiye Re'îs-i Cumhûru Gâzî M[ustafa] Kemal

[imza] Başvekîl ve Hâriciye Vekîli [Mustafa] İsmet

[imza] Müdâfa'a-i Milliye Vekîli Kazım [Fikri]

[imza] Adliye Vekîli Mustafa Necati

[imza] Dâhiliye Vekîli hasta

[imza] Mâliye Vekîli Mustafa Abdülhalik

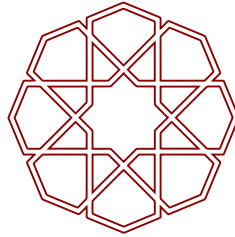
[imza] Ma'ârif Vekâleti Vekîli Mustafa Necati

[imza] Nâfi'a Vekîli Süleyman Sırrı

[imza] Zirâat Vekâleti Vekîli Hasan Hüsnü

[imza] Ticâret Vekîli Hasan Hüsnü

[imza] Sıhhiye ve Mu'âvenet-i İctimâ'îye Vekîli bulunmadı

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekalet
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı 520

Kararname

Müdafaa-i Milliye Vekaleti bütçesinin görüşülmesi sırasında müzik öğretmeni [Osman] Zeki Bey'e yeterli bir miktar ödül verilmesi hakkında Saruhan [Manisa] Milletvekili [Mehmed] Reşad Bey'in teklifinin dikkate alınması [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın 27 Mart 1924 tarih ve 21/291/351 sayılı yazısıyla bildirilmiş ise de Maliye bütçesinde bu tür ödüller için bir tertip bulunmadığından adı geçene Maarif tertibinden 500 lira para ödülü verilmesi uygun görüldüğü takdirde bu konuda bir karar alınmasını bildiren Maliye Vekaleti'nin 13 Mayıs 1924 tarih ve Muhasebe-i Maliye Müdürlüğü 765/515 sayılı yazısı İcra Vekilleri Heyeti'nin 14 Mayıs 1924 tarihli toplantısında görüşülmüş ve Meclis'ce dikkate alınarak [Osman] Zeki Bey'e Maarif tertibinden 500 lira verilmesi kararlaştırılmıştır.

14 Mayıs 1924

[imza] Türkiye Cumhurbaşkanı Gazi M[ustafa] Kemal [ATATÜRK]

[imza] Başvekil ve Hariciye Vekili [Mustafa] İsmet [İNÖNÜ]

[imza] Müdafaa-i Milliye Vekili Kazım [Fikri] [ÖZALP]

[imza] Adliye Vekili Mustafa Necati

[imza] Dahiliye Vekili hasta

[imza] Maliye Vekili Mustafa Abdülhalik [RENDİ]

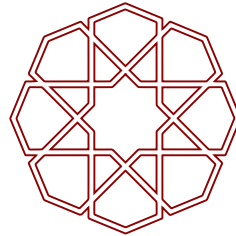
[imza] Maarif Vekaleti Vekili Mustafa Necati

[imza] Nafia Vekili Süleyman Sırrı [ARAL]

[imza] Ziraat Vekaleti Vekili Hasan Hüsnü [SAKA]

[imza] Ticaret Vekili Hasan Hüsnü [SAKA]

[imza] Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekili bulunmadı

İstiklal Marşı'nın beşinci kıtasının basılı olduğu "Yeşil Bursa'nın Kurtuluş Günü" kartpostalı (1922)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

İstiklal Marşı'nın altıncı kıtasının basılı olduğu "Balıkesir Hatırası" kartpostalı (1922)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

II.30.

Resmî devlet marşının bestesi için yarışma açıldığına dair kararname.

BCA, 30.18.1.1/9.26.12-4, 19 Mayıs 1924

[illegible]

[Çeviri Yazı]

Türkiye Cumhûriyeti
Başvekâlet
Kalem-i Mahsûs Müdîriyeti
Aded 535

Karânâme

Devletce kabûl olunacak resmî marşın Türk bestekârlarınca yapılması şiddetle ârzû edilmekte ise de şimdiye kadar bu husûsda yapılan tecrübelerle bestekârlarımız arasında mü'ebbed bir hayâta ve umûmî bir kabûle mazhar olabilecek kuvvet ve kudrete mâlik bir eserin vücûda getirilmesi imkânsızlığı tezâhür etmiş ve marşın umûmî bir müsâbakaya arz edilmesi münâsib görülmüş olduğundan devletce kabûl edilecek marşın Avrupalıların ve Türk bestekârlarının iştirâk edeceği bir müsâbaka netîcesinde toplanacak eserlerin Paris, Viyana ve Napoli konservatuvarlarında san'at ve ilim kıymetleri nokta-i nazarından ayrı ayrı tedkîk ve temyîz etdirilmesi ve bu sûretle intihâb edilecek üç eserin burada birçok def'alar müte'addid zevâta ve cem'iyetler a'zâlarına dinletdirilerek millî rûhumuz i'tibârıyla en mûnis ve muvâfık olanının kabûlü ve kabûl edilecek bestenin sâhibine münâsib bir mükâfât-ı nakdiye ve bir ma'ârif madalyası i'tâsı hakkında Ma'ârif Vekâlet-i Celîlesi'nin 6 Nisan sene [1]340 [6 Nisan 1924] târîh ve 4905 numrolu tezkeresiyle vukû' bulan teklîfi İcrâ Vekîlleri Hey'eti'nin 19.5.[1]340 [19 Mayıs 1924] târîhli ictimâ'ında lede't-tezekkür vekâlet-i müşârün ileyhânın mütâla'ası muvâfık görülmüşdür.

19.5.[1]340 [19 Mayıs 1924]

[imza] Türkiye Re'îs-i Cumhûru Gâzî M[ustafa] Kemal

[imza] Başvekîl ve Hâriciye Vekîli [Mustafa] İsmet

[imza] Müdâfa'a-i Milliye Vekîli Kazım [Fikri]

[imza] Adliye Vekîli Mustafa Necati

[imza] Dâhiliye Vekîli bulunmadı

[imza] Mâliye Vekîli Mustafa Abdülhalik

[imza] Ma'ârif Vekîli [Hüseyin] Vasıf

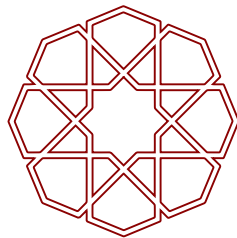
[imza] Nâfi'a Vekîli Süleyman Sırrı

[imza] Zirâat Vekâleti Vekîli Hasan Hüsnü

[imza] Ticâret Vekîli Hasan Hüsnü

[imza] Sıhhiye ve Mu'avenet-i İctimâ'îye Vekîli Doktor [İbrahim] Refik

[imza] Mübâdele ve İ'mâr ve İskân Vekîli bulunmadı

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekalet
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı 535

Kararname

Devletçe kabul edilecek resmî marş bestesinin Türk bestecileri tarafından yapılması şiddetle arzu edilmekteyse de şimdiye kadar bu hususta yapılan tecrübelerle bestecilerimiz arasında genel bir kabule mazhar olabilecek kuvvet ve kudrete malik bir eserin vücuda getirilmesinin imkansızlığı ortaya çıkmış ve marş için genel bir yarışma açılması uygun görülmüştür. Avrupalı ve Türk bestecilerin katılacağı bir yarışma neticesinde toplanacak eserlerin Paris, Viyana ve Napoli konservatuvarlarında sanat ve bilim kıymetleri açısından ayrı ayrı incelenmesi ve bu suretle seçilecek üç eserin burada birçok defalar çok sayıda kişiye ve cemiyet üyelerine dinlettirilerek millî ruhumuza en yakın ve en uygun olanının kabulü ve kabul edilecek bestenin sahibine uygun bir para ödülü ile bir maarif madalyası verilmesi hakkında Maarif Vekaleti'nin 6 Nisan 1924 tarih ve 4905 sayılı yazısıyla yapılan teklifi İcra Vekilleri Heyeti'nin 19 Mayıs 1924 tarihli toplantısında görüşülmüş ve Maarif Vekaleti'nin bu görüşü uygun bulunmuştur.

19 Mayıs 1924

[imza] Türkiye Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal [ATATÜRK]

[imza] Başvekil ve Hariciye Vekili [Mustafa] İsmet [İNÖNÜ]

[imza] Müdafaa-i Milliye Vekili Kazım [Fikri] [ÖZALP]

[imza] Adliye Vekili Mustafa Necati

[imza] Dahiliye Vekili bulunmadı

[imza] Maliye Vekili Mustafa Abdülhalik [RENDİ]

[imza] Maarif Vekili [Hüseyin] Vasıf [ÇINAR]

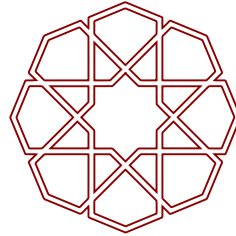
[imza] Nafia Vekili Süleyman Sırrı

[imza] Ziraat Vekaleti Vekili Hasan Hüsnü [SAKA]

[imza] Ticaret Vekili Hasan Hüsnü [SAKA]

[imza] Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekili Doktor [İbrahim] Refik [SAYDAM]

[imza] Mübadele ve İmar ve İskan Vekili bulunmadı

İstiklal Marşı'nın yedinci kıtasının basılı olduğu "Güzel Aydın Haurası" kartpostalı (1922)
 Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

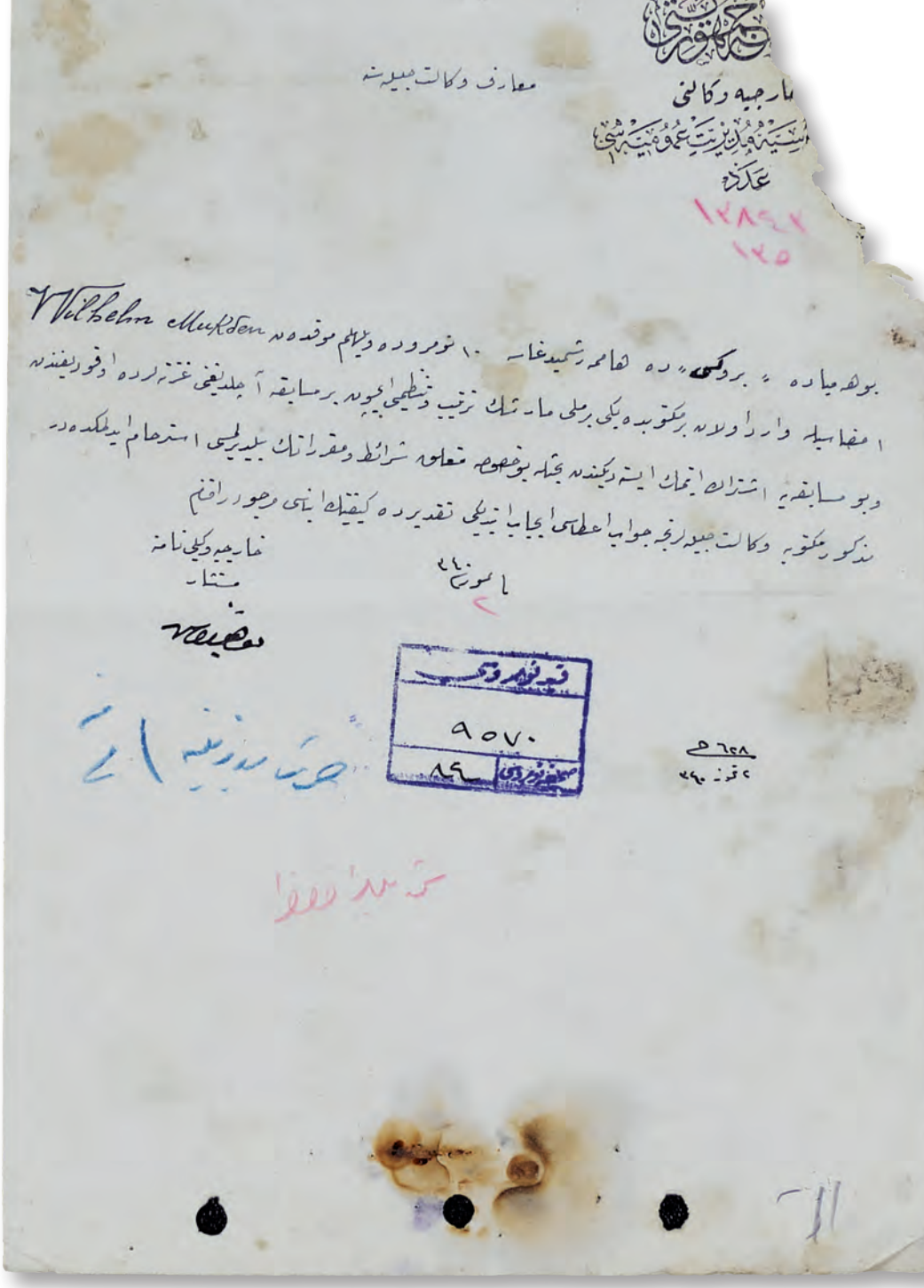
İstiklal Marşı'nın sekizinci kıtasının basılı olduğu "Güzel İzmir" kartpostalı (1922)
 Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

II.31.

Bohemya'dan Wilhelm Mukden adlı bir kişinin İstiklal Marşı için açılan beste yarışmasına katılmak istediği.
BCA, 180.9.0.0/6.35.1-11, 2 Temmuz 1924

[Çeviri Yazı]

Türkiye Cumhûriyeti
Hâriciye Vekâleti
Şehbenderî ve Ticâret Umûru Müdîriyet-i Umûmiyesi
Aded 13843/135

Ma'ârif Vekâlet-i Celîlesi'ne,
Bohemya'da Bürokesi'de Hammer Şimidgase 10 numroda Wilhelm Mukden imzâsıyla vârid olan bir mektûbda yeni bir **millî marş**ın tertîb ve tanzîmi için bir müsâbaka açıldığını gazetelerde okunduğundan ve bu müsâbaka iştirâk etmek istediğinden bahisle bu husûsa müt'e'allik şerâ'it ve mukarrerâtın bildirilmesi istirham edilmektedir. Mezkûr mektûba vekâlet-i celîlelerince cevâb i'tâsı îcâb etdiği takdîrde keyfiyetin inbâsı mercûdur efendim.

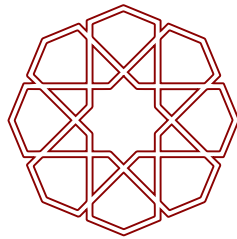
Fî 2 Temmuz sene [1]340 [2 Temmuz 1924]
[imza] Hâriciye Vekîli nâmına Müsteşâr Tefvik Kamil

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti
Hariciye Vekâleti
Konsolosluk ve Ticaret İşleri Genel Müdürlüğü
Sayı 13843/135

Maarif Vekaleti'ne,
Bohemya'dan Wilhelm Mukden imzasıyla gelen bir mektupta yeni bir **millî marş**ın bestelenmesi için bir yarışma açıldığını gazetelerde okunduğu ve bu yarışmaya katılmak istediğinden bahisle bu konuya ilişkin şartların bildirilmesi istirham edilmektedir. Bu mektuba Maarif Vekaleti'nce cevap verilmesi gerektiği takdirde durumun bildirilmesi rica olunur.

2 Temmuz 1924
[imza] Hariciye Vekili namına Müsteşar Tefvik Kamil [KOPERLER]

BCA, 180.9.0.0/6.35.1-10, 10 Agosto 1924

[Çeviri Yazı]

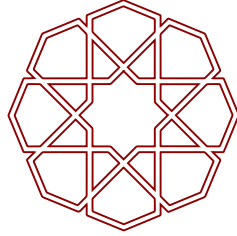
Türkiye Cumhûriyeti
Hâriciye Vekâleti
Şehbenderî ve Ticâret Umûru Müdîriyet-i Umûmiyesi
Aded 16143/157

Ma'ârif Vekâlet-i Celîlesi'ne,
9'uncu Romen Piyâde Fırkası mûzıka mu'allimine i'tâ edilmek üzere (**İstiklâl Marşı**) notasının irsâli Köstence Şehbenderliği'mizden talep edilmektedir. Diğer şehbenderliklerimize de gönderilmek üzere mezkûr marşdan altmış adedinin vekâlet-i âcizîye isrâsı ricâ olunur efendim.
Fî 10 Ağustos sene [1]340 [10 Ağustos 1924]
[imza] Hâriciye Vekîli nâmına Müsteşâr Tevfik Kamil

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti
Hariciye Vekaleti
Konsolosluk ve Ticaret İşleri Genel Müdürlüğü
Sayı 16143/157

Maarif Vekaleti'ne,
9'uncu Romen Piyade Tümeni bando öğretmenine verilmek üzere **İstiklâl Marşı** notasının gönderilmesi Köstence Konsoloslugu'ndan talep edilmektedir. Diğer konsolosluklarımıza da gönderilmek üzere söz konusu marştan 60 adedinin Hariciye Vekaleti'ne ulaştırılması rica olunur.
10 Ağustos 1924
[imza] Hariciye Vekili namına Müsteşar Tevfik Kamil [KOPERLER]

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

معارف وکالتی (حرث مدیر لکی) مسودہ لکی ●

د تاريخي	۱۳۹۰ ل	اوراڅك نوي : ۵	تېمبض تاريخي	۱۳۹۰ ل
مسودي	۱۴۰۵ ل	فېراره :	ميمبض	۱۳۹۰ ل
عوم	۱۴۰۵ ل		قيد مأموري	۱۳۹۰ ل
خصوص	۱۴۰۵ ل			۱۳۹۰ ل

خا - جہ - شکستہ - حلیہ

۱. الحی ۲۰ آبان ۱۲۶۲ / روز دوشنبه / ۱۵۷ /
 و من پیاده و قوسی بود. بقعه در میان دو کوچه شهر - کمالیه در میان شهر -
 کوچه - ملک - و - (استقلال مائی) در خیابان بود و در آن کوچه -
 صاحب - خانه - بر ما - ~~بولاندین~~ اولاد نیز معلم - در تهری بولاندین
 و - ~~قبول~~ ایستادن و ~~حکومت~~ تقیم قلعه جعفری و -
 جسد اعضا - و -

Pl. v.

180	09			20	35	1
-----	----	--	--	----	----	---

33

[Çeviri Yazı]

[Ma'ârif Vekâleti'nden]

Fî 18.10.1340 [18 Ekim 1924]

[Aded] Umûm 13171 Husûs 1005

Hâriciye Vekâlet-i Celîlesi'ne,

10 Ağustos [1]340 [10 Ağustos 1924] târîh ve 16143/157 numrolu tezkere-i sâmilere cevâbıdır.

Romen Piyâde Fırkası mûzika mu'allimine verilmek ve Köstence Şehbenderliği ile diğer şehbenderliklere gönderilmek üzere (**İstiklâl Marşı**) notası talep buyurulmuş ise de henüz mâhiyet-i resmîyeyi hâ'iz bir marş olmadığı ma'lûm-ı devletleri bulunduğu cihetle ihzâr ve resmen kabûl edildikten sonra takdîm kılınacağı ma'rûzdur efendim.

[Sadeleştirme]

[Maarif Vekaleti'nden]

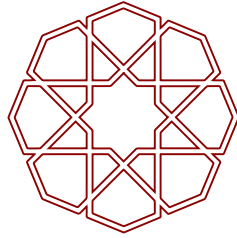
18 Ekim 1924

[Sayı] Genel 13171 Özel 1005

Hariciye Vekaleti'ne,

10 Ağustos 1924 tarih ve 16143/157 sayılı yazıya cevaptır.

Romen Piyade Tümeni bando öğretmenine verilmek ve Köstence Konsoloslugu ile diğer konsolosluklara gönderilmek üzere (**İstiklâl Marşı**) notası talep buyurulmuş ise de henüz resmîyet kazanmış bir marş bulunmamaktadır. Bu nedenle marş, hazırlandıktan ve resmen kabul edildikten sonra takdim kılınacaktır.

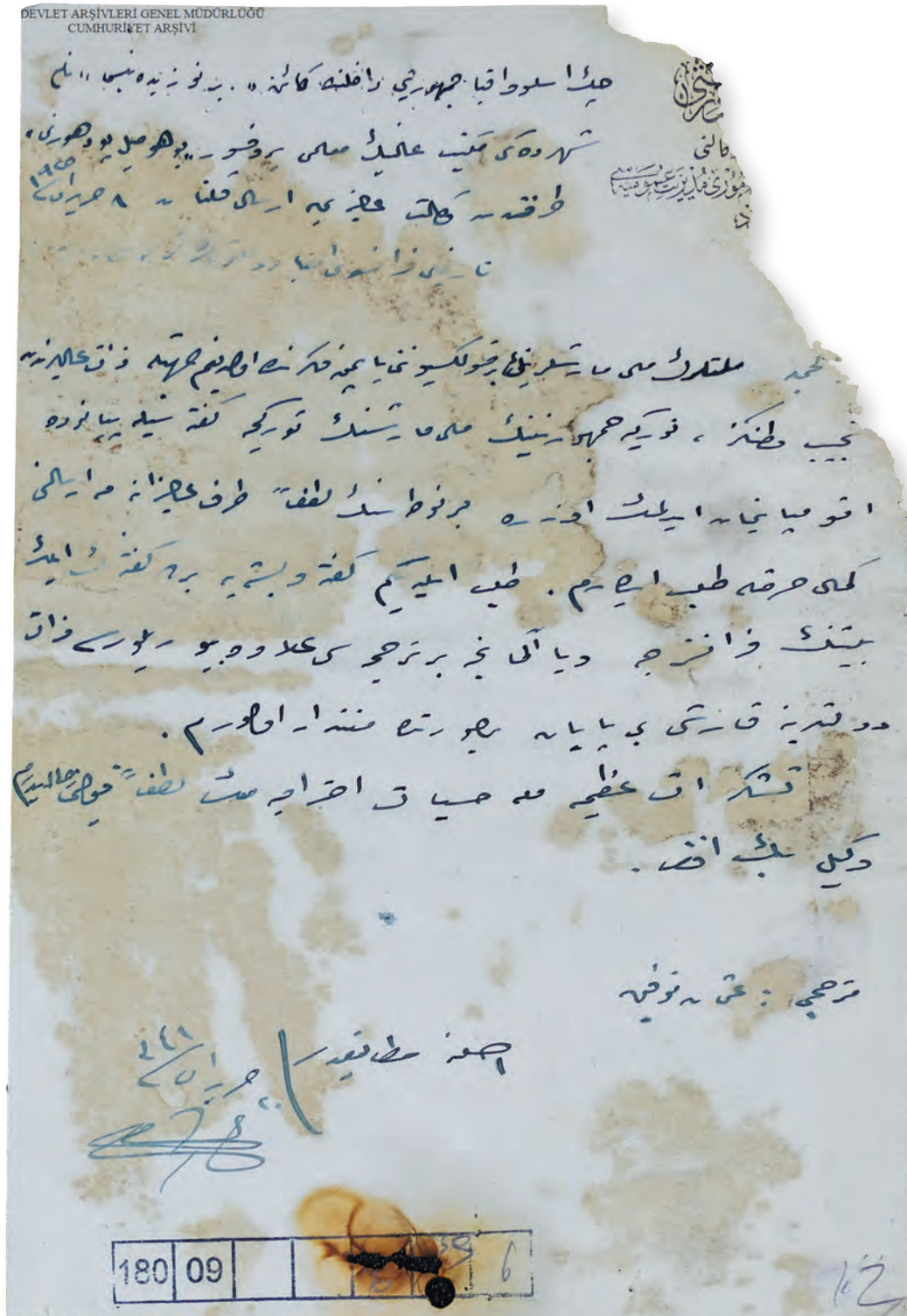

II.34.

Tüm millî marşların koleksiyonunu yapan Çekoslovakya'nın Brno-Zidenice şehrinden Prof. Bohumil Podhorný'nin Millî Marşımızın beste ve güftesini talep ettiği.

BCA, 180.9.0.0/6.39.6-12, 8 Haziran 1925

[Çeviri Yazı]

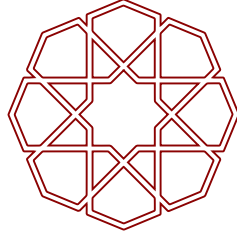
Çek-İslovakya Cumhûriyeti dâhilinde kâ'in Brno-Zidenice nâm şehirdeki mekteb-i âlînin mu'allimi Profesör Bohumil Podhorny tarafından vekâlet-i âcizîye irsâl kılınan 8 Haziran sene 1925 târîhli Franseviyü'l-ibâre mektûbun tercümesidir.

Bi'l-cümle milletlerin millî marşlarının bir koleksiyonunu yapmak fikrinde olduğum cihetle zât-ı âlîlerinden necîb vatanınız, Türkiye Cumhûriyeti'nin Millî Marşının Türkçe güftesiyle piyanoda akompancan edilmek üzere bir notasının lütfen taraf-ı âcizâneme irsâlini kemâl-i hürmetle taleb ederim. Taleb eylediğim güfte ve besteye bir de güftenin ilk beytinin Fransızca veya Almanca bir tercümesi ilâve buyurulursa zât-ı devletlerine karşı bî-pâyân bir sûrette minnetdâr olurum. Teşekkürât-ı azîmemle hissiyât-ı ihtirâmiyemin lütfen kabûlünü ricâ ederim Vekîl Beyefendi.

[Sadeleştirme]

Çekoslovakya Cumhuriyeti'nde Brno-Zidenice şehrindeki yüksek okul öğretmenlerinden Prof. Bohumil Podhorny'den Hariciye Vekaleti'ne gönderilen 8 Haziran 1925 tarihli Fransızca mektubun tercümesidir.

Tüm milletlerin millî marşlarının bir koleksiyonunu yapmak fikrinde olduğumdan zat-ı alilerinden asil vatanınız, Türkiye Cumhuriyeti'nin Millî Marşının Türkçe güftesiyle piyanoda çalınmak üzere bir notasının lütfen tarafıma gönderilmesini hürmetle talep ederim. Talep ettiğim güfte ve besteye bir de güftenin ilk beytinin Fransızca veya Almanca bir tercümesi eklenirse size karşı sonsuz bir surette minnettar olurum. Teşekkürlerimle ihtiram duygularımın lütfen kabulünü rica ederim.

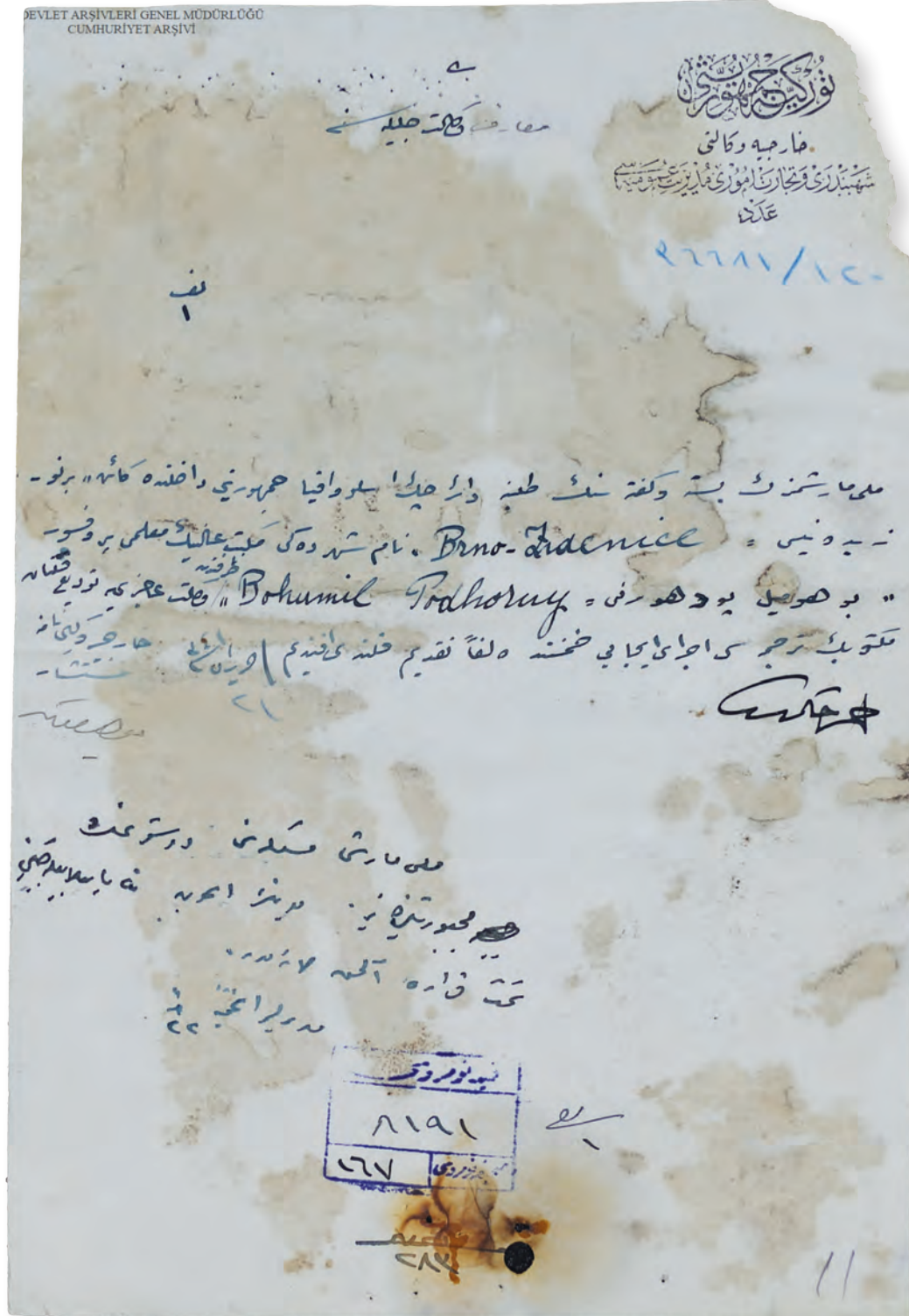

II.35.

Çekoslovakya'nın Brno-Zidenice şehrinden Prof. Bohumil Podhorny'nin
Millî Marşımızın beste ve güftesini talep ettiği.
BCA, 180.9.0.0/6.39.6-11, 21 Haziran 1925

[Çeviri Yazı]

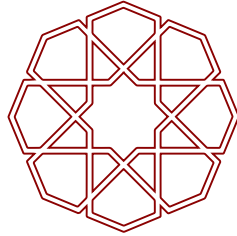
Türkiye Cumhûriyeti
Hâriciye Vekâleti
Şehbenderî ve Ticâret Umûru Müdîriyet-i Umûmiyesi
Aded 36681/120

Ma'ârif Vekâlet-i Celîlesi'ne,
Millî Marşımızın beste ve güftesinin talebine dâ'ir Çek-İslovakya Cumhûriyeti dâhilinde kâ'in Brno-Zidenice nâm şehirdeki mekteb-i âlînin mu'allimi Profesör Bohumil Podhorny tarafından vekâlet-i âcizîye tevdi' kılınan mektûbun tercümesi icrâ-yı îcâbı zımında leffen takdîm kılındı efendim.
Fî 21 Haziran sene [1]341 [21 Haziran 1925]
[imza] Hâriciye Vekîli nâmına Müsteşâr Tevfik Kamil

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti
Hariciye Vekaleti
Konsolosluk ve Ticaret İşleri Genel Müdürlüğü
Sayı 36681/120

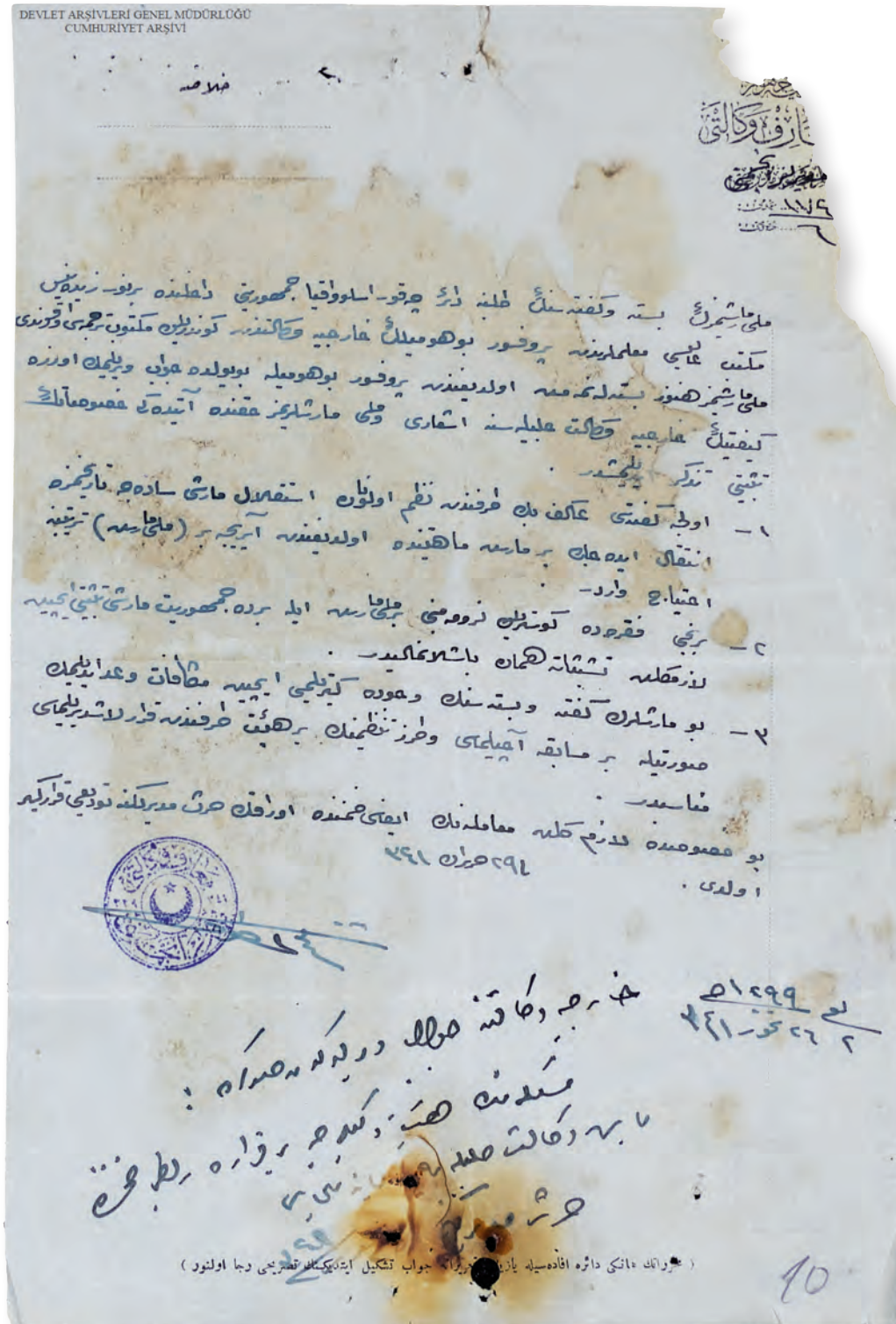
Maarif Vekaleti'ne,
Millî Marşımızın beste ve güftesinin talep edildiğine dair Çekoslovakya Cumhuriyeti'nin Brno-Zidenice şehrindeki yüksek okul öğretmenlerinden Prof. Bohumil Podhorny'den Hariciye Vekaleti'ne gelen mektubun tercümesi gereği yapılmak üzere ekte gönderilmiştir.
21 Haziran 1925
[imza] Hariciye Vekili adına Müsteşar Tevfik Kamil [KOPERLER]

II.36.

Mehmed Akif Bey'in yazmış olduğu İstiklal Marşı'nın sadece tarihe intikal edecek bir marş mahiyetinde olduğu, ancak başka bir Millî Marş tertip edilmesine de ihtiyaç bulunduğuna dair, Maarif Vekaleti Müdürler Encümeni'nin aldığı karar.
BCA, 180.9.0.0/6.39.6-10, 29 Haziran 1925

[Çeviri Yazı]

Türkiye Cumhûriyeti
Ma'ârif Vekâleti
Müdîrler Encümeni Aded 174/6

Millî Marşımızın beste ve güftesinin talebine dâ'ir Çeko-İslovakya Cumhûriyeti dâhilinde Brno-Zidenice mekteb-i âlîsi mu'allimlerinden Profesör Bohumil'in [Podhorny] Hâriciye Vekâleti'nden gönderilen mektûb tercümesi okundu. Millî Marşımız henüz bestelenmemiş olduğundan Profesör Bohumil'e [Podhorny] bu yolda cevâb verilmek üzere keyfiyetin Hâriciye Vekâlet-i Celîlesi'ne iş'arı ve Millî Marşımız hakkında âtîdeki husûsâtın tesbîti tezekkür edilmiştir.

1. Evvelce güftesi [**Mehmed**] **Akif Bey** tarafından nazm olunan **İstiklâl Marşı** sâdece târîhimize intikâl edecek bir marş mâhiyetinde olduğundan ayrıca bir (Millî Marş) tertîbine ihtiyâc vardır.

2. Birinci fıkrada gösterilen lüzûma mebnî bir Millî Marş ile bir de Cumhûriyet Marşı tesbîti için lâzım gelen teşebbüsâta hemen başlanmalıdır.

3. Bu marşların güfte ve bestesinin vücûda getirilmesi için mükâfât va'ad edilmek sûretiyle bir müsâbaka açılması ve tarz-ı tanzîminin bir hey'et tarafından karârlaşdırılması münâsibdir.

Bu husûsda lâzım gelen mu'âmelenin îfâsı zımnında evrâkın Hars Müdürlüğü'ne tevdî'i karârgîr oldu. Fî 29 Haziran [1]341 [29 Haziran 1925]

[mühür] Ma'ârif Vekâleti Müdîrler Encümeni [imza] [Müsteşâr] Nafi Atuf

Hâriciye Vekâleti'ne cevâb verildikten sonra mes'elenin Hey'et-i Vekîle'ce bir karâra rabtı zımnında Başvekâlet-i Celîle'ye yazılması. Fî 25 Temmuz sene [1]341 [25 Temmuz 1925]

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti
Maarif Vekaleti
Müdürler Encümeni Sayı 174/6

Millî Marşımızın beste ve güftesinin talebine dair Çekoslovakya Cumhuriyeti'nin Brno-Zidenice şehrindeki yüksek okul öğretmenlerinden Prof. Bohumil'in [Podhorny] Hariciye Vekaleti'nden gönderilen mektubu tercümesi okundu. Millî Marşımız henüz bestelenmemiş olduğundan Prof. Bohumil'e [Podhorny] bu şekilde cevap verilmek üzere durumun Hariciye Vekaleti'ne bildirilmesi kararlaştırılmış ve Millî Marşımız hakkında aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

1. Daha önce güftesi [**Mehmed**] **Akif Bey** tarafından kaleme alınan **İstiklâl Marşı** sadece tarihimize intikal edecek bir marş mahiyetinde olduğundan başka bir (Millî Marş) tertip edilmesine ihtiyâc vardır.

2. Birinci maddede gösterilen lüzuma binaen bir Millî Marş ile bir de Cumhuriyet Marşı tespiti için lazım gelen girişimlere hemen başlanmalıdır.

3. Bu marşların güfte ve bestesinin vücûda getirilmesi için ödül vaat edilmek suretiyle bir yarışma açılması ve düzenlemenin bir kurul tarafından kararlaştırılması uygundur.

Bu hususta lazım gelen işlemin yapılması için ilgili evrâkın Kültür Müdürlüğü'ne verilmesi kararlaştırıldı. 29 Haziran 1925

[mühür] Maarif Vekaleti Müdürler Encümeni [imza] [Müsteşâr] Nafi Atuf [KANSU]

Hariciye Vekaleti'ne cevap verildikten sonra meselenin Vekiller Heyeti'nce bir karara bağlanması için Başvekâlet'e yazılması. 25 Temmuz 1925

Mehmed Akif Bey, Kahire'de. (Mısır, 1929)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

İstiklal Marşı'nın dokuzuncu kıtasının basılı olduğu "Güzel İstanbul" kartpostalı (1922)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

İstiklal Marşı'nın onuncu kıtasının basılı olduğu "Yâdigar-ı Misâk-ı Millî" kartpostalı (1922)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

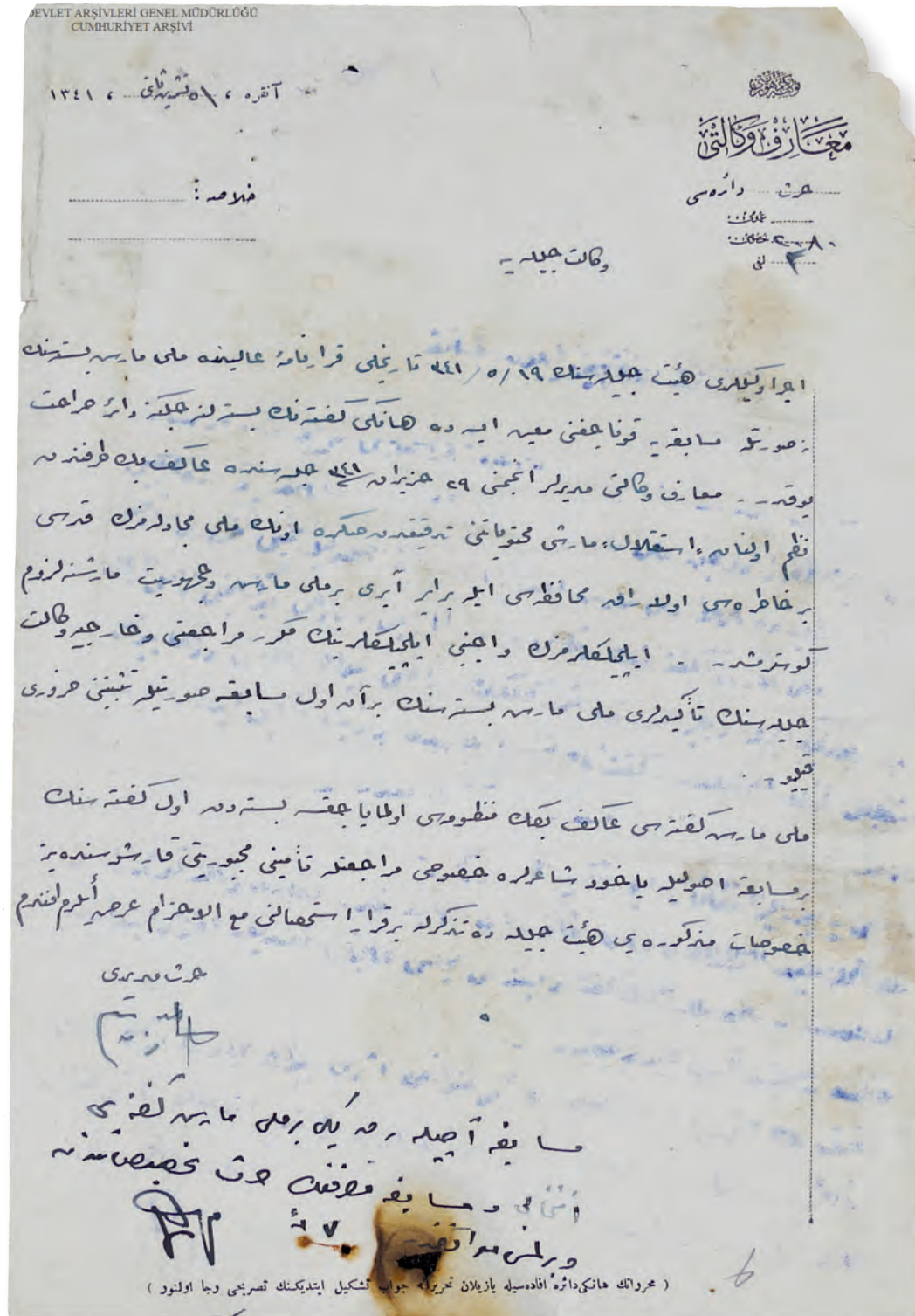

II.37.

Mehmed Akif Bey'in kaleme aldığı İstiklal Marşı şiirinin Millî Mücadelemizin kutsal bir hatırası olarak muhafaza edilmesi, ancak başka bir Millî Marş'ın da yazılması gerektiği hakkında,

Maarif Vekaleti Hars (Kültür) Müdürlüğü'nün görüşü.

BCA, 180.9.0.0/6.39.6-6, 5 Kasım 1925

[Çeviri Yazı]

Türkiye Cumhûriyeti

Ma'ârif Vekâleti

Hars Dâ'iresi

[Aded] 2080/2 Ankara, fî 5 Teşrîn-i Sânî 1341 [5 Kasım 1925]

Vekâlet-i Celîle'ye,

İcrâ Vekilleri Hey'et-i Celîlesi'nin 19.5.[1]341 [19 Mayıs 1925] târîhli karârname-i âlîsinde Millî Marş bestesinin ne sûretle müsâbakaya konacağını mu'ayyen ise de hangi güftenin besteleneceğine dâ'ir sarâhat yoktur. Ma'ârif Vekâleti Müdürler Encümeni 29 Haziran sene [1]341 [29 Haziran 1925] [târîhli] celsesinde [Mehmed] Akif Bey tarafından nazm olunan **İstiklâl Marşı** muhteviyâtını tedkîkten sonra onun Millî Mücadelemizin kudsî bir hâtırası olarak muhâfazası ile berâber ayrı bir Millî Marş ve Cumhûriyet Marşı'na lüzûm göstermiştir. Elçiliklerimizin ve ecnebî elçiliklerinin mükerrer mürâca'atı ve Hâriciye Vekâlet-i Celîlesi'nin te'kidleri Millî Marş bestesinin bir an evvel müsâbaka sûretiyle tesbîtinin zarûrî kılıyor. Millî Marş güftesi [Mehmed] Akif Bey'in manzûmesi olmayacaksa besteden evvel güftesinin bir müsâbaka usûlüyle yâhûd şâirlere husûsî mürâca'atla te'mîni mecbûriyeti karşısındayız. Husûsât-ı mezkûreyi Hey'et-i Celîle'de tezekkürle bir karâr istihsâlini ma'a'l-ihirâm arz eylerim efendim.

[imza] Hars Müdürü Hamid Zübeyr

Müsâbaka açılarak yeni bir Millî Marş güftesi intihâbı ve müsâbaka masrafının Hars tahsîsâtından verilmesi muvafıktır. Fî 7 minhu [Teşrîn-i Sânî 1341] [7 Kasım 1925]

[imza] [Ma'ârif Vekâleti Vekili Dâhiliye Vekili] Mehmed Cemil

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti

Maarif Vekaleti

Kültür Dairesi

[Sayı] 2080/2 Ankara, 5 Kasım 1925

Maarif Vekaleti'ne,

İcra Vekilleri Heyeti'nin 19 Mayıs 1925 tarihli kararnamesinde Millî Marş bestesinin ne suretle yarışmaya konacağı belirlenmiş ise de hangi güftenin besteleneceğine dair açıklık yoktur. Maarif Vekaleti Müdürler Encümeni 29 Haziran 1925 tarihli toplantısında [Mehmed] Akif Bey tarafından kaleme alınan **İstiklâl Marşı** muhteviyâtını inceledikten sonra bunun Millî Mücadelemizin kutsal bir hatırası olarak muhafazası ile beraber başka bir Millî Marş ve Cumhuriyet Marşı'na lüzum göstermiştir. Elçiliklerimizin ve yabancı elçiliklerin defalarca müracaatı ve Hariciye Vekaleti'nin tekitleri, Millî Marş bestesinin bir an evvel yarışma suretiyle tespitini zaruri kılıyor. Millî Marş güftesi [Mehmed] Akif Bey'in şiiri olmayacaksa besteden önce güftesini, bir yarışma usulüyle veya şairlere özel müracaatla temin etmek mecburiyeti karşısındayız. Bu hususların İcra Vekilleri Heyeti'nde görüşülerek bir karar alınması gerekmektedir.

[imza] Kültür Müdürü Hamid Zübeyr [KOŞAY]

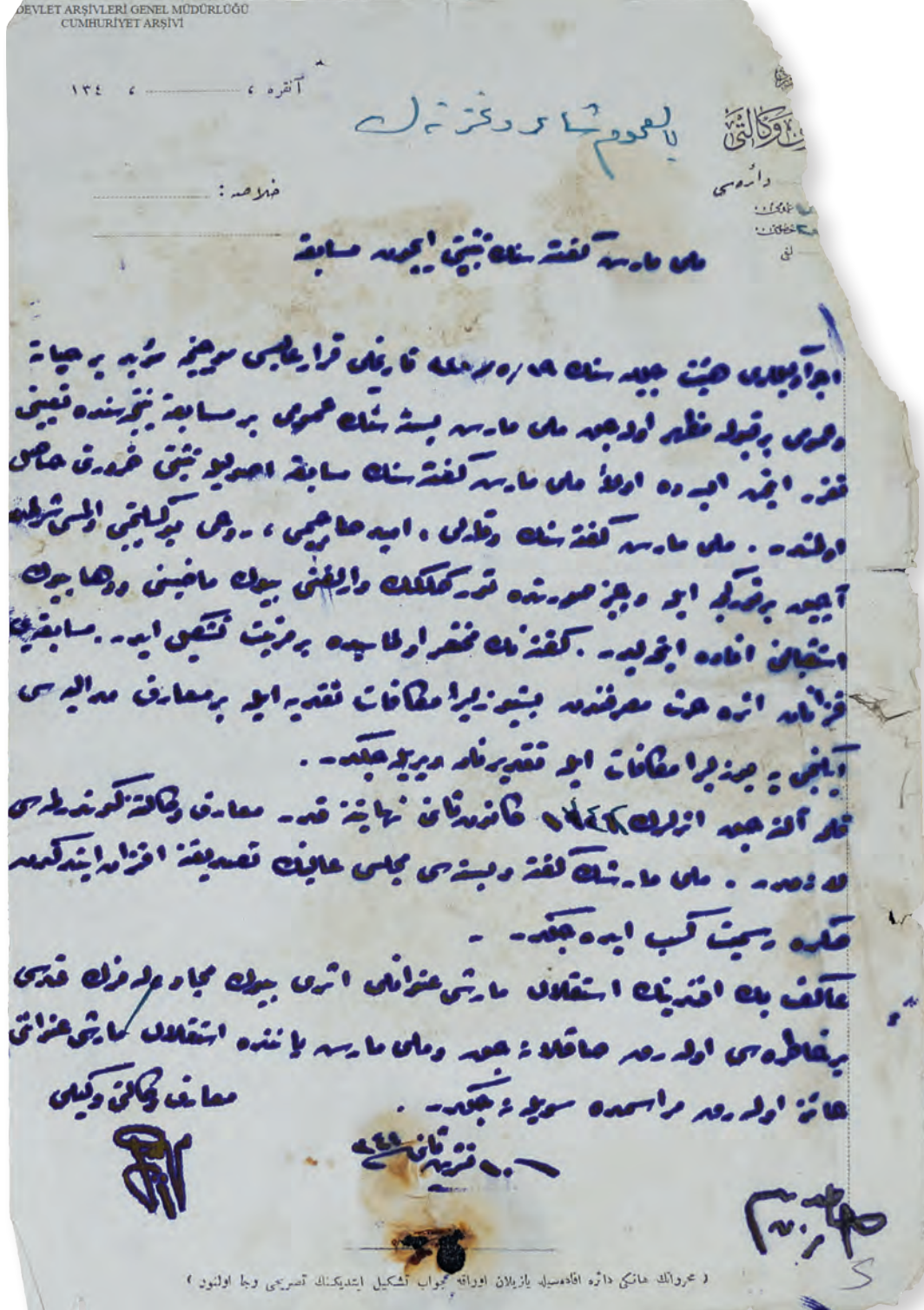
Yarışma açılarak yeni bir Millî Marş güftesi seçilmesi ve yarışma masrafının Kültür tahsisatından verilmesi uygundur. 7 Kasım 1925

[imza] [Maarif Vekaleti Vekili Dahiliye Vekili] Mehmed Cemil [UYBADIN]

II.38.

Milli Marş için yeni bir güfte yarışması açıldığı ve Mehmed Akif Bey'in kaleme aldığı İstiklal Marşı şiirinin Milli Mücadelemizin kutsal bir hatırası olarak saklanacağı hakkında, Maarif Vekaleti'nin tüm şairler ve gazeteler için hazırladığı duyuru metni.
BCA, 180.9.0.0/6.39.6-5, 10 Kasım 1925

[Çeviri Yazı]

Türkiye Cumhûriyeti
Ma'ârif Vekâleti
Hars Dâ'iresi

Bi'l-umûm Şâ'ir ve Gazetelere

Millî Marş Güftesinin Tesbîti İçin Müsâbaka

İcrâ Vekîlleri Hey'et-i Celîlesi'nin 19.5.[1]341 [19 Mayıs 1925] târîhli karâr-ı âlîsi mücebince mü'eyyed bir hayâta ve umûmî bir kabûle mazhar olacak Millî Marş bestesinin umûmî bir müsâbaka netîcesinde ta'yîni ta-karrür etmiş ise de evvelâ Millî Marş güftesinin müsâbaka usûlüyle tesbîti zarûreti hâsıl olmuştur. Millî Marş güftesinin vakârlı, ümîd saçıcı, rûhu yükseltici olması şarttır. Açık bir Türkçe ile vecîz sûrette Türklüğün varlığını, büyük mâzîsini ve daha büyük istikbâlini ifâde etmelidir. Güftenin muhtasar olması da bir meziyet teşkîl eder. Müsâbakayı kazanan esere Hars masrafından beş yüz lira mükâfât-ı nakdiye ile bir ma'ârif madalyası [ve] ikinciye yüz lira mükâfât ile takdîrnâme verilecektir. Kaleme alınacak eserlerin 1342 Kânûn-ı Sâni [1926 Ocak] nihâyetine kadar Ma'ârif Vekâleti'ne gönderilmesi lâzımdır. Millî Marş'ın güfte ve bestesi Meclis-i Âlî'nin tas-dîkine iktirân ettiğiinden sonra resmîyet kesb edecektir. **[Mehmed] Akif Beyefendi'nin İstiklâl Marşı** unvânlı eseri büyük mücadelemizin kudsi bir hâtırası olarak saklanacak ve Millî Marş yanında İstiklâl Marşı unvânını hâ'iz olarak merâsimde söylenecektir. Fî 10 Teşrîn-i Sâni sene [1]341 [10 Kasım 1925]

[imza] Ma'ârif Vekâleti Vekîli [Dâhiliye Vekîli] Mehmed Cemil

[paraf] [Hars Müdürü] Hamid Zübeyr

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti
Maarif Vekaleti
Kültür Dairesi

Tüm Şair ve Gazetelere

Millî Marş Güftesinin Tespiti İçin Yarışma

İcra Vekilleri Heyeti'nin 19 Mayıs 1925 tarihli kararı gereği genel kabul görececek Millî Marş bestesinin bir yarışma neticesinde belirlenmesi kararlaştırılmış ise de öncelikle Millî Marş güftesinin yarışma usulüyle tespit edilmesi zarureti hasıl olmuştur. Millî Marş güftesinin vakarlı, umut saçıcı ve ruhu yükseltici olması şarttır. Açık bir Türkçe ile veciz surette Türklüğün varlığını, büyük mazisini ve daha büyük geleceğini ifade etmelidir. Güftenin kısa olması da bir meziyet teşkil eder. Yarışmayı kazanan esere Kültür bütçesinden 500 lira para ödülü ile bir maarif madalyası ve ikinciye ise 100 lira ödül ile takdirname verilecektir. Kaleme alınacak eserlerin 1926 Ocak ayı sonuna kadar Maarif Vekaleti'ne gönderilmesi lazımdır. Millî Marş'ın güfte ve bestesi TBMM'nin onayından sonra resmîyet kazanacaktır. **[Mehmed] Akif Beyefendi'nin İstiklal Marşı** isimli eseri ise büyük mücadelemizin kutsal bir hatırası olarak saklanacak ve Millî Marş yanında İstiklal Marşı unvanı ile törenlerde söylenecektir. 10 Kasım 1925

[imza] Maarif Vekaleti Vekili [Dahiliye Vekili] Mehmed Cemil [UYBADIN]

[paraf] [Kültür Müdürü] Hamid Zübeyr [KOŞAY]

316

[Çeviri Yazı]

Türkiye Cumhûriyeti
Hâriciye Vekâleti
Umûr-ı Siyâsiye Müdîriyet-i Umûmiyesi
Aded 48853/226

Ma'ârif Vekâlet-i Celîlesi'ne,
Gâyet müsta'celdir,
4.11.[1]341 [4 Kasım 1925] târîh ve Kalem-i Mahsûs 7681/1732 numrolu tezkere-i vekâlet-penâhîleri cevâbıdır.
Ber-mûceb-i kânûn **İstiklâl Marşı**'nın Türk Millî Marşı olduğu Başvekâlet-i Celîle'den tebliğ buyurulmuştur. İşbu marşın notasından on nüshanın âcilen vekâlet-i âcizîye irsâl buyurulması ricâ olunur efendim.
Fî 5 Kânûn-ı Evvel sene [1]341 [5 Aralık 1925]
[imza] Hâriciye Vekâleti Vekîli nâmına Müsteşâr Vekîli Ahmed Hikmet

Hars'a,
[Osman] Zeki Bey'in bestesinden 10 nüsha tedârîki.
6 Kânûn-ı Evvel sene [1]341 [6 Aralık 1925]

[Sadeleştirme]

Türkiye Cumhuriyeti
Hariciye Vekaleti
Siyasi İşler Genel Müdürlüğü
Sayı 48853/226

Maarif Vekaleti'ne,
Gayet müstaceldir,
4 Kasım 1925 tarih ve Özel Kalem 7681/1732 sayılı yazının cevabıdır.
Yasa gereği **İstiklâl Marşı**'nın Türk Millî Marşı olduğu Başvekalet'ten tebliğ edilmiştir. İşbu marşın notasından 10 nüshanın acilen Hariciye Vekaleti'ne gönderilmesi rica olunur.
5 Aralık 1925
[imza] Hariciye Vekaleti Müsteşar Vekili Ahmed Hikmet

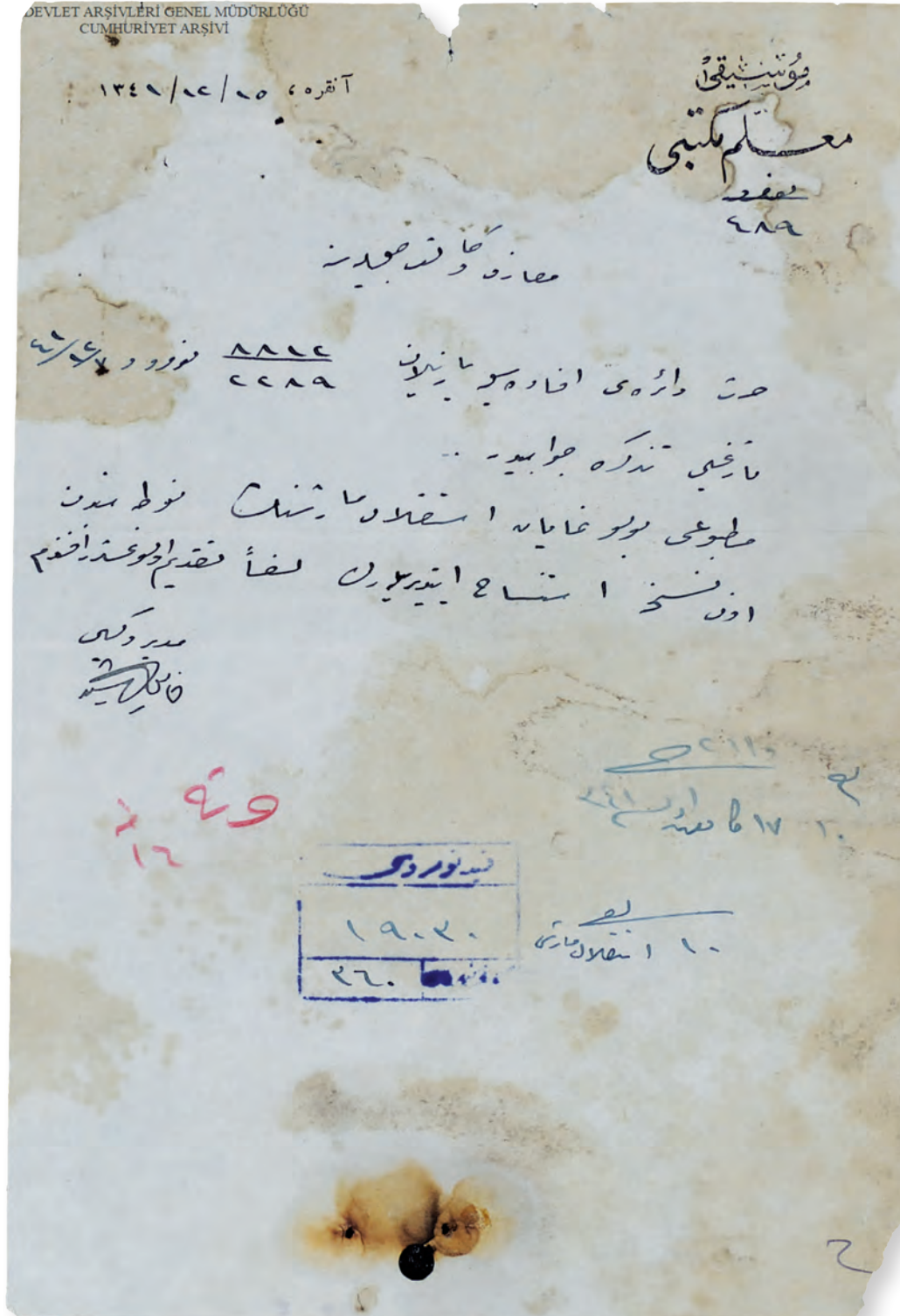
Kültür'e,
[Osman] Zeki Bey'in bestesinden 10 nüsha tedarik edilmesi.
6 Aralık 1925

II.40.

İstiklal Marşı notasından 10 nüsha hazırlandığı ve gönderildiği.
BCA, 180.9.0.0/6.39.6-2, 15 Aralık 1925

[Çeviri Yazı]

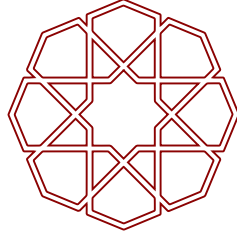
Mûsîkî Mu'allim Mektebi
Numro 489
Ankara, 15.12.1341 [15 Aralık 1925]

Ma'ârif Vekâlet-i Celîlesi'ne,
Hars Dâ'iresi ifâdesiyle yazılan 8812/2289 numro ve 7.12.[13]41 [7 Aralık 1925] târîhli tezkere cevâbıdır.
Matbû'ı bulunmayan **İstiklâl Marşı**'nın notasından on nüsha istinsâh etdirilerek leffen takdîm olunmuştur
efendim.
[imza] Müdür Vekîli ...

[Sadeleştirme]

Müzik Öğretmen Okulu
Sayı 489
Ankara, 15 Aralık 1925

Maarif Vekaleti'ne,
Kültür Dairesi ifadesiyle yazılan 8812/2289 sayı ve 7 Aralık 1925 tarihli yazının cevabıdır. Baskısı bulunmayan
İstiklâl Marşı'nın notasından 10 nüsha kopya ettirilerek ekte sunulmuştur.
[imza] Müdür Vekili ...

II.41.

İstiklal Marşı'nın Zeki Bey (Osman Zeki Üngör) tarafından yapılan bestesine ait nota.

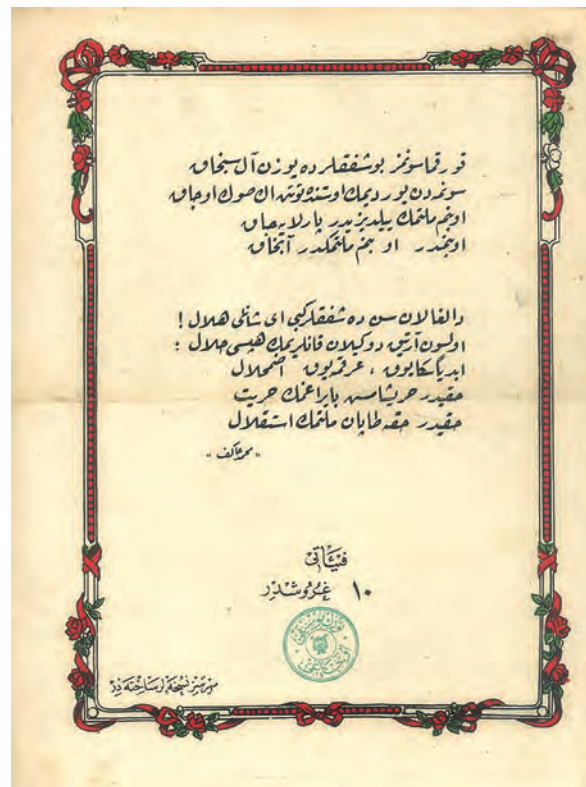
Handwritten musical score for the first system of the İstiklal March. The title "İSTİKLAL MARŞI" is written in large, ornate Arabic calligraphy at the top center. To the left and right of the title are smaller calligraphic inscriptions. The score is written on a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo marking "Allegro moderato (♩ = 60)" is written above the staff. The lyrics are written in French and Turkish. The first line of the score is marked "Chant" and the second line is marked "Piano". The lyrics for the first line are: "Korle ma acun enla bou chu". The lyrics for the second line are: "faic lar du yu cen al san djak seum meden'your deu mouus tue'". The lyrics for the third line are: "de ta ten en' san o djak o hénit' nallé ti min' yik' di si dir par la yadjakobé".

Handwritten musical score for the second system of the İstiklal March. The score continues on a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The lyrics for the first line are: "min dir a he min enli bi ti min dir an djak Telat ma hour bun o la". The lyrics for the second line are: "yün kethé re vi eyne ti hi lal cah ro man tr ki ma bir ghul". The lyrics for the third line are: "né tou chât det bou dji lal an ou' gna deu qu fan han la ti mla seoye lalalhak ki". The lyrics for the fourth line are: "dir hak ku ta pan mil bi ti min la tik lal". The score ends with a "Rall." marking.

II.42.

İstiklal Marşı'nın Ali Rifat Bey (Ali Rifat Çağatay) tarafından yapılan bestesine ait nota.

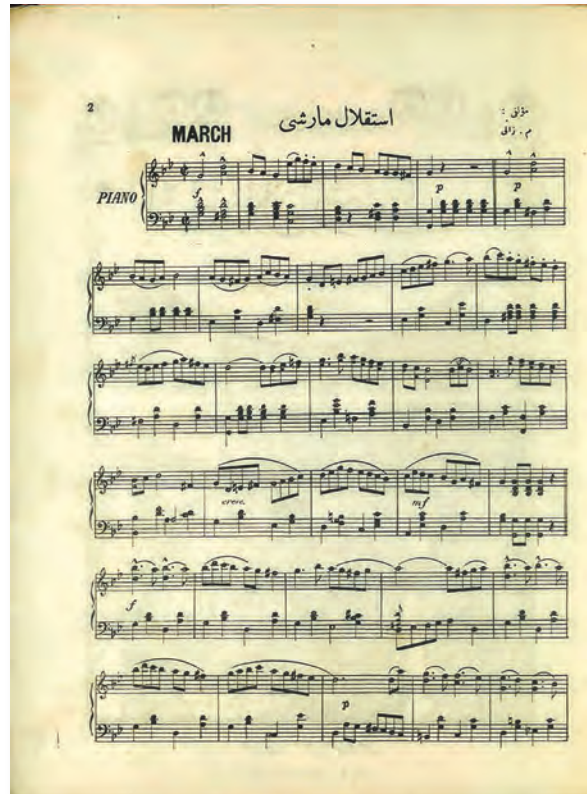
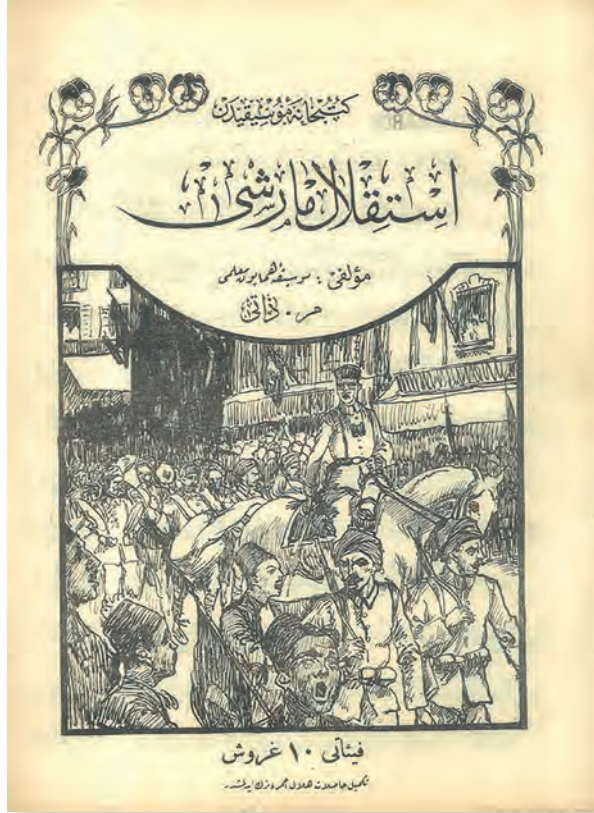
İSTİKLAL MARŞI

II.43.

İstiklal Marşı'nın Zati Bey (Mehmet Zati Arca) tarafından yapılan bestesine ait nota.

3

cresc.

Fine

Trio

p

pp

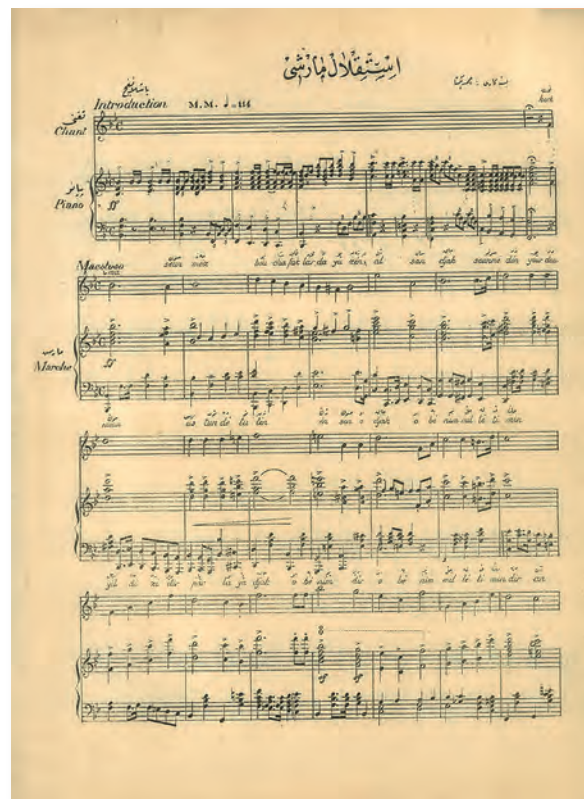
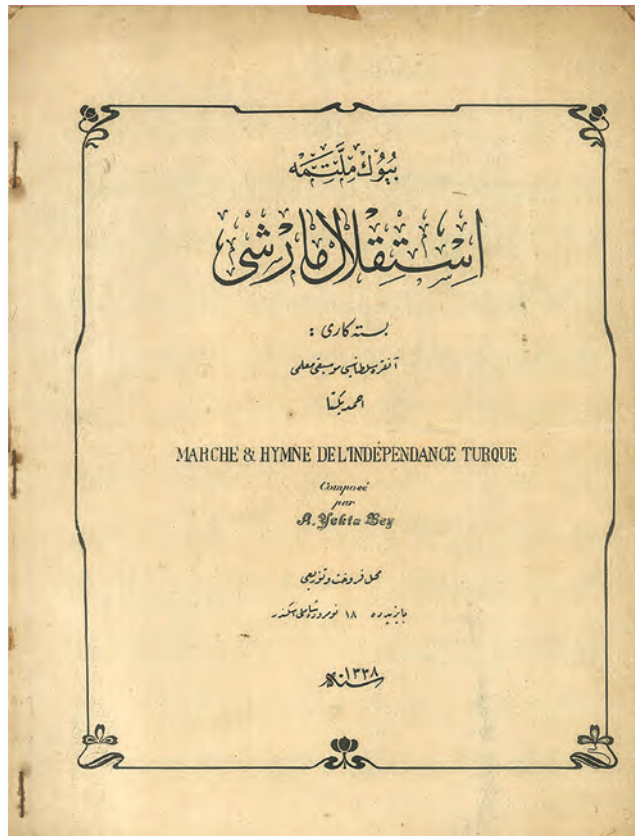
[illegible]

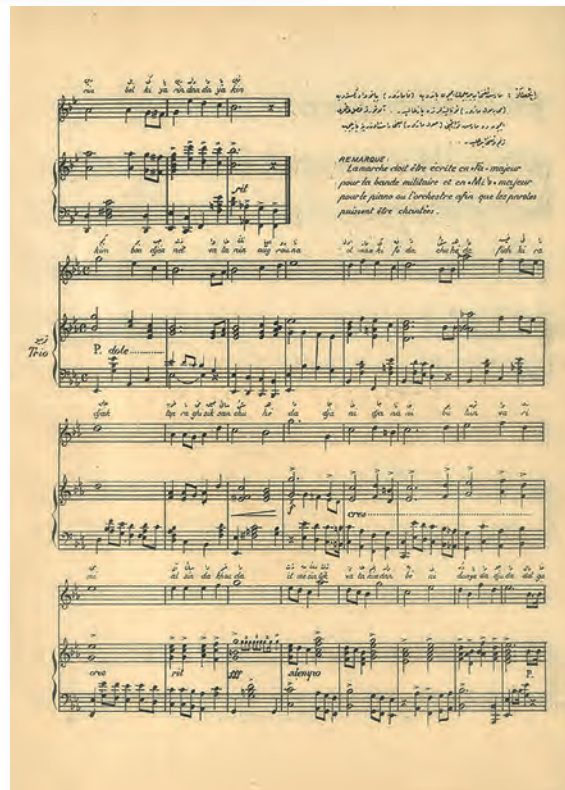
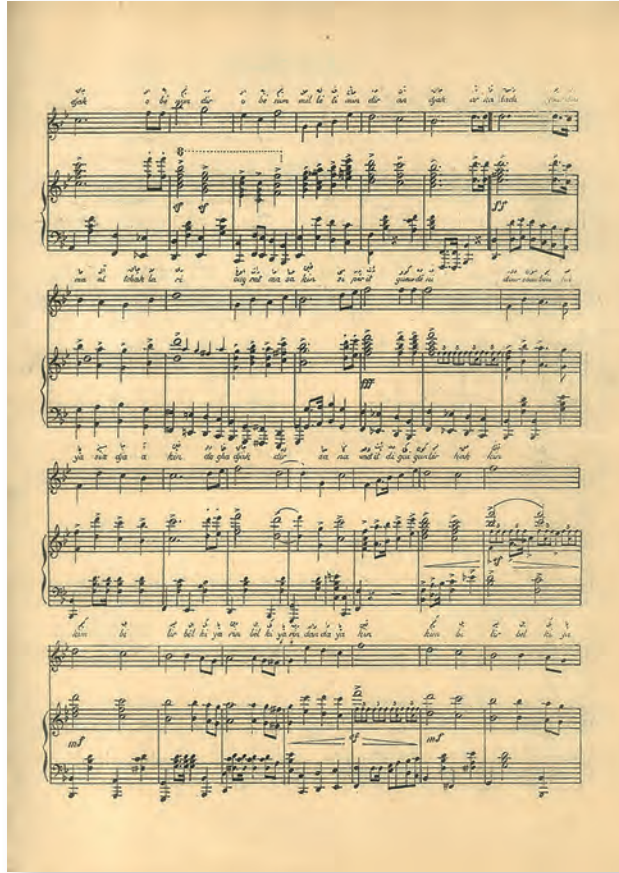

II.45.

İstiklal Marşı'nın Ahmet Yekta Bey (Ahmet Yekta Madran) tarafından yapılan bestesine ait nota.

[illegible][illegible]

II.46.

İstiklal Marşı'nın Eyüplü Kemanî Mustafa Bey (Mustafa Sunar) tarafından yapılan bestesine ait nota.

نِیَات

۱۵۰. میزان جللی غنیمه الحاده پیشرو ساز ساهیلر
 ۴۰. لهر مقامه تا فیصل
 ۵. ریاضت پیشرو ساز ساهیلر
 ۱۲۵. (۵۰) فزیر برآورد میزان جللی غنیمه الحاده
 ۲۰. بسط کاشی سیرت فندیکه کجیا تا الحاق به یزید ۱۵۰ شرق
 ۲۶. نیتان شرقی و قطره فزیر در لری

مغازه مزد لهر نزع ساز لهر موسیقی پیشرو لوت وادوات نقاشیه و مناظر به و لهر ایملک
 نسیم اوچورور، دیسوق نطره نزارمن، کاعدارمن طبع و تجلیه اختیار یه کیکانه در
 مغازه مزده بایقو تعصبات قلعه و ابرمجی ایسی و کله در جیوه میسندگی کجی ساز ایلانیه
 موصدر، اوچورور تعصبات کسدم بایارم، مقصد معلولین، معلولین و وارور، حفاظت
 مشغله و وارور، درین ویریلر
 نطره لهر نغمه و اسناد لهر نغمه و بعد الصبح طبع و لهر نغمه
 مغازه و نطره و نغمه یه قدر: سوزناک، نیوانت، هتای، قریبقار، کردیجه و لهر نغمه
 حجاز، لهر نغمه، عینی، میا، ماکور، جیوه نغمه، شطریه، نیک، نغماک، جیوه
 و لهر نغمه، نغمه، اصفیه سوزول، سوزول راست، فطرا، مستعار، کاه، بشار
 نذر - اوچورور و لهر نغمه
 شاطی و لهر نغمه ۱۸

مغزبات
 ۴۱۲
استقلال مارشی
 Marche de l'indépendance
 کوزل ازمیر
 Guxel Izmir

قضمانی زاده شاملی اسکندر

استانبولک بایر بیره مالیه
 قورقور

استقلال مارشی

کافا ایوبلی و سبط طبع

استقلال مارشی

قورقور! سوزور و نغمه و یزید آنخواه
 سوزور و یزید و نغمه و یزید آنخواه
 اوچورور و یزید و نغمه و یزید آنخواه
 اوچورور و یزید و نغمه و یزید آنخواه

II.47.

İstiklal Marşı'nın İsmail Hakkı Bey tarafından yapılan bestesine ait nota.

استقلال مارشی

معلم اسماعیل حق بکاک

جان سان آل دژد یو ده لر فن مش بر من قسود مه فوق

جاق او صوگ اگ تن تو ده تن اوس مک دوز یود دن مه سون جاق سان آل

جاق او صوگ اگ تن تو ده تن اوس مک دو یود دن مه سون

چن یا لا یار دور دی ییل مک ق له مل نم به او

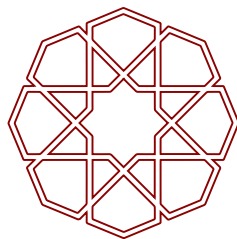
چن یا لا یار دور دی ییل مک ق له مل نم به او

جاق آن یو مک ق له مل نم به او در نم به او

رکشادم بر جاق آن در مک ق له مل نم به او در نم به او

[illegible]

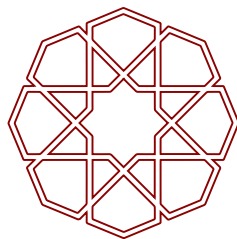

استقلال مارشی ملحق بجزء
-15-
Introduction
فك لار ده زن آل سان جاك
pak lar da yu zen Al san djak
او صولك لك تن تر ده قون اوس مك دو يود دن م سون
seu me den yur dovnoon va ten de lu ten et son. o
اك تن تر ده قون اوس مك دو يود دن م سون جاك
djak seu me den yur dovnoon va ten de lu ten et
مل مك ق لار مل او جاك او بنتي
son o djak o bentu milletamin yil
ق لار مل او جاك او بنتي
di zi dir par la ya djak o be min mil le bi
مك من سون ما قوق
min yil di xi dir par la ya djak o be min mil le bi mi n dir
Korkaya Sevmey boe cha

Fin
Marche

II.50.

*İstiklal Marşı'nın Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda ilk kez yer aldığı
17863 Sayılı Resmi Gazete'nin Mükerrer nüshası.*

Resmi Gazete, 9 Kasım 1982

T.C. Resmî Gazete

Kuruluş Tarihi: (7 Tesrinievvel 1336) - 7 Ekim 1920

Yönetim ve Yazı İşleri İçin Başbakanlık Neşriyat Daire Başkanlığına başvurulur	9 Kasım 1982 SALI	Sayı : 17863 MÜKERRER
---	----------------------	--------------------------

YASAMA BÖLÜMÜ

**7 KASIM 1982 TARİHİNDE HALKOYU İLE KABUL EDİLEN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI**

KANUN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

Kanun No. : 2709

Kabul tarihi : 7/11/1982

B A Ş L A N G I Ç

Ebedî Türk vatan ve milletinin bütünlüğüne ve kutsal Türk Devletinin varlığına karşı, Cumhuriyet devrinde benzeri görülmemiş bölücü ve yıkıcı kanlı bir iç savaşın gerçekleşme noktasına yaklaştığı sırada;

Türk Milletinin ayrılmaz parçası olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin, milletin çağrısıyla gerçekleştirdiği 12 Eylül 1980 harekâtı sonucunda, Türk Milletinin meşrû temsilcileri olan Danışma Meclisince hazırlanıp, Milli Güvenlik Konseyince son şekli verilerek Türk Milleti tarafından kabul ve tasvip ve doğrudan doğruya O'nun eliyle vaze olunan bu ANAYASA :

— Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve O'nun inkılâp ve ilkeleri doğrultusunda;

— Dünya milletler ailesinin eşit haklara sahip gerefli bir üyesi olarak; Türkiye Cumhuriyetinin iletbet varlığı, refahı, maddî ve manevî mutluluğu ile çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yönünde;

— Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmağa yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı;

Yasama Bölümü Sayfa : 1

Resmî Gazete Kodu : 091182

Resmî Gazete Fihristi 64. Sayfadadır.

Sayfa : 2

RESMÎ GAZETE 9 Kasım 1982 — Sayı : 17863

— Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir işbirliği ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;

— Hiçbir düşünce ve mülahazanın Türk millî menfaatlerinin, Türk varlığının Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevî değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve lâiklik ilkesinin gereği kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı;

— Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak millî kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddî ve manevî varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;

— Topluca Türk vatandaşlarının millî gurur ve iftiharlarda, millî sevinç ve kederlerde, millî varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve kâlfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu, birbirinin hak ve hürriyetine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve «Yurtta sulh, cihanda sulh» arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğu;

FIKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılmak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ve mutlak sadakatle yorumlanıp uygulanmak üzere,

TÜRK MİLLETİ TARAFINDAN, demokrasiye âşık Türk evlatlarının vatan ve millet sevgisine emanet ve tevdi olunur.

BİRİNCİ KISIM

GENEL ESASLAR

I. Devletin şekli

MADDE 1. — Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

II. Cumhuriyetin nitelikleri

MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, bağlan-gıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti-dir.

III. Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti

MADDE 3. — Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir.

Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır.

Millî marşı «İstiklal Marşı»-dır.

Başkenti Ankara'dır.

Millî marşı «İstiklal Marşı»dır.

IV. Değiştirilemeyecek hükümler

MADDE 4. — Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2 nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3 üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

V. Devletin temel amaç ve görevleri

MADDE 5. — Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişile-

Yasama Bölümü Sayfa : 2

II.51.

*İstiklal Marşı'nın Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü Hakkında,
9 Mayıs 2007 Tarihli Kanun
Resmî Gazete, 10 Mayıs 2007*

10 Mayıs 2007 PERŞEMBE

Resmî Gazete

Sayı : 26518

KANUN

**İSTİKLAL MARŞININ KABUL EDİLDİĞİ GÜNÜ VE MEHMET AKİF ERSOY'U
ANMA GÜNÜ HAKKINDA KANUN**

Kanun No. 5649

Kabul Tarihi : 4/5/2007

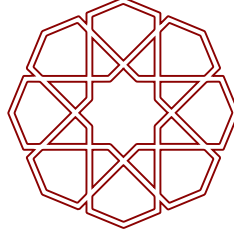
MADDE 1 – (1) Her yıl 12 Mart, İstiklal Marşının kabul edildiği günü ve Mehmet Akif Ersoy'u anma günüdür. Anılan günde bütün kamu kurum ve kuruluşlarının öncülüğünde, halkımızın ve sivil kuruluşların iştiraki ile anma törenleri düzenlenir.

MADDE 2 – (1) İstiklal Marşının kabul edildiği günü ve Mehmet Akif Ersoy'u anma törenleri ile ilgili yönetmelik, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren dört ay içinde İçişleri, Millî Eğitim ile Kültür ve Turizm bakanlıklarınca müştereken çıkarılır.

MADDE 3 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

9/5/2007

II.52.

İstiklal Marşı'nın Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete, 7 Mart 2008

7 Mart 2008 CUMA

Resmî Gazete

Sayı : 26809

YÖNETMELİK

Kültür ve Turizm Bakanlığından:

İSTİKLAL MARŞININ KABUL EDİLDİĞİ GÜNÜ VE MEHMET AKİF ERSOY'U ANMA GÜNÜ HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; Kurtuluş Savaşının amacını ve ruhunu, milletin bağımsızlık istek ve azmini dile getiren İstiklal Marşının kabul edildiği 12 Mart gününün, geniş çapta ve sistemli bir şekilde tüm kamu kurum ve kuruluşları ile sivil kuruluşların katılımının sağlanması suretiyle anılmasına ve Mehmet Akif Ersoy'un anlatılmasına yönelik faaliyetlerle ilgili esas ve usulleri belirlemektir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik 4/5/2007 tarihli ve 5649 sayılı İstiklal Marşının Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü Hakkında Kanunun 2 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Yürütme Kurulları ve Görevleri

Merkez Yürütme Kurulu ve görevleri

MADDE 3 – (1) Yönetmeliğin 1 inci maddesinde belirtilen faaliyetleri yürütmek ve koordine etmek amacıyla Merkez Yürütme Kurulu oluşturulur. Merkez Yürütme Kurulu Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı veya yardımcısının başkanlığında; Başbakanlık, Genelkurmay Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığı, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü üst düzey temsilcileri ile Başkan tarafından belirlenecek ilgili sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.

(2) Merkez Yürütme Kuruluna Başkanın çağırısı üzerine diğer kamu kurum ve kuruluşlarından da temsilci katılabilir.

(3) Merkez Yürütme Kurulu her yıl Aralık ayında toplanarak bu Yönetmeliğin 1 inci maddesinde belirtilen faaliyetlerle ilgili programları belirler, karara bağlar ve bu faaliyetlerle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarına tavsiyede bulunur.

(4) Kurulun sekreteryası Milli Eğitim Bakanlığınca yürütülür.

İl ve ilçe yürütme kurulları ve görevleri

MADDE 4 – (1) Yukarıda belirtilen faaliyetleri yürütmek amacıyla il ve ilçelerde, il ve ilçe yürütme kurulları oluşturulur. İl ve ilçe yürütme kurulları, mülki amirin veya görevlendireceği kişinin başkanlığında, garnizon komutanlığı, belediye başkanlığı, jandarma, emniyet, milli eğitim müdürlüğü ile kültür ve turizm müdürlüğü temsilcilerinden oluşur.

(2) İlçe yürütme kurulları, belde ve köylerde, belirlenecek bir okul müdürünün koordinatörlüğünde belediye başkanı veya temsilcisi, köy muhtarı ve bir öğretmenden oluşan yürütme kurulları oluşturabilir.

(3) İl ve ilçe yürütme kurulları her yıl Ocak ayında toplanır.

(4) İl ve ilçe yürütme kurullarının görevleri şunlardır;

- a) Anma törenlerini planlamak ve tören programını hazırlamak,
  - b) Anma programında görev alacak kurum ve kuruluşlar ile kişileri belirlemek,
  - c) Anma törenlerinin amacına uygun olarak gerçekleştirilmesi için tedbirler almak,
  - ç) Programların radyo, televizyon ve çeşitli basın yayın organlarında yayınlanmasını sağlamak,
  - d) Anma törenlerinin gerçekleştirilmesi için koordinasyonu sağlamak.
- (5) İl ve ilçe yürütme kurullarının sekreteryası milli eğitim müdürlüklerince yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Anma Günü ve Düzenlenecek Etkinlikler

Anma günü

MADDE 5 – (1) Kamu kurum ve kuruluşlarının işbirliği ve koordinasyonunda sivil kuruluşların ve halkın katılımıyla, her yıl 12 Mart tarihinde İstiklal Marşının Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü törenleri düzenlenir.

Düzenlenecek etkinlikler

MADDE 6 – (1) Anma Gününde;

- a) Konferans, seminer, sempozyum ve panel gibi bilimsel toplantılar,
- b) Şiir, kompozisyon ve resim yarışmaları ile ödül törenleri,
- c) Seyirlik sanatlar ve müzik dinletileri,
- ç) Sergiler,
- d) İstiklal Marşı ve Mehmet Akif Ersoy'un fikir, sanat ve şahsiyeti ile ilgili yayınlar ve benzeri etkinlikler düzenlenebilir

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 7 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri, Milli Eğitim ile Kültür ve Turizm bakanları müştereken yürütür.

II.53.

*İstiklal Marşı'nın Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü Hakkında
Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Resmî Gazete, 25 Eylül 2019*

25 Eylül 2019 ÇARŞAMBA

Resmî Gazete

Sayı : 30899

YÖNETMELİKMillî Eğitim Bakanlığından:

**İSTİKLAL MARŞININ KABUL EDİLDİĞİ GÜNÜ VE MEHMET AKİF ERSOY'U
ANMA GÜNÜ HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK**

MADDE 1 – 7/3/2008 tarihli ve 26809 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İstiklal Marşının Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Akif Ersoy’u Anma Günü Hakkında Yönetmeliğin adı “İstiklâl Marşı’nın Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Akif Ersoy’u Anma Günü Hakkında Yönetmelik” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 1 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; Millî Mücadele’nin amacını ve ruhunu, milletin birlik ve beraberliği ile bağımsızlık istek ve azmini dile getiren İstiklâl Marşı’nın kabul edildiği 12 Mart günü ile 20-27 Aralık Mehmet Akif Ersoy’u Anma Haftası’nın, kitlelerle birlikte ve sistemli bir şekilde tüm kamu kurum ve kuruluşları ile yurt dışı temsilcilikleri ve sivil toplum kuruluşlarının katılımının sağlanması suretiyle anılmasına ve Mehmet Akif Ersoy’un anlatılmasına yönelik tema ve buna ilişkin faaliyetlerle ilgili esas ve usulleri belirlemektir.”

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 1 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kapsam

MADDE 1/A – (1) Bu Yönetmelik; Millî Mücadele’nin amacını ve ruhunu, milletin birlik ve beraberliği ile bağımsızlık istek ve azmini dile getiren İstiklâl Marşı’nın kabul edildiği 12 Mart günü ile 20-27 Aralık Mehmet Akif Ersoy’u Anma Haftası’nın, kitlelerle birlikte ve sistemli bir şekilde tüm kamu kurum ve kuruluşları ile yurt dışı temsilcilikleri ve sivil toplum kuruluşlarının katılımının sağlanması suretiyle anılmasına ve Mehmet Akif Ersoy’un anlatılmasına yönelik tema ve buna ilişkin faaliyetleri kapsar.”

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Yönetmeliğin 1 inci maddesinde belirtilen faaliyetleri yürütmek ve koordine etmek amacıyla Merkez Yürütme Kurulu oluşturulur. Merkez Yürütme Kurulu Millî Eğitim Bakanlığı Bakan Yardımcısının başkanlığında; Cumhurbaşkanlığı Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu ile Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü üst düzey temsilcileri ile Başkan tarafından belirlenecek ilgili sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşur.”

“(3) Merkez Yürütme Kurulu her yıl Ekim ayında toplanarak bu Yönetmeliğin 1 inci maddesinde belirtilen tema ve buna ilişkin faaliyetlerle ilgili programları belirler, karara bağlar ve bu faaliyetlerle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarına tavsiyede bulunur.

(4) Kurulun sekreteryası Millî Eğitim Bakanlığınca yürütülür.”

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte belirtilen tema ve buna ilişkin faaliyetleri yürütmek amacıyla il ve ilçelerde, il ve ilçe yürütme kurulları oluşturulur. İl ve ilçe yürütme kurulları, mülki idare amirinin veya görevlendireceği kişinin başkanlığında, garnizon komutanlığı, belediye başkanlığı, üniversite, il/ilçe jandarma komutanlığı, il/ilçe emniyet müdürlüğü, il/ilçe millî eğitim müdürlüğü, kültür ve turizm il müdürlüğü, gençlik ve spor il/ilçe müdürlüğü ile il/ilçe müftülüğü temsilcilerinden oluşur. Yurt dışı temsilciliklerinde ise büyükelçi veya görevlendirdiği başkonsolos/konsolos başkanlığında, eğitim müşavirliği/ataşeliği ile diğer bakanlıkların yurt dışı temsilcilerinden yürütme kurulu oluşturulur.

(2) İstiklâl Marşı’nın Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Akif Ersoy’u Anma Günü etkinlikleri; ilçe yürütme kurulunun almış olduğu faaliyet kararları çerçevesinde ilçe merkezi, belde ve okul bulunan köylerde uygulanır. Belde ve köylerde il/ilçe millî eğitim müdürlüğünce belirlenecek bir okul müdürünün koordinatörlüğünde belediye başkanı veya temsilcisi/muhtar, bir öğretmen ve müftülükçe görevlendirilecek din görevlisinden yürütme kurulu oluşturulur.

(3) Yürütme kurulları her yıl Kasım ayında toplanır.

(4) Yürütme kurullarının görevleri şunlardır:

- Anma törenlerini planlamak ve tören programını hazırlamak,
- Anma programında görev alacak kurum ve kuruluşlar ile kişileri belirlemek,
- Anma törenlerinin amacına uygun olarak gerçekleştirilmesi için tedbirler almak,
- Programların radyo, televizyon, kamu kurum ve kuruluşlarının resmî internet sayfaları ile çeşitli basın ve yayın organlarında yayınlanmasını sağlamak,
- Anma törenlerinin gerçekleştirilmesi için koordinasyonu sağlamak.

(5) İl ve ilçe yürütme kurullarının sekreteryası millî eğitim müdürlüklerince, belde ve köylerde koordinatör okul müdürlüğünce, yurt dışı temsilciliklerinde ise eğitim müşavirliği/ataşeliğince yürütülür.”

MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 5** – (1) Kamu kurum ve kuruluşlarının iş birliği ve koordinasyonunda sivil toplum kuruluşlarının ve halkın katılımıyla, her yıl 12 Mart tarihinde İstiklâl Marşı’nın Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Âkif Ersoy’u Anma Günü törenleri düzenlenir.

(2) 12 Mart tarihinde İstiklâl Marşı’nın Kabul Edildiği Günü ve Mehmet Âkif Ersoy’u Anma Günü törenleri kapsamında; İçişleri, Millî Eğitim ile Kültür ve Turizm bakanlıklarının müşterek sorumluluğunda Millî Eğitim Bakanlığının koordine ve sekreteryası ile Mehmet Âkif Ersoy Kültür Evi/Tacettin Dergâhı’nda program düzenlenir.”

MADDE 7 – Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (d) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“b) Şiir, kompozisyon, beste, kısa film ve resim yarışmaları ile ödül törenleri,”

“d) İstiklâl Marşı ve Mehmet Âkif Ersoy’un fikir, sanat ve şahsiyeti ile ilgili yayınlar ve benzeri etkinlikler,”

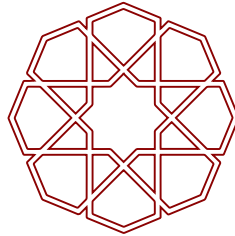
“(2) Yarışmalara ilişkin şartname ve ödüller, yarışmayı düzenleyen kurum/kuruluşlarca mevzuatına uygun olarak belirlenir.”

MADDE 8 – Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Millî” ibaresi “Millî” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 9 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10 – Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri, Millî Eğitim ile Kültür ve Turizm Bakanları müştereken yürütür.

Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete'nin	
Tarihi	Sayısı
7/3/2008	26809

«فهرطه» كُ ، اُون ، كَلِمَ كَوَّطَلَرُ شَنِ رَكَل !
طَوْرِ رِغْمِ ، مَاضِيَّة حُرْمَت ، بَوَفَا ، نَشْءُ مَدَن رَكَل .
وَارِمِي لَوْنِي سِيَّكَلَه جَانَانَدَن قَالَوْن نَوْر اِيَزَلَرِي ؟
اِي سَبِيل بُوْر ، اِيْنَه شَنِ سَدَن اَوْر ، سِيَّكَل رَكَل !

٤ ايلول ١٩٣٥

مehmed Akif

Mehmed Akif Bey'in kendi el yazısıyla,
Mehmed Abbas Halim Paşa için yazdığı şiir. (4 Eylül 1935)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

Kasr-ı gülşensin, evet, lâkin gönüller şen değil!
Durduğum, mâzîne hürmet, yoksa, neş'emden değil.
Var mı loş sînende cânândan kalan nûr izleri?
Ey yeşil yurd, istenen senden odur, sînen değil!

4 Eylül 1935
[imza] Mehmed Akif

İNDEKS

-A-

Abdülğani Bey 234
[Abdülhak] Adnan Bey 239-241
Abdülhak Hamid Bey (TARHAN) 73
Abdülkadir Rıza Bey 112-113
Açıksöz Gazetesi 220
Adliye Vekili 259, 292, 296
Ahmed Cevad Bey 77
Ahmed Hamdi 112-113, 221
Ahmed Hikmet 315
Ahmed İzzet Paşa 267
Ahmed Rasim Bey 77-78, 87
Ahmet Yekta Madran 13, 325
Akif Efendi 5, 29-31, 33-34, 36-41, 43-44, 46-51, 56-57, 89, 93
Aksaray 112-113
Aksekili Ahmed Hamdi Efendi 112-113
Akşam Gazetesi 9, 162, 169
Albay İsmail Hakkı Bey 95
Ali Bey 89
Ali Canib Bey 77, 82-85, 87
Ali Ekrem 77-78, 81, 83, 87
Ali Kami Bey 77, 87
Ali Rifat Bey 282-283, 285, 320
Ali Rifat Çağatay 13, 214, 320
Ali Rifat [ÇAĞATAY] Bey 283, 285
Ali Şükrü Bey 91
Ali Ulvi Bey 87, 95
Ali Ziyaeddin bin Hüseyin Hüsnü 112-113
Almanca 305
Amerikan Mu‘âvenet Hey’eti 89
Amerikan Yardım Kurulu 89
Amerika Ticaret Odası 89
Amiral Bristol 89
Amman 8, 26, 147

Anadolu 17, 26, 230, 239-240
Anadolu Mücâdelesi 230
Ankara 1, 6, 26, 88, 93, 95, 97, 103, 187, 213, 215, 217, 235, 243, 249, 253, 261, 263, 265, 273, 285, 311, 317
Ankara Valiliği 187
Antakya 7-8, 26, 116-117, 119, 124, 147
Antalya 231
Asım 26, 68, 71, 73, 77, 87
Aşiyân 232
Atalay Bey 231-232, 239-240
ATASE 19-21, 88, 90, 92, 247
ATATÜRK 21, 26, 259, 292, 296
Avni Bey 234
Avrupa devletleri 213
Avrupalı 69, 289, 296
Avustralya 69
Ayazma 112-113
Ayşe Feride 196, 200, 206, 255

-B-

Balıkesir 26
Basri Bey 235-236
Başvekalet 13, 214, 287, 289, 292, 296, 309, 314-315
Başvekalet (Başbakanlık) 214
Bayazıt Camii 26, 159, 181
Bayramiç 25, 29-30, 33-34, 37, 39
Baytar 5, 25, 29-31, 33-34, 37, 39, 42-43, 45, 47, 158
Baytar Mektebi 5, 25, 29-31, 33-34
Baytar Umum Müdürlüğü 158
Bedii Bey 89
Belkıs Hanım 89
Berlin 25
Besim Atalay Bey 231-232, 239-240
Beşinci Şube Müfettiş Yardımcısı 34
Beyoğlu Dördüncü Kâtib-i Adli Midhat Cemal 111-112

Beyoğlu Dördüncü Noteri Midhat Cemal 112-113
 Biga 98-99
 Bilim Dairesi 53, 55
 Binbaşı Çolak İbrahim Bey 91
 Birinci Dünya Savaşı 25-26, 67
 Bitlis 235
 Bohemya 298-299
 Bolu 91, 232, 235-236, 239, 241
 Brno-Zidenice 304-307, 309
 Bulgar Sadık çetesi 91
 Burdur 6, 26, 92-101, 141, 158, 213, 215, 247, 283
 Bursa 89, 230, 235, 239-240

-C-

Cebel-i Bereket 233
 Cebir 41
 Celal Bey 232
 Celaleddin Arif Beyefendi 99
 Cenab Şahabeddin Bey 73, 87
 Cenk Şarkısı 6, 62-63
 Ceride-i Resmiye (Resmi Gazete) 11, 251
 Cudi Efendi 77, 87
 Cumhurbaşkanlığı 2, 18-21
 Cumhuriyet 9-10, 21, 25, 163, 170, 180, 309, 311
 Cumhuriyet Gazetesi 9-10, 163, 170, 180
 Cumhuriyet Marşı 309, 311

-Ç-

Çanakkale 6, 25, 29-30, 33-34, 68
 Çanakkale Şehitleri 6, 68
 Çankırı 241
 Çay-Afyonkarahisar 247
 Çek-İslovakya 305, 307
 Çekoslovakya 304-307, 309
 Çiftlik Makinist Mektebi 6, 25, 75

-D-

Dagens Nyheter [Bugünün Haberleri] 266-268
 Dahiliye Nezareti 21, 28, 47
 Dahiliye Nezareti Sicil Şubesi 28
 Dahiliye Vekili 214, 257, 259, 291, 292, 295, 296, 311, 313
 Dâ'ire-i İlmiye 53, 55
 Darülfünun 5, 25, 30, 52-55, 58-59, 77-78, 81
 Darülfünun Dinî ve Edebî İlimler Şubeleri Müdürlüğü 59
 Darülfünun Edebiyat Şubesi 25, 30, 52-54, 58-59
 Darülfünun Genel Müdür Vekaleti 55
 Dârü'l-Fünûn-ı Ulûm-ı Âliye-i Diniye ve Edebiye Şu'be-leri Müdriyeti 59

Dârü'l-Fünûn Müdîr-i Umûmîsi Vekâleti 55
 Darü'l-Hikmeti'l-İslamiye 26
 Dârülmescâî 214
 Derialiyeye 281
 Dersaadet 29, 41, 91, 105, 267
 Devlet Arşivleri Başkanlığı 19-21
 Dil Araştırmaları Kurulu 76-77, 82-87
 Diyanet İşleri Başkanlığı 7, 26, 108, 112-113
 Diyânet İşleri Riyâseti 111-112
 Doktor [Abdülhak] Adnan [ADIVAR] 230, 243
 Doktor [Ali] Rıza Tevfik 53, 55
 Doktor [İbrahim] Refik [SAYDAM] 259, 296
 Doktor Suad 231, 235
 Donanma Dergisi 35

-E-

Edebiyât Encümeni 77, 81, 83, 85, 87
 Edebiyat Komisyonu 6, 76, 78, 80-85, 87, 213
 Edirne 5, 25, 46-51
 Edirnekapı Mezarlığı 26, 183
 Edirnekapı Şehitliği 26, 183
 Edirneli Elmas Mehmed 12, 252, 253, 254, 256, 257
 Edirne Vilayeti 46-47, 49, 51
 Eğitim Bakanlığı 21, 25-26, 213
 Elmalılı Muhammed Hamdi Efendi 108, 111-112
 Emine Şerife Hanım 25, 37, 39
 Eminönü Halkevi 190
 Eminönü Kaymakamlığı 184
 Eminönü Mal Müdürlüğü 185-186
 Eminönü Öğrenci Lokali 203-205
 Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü 129, 133-134, 137, 139-140, 143-144, 150, 152, 154-155
 Emniyet Umum Müdürlüğü İstihbarat Şubesi 188
 Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâseti 285
 Ertuğrul 235
 Erzurum 236
 Eşref Edib [FERGAN] Bey 91, 104-107

-F-

Fahrettin Beyefendi 93
 Fatih 25-26, 29-30, 33-35, 37, 66, 119, 192, 196, 200, 206
 Fatih Bayhan 35, 66, 119
 Fatih Kaymakamlığı 192
 Fatih Kürsüsünde 26
 Fatih Nüfus Memurluğu 196, 200, 206
 Fatih Rüşdiyesi 25
 Fatma Cemile 192, 194, 196, 199-202, 206-208
 Fatma Cemile Doğrul 199, 202, 207

Fatma Cemile Ersoy 201
 Fazıl Ahmed Bey 77-78, 87
 Ferda (Suat Hanım'ın kızı) 195
 Ferid Bey 77-78, 87
 Ferid Halid Bey 91
 Fevziye Mektebi 89
 Feyzi Bey 95
 Fransızca 5, 29-30, 33-34, 41, 44-45, 305
 Fuad Bey 77-78, 87

-G-

Galib Bahtiyar 101
 Galib Kemali [SÖYLEMEZOĞLU] 267
 Garb Ordusu 232
 Gavabe 89
 Gazi Mustafa Kemal [ATATÜRK] 292, 296
 Genelkurmay Başkanlığı 214, 285
 Geyve 6, 90-91
 Gize Piramitleri 114
 Gökalp Ziya Bey 77-78, 81
 Gölgeleler 26
 Gümölcine Sancağı 46-47

-H-

Haber Gazetesi 9, 164, 173
 Hacı Tevfik Efendi 232, 239, 241
 Hakimiyet-i Milliye Gazetesi 216, 238
 Hakkın Sesleri 26
 Hakkı Tarık Bey 77-78, 87
 Halep 8, 134, 143, 147
 Halide Edib Hanım 89
 Halid Ziya Bey 77-78, 81
 Halil Hulusi Efendi 95
 Halit Lemi Atlı 14, 332
 Halkalı Ziraat Mektebi 5, 7-8, 25, 30, 122, 131-132, 138
 Halkın Sesi Gazetesi 9, 171
 Hamdi Namık Bey 233, 239, 241
 Hamdullah Subhi Bey [TANRIÖVER] 91, 213, 230-233, 236-237, 239-241, 259, 263
 Hamid Zübeyr [KOŞAY] 214, 311, 313
 Hariciye Vekaleti 105, 107, 121, 135, 214, 259, 271, 273, 301, 303, 305, 307, 309, 311, 315
 Hâriciye Vekâleti Dersââdet Murahhaslığı 105
 Hariciye Vekaleti İstanbul Temsilciliği 105, 107
 Hars Dâ'iresi 311, 313, 317
 Hars (Kültür) Müdürü 214
 Hasan Hüsnü [SAKA] 259, 291-292, 295-296
 [Hasan] Refet [CANİTEZ] 257
 Hatıralar 26

Haydar 99, 101
 H. Basri 235
 Hey'et-i Müşâvere 111
 Hırka-i Şerif 39
 Hilafet Bandosu 285
 Hindu 69
 Hoca Fatin 89
 Hoca Üveys 37, 39
 Hulusi Bey 91
 Hüseyin Bey 233
 Hüseyin Cahid 53, 55
 Hüseyin Nahid Bey 66
 Hüseyin Ragıp Bey 77, 87
 [Hüseyin] Vasıf [ÇINAR] 289, 296
 Hüsnü 89, 112-113, 221, 259, 291-292, 295-296
 Hüsnü Efendi 89
 Hüsrev Paşa 37, 39
 Hüzünlü Osmanlı Şairi 12, 268

-İ/İ-

Isparta 236
 İbrahim 2, 91, 236, 259, 295-296
 [İbrahim] Refik 259, 295-296
 İcra Vekilleri Heyeti 214, 243, 249, 258-261, 263, 265, 271, 273, 275, 283, 285, 292, 296, 311, 313
 İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu) 214
 İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığı 243, 249, 261, 263, 265, 271, 273, 275, 283, 285
 İcrâ Vekilleri Hey'eti Riyâset-i Celîlesi 243, 263, 271, 275, 283, 285
 İçişleri Bakanlığı 123, 125, 128, 130, 136, 145-149, 151, 153, 156-157, 159, 181, 187, 189-190, 204-205
 İhsan Bey 77, 87, 233
 İktisad Vekili 259
 İnâs Dârü'l-Fünûnu 77, 81
 İnkılâb-ı Kebîr [Fransız İhtilali] 231
 İran 6-7, 104-107
 İran Devleti 6-7, 104-107
 İran Devleti Sefareti 105
 İskenderiye 9, 129, 134, 157
 İskenderun 9, 156
 İslâmbol 105
 İsmail Hakkı Bey 13, 95, 329
 İsmail [Hakkı] Beyefendi 93
 İsmail Kazım Uz 14, 330
 İsmail Safa [ÖZLER] 271, 283
 İsmet Ersoy (eşi) 184-186, 194, 198
 İstanbul 6-8, 10-11, 21, 25-26, 31, 37, 39-41, 44, 55, 66, 68, 73, 77, 88, 90-91, 97, 105, 107, 116, 123, 125,

128, 130, 133-134, 136, 145-149, 151, 153, 156-157, 159-161, 181-183, 188-190, 203-205, 255, 263, 265-268, 271, 275, 277, 279, 281, 283
 İstanbul Emniyet Müdürlüğü 203-205
 İstanbul Maarif Müdürlüğü 277, 279, 281
 İstanbul Maarif Müdürü Safvet 281
 İstanbul Mülkiye İdadisi 25
 İstanbul Üniversitesi 10, 188-189
 İstanbul Valiliği 123, 125, 128, 130, 136, 145-149, 151, 153, 156-157, 159, 181, 189-190
 İstiklal Manzumesi 271, 273
 İstiklal Marşı 11-14, 17-20, 25-26, 213-214, 216-218, 220-222, 238, 241-244, 248-254, 256-268, 270-272, 274, 276-285, 298, 301-303, 308-318, 320, 322, 324-325, 328-330, 332, 334, 336-338
 İstiklal Marşı Yılı 17, 19
 İstokholm 267
 İsveç 12, 266-268
 İsveç Sefareti 12, 266-268
 İttihat ve Terakki Fırkası 25
 İzmit 233, 239, 241

-J/K-

Johannes Kolmodin 266-268
 Kadıköy 91
 Kadirli Fanizade Ali İlmi Bey (BİLGİLİ) 119
 Kahire 26, 129, 134, 137, 139, 310
 Kal'a-i Sultâniye 29, 33
 Kalem-i Mahsûs Müdiriyyeti 249, 261, 265, 273, 283, 289, 291, 295
 Kangırı 232, 239
 Karesi 235
 Kartal 89
 Kastamonu 6, 100-103, 213, 220, 231, 235
 Kazım [Fikri] [ÖZALP] 287, 292, 296
 Kemaleddin Kami 230
 Kemalettin Sami Paşa 247
 Kerim Bey 91
 Kılıç Arslan 73
 Kırşehir 231, 234, 236
 Konsolosluk ve Ticaret İşleri Genel Müdürlüğü 299, 301, 307
 Konya 93, 233, 236, 252-254, 256-257
 Kosova Cumhuriyeti 25
 Kozmografya 41
 Köprülü Fuad Bey 77-78
 Kör Ali Bey 89
 Köstence 301, 303
 Kudüs 134, 144

Kur'an-ı Kerim 7, 26, 108, 111-112
 Kurtuluş Savaşı 19, 26
 Kurun Gazetesi 9, 165, 174
 Kuşçalı 90-91
 Kuyulu Sokak 112-113
 Kültür Dairesi 311, 313, 317
 Kütahya 91, 99, 101, 231, 239-240

-L-

Lahey 91
 Lazistan 230
 Londra 89
 Lübnan 25
 Lügat Encümeni 77, 81, 83, 85, 87

-M-

Ma'ârif Encümeni 232, 239
 Maarif İşleri Vekaleti 263
 Ma'ârif-i Umûmiye Nezâreti 81
 Maarif Müsteşarı 214
 Maarif Nezareti Muhasebe Kalemi 53
 Maarif Vekaleti 11, 213-214, 216-217, 242-243, 249, 257, 259, 263, 265, 271, 275, 277, 279, 281, 283, 285, 289, 292, 296, 299, 301, 303, 307-313, 315, 317
 Maarif Vekaleti Müdürler Encümeni 308-309, 311
 Maarif Vekili (Eğitim Bakanı) 213
 Macid Bey 77-78, 81, 87
 Madam Rays 89
 Mahmud II. 213
 Mahmud Celal [BAYAR] 259
 Maliye Vekili 259, 292, 296
 Maltepe Endaht Mektebi 91
 Mamuretülaziz 233
 Mareşal [Mustafa] Fevzi [ÇAKMAK] 285
 Marmara 69
 Matbuat Umum Müdürlüğü 152, 154-155
 Matmazel Cilyove 89
 Matmazel Frayn 89
 Meclis Divan Başkanlığı 97
 Meclis-i Ma'ârif 232
 Medine 25
 Mehmet Akif 3, 5-11, 14, 17-20, 23, 25-28, 31-48, 50, 52-56, 58, 60, 62, 66-68, 73-80, 82-88, 89-96, 98, 100-104, 106, 108, 111-115, 117, 119-126, 128-159, 160-174, 176, 178, 180-183, 184-194, 196-209, 213-215, 222, 231-232, 235-236, 238-240, 247, 255, 263, 265-268, 308, 310, 312 336-338
 Mehmet Akif Ersoy 3, 5, 7, 10-11, 14, 17-20, 23, 25-26, 68, 126, 184-186, 191-194, 196-209, 336-338

[Mehmed] Ata 259
Mehmed Cemil [UYBADIN] 214, 311, 313
[Mehmed] Reşad Bey 291-292
[Mehmed] Tahir 29-30, 37, 39
Mehmed Zati [ARCA] Bey 285
Mehmet Abbas Halim Paşa 26
Mehmet Tahir Efendi 25
Mehmet Zati Arca 13, 214, 322
Mekteb-i Sanâyi' resim mu'allimlerinden Yusuf 75
Mektûbî Kalemi 53
Memiş Çavuş 232
Meşrutiyet 25
Mısır 7-8, 26-27, 75, 79, 114-116, 121, 130, 135, 139, 145-146
Midhat Cemal Bey (KUNTAY) 73, 77, 87, 111-113
Milletvekili 6, 26, 92, 94, 96, 98-101, 122, 131-132, 138, 141, 158, 213, 215, 241, 247, 283, 292
Milli Emniyet Hizmeti Başkanlığı 133
Millî Marş 12-13, 26, 213-214, 230, 235, 239-240, 286, 308-311, 313
Millî Mücadele 17, 26, 247
Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesi 11, 203-205
Miralay İsmail Hakkı 95
Miralay Kaprini 89
Mister Bravn 89
Mister Mor 89
Mösyö Dinari 89
Mösyö Fago 89
Mösyö Rolen 89
M. Ruyan Soydan 27, 31, 55, 67, 73, 79, 114-115, 160-161, 194, 215, 247
Muhammed Hamdi [YAZIR] 104-105, 106-108, 111-113
Muhâsebe ile Sicill-i Ahvâl İdâresi 55
Muhasebe-i Maliye Müdürlüğü 292
Muhasebe ve Sicil İdâresi 55
Muhiddin Baha Bey 230, 239-240
Muhiddin Bey 66, 234
Mûsîkî Mu'allim Mektebi 317
Mustafa Abdülhalik [RENDİ] 292, 296
[Mustafa] Fehmi 259
[Mustafa] Fehmi [GERÇEKER] 259
[Mustafa] Fevzi [ÇAKMAK] 214, 249, 259, 285
[Mustafa] İsmet [İNÖNÜ] 292, 296
Mustafa Kemal [ATATÜRK] 26, 88-89, 90-93, 259, 291-292, 295-296
Mustafa Necati 291-292, 295-296
Mustafa Sunar 13, 328
Mustafa Uğur Derman 38
Muş 234

Müdafaa-i Milliye Vekaleti (Milli Savunma Bakanlığı) 214, 259, 287, 290-292
Müdafaa-i Milliye Vekili 249, 259, 265, 287, 292, 296
Müfid Efendi 236
Mülkiye Baytarları Nizamnamesi 49, 51
Mülkiye Baytar Mektebi 25, 29-31, 33-34
Mülkiye Baytar Mekteb-i Âlisi 42-43, 45
Mülkiye Lisesi 30, 34
Müşîr [Mustafa] Fevzi 285
Mütareke Dönemi 26
Müzik Öğretmen Okulu 317

-N-

Nafi Atuf [KANSU] 214, 309
Nafia Vekili 259, 292, 296
Naim Bey 77, 87
Napoli 289, 295-296
Nasrullah Camii 102
Nasrullah Kürsüsünde 102
Necib 77, 87, 235
Necib Asım Bey 77, 87
Necib Bey 235
Necmi Bey 77, 87
Nimet Bey 77-78
Nuri Bey 91

-O/Ö-

Oğuz 91
Operatör Emin 235
Ordu Dairesi 287
Orman Bakanlığı 34
Orman Maadin ve Ziraat Nezareti 25, 29, 47, 49, 51, 57
Osmanlı 5, 12, 20-21, 25, 30, 36-39, 41, 43, 52-55, 58-59, 81, 213, 268
Osmanlı Devleti 36-39, 41, 43, 213
Osmanlı Edebiyatı dersi 25, 30
Osman Zeki Bey [ÜNGÖR] 13, 214, 290, 291-292, 315, 318
Ömer Abdülkadir 89
Ömer Ferid Bey 87
Ömer Lütfi [ARGEŞO] 259
Özel Kalem Müdürlüğü 249, 261, 265, 273, 283, 289, 292, 296

-P/R-

Paris 289, 295-296
Peyami Safa 10, 180
Prof. Bohumil Podhorny 13, 304-307
Ragıp Bey 77, 87, 91

Refik Bey 233, 236
 Refik İsmail Bey 89
 Refik Şevket Bey [İNCE] 232-233, 236, 259
 Resmi Gazete 11, 14, 250-251, 334, 336-338
 Rifat Bey 12, 91
 Rıza Nur Bey 213
 Riyad 25
 Rober[t] Kolej 89
 Romen 301, 303
 Romen 9'uncu Piyâde Fırkası/Tümeni 301

-S-

Sadâret 51
 Sadi Bey 77-78
 Safahat 8-9, 26, 68, 148, 151-155, 157
 Sağlık Yurdu 161
 Salahaddin 73
 Salih Efendi 236
 Samipaşazade Mehmed Sezai Bey 73
 Sanayi Okulu resim öğretmenlerinden Yusuf Bey 75
 Sarf (Morfoloji/Biçimbilim) ve İmla (Yazım) Komisyonu 77-78, 81, 87
 Sarf ve İmlâ Encümeni 77, 87
 Saruhan [Manisa] 232, 234, 236, 291-292
 Sebîlü'r-Reşâd 61, 63, 97, 105, 107
 Sebilürreşad Dergisi 6, 11, 35, 60, 62, 66, 102-103, 105, 107, 119, 218
 Sefâret-i Kübrâ-yı Devlet-i Aliyye-i İran 105
 Selim [Melhame Paşa] 47, 49
 Sermedpaşa Konağı 112-113
 Seyyid Abdülkadir Töre 13, 324
 Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekili 259, 292, 296
 Sicil Memurluğu 57
 Sicil Şubesi 28, 30, 53
 Sivil Veterinerlik Yüksek Okulu 42-43, 45
 Sivil Veteriner Okulu 25
 Siyasi İşler Genel Müdürlüğü 315
 Son Posta Gazetesi 9-10, 166, 176
 Soysallı İsmail Subhi Bey 95
 Soysallıoğlu İsmail Bey 91
 Sözlük Komisyonu 6, 77-78, 81-87
 Stockholm 267
 Suad Bey 231, 235
 Suat (kızı) 191-193, 196, 200-201, 206, 208
 Suat Ersoy 191, 193, 201
 Süleymaniye Kürsüsünden 5, 60-61
 Süleyman Nazif Bey 73
 Süleyman Sırrı [ARAL] 292
 Süleyman Şevket Bey 87

-Ş-

Şam 8, 134, 140, 147
 Şark Musiki Cemiyeti 283
 Şehbenderî ve Ticâret Umûru Müdîriyet-i Umûmiyesi 299, 301, 307
 Şemseddin 235
 Şerif Muhiddin Bey 66
 Şer'îye Vekili 259
 Şeyh Cuma (Cebel) Nahiyesi 46
 Şeyhülislamlık 26
 Şişli Sıhhat Yurdu 126
 Şura-yı Devlet 21, 49, 51
 Şura-yı Devlet Maliye Dairesi 51
 Şura-yı Devlet Riyaseti 49

-T-

Tabâbet-i Baytariye İcâzetnâmesi 43
 Tan Gazetesi 9-10, 168, 178
 Tanin gazetesi 53
 TBMM 6, 11, 19-21, 26, 92, 94, 96, 98, 100, 105, 122, 138, 141, 213-215, 222, 238, 242, 244, 247-248, 250, 263, 265, 313
 TBMM Arşivi 19-20, 94, 96
 TBMM Başkanlığı Genel Sekreterliği 122, 138
 TBMM Genel Kurulu 11, 26, 242, 244, 248
 TBMM İrşad (Propaganda) Heyeti 247
 TBMM Zabıt Ceridesi 19-20, 98, 100, 222
 Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti 6, 25, 76, 82, 84, 86
 Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti Edebiyat Komisyonu 6
 Tedkikat-ı Lisaniye Heyeti Sözlük Komisyonu 6
 Tefenni 95
 Tefvik Fikret Bey 53, 55
 Tefvik Kamil [KOPERLER] 299, 301, 307
 Ticaret ve Ziraat Nezareti 64-65, 75
 Trabzon 91, 232-233, 239, 241
 Tunalı Hilmi Bey 232, 236, 239, 241
 Türkce Hüsn-i Hat 41
 Türkiye Büyük Millet Meclisi 18-19, 21, 26, 93, 95, 97, 99, 101, 105, 107, 213, 217, 230, 243, 249, 253, 257, 259, 261, 263, 265, 271, 273, 283, 285, 291-292
 [Türkiye] Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Zabıt Kalemi 243
 Türkiye Cumhuriyeti 1, 14, 20-21, 111, 112, 287, 289, 291, 292, 295, 296, 299, 301, 305, 307, 309, 311, 313, 315, 334
 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 14, 334
 Türk Millî Marşı 13, 314-315
 Türk Talebe Birliği 10, 190

-U/Ü-

Ulus Gazetesi 9, 167
Umûr-ı Baytariye Müdîri Abdullah Efendi 65
Umur-ı Dahiliye Vekaleti İdare-i Umur-ı Dahiliye 257
Umûr-ı Ma'ârif Vekâleti 263, 271
Umûr-ı Siyâsiye Müdîriyet-i Umûmiyesi 315
Üçüncü Dâ'ire [Fatih] 37
Üsküdar 112-113

-V/W-

Vehbi Efendi Hazretleri 101
Veteriner Doktor Diploması 30, 43
Veteriner Fakültesi 187
Veterinerlik İşleri Müdürü Abdullah Efendi 65
Viyana 289, 295-296
Wilhelm Mukden 13, 298-299

-Y-

Yahya Galib Bey 231, 234
Yahya Kemal Bey 77-78, 81, 87
Yedigün Dergisi 7, 126

Yeise Düşenler Müslüman Değildir 103
Yeni Asır Gazetesi 9, 172
Yusufoğlu 112-113
Yusuf Ziya 235
Yüksek Düzenleme Komisyonu 57

-Z-

Zat İşleri Müdürlüğü 142, 158, 185-186
Zirâ'at Beşinci Şu'be 29
Ziraat Bilim Kurulu 30, 34, 43, 46-49, 51
Ziraat Bilim Kurulu Başkanı 34
Ziraat Genel Müdürlüğü 57, 75
Zirâ'at Sandığı 29
Ziraat Umum Müdürlüğü 75, 132
Ziraat Vekaleti 21, 121-122, 135, 138, 141-142, 158,
185-186, 292, 296
Ziya Hurşid Bey 230

